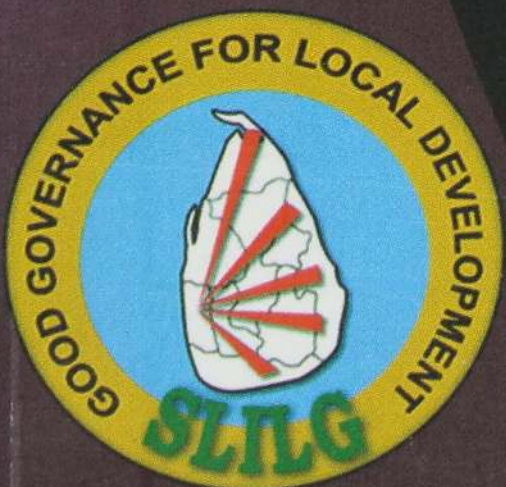

Public Library
Jaffna.

19 DEC 2019
19 DEC 2019
19 DEC 2019

GOVERNANCE JOURNAL

2018 VOL - 08

சலாந் சாலනය சிலிமிட ஸ்ரீ லங்கா ஶாஸதනය
SRI LANKA INSTITUTE OF LOCAL GOVERNANCE (SLILG)
(Ministry of Provincial Councils & Local Government)
17, Malasekara Mawatha, Colombo - 07

සමාජ පාලනය පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ආයතනය SRI LANKA INSTITUTE OF LOCAL GOVERNANCE (SLILG)

(Ministry of Provincial Councils & Local Government)

17, Malasekara Mawatha, Colombo - 07

Office : 011-2586259 / 011-2580307

Fax : 011-2580316 / 011-2581971

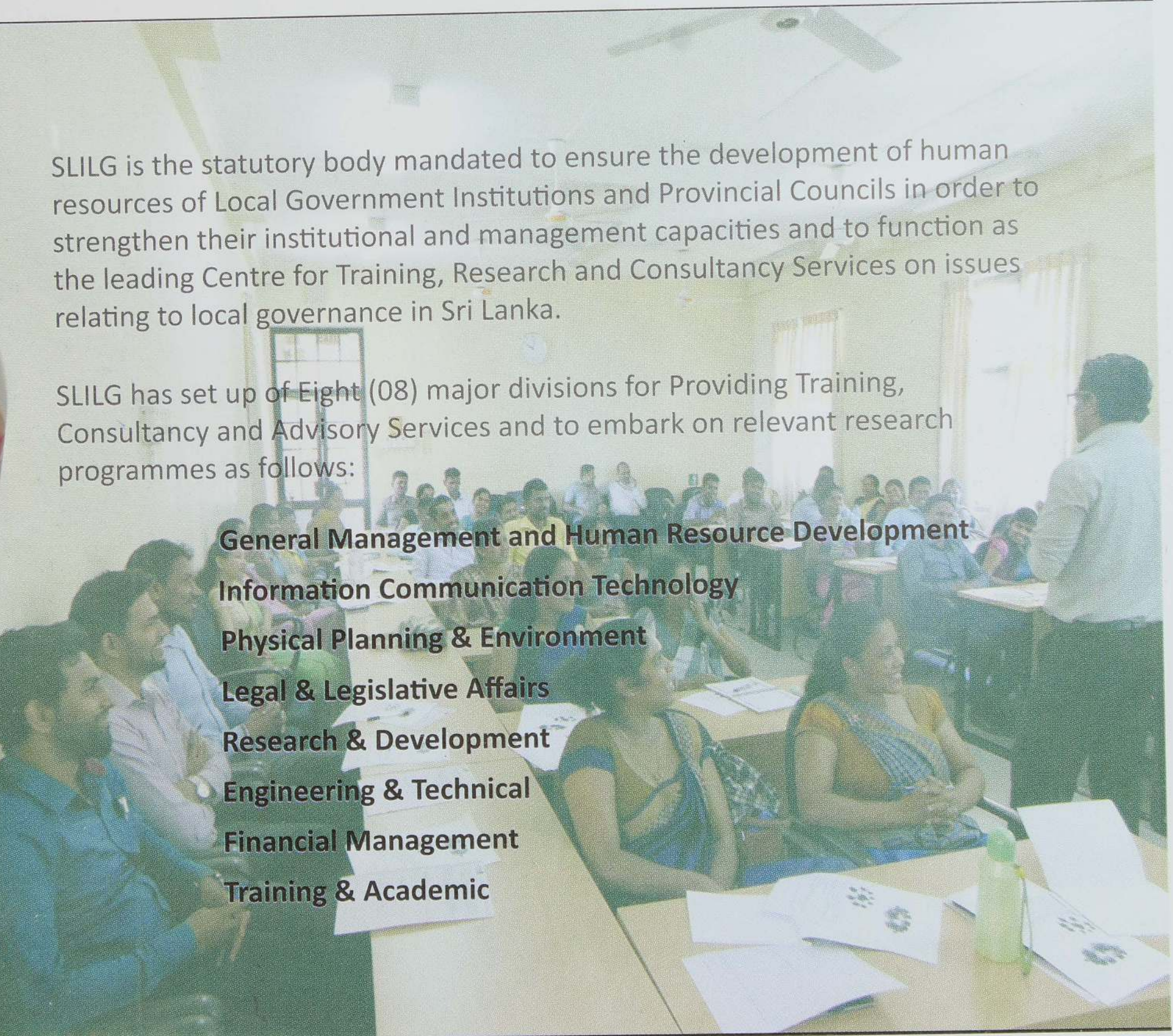
E-mail : info@slilg.gov.lk

Website : www.slilg.lk

SLILG is the statutory body mandated to ensure the development of human resources of Local Government Institutions and Provincial Councils in order to strengthen their institutional and management capacities and to function as the leading Centre for Training, Research and Consultancy Services on issues relating to local governance in Sri Lanka.

SLILG has set up of Eight (08) major divisions for Providing Training, Consultancy and Advisory Services and to embark on relevant research programmes as follows:

- General Management and Human Resource Development
- Information Communication Technology
- Physical Planning & Environment
- Legal & Legislative Affairs
- Research & Development
- Engineering & Technical
- Financial Management
- Training & Academic

facebook www.facebook.com/slilg.slilg

LinkedIn <https://www.linkedin.com/in/slilg-sri-lanka-inst-of-local-governance-b2785a111/>

twitter <https://twitter.com/InfoSlilg>

YouTube <https://www.youtube.com/channel/UCUewrYRQv5TDxgof0PDIYjQ>

ආණ්ඩුකරණය පිළිබඳ ශාස්ත්‍රීය සඟරාව

අටවන වෙළුම - 2018

GOVERNANCE JOURNAL Vol - 08

විකුණුම්
19 DEC 2019
මාලු කුරුමා
කොළඹ

Compliments
Taffan Public
Library

Deputy Director (Research)
Lanka Institute of Local Governance
17, Malasekara Mawatha,
Colombo. 07

Public Library
Autora

9560CP
PL

පළාත් පාලනය පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ආයතනයේ
පර්යේෂණ හා සංවර්ධන අංශයේ ප්‍රකාශනයකි

© පර්යේෂණ හා සංවර්ධන අංශය

ISSN 2012-5046

සියලු හිමිකම් ඇවිරිණි.

මෙම වෙළුමෙහි අඩංගු ඕනෑම කොටසක් නැවත පළ කිරීම සඳහා පළාත් පාලනය පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ආයතනයේ අවසර ලබාගත යුතුය. මෙම සඟරාවේ පළවන ලිපි මගින් ඉදිරිපත් කොට ඇති අදහස් හා විශ්ලේෂණ ඒ ඒ ලිපි සම්පාදකයින්ගේ පෞද්ගලික අදහස් දැක්වීම් වන අතර, එමගින් පළාත් පාලනය පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ආයතනයේ මත පිළිබිඹු නොවේ.

මෙහි පළවන ලිපි සම්බන්ධයෙන් ඔබගේ අදහස් හා යෝජනා ද ඉදිරි කලාප සඳහා රචනා ද අපේක්ෂා කෙරේ. එවැනි ලිපි research@slilg.gov.lk විද්‍යුත් තැපෑල මගින් මෙම ආයතනයට යොමු කළ හැකි ය.

පර්යේෂණ හා සංවර්ධන අංශය

පළාත් පාලනය පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ආයතනය

අංක 17, මලලසේකර මාවත, කොළඹ - 07.

දුරකතන අංක:- 011- 2 580 354

ෆැක්ස්:- 011- 2 580 316 / 011-2 581 971

විද්‍යුත් තැපෑල:- research@slilg.gov.lk

ආයතනික අධ්‍යයන කමිටුව

මහාචාර්ය සම්පත් අමරතුංග

උප කුලපති - ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය

ඉන්දු වීරසූරි - හිටපු අතිරේක අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්,
නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය.

ඩී.පී.හෙට්ටිආරච්චි - හිටපු අතිරේක ලේකම්,

පළාත් පාලන හා පළාත් සභා අමාත්‍යාංශය, පළාත් පාලනය පිළිබඳ
ශ්‍රී ලංකා ආයතනයේ හිටපු පාලක මණ්ඩල සභික හා ජ්‍යෙෂ්ඨ
සම්පත්දායක

ආයතනික උපදේශක මණ්ඩලය

අධ්‍යක්ෂ/ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී

උපදේශක (භෞතික සැලසුම් හා පරිසර)

උපදේශක (ඉංජිනේරු හා තාක්ෂණ)

නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ (අධ්‍යයන හා පළාත් පුහුණු)

නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ (පර්යේෂණ හා සංවර්ධන)

සංස්කාරක

සිරිමල් ධර්මරත්න

නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ (පර්යේෂණ හා සංවර්ධන)

සංස්කරණ සහාය

ගංගානි රණසිංහ

පිටකවර නිර්මාණය

එම්.ඩිල්ෂාන් වාමික දිල්රංග

මුද්‍රණය

මෙට්‍රොපොලිටන් මුද්‍රණාලය, කොළඹ 04

Public Library
Jaffna

புத்தக அட்டை

புத்தக அட்டை

புத்தக அட்டை

புத்தக அட்டை

புத்தக அட்டை

புத்தக அட்டை

Public Library
Tamil

පටුන	පිටුව
<p>බහු වාර්ගික සංස්කෘතිය සහ නාගරික පොදු අවකාශය: විවෘත ඵලිමහන් අවකාශ පිළිබඳ විග්‍රහයක් එන්. චන්දසිරි නිරිඇල්ල</p>	03
<p>නිදහසින් පසු ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන පක්ෂ ක්‍රියාකාරීත්වය, වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය දේශපාලනීකරණය වීම හා රටේ සංවර්ධනය පිළිබඳ සමාජ විද්‍යාත්මක විමසුමක් සමින්ද ඥානරත්න</p>	25
<p>ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය බලය බෙදා හැරීම හා පරිසරයේ ආරක්ෂාව සම්පත් එම්දසනායක</p>	78
<p>ආදායම් උත්පාදනය උදෙසා පළාත් සභාවල දායකත්වය පාලිත අභයවර්ධන</p>	83
<p>Inipendence Commissions for Good Governance V.K.Nanayakkara</p>	204
<p>The Utilization of State Land between the Centre and the Provinces under the 13th Amendment to the 1978 Constitution. Sarath Mathilal De Silva</p>	221
<p>Public Savings – A Way to Economic Development Naoyuki Yoshiono</p>	236
<p>Solid Waste Management through Effective Community Participation M.N.Vineeshiy</p>	242

10

... ..

25

... ..

78

... ..

83

... ..

104

... ..

131

The Constitution of State I and between the
Centre and the Provinces under the 1978
Amendment to the 1978 Constitution
Sally Anthial De Silva

136

Public Services - A Way to Economic
Development
Sally Anthial De Silva

143

Local Water Management through Effective
Community Participation
M.N. Ranasinghe

ලිපි සම්පාදකයෝ

මහාචාර්ය වන්දුසිරි නිරිඇල්ල

බී.ඒ,එම්.ඒ.(කොළඹ), පශ්චාත් උපාධි ඩිප්ලෝමා

(I.H.S, Erasmus), CRM-MPhil. (TISS-Mumbai), PhD. (JNU-India),

කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ නාගරික සමාජ විද්‍යාව පිළිබඳ මහාචාර්ය

සමිත්ද ඥානරත්න

බී.ඒ. (ජේරා.), එම්.ඒ. (ජේරා.),

ජේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ සමාජ විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවේ

කලීකාචාර්ය

සම්පත් එම්.දසනායක

බී.ඒ (ලන්ඩන්) බී.ඒ.විශේෂ ආර්ථික විද්‍යා (ජේරා.)

පළාත් පරිපාලනය පිළිබඳ පශ්චාත් උපාධි ඩිප්ලෝමා (ජ'පුර)

නීතිඥ පාලිත අභයවර්ධන

එල්.එල්.බී. (කොළඹ)

V.K.Nanayakkara

B.A. (Peradeniya.), M.A. in Public and International Affairs
(University of Pittsburgh-USA)

Former Secretary to the Ministry of Education, Housing and Urban
Development, Project Ministry of Environment SLAS Class 1

Proffesor S. Sarath Mathilal De Silva

LLB (Col), LLM (Col) - in Constitutional & Administrative Law, LLM (West London), International Intellectual Property rights and Commercial law, MPhil in Constitutional law, BA (Sp), MA (USJ)

Dr. Naoyuki Yoshiono

PhD. Dean and Chief Executive Officer- ADBI

M.N.Vineeshiya

B.A. (Sab.), M.A. (Col.)

Former Lecturer in Sociology, Department of Social Sciences, Sabaragamuwa University of Sri Lanka

සංස්කාරකගෙන්

පළාත් සභා සහ පළාත් පාලන ක්ෂේත්‍රයට අදාළ රචනාවලින් සමන්විත මෙම සභරාවේ 2018 කලාපය විවිධ මාතෘකා කිහිපයක් ඔස්සේ එළි දැක්වීමට කටයුතු කොට ඇත.

ඒ අනුව මෙවර කලාපය හුදෙක් පළාත් පාලන හා පළාත් සභා ක්ෂේත්‍රයට සීමා නොකොට විවෘත මාතෘකා කිහිපයක් ඔස්සේ ඉදිරිපත් කිරීම මගින් මෙම සභරාව පරිශීලනය කරන පාඨකයන් විවිධ මාතෘකා වෙත යොමු කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

ඒ අනුව නාගරික ප්‍රදේශවල විවෘත එළිමහන් පවත්වා ගෙනයෑමේ ප්‍රායෝගික වැදගත්කම පිළිබඳව නාගරික සමාජ විද්‍යා මහාචාර්ය වන්දුසිරි නිරිඤ්ජයන්ගේ රචනය කාලීන වැදගත්කමින් යුක්ත වේ.

ශ්‍රී ලංකා දේශපාලන ක්‍රියාකාරිත්වය හා වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකාරිත්වයේ සහ සම්බන්ධතාවය පිළිබඳ කථිකාචාර්ය සමින්ද්‍ර ඥානරත්න මහතාගේ ලිපිය මගින් මෙරට නිදහසින් පසු වර්තමානය දක්වා වෘත්තීය සමිතිවල ක්‍රියාකාරිත්වය සම්බන්ධයෙන් මෙතෙක් අවධානයට යොමු නොවූ කරුණු ගණනාවක් පිළිබඳව සමාජ විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටිකෝණයකින් විමර්ශනයට ලක්කොට ඇත.

පරිසරය ආරක්ෂා වීම සම්බන්ධයෙන් රජයේ හා පළාත් සභාවල වගකීම පිළිබඳ සම්පත් දසනායක මහතාගේ විවරණය අදාළ බලධාරීන්ගේ අවධානයට යොමු විය යුතු ය.

එසේම යහපාලනය උදෙසා ස්වාධීන කොමිෂන් සභා පිහිටුවා ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ ඩී.කේ. නානායක්කාර මහතාගේ කාලීන විග්‍රහය ප්‍රායෝගික වැදගත්කමකින් යුක්තය.

තව ද මධ්‍යම රජය හා පළාත් සභා විසින් රජයේ ඉඩම් භාවිතය සම්බන්ධයෙන් මහාචාර්ය මනිලාල් ප්‍රනාන්දු මහතාගේ ලිපිය ද පාඨක අවධානයට ලක්වනු නොඅනුමානය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික සංවර්ධනය උදෙසා මහජනතාව ඉතිරි කිරීමේවලට නැඹුරු කිරීමේ වැදගත්කම පිළිබඳව ආචාර්ය නයුකි

යොමුකරගත් විග්‍රහය ද විශේෂයෙන් සැලකිල්ලට භාජනය කළ යුතු ය.

එසේම මෙරට පළාත් සභා ක්‍රියාත්මක වීම ආරම්භ වීමෙන් පසු ඒ ඒ පළාත් සභා විසින් පළාත් මට්ටමින් ආදායම් රැස්කිරීමට කටයුතු කොට ඇති ආකාරය හා ඒ හා බැඳී පවතින කරුණු කාරණා පිළිබඳව මෙම ආයතනය මගින් සිදු කරන ලද පර්යේෂණ අධ්‍යයනයක් ඇසුරෙන් සකස් කොට ඇති ලිපිය මගින් වසර තිහකට වඩා වැඩි කාලයක් ඉක්මවා ඇති මෙරට පළාත් සභා ක්‍රමය සම්බන්ධයෙන් විශේෂ අවධානය යොමු කොට ඇත.

අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය උදෙසා ප්‍රජා සහභාගීත්වය ලබාගැනීම සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කොට ඇති එම්.එන්. විනීෂියාගේ ලිපිය ද කාලීන වැදගත්කමකින් යුක්ත වේ.

කාලෝචිත විෂය මාතෘකා කිහිපයක් ඔස්සේ සම්පාදිත ලිපිවලින් සමන්විත මෙවර කලාපය මගින් අවධානයට යොමු විය යුතු කතිකාවත් කිහිපයක් පිළිබඳව මතවාදයක් ඇතිකරවීමට ලිපි සම්පාදකයින් විසින් ගෙන ඇති උත්සාහය බෙහෙවින් අගය කළ යුතුය.

තව ද සභරාවේ 08 වන කලාපය ප්‍රකාශනයට පත්කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සහාය ලබාදුන් රේඛීය අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්තුමාට ද, හිටපු අධ්‍යක්ෂතුමාට ද, වර්තමාන අධ්‍යක්ෂතුමාට ද, විවිධාකාරයෙන් සහාය දැක්වූ මෙම ආයතනයේ අදාළ අංශවල නිලධාරී මහත්ම මහත්මීන්ගේ දායකත්වයට ද ස්තූතිය පළ කරමි.

සමස්ථයක් වශයෙන් මෙවර කලාපය මගින් තේමාවන් ගණනාවක් ඔස්සේ රචනා කරන ලද ලිපි පුළුල් සාකච්ඡාවට බඳුන් කරවීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

සිරිමල් ධර්මරත්න

සංස්කාරක
නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ (පර්යේෂණ හා සංවර්ධන)
පළාත් පාලනය පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ආයතනය

බහු වාර්ගික සංස්කෘතිය සහ නාගරික පොදු අවකාශය:
විවෘත ඵලිමහන් අවකාශ පිළිබඳ විග්‍රහයක්

වන්දසිරි නිරිඇල්ල

හැඳින්වීම

“ජාතිවාදය වනාහී උමතු වකි. එය පාලනය කළ හැක්කේ ප්‍රජාව සහ නීතිය මගිනි”

ශ්‍රී ලාංකේය සමාජය බහුවාර්ගික සංස්කෘතියක් සහිත වූවකි. ඒ තුළ මහා නගර සහා විසි හතරක් (24), නගර සහා හතළිස් එකක් (41) සහ ප්‍රාදේශීය සහා (කුඩා නගර) දෙසිය හැත්තෑපහක් (275) පළාත් පාලන ආයතන ලෙස ක්‍රියාත්මකව පවතී. මේ අතුරින් බහුතරයකම ජන වාර්ගික මිශ්‍රණයක් දැකිය හැකි අතර, එම ජන සංයුතිය සකස් වෙමින් පවතින ආකාරය සහ ඒ තුළ ජාතීන් අතර සුභදතාවය වර්ධනය කළ හැකි ක්‍රමවේද මතුකර පෙන්වීම නාගරික සමාජ විද්‍යාඥයාගේ කාලීන යුතුකමක් බවට පත්ව තිබේ. සමාජ විද්‍යාඥයා යනු සමාජ යථාර්ථය හෝ තථ්‍යතාව (**reality**) සමාජයට පෙන්වාදෙනු ලබන තැනැත්තෙකි. ඒ මත පදනම්ව නගර සැලසුම් කිරීම නගර සැලසුම් ශිල්පීන්ගේ යුතුකමක් වන අතර, ජාතීන් අතර සුභදතාවය වර්ධනය වන ආකාරයට ජනයාගේ විවිධ අවශ්‍යතා සපුරා දෙමින් නගර පාලනය කිරීම නාගරික දේශපාලඥයන්ගේ සහ නාගරික කළමනාකරුවන්ගේ යුතුකම වේ. නගරය වනාහී සමාජීය වශයෙන් සහ භෞතිකමය වශයෙන් බන්ධනය වූ එකිනෙකට වෙනස් සුවිශේෂී සමාජ බැඳීම් සහිත පුද්ගලයන්ගෙන් සමන්විත වෙළඳපොළ මූලික කරගත් සංකීර්ණ අවකාශමය පද්ධතියකි. එවන් මධ්‍යස්ථානවල පුරවැසියාගේ (**citizen**) සමාජ, ආර්ථික සහ සංස්කෘතික අවශ්‍යතා සපුරාලීමේදී නාගරික ආණ්ඩුව (**urban government**), පාලනය (**governance**) සහ පාලක (**governing**)

යන අංශ ප්‍රමුඛ ස්ථානයක් ගනු ලබයි. ප්‍රකට නාගරික සමාජ විද්‍යාඥයකු වන ලුච් වර්න් (1938) නගරය යනු “සාපේක්ෂ වශයෙන් විශාල, ඉහළ ජන සනත්වයකින් යුත් සහ සමාජ විද්‍යාත්මකව විෂම ජාතීත්වය මත වූ පුද්ගලයන් සහිත වන ස්ථිර වාස භූමියක්” ලෙස නිර්වචනය කරන ලදී. මෙහි එන විෂම ජාතීත්වය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ නගරයක විවිධ ජාතීන්ට සහ ආගම්වලට අයත් පුද්ගලයන් වාසය කරන බවයි. එසේනම් එවැනි මධ්‍යස්ථානයක ජීවත් වන නාගරිකයන් එකිනෙකා අතර ගොඩනගාගෙන ඇති විවිධ වර්ගවත් සංස්කෘතික ලක්ෂණ තේරුම් ගත යුතු අතර, මේ සඳහා විත්තවේගික සංයමයක් හෝ ඉවසීමක් ඇති කරගැනීම අවශ්‍ය වේ. ඒ සඳහා සුදුසු පරිසරයක් නාගරික ප්‍රදේශවල නිර්මාණය කිරීම සඳහා වන නාගරික අවකාශය සහ එහි ව්‍යුහ මතුකර පෙන්වීම මෙම පර්යේෂණ ලිපියෙහි මුඛ්‍ය අරමුණක් බවට පත්වී තිබේ.

නාගරික පොදු අවකාශවල වැදගත්කම

පොදු අවකාශය යන්න විවිධාකාරයෙන් නිර්වචනය කර ඇති අතර, “පොදු නීතිමය අයිතිය හෝ හිමිකම (**public ownership**) සහ සියලුම ජනයාට ඊට ප්‍රවේශ විය හැකිය” යන්න ඉන් ගම්‍ය වේ (මොසොස්, 2001:12). එක් අතකින් නාගරික ගෘහයක තිබෙන්නා වූ පෞද්ගලිකත්වය (**privacy**) ඉක්මවා යන සියලු දේ ඒ තුළ අර්ථවත් වේ. මේ අනුව එවැනි අවකාශ පෞද්ගලික උනන්දුන් මත පාලනය නොවන බව පැහැදිලිය. සමහරවිට මෙවැනි පොදු ස්ථාන දේශපාලන සහභාගීත්වය සඳහා සපයා තිබෙන එළිමහන් අවකාශ (**outdoor spaces**) ලෙස සැලකිය හැකි ය. ඒ අනුව සිය පවුල් ජීවිතයෙන් පරිබාහිරව සමාජයේ සාමාජිකයන් අතර අන්තර්ක්‍රියා පැවැත්වීම උදෙසා මනුෂ්‍යයා වෙත ලැබී තිබෙන සමාජ අවකාශයක් (**social space**) ලෙස එවැනි ස්ථාන හැඳින්විය හැකි ය.

බොහෝවිට පොදු අවකාශය යන්න පුද්ගලයා විසින් නගරයේදී හමුවන අමුත්තන් හෝ ආගන්තුකයන් (**strangers**) සමඟ සබඳතා

ඇති කරන ස්ථානයක් ලෙස සැලකිල්ලට ගත හැකි ය. රුඩ්සික් (1996:133) සඳහන් කරන ආකාරයට පොදු අවකාශ පිළිබඳ ප්‍රභවය ග්‍රීක යුගයෙහි පැවැති ඇගොරා (**Greek agora**) හෙවත් පුරවැසියන්, ගැනුම්කරුවන් සහ විකුණුම්කරුවන් අමුත්තන් ලෙස අන්තර් ක්‍රියා කරනු ලබන ස්ථානය පදනම්ව සකස් වී තිබේ. ශ්‍රී ලාංකේය සන්දර්භය තුළ ඓතිහාසිකව ගත හැකි හොඳම උදාහරණය වන්නේ මහමෙවුනා උද්‍යානයයි. මීට්ට්ට් (2003) සඳහන් කර ඇති පරිදි ඓතිහාසිකව බලන කල යට කී පොදු අවකාශ සපයාදී ඇත්තේ රාජ්‍ය මගින් වුව ද නූතන සමාජයන්හි මෙම භූමිකාව පෞද්ගලික සමාගම් පවරාගෙන ඇත. මේ සම්බන්ධව කතිකාවත් සහ උනන්දුන් ගොඩනැගී ඇති අතර, ඒ තුළින් පැවසෙන්නේ පොදු අවකාශ පෞද්ගලික අංශයට පවරා දීමෙන් අර්ධ-පෞද්ගලික අවකාශ බවට ඒවා පරිවර්තනය වී ඇති බවත් ඒ තුළ විවිධ සමාගම් විසින් අධීක්ෂණය කිරීමක් හෝ පාලනයක් සිදුවෙන බවයි. මේ අනුව සාම්ප්‍රදායික සාප්පු, වීදි සාප්පු සංකීර්ණ බවට ආදේශ කර ඇති අතර, විනෝදාත්මක පහසුකම් පෞද්ගලිකරණය කර තිබේ.

තව ද පොදු වතුරපු (**public squares**) වාණිජ ගොඩනැගිලි සහිත පෞද්ගලික ඉඩම් තුළට ගෙනවිත් තිබේ. ඒ තුළ පුළුල් සමූහ හෝ පුද්ගලයන් අතර සිදුවිය යුතු අන්තර් ක්‍රියාවන් සීමා වන අතර, එවැනි අවකාශයකට කිසියම් වූ මුදලක් වැය කර අවසර පතක් සහිතව ඇතුළු වීමට සිදුවේ. කොළඹ පැවැති වික්ටෝරියා උද්‍යානය ආරම්භයේදී පෞද්ගලික පරිහරණයක් වූ අතර, පසුව 1956 වසරේදී එය විහාරමහාදේවි උද්‍යානය නමින් පොදු ජනයාගේ පරිහරණයට පත් කරන ලදී. නමුත් අද වනවිට විහාරමහාදේවි උද්‍යානයෙහි සමහර ස්ථානවලට මුදල් ගෙවා ඇතුළු වීමට සිදුවී ඇත.

සංස්කෘතික හෝ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වලට සහභාගි වීම සමාජමය ස්ථායීතාවය (**societal stability**) සහ ධනාත්මක ප්‍රතිඵල අත් කරගැනීමට හේතු වන බව ඩුර්කයිමිගේ (1982) කෘති තුළින් මතුකර පෙන්වාදී තිබේ. සමාජයේ ජීවත් වන අනිකුත් පුද්ගලයන් සමඟ

සමාජ ක්‍රියාකාරකම්වලට සහභාගී වීමේ වැදගත්කම පිළිබඳ වූ ඔහුගේ සාකච්ඡාව නවීන සමාජය තුළ පුද්ගලයා තනිවීම (**isolation**) පිළිබඳව දැක්වූ ප්‍රතිචාරයක් ලෙස සැලකිය හැකි ය. මෙය එක් අතකින් සමාජ ප්‍රාග්ධනය (**social capital**) ගොඩනගා ගැනීමේ ඇතිවැදගත්කම (දැඩි විශ්වාසය සහිත සම්බන්ධතා සහ අන්‍යෝන්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය) විදහා දක්වන වක්‍ර කියවීමක් ලෙසට ද අර්ථ දැක්විය හැකි ය. නූතන නාගරික සමාජයන්හි පුද්ගලයා මුහුණදෙනු ලබන තනිවීම පිළිබඳ අත්දැකීම ඔහු හෝ ඇය පරාරෝපණය (**alienation**) කරා ගෙනයා හැකි අතර, ඒ තුළින් සමාජය තුළ විනාශකාරී ප්‍රවණතාවක් මතු විය හැකි ය. මෙබැවින් සුළු ජාතික කණ්ඩායම් සමාජයේ ප්‍රධාන ප්‍රවාහය වෙත කැඳවාගෙන ඒම පිණිස වූ වැඩසටහන් නොමැති විටක හෝ එහි අගය නොතැකූ විටෙක තනි වීමේ විපාකය විනාශකාරී ක්‍රියාකාරකම්වලට තල්ලුවීමෙන් සමාජය තුළ සමාජ සංයුක්තිකභාවය (**social cohesion**) හීනවිය හැකි ය. තනි වූ පුද්ගලයන්ගෙන් සමාජ පැවැත්මට ලැබෙනුයේ හීන දායකත්වයකි. මෙබැවින් නාගරික සමාජ අවකාශ පුළුල් කර සාමූහික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ඉඩ ප්‍රස්ථා පුළුල් කිරීමෙන් සමාජ සමූහ තුළ තිබෙන්නා වූ සමාජ මායිම් ඉක්මවා ගොස් සමාජ ප්‍රාග්ධනය ගොඩනැගීමට ඉඩ ප්‍රස්ථා ලැබෙන අතර, එම තත්ත්වය සමාජයෙහි සිදුවන විනාශකාරී ක්‍රියා අවම කරගැනීමට රුකුලක් වනු නිසැක ය. මෙය එක් අතකින් සමාජ ප්‍රාග්ධනය ගොඩනගා ගැනීමට චුර්කයිමිගේ කෘතීවලින් දුන් ආරම්භක තල්ලුවක් ලෙසට සැලකිල්ලට ගත හැකි ය.

චුර්කයිමිගේ සුසමාදර්ශය (**paradigm**) සමාජ ප්‍රාග්ධනය සහ සමාජ-සංස්කෘතික බැඳීම් වර්ධනය පිණිස වන හොඳ හිත (**good will**), සහෝදරත්වය (**fellowship**), අනුකම්පාව (**sympathy**) සහ සමාජ අන්තර් සන්නිවේදනය (**social intercourse**) අවධාරණය කරන අතර, එය රටක ජීවත් වන විවිධ සමූහ අතර සහජීවනය හා සමාදානය (**reconciliation**) ඇති කොට

ජාතික රාජ්‍යයක නීත්‍යානුකූලභාවය සහ ස්වෛරීභාවය වඩාත් තහවුරු කිරීමට මඟපෙන්වනු ඇත. පටිනම් (2000) සිය කෘතිය තුළින් උනන්දු වී තිබෙන්නේ නාගරික අවකාශය තුළින් සමාජ සංකලනය (**social intermingling**) ඇති කර පුද්ගලයා හුදකලා වීම, විවිධ ජන වර්ග වෙන්කර තැබීම, අවම කර ගැනීම, සංවිධානය කර ගැනීම කෙරෙහි පහසුකම් සැලසීමේ උපායමාර්ග අවධාරණය කිරීම වෙතය. ලෙමබ්‍රා (1991) විසින් ද සමාජ ප්‍රාග්ධනය ගොඩනැගීම හෝ රැස් කිරීම පිණිස අවකාශය පිළිබඳ භූමිකාවේ ඇති වැදගත්කම මතු කර තිබේ. ඔහු තර්ක කරනුයේ නාගරික සැලසුම් අවකාශය පිළිබඳ නියෝජනයක් පවතින බවත්ල ඒ අතරතුර ඊට සමගාමීව නාගරික අවකාශය දෛනික ජීවිතයෙහි විශේෂිත පුරුදුවලින් සංයුත්තව පවතිනා බවයි. ඔහු තවදුරටත් සඳහන් කරනු ලබන්නේ පොදු අවකාශය සමාජ අන්තර්ක්‍රියාව සඳහා වන ස්ථානයක් බවත් ජනයා අතර වචන හුවමාරුවකට එය පහසුකම් සලසන බවත් ය. ඔහු යෝජනා කරන්නේ විසම සමූහ (**disparate groups**) අතර අන්තර්ක්‍රියා ගොඩනැගෙන අයුරින් නගරයෙහි ඉඩම් භාවිතය පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමට සහ සමාජ කොන් වීම අවම කෙරෙන ලෙස සමාජ බලවේග පොළඹ වන අයුරින් නගර සැලසුම් ශිල්පීන් සිය සවිඥානකභාවය වඩවා ගත යුතු බවයි. ඔහුට අනුව නාගරික අවකාශය සමාජ සම්බන්ධතා නැවත සකස් කිරීමට උත්ප්‍රේරකයක් (**catalyst**) මෙන්ම නිදහසේ කතා කිරීමට ඇති ස්ථානයක් බවට පත්විය යුතු බවයි.

කිසියම් පුද්ගලයකුගේ හෝ කණ්ඩායමක ජන වාර්ගික, ආගමික හෝ ආර්ථික සමූහවල මායිම් නොතකා ඉන් ඔබ්බට ගොස් නාගරික ස්ථාන සැලසුම් කිරීම සහ එවැනි සමාජ ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම සාමූහික සමාජ ජීවිතය පිළිබඳ ප්‍රතිමූර්තියක් වන බව අක්‍රම.එම්. ඉජ්ලා (2012:49) සඳහන් කොට තිබේ. ඒ හේතු කොටගෙන පොදු අවකාශ සැලසුම් කිරීමේදී පුරවැසියන් එකිනෙකා අතර සබඳතා ගොඩනැගෙන අයුරින් විවිධ ක්‍රියාකාරකම් සහ

අලංකාරයෙන් යුත් අවකාශ නිර්මාණය කිරීම වෙත යොමුවීම ගෝලීය යුගයේ අවශ්‍යතාවක් බවට පත්ව තිබේ. ඒ අනුව නාගරික අවකාශයක් යන්න පුද්ගලයන්ට සිය විවේක කාලයන්හි ඒ අයගේ පොදු උනන්දුන් බෙදාහදා ගැනීමටත් විනෝදයෙන් කාලය ගත කිරීමටත් උචිත ස්ථානයක් විය යුතු ය. මෙවැනි පොදු අවකාශ තුළින් ගොඩනැගෙන අන්තර්ක්‍රියා හේතු කොටගෙන ආචාර ධාර්මික සහ සෞන්දර්යාත්මක බලයක් සහිත සමාජ ප්‍රාග්ධනය ගොඩනැගිය හැකි අතරළ ඒ තුළින් සමාජ ස්ථායීතාවය තහවුරු කළ හැකි ය. එවැනි පසුබිමක් තුළින් ජනයා වෙත එන පොදු තර්ජන හඳුනාගත හැකි අතර, සමාජ විනාශය වෙත නොයා තමන්ගේ යහපත් උනන්දුන් වෙතට යොමු විය හැකි ය. එබැවින් මෙම පර්යේෂණාත්මක ලිපිය සැපයීමෙන් බලාපොරොත්තු වන්නේ පළාත් පාලන ආයතන යටතේ පවතින භූමි ප්‍රදේශ තුළ පොදු අවකාශ නිර්මාණයේදී නගර සැලසුම් ශිල්පීන්ගේ, කළමනාකරුවන්ගේ සහ නාගරික දේශපාලඥයින්ගේ අවධානයට ලක්විය යුතු කාරණා පිළිබඳව යථාර්ථවාදී විග්‍රහයක් ඉදිරිපත් කිරීම ය.

නාගරික පළාත් පාලන ආයතන සහ එහි කාර්යභාරය

මහා නගර සභා හා නගර සභා නාගරික පළාත් පාලන ආයතන බැවින් ඒවා මධ්‍යම ආණ්ඩුවෙන් වෙනස් වේ. එබැවින් ඒවාට නියමිත වූ නිශ්චිත භූමිකා (roles) තිබේ. තමන්ට අයත් භෞතික සහ මානව සම්පත් සිය ප්‍රජාවන්හි යහපත සහ ප්‍රයෝජනය සඳහා යොදා ගැනීම, ආණ්ඩුකරණයේදී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී මාර්ගයක සිට කටයුතු කිරීම, නාගරික පළාත් පාලන ආයතන විවිධ කාර්යයන්වලදී ප්‍රජා සහභාගීත්වය ලබා ගැනීම උදෙසා සිය ප්‍රජා උනන්දු කරවීම, විවිධ සේවාවන් ප්‍රජාවට ලබාදීම සහ නාගරික පළාත් පළාත් පාලන ආයතනයකට අයත් ප්‍රදේශය තුළ ආරක්ෂිත සහ සෞඛ්‍යවත් පරිසරයක් ගොඩනගා ඇති බවට සහතික වීමත් නාගරික පළාත් පළාත් පාලන ආයතනයක් තුළින් සිදු විය යුතු වගකීම් ලෙස අර්ථ දැක්විය හැකි ය.

මහා නගර සභා හා නගර සභාවල වගකීම් දෙස බලන විට පහත සඳහන් කාර්යයන් එයින් ඉටුවීම අපේක්ෂා කෙරේ. එනම්, ජලය සහ විදුලිය කළමනාකරණය, ජනතාවට සනීපාරක්ෂාව ළඟා කරදීම, කැළි-කසළ බැහැර කිරීම සහ කළමනාකරණය, සෞඛ්‍ය සේවා සැපයීම, ගිනි නිවන හමුදාවක් පවත්වාගෙන යාම, මාර්ග නඩත්තුව, මහජන ප්‍රවාහනය, වීදි අලංකරණය, සෞඛ්‍ය සම්පන්න සහ නැවුම් ආහාර වෙළඳපොළ තුළ ඇති බවට සහතික වීම, උද්‍යාන සහ විනෝදාත්මක පහසුකම් සැපයීම, නාගරික පළාත තුළ සංචාරක පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම සහ වෙනත් ප්‍රජා පහසුකම් සැපයීම ආදිය ඒ අතර ප්‍රමුඛ වේ. නාගරික ජනතාවට ඉහත කී සේවා සැලසීම සඳහා නගරාධිපතිවරු සහ නාගරික මන්ත්‍රීවරු, සභාපතිවරු හා සහිකයින් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීව පත් කරගැනීමේ බලය නාගරික ජනතාව වෙත පැවරී තිබේ. යට කී සේවාවන් ජනතාවට ලබාදීම හේතුවෙන් ඔවුන්ගෙන් සාධාරණව බදු අය කරගැනීම සහ එම ආදායම නාගරික පළාත් පාලන ආයතනවල කටයුතුවලට සහ ජනතාවගේ යහපත උදෙසා කළමනාකරණය කිරීම මහානගර සභාවක් හා නගර සභාවක් සතු මූලිකම වගකීමක් ලෙස සැලකිය හැකි ය.

2004 වසරේදී ඩෙන්මාර්ක්වල ආල්බොර්ග් නගරයේදී පවත්වන ලද “තිරසර නගර සහ කුඩා නගර පිළිබඳ සිව්වැනි යුරෝපීය සම්මන්ත්‍රණයේදී පහත සඳහන් එකඟතාව සහ කැපවීම සඳහා පොරොන්දු වීමක් සිදුවන ලදී (එවන්ස් සහ පිරිස, 2005:06). එම ගිවිසුමේ සඳහන් ප්‍රධාන කරුණු පහත සඳහන් වේ.

1. පාලනය: තමන්ගේ නාගරික පළාත් පාලන ආයතනයේ කටයුතුවලට නගරවැසියාගේ සහභාගීත්වය සහ සහයෝගය ලබාගැනීම.
2. නාගරික කළමනාකරණය: නාගරික තිරසර සංවර්ධනය වර්ධනය කරගැනීම උදෙසා කළමනාකරණ ව්‍යාපෘති සැකසීම සහ ඒවා ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කිරීම.

3. ස්වභාවික හාණ්ඩ සැපයීම: ගුණාත්මක හාණ්ඩ සහ ආහාරපාන වර්ග නගරවැසියාට ලැබෙන බවට සහතික වීම.
4. වගකීම් සහගත පාරිභෝජනය: තිරසාර පාරිභෝගික පුරුදු නගරවැසියාට හඳුන්වාදීම.
5. සැලසුම් සහ සැලසුම්කරණය: තිරසාර නාගරික සැලසුම්කරණය උදෙසා සමාජ, පරිසරාත්මක, ආර්ථික සහ සෞඛ්‍යමය ගැටලු සක්‍රීය ලෙස යොමු කරවීම.
6. වඩා හොඳ ජංගම සේවාවක්: තිරසාර ප්‍රවාහන ජාලයක් හඳුන්වාදීම.
7. පළාත් සෞඛ්‍ය: නාගරික පළාත් පාලන ආයතන මගින් නගරවැසියාට යහපත් සෞඛ්‍ය තත්ත්වයක් ඇති කරවීම.
8. තිරසර ආර්ථිකයක්: පරිසරයට හානි නොවන පරිදි රැකියා අවස්ථා හඳුන්වාදීම.
9. සමාජ සාධාරණත්වය සහ යුක්තිය: ප්‍රජා යහපත සහ ආරක්ෂාව සහතික වීම.
10. නගර ආණ්ඩුවෙන් ගෝලීය මට්ටමට: තම තිරසර සංවර්ධනය ගෝලීය වශයෙන් ව්‍යාප්ත කිරීම.

ඉහත සඳහන් කළ කාර්ය භාරයන් අතුරින් පස්වන සහ නවවන කරුණු දෙක අපගේ මාතෘකාව සමඟ ඉතා සමීප සම්බන්ධතාවක් පවතී.

එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය (1992) සඳහන් කර ඇති පරිදි කිසියම් නාගරික පළාත් පාලන ආයතනයක අරමුණු සාක්ෂාත් කරගත හැකි වන්නේ එම ආයතනයේ අධිකාරීන්ගේ සහභාගීත්වය සහ සහයෝගීත්වය පදනම් කරගෙනය. පාලනය ජනතාවට සමීප වන මට්ටම, ඔවුන් දැනුවත් කිරීමට සක්‍රීයව කටයුතු කිරීම, ජනතාව

මෙහෙයවීම සහ ජනතාවට ප්‍රතිචාර දැක්වීම ආදිය ඕනෑම නාගරික පළාත් වෙත තීරසාර සංවර්ධනය ළඟා කරදෙනු ඇත. විශේෂයෙන්ම නාගරික පළාත් මට්ටමෙන් ගත් කළ තීරසාර සංවර්ධනය සාධනය කර ගැනීමට අවශ්‍ය නම් යහපාලනය (good governance) ඊට පූර්ව කොන්දේසියක් බවට පත් වේ. මේ අනුව කිසියම් නාගරික පළාත් පාලන ආයතනයක සාර්ථකත්වය තීරණය කිරීමේදී සිය ජනතාවට සම්පතම පාලනය පිළිබඳ මට්ටම අප විසින් තේරුම් ගනු ලැබීම අවශ්‍යය.

මෙහිදී අප විසින් ප්‍රධාන සංකල්ප තුනක් තේරුම් ගත යුතුය. එනම්, ආණ්ඩුව (government), පාලනය (governance) සහ පාලක (governing) ආදී වශයෙනි. පාලනය යන විෂය ක්ෂේත්‍රය තුළ ප්‍රසිද්ධ සාකච්ඡා, හවුල අන්තර් ක්‍රියාව, තර්ක විතර්ක කිරීම, නගරවැසියන්ගෙන්, ආයතන සහ නාගරික පළාත් පාලන ආයතන තුළින් මතුවන ගැටුම් නිරාකරණය කිරීම ආදිය අදහස් වේ. පාලක යනුවෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ ආණ්ඩුව සහ පාලනය අතර සිදුවන අන්තර් ක්‍රියාවයි. පළාත් පාලන ආයතන සම්බන්ධ මෙම මූලික සංකල්ප ත්‍රිත්වය නාගරික පොදු අවකාශ නිර්මාණයේදී අදාළ වන්නේ කෙසේදැයි ඉදිරියෙහි සාකච්ඡා කරනු ඇත.

සම්භාව්‍ය සහ නූතන නගර අවකාශය

අන්තර්ගත නගර (inclusive cities) පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමේදී නාගරික විවිධත්වය (urban diversity) එක් අතකින් අභියෝගයක් ලෙස සැලකිය හැකි ය. එනම් විවිධ ජන වර්ග, ආගම් සහ වර්ත ලක්ෂණ ඇතුළත් කණ්ඩායම් හෝ පුද්ගලයන් පොදු මතයක් (common ideology) එක් අතකින් අභියෝගයක් ලෙස සැලකිය හැකි ය. එනම් විවිධ ජන වර්ග, ආගම් සහ වර්ත ලක්ෂණ ඇතුළත් කණ්ඩායම් හෝ පුද්ගලයන් පොදු මතයක් (communal activity) සහභාගීත්වය සඳහා වූ හොඳ ඉඩ ප්‍රස්ථා සපයනු ලැබේ. උදාහරණ,

සාප්පු සංකීර්ණ, වෙළඳපොළ, දියබඩ නගර ප්‍රදේශ (water front) සහ අපගේ නගරවල තිබෙන්නා වූ ස්වාභාවික ස්ථාන ආදිය වෙතට විවිධ සංස්කෘතික සමූහ එකිනෙකා රැස්වෙන අතර, එවැනි ස්ථානවල එකිනෙකා උදව් කරගැනීම සිදු විය හැකි අතර, එවැනි අත්දැකීම් ධනාත්මක ලෙස භාවිතා කිරීමට හෝ යාත්‍රාවක් හෝ වාහකයක් (vessel) ලෙස යොදා ගැනීමට එවැනි පොදු අවකාශවල හැකියාව තිබේ. මේ අර්ථයෙන් ගත් කල පොදු අවකාශවල තිබෙන්නා වූ භෞතික සහ සමාජ ගතිකත්වය නාගරික සංස්කෘතිය සකස් වීම කෙරෙහි කරනු ලබන භූමිකාව පිළිබඳව නාගරිකයන් තුළ විවිධ මත තිබෙන බව අප සැලකිල්ලට ගත යුතු වේ. මේ අර්ථයෙන් ගත් කල නගරයක තිබෙන්නා වූ වීදි, උද්‍යාන, වතුරඉ සහ අනිකුත් බෙදාහදාගනු ලබන අවකාශ සාමූහික යහපැවැත්ම (collective well-being), ජීවිතයෙන් අයත් කරගත් සාධනීය දේ පිළිබඳ ප්‍රකාශනය, අනාගත අපේක්ෂාවන්, නාගරික නායකයන්ගේ දැක්ම, අහම්බෙන් මුණ ගැසීම, ආදිය නාගරික සංස්කෘතිය සකස්වීම කෙරෙහි බෙහෙවින් බලපානු ලබන අතර, දේශපාලන විවාද සහ ප්‍රතිවාදී අරගල අනවබෝධය දුරලන සමාජ අවකාශ ලෙසට වැදගත් වේ.

නගරය පිළිබඳව අර්ථ විවරණ සපයන්නන් මෙන්ම නාගරික වෘත්තිකයන් කාලය සහ අවකාශය (time and space) සාමූහික සාධනය ඇති කරන ආකාරය සම්බන්ධව විවිධ මතවල සිටිය හැකි ය. එහෙත් නාගරික පොදු අවකාශය සහ නාගරික සංස්කෘතිය මෙන්ම දේශපාලන සකස්වීම අතර ඇති ශක්තිමත් සම්බන්ධතාවය මතුකර පෙන්වීම ඉතා වැදගත් වේ. සම්භාව්‍ය රෝමයෙහි කලා ශිල්පවල පුනරුදය සහිත ෆ්ලොරන්ස් නුවර වැසියා හෝ වාණිජ වෙනීසිය ආදී ප්‍රදේශ ජනප්‍රිය දේශපාලන භාවිතය සහිත වූ සංස්කෘති සකස් වීමේ නාගරික ප්‍රධාන අවකාශ ලෙස අර්ථ දැක්විය හැකි ය. ඒ තුළ සුළුතරය සහ පුරවැසියන් දේශපාලන ක්‍රියාකාරීන් (political actors) ලෙසට ගණන් ගන්නා ලදී. නමුත් ඉන්පසු අවධිවල නගරයෙහි ව්‍යුහය සකස් වූයේ කෙසේද නාගරික හැසිරීම් සහ

දේශපාලනය හැඩගැසුනේ කෙසේද යන්න ප්‍රශ්නකාරී බව ඉහත උදාහරණය සපයමින් අමින් (2006) ප්‍රශ්න කර තිබේ. නමුත් ඉහත කී සම්භාව්‍ය නගරවල මහජන රැස්වීම, අදහස් ප්‍රකාශ කිරීම, තමන්ගේ කරුණු සාධාරණය කිරීම, ප්‍රජාවට කරුණු විත්තස්ථාපනය කිරීම (Inculcations of community), නගර වැසියන්ගේ වගකීම, දේශපාලන විනිශ්චය හෝ සහභාගිත්වය සහ පොදු ස්ථානවල අත්‍යයන් සමඟ එකට ගැවසීම උනන්දු කර තිබේ.

956018/

නූතන සමාජය තුළ නාගරික ස්ථාන සහ දේශපාලන සකස්වීම බහුවිධ සහ ව්‍යාප්ති කර තිබෙන නමුත් ඒවා සංගම් හෝ ආයතන වෙත පවරා තිබෙන බවක් පෙනෙන්නට තිබේ. රූපවාහිනී නාලිකා, සංගීතය, පොත්පත්, සඟරා, ජාතික විෂය මාලා සහ බහු-ජාතික සමාගම් එම කාර්යයන් තමන් වෙත පවරාගෙන තිබෙන බවක් පෙනේ. මේ තුළ නාගරික අවකාශ වෙතට පුද්ගලයන් ඒකරාශී වීම අහුරා තිබේ. ඒ වෙනුවට ඒවා දේශපාලනය ප්‍රගුණනය (proliferation) කරනු ලබන දේශපාලන සකස්වීම් මූලික කරගත් ස්ථාන බවට පත්කරගෙන තිබේ. මේ තුළ කුඩා පරිමාණයේ දේශපාලන වැඩ, පාසැල්, ප්‍රජාව, අසල්වැසියෝ, වැඩපළ, දේශපාලන පක්ෂ සහ සමාජ ව්‍යාපාර මූලික කරගෙන තිබේ. ඒ අනුව නාගරික පොදු අවකාශය එක් සංරචකයක් බවට හෝ ද්විතීක වැදගත්කමක් ඇති ස්ථාන ලෙසට පත් කොට තිබේ. විවිධ පක්ෂ ඇතුළත් දේශපාලන සැකැස්ම මුල් කොටගත් ව්‍යාපාර හේතු කොටගෙන පුද්ගලයා ජන වර්ග, ආගම් සහ පක්ෂ පාට වශයෙන් හේදබින්න කොට තිබේ. විවිධ මාධ්‍ය විසින් පුද්ගලයා පරිභෝජනය මුල් කොටගත් ජීවන ශෛලීන් ඇතුළත් සංස්කෘතිවලට සකස් කරමින් පවතී. මේ තුළ ගතික, විකෘති වූ ඒකරාශී වීමක්, එනම් එවැනි වීදි, වතුරප්‍ර, උද්‍යාන, පුස්තකාල, සංස්කෘතික සහ විවේක මධ්‍යස්ථාන ඇති කොට තිබේ. එවැනි සන්දර්භයක මතුවන්නේ පරිභෝජන සංස්කෘති (cultures of consumption) සහ ඒ තුළ ඇතිවන සට්ටන මිසක හෝ නාගරික දේශපාලන සංස්කෘතියක් මිසක සමාජ ස්ථායීතාවයක් නොවේ. කෙටි කාලයක් තුළ වීදි

නාට්‍යයක් තුළින් දෙනු ලබන වැදගත් සමාජ අවබෝධය හෝ නාට්‍යයකින් දෙනු ලබන සමාජ පරිකල්පනය තමන්ගේ මතයට එකතු කරගැනීමට නූතන පාරිභෝගිකයාට උවමනාවක් නොමැත. නමුත් සම්භාව්‍ය ශ්‍රීක දාර්ශනිකයන් මෙන්ම නාගරික නවීනත්වය පිළිබඳ න්‍යායවාදීන් වන බෙන්ජමින්, සිමෙල්, මම්පොර්ඩ්, ලෙෆ්ලා සහ ජැකොබ්ස් මෙන්ම වර්තමාන නාගරික පරිකල්පනිකයන් වන ස්න්තොට්ටි, සුකීන් ආදීන් නාගරික සුවර්තය, පෞරුෂත්වය, පුරවැසිභාවය සහ නාගරික පොදු අවකාශය අතර ඇති වැදගත්කම මනාව අවධාරණය කොට තිබේ (අමින්, 2006; නිරිඇල්ල, 2014:91-101). මේ අනුව හොදින් සැලසුම් කළ, හොදින් කළමනාකරණය කළ, පොදු අවකාශයක පුද්ගලයන් අතර සිදුවන රංජනය, පුද්ගලයන්ගේ රූපී අරුචිකම් හඳුනා ගැනීමටත් සමාජ බැඳීම් ගොඩනගා ගැනීමටත් මහත් පිටුවහලක් වේ.

නාගරික වෘත්තිකයන් සහ නගර අලංකාරකරණය

මෑත කාලීන නාගරික වෘත්තිකයන්ගේ අදහස වී ඇත්තේ නගර අලංකාරකරණය සහ උද්‍යාන නගර (garden cities) පිහිටුවීම සම්බන්ධවයි. ඒ තුළ නාගරික පුනරුත්ථාපනය, නව නාගරිකත්වය (new urbanism), සංයුක්ත නිවාස (compact housing), ඉදිරිපස ඉස්තෝප්පු (front porches), පදික ප්‍රදේශ (pedestrian areas), බෙදාහදාගනු ලබන නාගරික අයිතීන් වැනි කොන්ඩොමිනියම් (shared urban users), මිශ්‍ර ප්‍රජා (mixed communities) සහ බොහෝ පොදු අවකාශ සහිත නගරය වෙත ප්‍රවිෂ්ට වීමක් දකින්නට ලැබේ.

මේ අනුව නාගරික වෘත්තිකයන්ගේ අපේක්ෂාවන් දේශපාලන ප්‍රතිඵලවලට වඩා නගරය සහ ප්‍රජාව දෙසට යොමුව පවතින නමුත් නාගරික ක්‍රියාකාරීන් සංයුක්ත නාගරික පොදු අවකාශ කෙරෙහි වඩා විශ්වාසයක් තබන බව පෙනේ. නගරයෙහි පරිවාර ප්‍රදේශ තුළ

සිදුවන සංවර්ධනය මත එම ප්‍රදේශ කරා සුළුතර ජනයා ඒකරාශී වීමක් ඉහත කී ව්‍යුහාත්මක වෙනස්වීම් මත ඇති වෙමින් පවතී. එහෙත් නගර අලංකාරය මත පිහිටා බස් නැවතුම්පොළ ව්‍යුහය නිසට සෙවණක් වනවාට වඩා අලංකාරයට මුල්තැන දීමෙන් එහි භෞතික අවකාශය සීමා කොට තිබෙන අතර, ඒ තුළින් පුද්ගල අන්තර් ක්‍රියා සීමා කොට තිබේ. ඒ අනුව ලෝකය පුරා පොදු ස්ථාන පෞද්ගලීකරණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියට මුල් තැන දෙමින් පවතින අතර, මේ තුළ සුළු ලෙස අසාධාරණ ලෙස කල්පනාවට ගත් ප්‍රතිපත්තීන් වෙත තල්ලුවීමක් මත පොදු පහසුකම් නොසලකා මධ්‍යම පන්තියෙහි රසයට ගැළපෙන මධ්‍යම පන්තිකරණයක් (gentrification) වෙත මෙන්ම මුඩුක්කු සංස්කෘතියකට සමාන තනි වූ ජීවිත සහිත ආරක්ෂිත ප්‍රජා (gated communities) සහිත කොන්ඩොමීනියම් සංස්කෘතියක් වෙතට සමහර නගර ගමන් කරමින් සිටියි. මෙම නාගරික පරිවර්තනය තුළ පුද්ගලයා විසින් ගෝලීය පාරිභෝජන සංස්කෘතියක් වෙත යොමු කොට තිබේ.

නූතන සමාජය තුළ බොහොමයක් සැලසුම් ශිල්පය හා සම්බන්ධ දෙපාර්තමේන්තු මූලික වශයෙන්ම ආර්ථික සංවර්ධන නියෝජිත ආයතන ලෙස වැඩ කරන අතර, ඔවුන්ගේ මූලික අරමුණ බවට පත්ව ඇත්තේ නගරයෙහි ඇති ඉහළ තලයේ වෙළඳ ව්‍යාපාර සහ ප්‍රභාමත් හෝ ශ්‍රීතිමත් නාගරික පදිංචිකරුවන් ආකර්ෂණය කර ගැනීමයි. නගරවල දේශපාලන ආර්ථිකයෙහි සිදු වූ මෙම ප්‍රධාන විස්ථාපනය පොදු අවකාශ සකස් කළ යුත්තේ කෙසේද යන පරිවර්තනයට මූලික වී තිබේ. මේ අනුව කලින් සඳහන් කළ පරිදි නගරය මධ්‍යයෙහි තිබිය යුතු ව්‍යාපාර, සනීපාරක්ෂාව, ආරක්ෂණය සැපයීම, ගුණාත්මක ජීවිතයක් ගත කිරීම සහතික වීම, පහසුකම් සැපයීම සහ එවැනි දෑ ප්‍රවර්ධනය කිරීම ආදිය බොහෝ පුරවර ප්‍රදේශවල සැලසුම් උපාය මාර්ග සංවිධානය කිරීමේදී වර්තමානය තුළ මූලික වී ඇති බව පෙනේ. එබැවින් අන්තර් ක්‍රියාවන්හි සෘජු මැදිහත්වීමක් නොමැති සෞන්දර්යාත්මක අභිවර්ධනයෙන් යුක්ත වූ අවකාශමය

පිළිවෙලවල් සහ දායක ප්‍රදර්ශනය මත වූ එකට බැඳුණු පොදු අවකාශ උපාය මාර්ග ප්‍රවර්ධනයට ප්‍රවිෂ්ට වී තිබේ. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් සාම්ප්‍රදායික කෘත්‍යයන් සහිත වූ උද්‍යාන, සාප්පු සංකීර්ණ, පදික වේදිකා හෝ පුද්ගලයන් ඒකරාශී කරන පුරාණ රෝමයේ නිවාසවල තිබූ මැද සාලය වැනි අවකාශ වෙනස් වෙමින් පවතින අතර, ඒ වෙනුවට විවිධ වූ පොදු අවකාශ මතුවීමේ ප්‍රවණතාවක් නූතන නගර තුළින් පෙන්නුම් කෙරේ. මේ අනුව ඒවායේ පාලනය පෞද්ගලික අංශය වෙත පැවරී තිබෙන අතර එවැනි පසුබිමක් සකස් කිරීම කෙරෙහි සංවර්ධකයින්, දේපල කළමනාකරුවන් සහ ප්‍රාදේශීය ව්‍යාපාරික සංගම් කටයුතු කරමින් සිටියි. මෙම පසුබිම මත ස්විමිඩ් සහ නෙමෙත් (2010:455) සඳහන් කර ඇත්තේ මේවා අතුරින් වඩාත් සක්‍රීයව ක්‍රාසයට පත්වන නාගරික අවකාශ ඒවා භාවිතා කරන්නාවූන් විසින් හඳුනාගෙන ඇති වුවත් සමහර එවැනි ස්ථාන පිහිටුවීමේ ඇති තාර්කිකත්වය නාගරිකයන් විසින් ප්‍රශ්න කරන බවයි. එම තර්ක වන්නේ නූතන ආර්ථිකයෙහි ඇති වූ පරිවර්තනය හේතුවෙන් ගොඩනගන ලද නාගරික අවකාශ සැපයීමේ වැඩපිළිවෙලවල් යථාර්ථවාදී ද යන්නයි. එනම් නගරයෙහි අවකාශ ගොඩනැගීමේදී ගනු ලැබූ එවැනි උත්සාහයන් කොන් වූ, හිස් වූ, අත්හළ හෝ උණ භාවිතයට ලක්වී ඇති බවයි. එබැවින් නාගරික අවකාශ ගොඩ නැගීමේදී නාගරික අධිකාරීන් තමන්ගේ ජනතාවගේ සංස්කෘතික පසුබිම තේරුම් ගත යුතු අතර, ඊට යෝග්‍ය විනෝදාත්මක අවකාශ, පොදු ප්‍රජා, උද්‍යාන සහ නාගරික වෙරළ අවකාශ ගොඩනැගීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

පොදු අවකාශය සහ නාගරික සංස්කෘතිය

මෙම කොටසින් විශේෂයෙන්ම නාගරික සංස්කෘතිය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන අතර පොදු හැඟීම, පොදු දේවල් බෙදා හදාගැනීම සහ ජන සහභාගීත්වය ආදිය පිළිබඳව සාකච්ඡාවට

භාජනය වේ. එමෙන්ම නගර සභාවක් හෝ මහා නගර සභාවක් සිය අනුනාදය හෝ ප්‍රතිනාදය සිය කාර්ය සංවිධාන වැඩ ශක්තිමත් කිරීම හරහා සමාජ පිළිබිඹුවක් ලෙස ඉදිරිපත් කළ යුතු වන්නේ කෙසේද යන්න ද අවධානයට යොමු කරනු ඇත. මෑත කාලයේදී මතු වූ නාගරික දේශපාලන අවකාශ සහ සංස්ථාවල වර්ධනය පොදු අවකාශ භාවිතය සහ ජනයා අතර සම්බන්ධතාවන් හීන කිරීමට හෝ බණ්ඩනය වීමකට හේතු වී ඇතැයි කල්පනා කළ හැකි ය. නගරයක තිබෙන්නා වූ බහුවිධ තත්ත්වයන් හඳුනාගෙන පොදු අවකාශ පිළිබඳ වූ සියලු දෙනාහටම ඇතුළත් විය හැකි අන්තර් ක්‍රියා කළ හැකි පරිදි ඒවා සංවිධානය කිරීම පළාත් පාලන ආයතනයක යුතුකමකි.

පොදු අවකාශ පිළිබඳව කියවීමේදී නාගරික සංස්කෘතිය ශක්තිමත් කරලීමට උපකාරී වන නාගරික පොදු අවකාශ සම්බන්ධිත මූලධර්ම හතරක් අමින් (2006:9) විසින් ඉදිරිපත් කොට තිබේ. එම සිව් වැදෑරුම් මූලධර්ම පහත සඳහන් පරිදි වේ.

- (1) බහුවිධතාව (Multiplicity)
- (2) සංකේතමය ඒකාබද්ධතාව (Symbolic solidarity)
- (3) සංගම ප්‍රියතාව (Conviviality)
- (4) තාක්ෂණ විද්‍යාමය නඩත්තුව (Technological maintenance)

බහුවිධතාවය

බහුවිධතාවය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ විවෘත පොදු අවකාශය මිශ්‍රව භාවිතා කරන එසේ භාවිතා කරන අයට නිදහසේ සහභාගී වීමට අවශ්‍ය පසුබිම සැකසීමයි. එකිනෙකාගේ බලවත් උනන්දුන් ඉවසීම සහ කරදරයක් ලෙස නොසලකා පවුලක සාමාජිකයන් ලෙස සැලකීම මෙයින් ගම්‍ය වේ. නමුත් සාමාන්‍යයෙන් සමාජය තුළ සිදුවනුයේ අවධානම් කාණ්ඩ, සුලුතර ජනයා, සංක්‍රමණිකයන්, රැකවරණ පතන්නන්, කාන්තාවන් සහ කුඩා දරුවන් අපයෝජනය

හෝ පෙළිමයි. මේ සම්බන්ධව වොට්සන් (2006) සඳහන් කර ඇත්තේ මෙවැනි සමාජය තුළ අවදානම් කණ්ඩායම් බවට පත්වන කොටස්වලට සුදුසු අවකාශ නිර්මාණය කිරීමට නාගරික සැලසුම් ශිල්පීන් උනන්දු විය යුතු බවයි. මේ පදනම මත ඔහු තර්ක කරනුයේ බහුවිධතාවය නාගරික අවකාශ ඉදිකිරීමේදී ගැටලුවක් කර නොගත යුතු බවත් ඒ තුළ සියලුම කොටස් ඇතුළත් කර ගන්නා ක්‍රමවේදයක් අයිතිවාසිකමක් පැවතිය යුතු බවත් ය. වෙළඳපළ, කඩ මණ්ඩිය සහ ප්‍රජා උද්‍යාන බොහෝ ජනවර්ග සහ සමාජ සමූහ විවිධ අවශ්‍යතා බෙදාහදාගනු ලබන අතර, ඒවා තුළ පොදු අරමුණක හැඟීම් මුර්තිමත් විය යුතු වේ.

සංකේතමය ඒකාබද්ධතාවය

සංකේතාත්මක ඒකාබද්ධතාවය තුළින් ගම්‍ය වන්නේ නගරයෙහි කලා කෘති හෝ සෞන්දර්යාත්මක ගෘහ නිර්මාණ ක්‍රමය පුද්ගලයන්ගේ චිත්තවේග එනම් බිය හෝ හික්මුණු බව ප්‍රදර්ශනය වන පරිදි සකස් කිරීමයි. මේ තුළ දේශපාලනය, ආගම, සංස්කෘතික වශයෙන් ඒකරාශී වීම ආදී ප්‍රබල කරුණු සමාජ ඒකාබද්ධතාවය පිළිබඳ හැඟීම වර්ධනය වන සේ පෙළගැස්විය හැකි ය. මෙසේ පොදු අවකාශ තුළ සමාජ එකමුතුකම සහ සහෝදරත්වය, මිත්‍රත්වය ඇති වන සේ ඒකාබද්ධතාවය පිළිබඳ සවලීකරණයක් නගරය තුළ ඇති කළ හැකි ය. බහු සංස්කෘතික නගරයක (multicultural city) විනෝද විය හැක්කේ කෙසේද යන්නට පිළිතුරක් බර්මින්හම් නගරය තුළින් ප්‍රදර්ශනය වන බව අමීන් (2006) පෙන්වාදී තිබේ. නගරය තුළ සැරිසරන පුද්ගලයෙකුට ආසියාතික ටැක්සි රියදුරන්ගේ ජීවන කථා ඇතුළත් පත්‍රිකා ටැක්සි තුළ කියවීමට තබා තිබීම, ප්‍රධාන ගොඩනැගිලිවල විවිධ ජාතීන්ට සහ ආගම්වලට අයත් පුද්ගලයන්ගේ පින්තූර ප්‍රදර්ශනය කිරීමට සැලැස්වීම ආදිය ඒ අතර වේ. මෙයින් නගරය තුළ සියලුදෙනාම සහජීවනයෙන් ජීවත්වන බව ප්‍රකට

කෙරෙන අතර, ඒ අනුව තම හැසිරීම ද සකසාගත යුතු බවට වන ප්‍රබල සංඥාවක් පුද්ගලයාට ලබාදේ.

සංගම ප්‍රියතාවය

සංගම ප්‍රියතාව හෙවත් නාගරික විත්තස්ථාපනය හෝ සිතට කා වැද්දීම (inculcation) පොදු අවකාශය පිළිබඳව කියවීමේදී වැදගත් වන තුන්වන සාධකය වේ. සංගම ප්‍රියතාවය වනාහී සංස්කෘතික ප්‍රත්‍යාහිඤානනය සහ සමාජ අන්තර්ගතකරණය පිළිබඳ කල්පනා කිරීම සඳහා යොදාගනු ලැබූ වචනයකි. ඒ තුළ වැඩපළ තුළ, උද්‍යානයක, වතුරප්‍රයක, වීදියක, පාසැලක හෝ අසල්වැසි සමූහයක දෛනිකව සිදුකරනු ලබන ගනුදෙනුවල බලය ගැබ් වී තිබේ. එහි වැදගත්කම වන්නේ බහුවිධ සංස්කෘතියක සෘජු අත්දැකීම් පදනම් කොටගෙන ඇති වන වෙනස්කම් හඳුනාගෙන තම දෛනික ජීවිතය ගත කිරීමයි. මේ තුළින් සුලුතරයන්ගේ අයිතීන්, වෙනස්කම් තේරුම් ගෙන ඔවුන් සමාජයේ ප්‍රධාන ප්‍රවාහයට ඇතුළත් කරගැනීමට අවශ්‍ය පදනම එනම් කවුරුත් එක සමානය යන සැනසිලිදායක හැඟීම පුද්ගලයා තුළ ඇති වේ (ස්න්තොට්ටි, 2000; සැන්ඩර්කුක්, 2003; කීන්, 2005). මේ තුළින් අන්තර් පුද්ගල අන්තර්ක්‍රියා තුළ ප්‍රකෘති ස්වභාවය සහ සංස්කෘතික වෙනස්කම් සිය මැදිහත්වීම් මත හඳුනාගෙන සමාජ ඒකාබද්ධතාවය ගොඩනැගීමට උත්සාහ ගත හැකි බව මෙම විද්‍යාඥයන් තවදුරටත් පෙන්වාදී තිබේ. මෙය ඇත්තටම විවිධ සමාජ පසුබිම්වලින් පැමිණෙන පුද්ගලයන් හෝ සමූහ පොදු අවකාශවල එක්ව ජීවත් වීමට හෝ ක්‍රියා කිරීමට සුදුසු පරිසරයක් ගොඩනැගීමට සුදුසු වේ. ජාතීන් මිශ්‍ර නිවාස සංකීර්ණ, තරුණයන්ගේ සමාජ ශාලා, පාසැල් පිහිටුවීම හෝ බහු සංස්කෘතික උත්සව පැවැත්වීම මීට කදිම උදාහරණ වේ.

තාක්ෂණ විද්‍යාමය නඩත්තුව

මෙයින් අදහස් කෙරෙන්නේ නාගරික නඩත්තු කාර්යයන්වල හෝ වැඩවල ගුණාත්මක භාවයයි. සියලුම ජන වර්ග සඳහා පොදු වූ දේවල් එනම් වාසස්ථාන, සනීපාරක්ෂාව, ආහාර, ජලය සහ සන්නිවේදනය ආදිය නගරයක් තුළ ඉතා වැදගත් වන අතර, ඒවා අන්තර්ගතව නොමැති විට නගරයක විවිධාකාර ගැටලු මතු වේ. මේ නිසා තාක්ෂණ විද්‍යාමය සවිඥානය සහ ඒවායේ නඩත්තුව තුළින් නගරයක් තුළ දිවා හෝ රාත්‍රී කාලවල සිදුවන බිඳවැටීම් සහ ව්‍යාකූලතා මඟහරවමින් අදාළ අවස්ථාවල නාගරික වැසියන්ගේ ජීවිත පවත්වාගෙන යාමට ඉන් රුකුලක් වේ. ඒ අනුව නගරය තුළ මහජනයාගේ සකස්වීම සහ තාක්ෂණ ව්‍යුහය අතර සම්බන්ධතා ගොඩනගා තිබීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. හදිසි ගින්නකදී ඒ සඳහා අවශ්‍ය වන උපකරණ ස්ථානගත කර තිබිය යුතු අතර එවැනි ආපදාවකදී අදහස්, අගයයන්, මත ප්‍රකාශ කිරීම උදෙසා අන්තර්ජාල පහසුකම් නොමිලේ සැපයීම, අන්තර්ජාලයට හා තොරතුරු තාක්ෂණයට අදාළ සන්නිවේදනය පහසුකම් සැපයීම සුදුසු වේ. නාගරික අධිකාරීන් කල්පනා කළ යුතු වන්නේ නගරයක සමාජ ජීවිතය සහ තාක්ෂණ විද්‍යාත්මක පද්ධති සක්‍රීයව තබා ගැනීමයි. නගරයක සිදුවන බෝම්බ ප්‍රහාරයක්, ගින්නක් හෝ ජලය නොමැති වීම ආදී හේතූන් ජාති හේදයෙන් තොරව සෑම නගරවැසියාටම බලපෑම් කරන බැවින් ඉතා ඉක්මනින් ඒවාට මුහුණදීමට අවශ්‍ය තාක්ෂණික මෙවලම් සුදානම්ව තිබිය යුතු අතර ඒ තුළින් ජනයාගේ දෛනික ජීවිතය, වැඩ සහ ජීවිකාව ඉතා ඉක්මනින් යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට හැකියාව ලැබේ.

විවෘත ඵලිමහන් අවකාශවල වටිනාකම

නාගරිකයන්ට උද්‍යාන අවශ්‍ය වන්නේ ඇයිද යන ප්‍රශ්නයට පිළිතුරක් මෙම කොටසින් ලබාදීම මූලික අරමුණක් වේ. මිනිසුන්ට උද්‍යාන අවශ්‍යය. එයට හේතුව වන්නේ හොඳ උද්‍යානයක් තුළින් විනෝදය, විවේකය සහ කලබල නොවූ සංසිඳුණු ස්වභාවය සහිත මනසක් හෝ මානව හැසිරීම් සකස් කිරීමට හැකි බැවිනි. එහෙත් වඩාත් වැදගත් වන්නේ උද්‍යාන තුළින් නිදහසේ ස්වාභාවිකව වැවෙන හෝ නිරායාස සමාජ අන්තර් ක්‍රියාවලට ඉඩකඩ සැලසීමයි. සමාජ අන්තර් ක්‍රියාව වනාහී සමාජ ප්‍රාග්ධනය ගොඩනැගීමේ පදනම් වේ (ජේෂර් සහ ජැකොබ්, 2006). මේ අනුව කිසියම් නාගරික ස්ථානයක ගොඩනැගෙන සමාජ සම්බන්ධතා ජාලයක් (The network of relationships) සමාජ සංසන්තිකභාවය ගොඩනැගීමට හේතු වේ. හොඳ, ධනාත්මක සමාජ ප්‍රාග්ධනය සහිත ස්ථාන ස්ථාවර වන අතර, එවැනි ස්ථානයක ජීවත්වන හෝ වැඩ කරන පුද්ගලයන්ගේ තත්ත්වය සෞභාග්‍යවත් වේ. එවැනි ස්ථාන නගරවල හෝ කුඩා පළාත් පාලන ආයතනවල ගොඩනගා තිබීමෙන් පුද්ගලයන් අතර සහජීවනය සහ ජාතීන් අතර සුහදතාවය (ethnic harmony) ඇති කළ හැකි ය. මේ අනුව පහළ මට්ටමේ සමාජ ප්‍රාග්ධනය ඇති ස්ථානවල ජීවත් වන පුද්ගලයන්ට තමන්ගේ ප්‍රජාව පිළිබඳව ගොඩනැගෙන්නේ අවම ආඩම්බරයකි.

කෙසේ වෙතත් නගරයක වැනි සංකීර්ණ ස්ථානයක සමාජ ප්‍රාග්ධනය ගොඩනැගීම පහසු නොවේ. නමුත් නාගරික අධිකාරීන්හට උවමනාවක් තිබේ නම් සමාජ ප්‍රාග්ධනය ගොඩනැගීමට හේතුවන සමාජ අවකාශ ගොඩනැගීමට හැකියාව තිබේ. සාම්ප්‍රායිකව විශාල උද්‍යාන මේ සඳහා ගොඩනගන ලද මුත් වර්තමාන නාගරික සමාජ ව්‍යුහ සහ කළමනාකරුවන් කල්පනා කරන්නේ කුඩා නාගරික උද්‍යාන තුළ සමාජ ප්‍රාග්ධනය ගොඩනැගීමේ ප්‍රබලත්වයක් තිබෙන බවයි.

නුතන යුගයේ හදිසි අවශ්‍යතාවක් වන්නේ නාගරිකයන්ට පහසුවෙන් ප්‍රවේශ විය හැකි (accessible) අවකාශ සකස් කිරීමයි. කාලය සහ අවකාශය සම්බන්ධව සැලකූ කළ දුරින් පිහිටි කිලෝමීටර් 2-3 ක් දුර පුළුල් වූ, නාගරික උද්‍යානයක් නගරයක යථාර්ථවාදී විය නොහැකි ය. මෙබැවින් ජේෂ්‍ර සහ ජැකොබ් (2006) යෝජනා කරන්නේ හොඳ නාගරික උද්‍යානයක් කුඩා අවකාශයක් තුළ ගොඩනැගීම සුදුසු බවයි. ඔවුන් තවදුරටත් පවසන්නේ මෙවැනි ස්ථානයක වර්ග ප්‍රමාණය අඩි 100 x 100ක් පමණ අඩු විය යුතු බවත්, එය සැලැස්ම සහ උද්‍යාන පිහිටුවන ස්ථානය අනුව වෙනස් විය යුතු බවයි. හොඳින් සැලසුම් කළ උද්‍යානයකට මිනිසුන් ආකර්ෂණය වන අතර ඔවුන් එහි දීර්ඝ කාලයක් ගත කිරීමට උත්සුක වේ. මේ තුළින් විවිධ ජන වර්ග, ආගම්වලට අයත් තරුණ, වැඩිහිටි, වියපත් කොටස් අතර කුලීපග අන්තර් ක්‍රියාවන් ගොඩනැගීමට ඉඩකඩ ලැබේ. හර්නික් (2006) සඳහන් කර ඇති ආකාරයට “උද්‍යානයකට ප්‍රජා ශක්තිමත් කළ හැකිය”. මේ අනුව කුඩා නාගරික උද්‍යාන අධි නාගරීකරණයක් සහිත අභ්‍යන්තර නගරය තුළත් උප නාගරික ප්‍රදේශ තුළත් පිහිටුවීම වැදගත් බව කිව යුතුය. ඒ අනුව නගර නිර්මාණ ශිල්පීන්ගේ යුතුකම වන්නේ එවැනි කුඩා උද්‍යාන, සාප්පු හෝ පොදු ස්ථාන පිහිටුවීමේදී පවත්නා සමාජ සහ භෞතික ගති ලක්ෂණ කෙරෙහි මෙන්ම ජන වාර්ගික සමගීය කෙරෙහි ද වඩා අවධානය යොමු කරමින් සැලසුම් සකස් කිරීමයි. ඉදගැනීමට තබන ස්ථාන (උද්‍යාන බංකු), ආරක්ෂිතභාවය, හිරු එළිය, සුළඟ හෝ වාතාසුය, ගස් වැල්, ජලය, අවට වීදි, විශේෂ ක්‍රියාකාරකම් (නාට්‍ය, වීදි නාට්‍ය, උත්සව, රැස්වීම්, චිත්‍ර ප්‍රදර්ශන, මල් ප්‍රදර්ශන) සහ අසල්වැසි සමූහ පිහිටා ඇති ආකාරය ආදිය සැලකිල්ලට ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

කලාව, චිත්‍ර කලාව සහ වීදි නාට්‍යවලට ජාති හේදයක් නොමැති බැවින් ඕනෑම පුද්ගලයෙකුට මිත්‍රත්වයෙන් යුතුව අන්තර්ක්‍රියා කිරීමෙන් ඒවා රස විදිය හැකි ය. එසේම අසල්වැසි සමූහ තුළ උද්‍යාන ඉදිකිරීමේදී ඒවා තුළට කාටත් ප්‍රවේශ විය හැකි පරිදි පොදු

ස්ථානයක පිහිටුවීම ප්‍රයෝජනවත් වේ. මෙවැනි ස්ථානවලට නම් යොදා ගැනීමේදී එක්කෝ සියලුම ජන වර්ග නියෝජනය වන පරිදි ඒවා යොදාගත යුතු අතර නැතිනම් ඉංග්‍රීසි අකුරක් වැනි පොදු සලකුණක් හෝ ලාංඡනයක් යොදා ගත හැකි ය. නගරයක විවිධ ජාතීන් ජීවත්වුව ද උද්‍යාන වැනි පොදු ස්ථාන සියලුදෙනා ආකර්ෂණය වන අයුරින් නිර්මාණය කළ හැකි නම් ජාතීන් අතර සුභද්‍රාවය ගොඩනැගීමට ඒවා බොහෝ සේ ඉවහල් විය හැකි ය.

අදාළ කියවීම් :

Amin, A. (2006) Collective Culture and Urban Public Space. Inclusive Cities: Challenges of Urban Diversity. A Project Report. The Woodrow Wilson International the Centre for Scholars, The Development Bank of Southern Africa and CCCB.

Durkheim, E. (1982) Rules of Sociological Method. New York: The Free Press.

Evans, B. & et al (2005) Governing Sustainable Cities. London: Earthscan.

Ijla, A, M. (2012) Does Public Space Create Social Capital? International Journal of Sociology and Anthropology. Vol. 4 (2), pp. 48-53.

Keith, M. (2005) After the Cosmopolitan. London: Routledge.

Lefebvre, H. (1991) The Production of Space. Oxford: Basil Blackwell.

Mitchell, (2003) The Right to the City: Social Justice and the Fight for Public Space. New York: The Gailford Press.

Niriella, N. C. (2014) *Urban Sociology: Community, Neighborhood and Class Formation*. Nugegoda: Sarasavi Publishers (pvt) ltd.

Putnam, R. (2000) *Bowing Alone: The Collape and Revival of American Community*. NewYork: Simon and Schuster.

Ruddick, (1996) *Construction Difference in Public Spaces, Class, and Gender as Interlocking systems*. *Urban Geography*, Vol. 17, Issue 2 *Public and the City*.

Sandercock, L. (2003) *Cosmopolis II: Mongrel Cities in the 21st Century*. London: Continuum.

Schmidt, S. and Nemeth, J. (2010) *Space, Place and the City: Emerging Research on Public Space Design and Planning*. *Journal of Urban Design*, Vol. 15, No. 4, 453-457.

Sennett, R. (2000) *The Corrosion of Character*. New York: Norton and Co.

Shafer, S. and Jacob, J. (2006) *Urban Parks: The Value of Small Urban Parks, Plazas, and Other Outdoor Spaces*. Texas Cooperative, Extension, The Texas A & M University System.

United Nations. (1992) *Report of the United Nations Conference on Environment and Development*. Vol. 1. New York: United Nations.

Watson, S. (2006) *City Publics*. London: Routledge.

Wirth, L. (1938) 'Urbanism as a Way of Life, *American Journal of Sociology*, 44, pp. 1-24.

නිදහසින් පසු ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන පක්ෂ
ක්‍රියාකාරීත්වය, වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය
දේශපාලනීකරණය වීම හා රටේ සංවර්ධනය පිළිබඳ සමාජ
විද්‍යාත්මක විමසුමක්

සමින්ද ඥානරත්න

හැඳින්වීම

සාමය, සංහිදියාව, යහපාලනය හා තිරසර සංවර්ධනය ආදී මාතෘකාවන් සාකච්ඡාවට ලක් කරන වර්තමාන ශ්‍රී ලාංකීය සමාජයේ නිදහසින් පසු ඇති වූ දේශපාලන, සමාජ, සංස්කෘතික හා ආර්ථිකමය පරිවර්තනයන් පිළිබඳව විවිධ දෘෂ්ඨීන් ඔස්සේ සාකච්ඡාවට බඳුන් වෙමින් පවතියි. ඒ හා බැඳී දෘෂ්ඨීන් දෙකක් වශයෙන් සැලකිය හැකි දේශපාලන පක්ෂ ක්‍රියාකාරීත්වය හා වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය කාලීන වශයෙන් දේශපාලනීකරණය වීම තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධනය හා අනාගතය කෙරෙහි එමගින් සිදු කරන්නාවූ බලපෑම පිළිබඳ කරුණු ගෙනහැර දැක්වීම සමකාලීන සමාජයට ඉතා වැදගත් වන බව පෙන්වාදිය හැකි ය. විශේෂයෙන්ම වර්තමාන සමාජය තුළ නිරන්තරයෙන් අසන්නට දකින්නට ලැබෙන වැඩ වර්ජන, උද්ඝෝෂණ ව්‍යාපාර හා අනෙකුත් ක්‍රියාකාරකම් දෙස අවධානය යොමු කිරීමේදී මේ සඳහා පාදක වූ අතීත තත්ත්වයන් විශ්ලේෂණය කරමින් අනාගත තත්ත්වයන් පුරෝකථනය කිරීමත් සිදුකළ හැකි ය.

වර්තමානයේ සෑම රාජ්‍යයකම පාහේ නියෝජන ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය ඉදිරියට ගෙනයාම සඳහා විවිධ උපක්‍රම භාවිතා වේ. විශේෂයෙන්ම ජනතාව වෙනුවෙන් ඔවුන් උදෙසා තීරණ ගැනීමේ කාර්යය භාරය සිදු කිරීමටත් සාමාන්‍ය මහජන මතය ඉදිරිපත් කිරීමටත් සමාන

අදහස් දරන පිරිස් එකතු වී විවිධ සංවිධාන බිහිකර ගනිති. ඒ අනුව එවැනි සංවිධානයක් වශයෙන් සමාන දේශපාලන අදහස් දරන පිරිස් එකට එකතු වී බිහි කරගන්නා දේශපාලන පක්ෂ නම් කළ හැකි ය. දේශපාලන පක්ෂ සහ කාර්මික සමාජය අතර පවතින සබඳතාව අධ්‍යයනය කිරීමේදී කාර්මික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීම සඳහා දේශපාලන පක්ෂ වැදගත් වන ආකාරය අධ්‍යයනය කළ යුතු ය. දේශපාලන පක්ෂවලින් බිහිවන නායකයින් ඇතැම් අවස්ථාවල රාජ්‍ය පාලකයින් ලෙස මෙන්ම විපක්ෂ සාමාජිකයින් වශයෙන් ද කටයුතු කරයි. එවන් අවස්ථාවලදී පක්ෂයේ කටයුතු සහ රජයේ තීරණ අතර සබඳතාව හඳුනා ගැනීමටත් ලොව විවිධ රටවල දේශපාලන පක්ෂ ක්‍රම සහ කාර්මික ප්‍රතිපත්ති මොනවාද? යන්න පිළිබඳවත් කරුණු සාකච්ඡා කිරීම වැදගත් වේ. මේ අනුව රටක දේශපාලන අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වයට පමණක් නොව ආර්ථික, සමාජය, කාර්මික ඇතුලු සියලුම උප පද්ධතීන්වල ක්‍රියාකාරීත්වය උදෙසා දේශපාලන පක්ෂවල ක්‍රියාකාරීත්වය අඩු වැඩි වශයෙන් බලපෑම් කරන බව පැහැදිලි කරගත හැකි ය. බොහෝවිට මහජන මතය එකතු කරමින් සිය අත්දැකීම් මත මහජනතාවට තාර්කික මඟ පෙන්වීමක් සිදු කිරීමටත් එමගින් පොදු අරමුණක් සාධනය කරගැනීමට උත්සාහ දැරීමත් දේශපාලන පක්ෂවලින් සිදු වන බව සමාජ විද්‍යාඥයින්ගේ මතයයි.

දේශපාලන පක්ෂවලට ආණ්ඩු බලය ලබාගැනීමේ ප්‍රධාන අරමුණක් පැවතියත් සමාජය තුළ විවිධ අරමුණු ඔස්සේ එකට එකතු වෙමින් පවතින පාලන තන්ත්‍රය වෙත බලපෑම් කිරීමට බිහි කරගන්නා සංවිධාන ද පවතී. ඒවා අතර වෘත්තීය සමිතීවලට ප්‍රධාන තැනක් හිමි වේ. කම්කරු හෝ වෙනත් වෘත්තීන්ට අයත් පිරිස් විසින් ස්වකීය වෘත්තීකයින් එකම අරමුණක් වෙත ගොනු කරමින් කටයුතු කිරීමට මෙවැනි සංවිධාන බිහිකර ගනිති. කාර්මික සමාජය තුළ මෙම වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකාරීත්වය මගින් විවිධාකාර බලපෑම් එල්ල වීමේ හැකියාව අතිශය ඉහළ මට්ටමක පවතී. ඇතැම් අවස්ථාවල කාර්මික

ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේදී මෙම වෘත්තීය සමිතිවලින් එල්ල වන විවිධ බලපෑම් නිසා රටක ඉදිරි ගමන කෙරෙහි මොවුන්ගෙන් සිදුවන බලපෑම සුළු පටු නොවේ. තව ද වෘත්තීය සමිතිවල ක්‍රියාකාරීත්වය දේශපාලන මුහුණුවරක් ගෙන තිබීම වර්තමානයේ දක්නට ලැබෙන ලක්ෂණයකි. ඒ කෙසේ වුවත් පුද්ගල එකතුවකින් සෑදුණු සමාජ කණ්ඩායමක් වශයෙන් වෘත්තීය සමිති ප්‍රබල සංවිධාන පද්ධතියක් වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ, ආර්ථික, දේශපාලන සහ සංස්කෘතික යන ප්‍රධාන සමාජ සන්දර්භයන් සියල්ලම පාහේ අධ්‍යයනය කර බැලීමේදී ඒවා සඳහා දේශපාලන පක්ෂ සහ වෘත්තීය සමිතිවල ක්‍රියාකාරීත්වය විවිධ මට්ටම්වලින් බලපෑම් කර තිබෙනු හඳුනාගත හැකි ය. ශ්‍රී ලංකාව බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිතයක් ලෙස පැවති සමයේදී මෙරට නිදහස් සටන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා විවිධාකාර සංවිධාන බිහිවීම දක්නට ලැබිණි. ලංකා ජාතික සංගමය, කම්කරු සංගමය, සුරියමල් ව්‍යාපාරය සහ මැලේරියා මර්දන ව්‍යාපාරය ආදී විවිධාකාර සංවිධාන නිදහස සහ ආණ්ඩුක්‍රම ප්‍රතිසංස්කරණ ලබාගැනීම සඳහා මෙන්ම කාලීන සමාජයේ පැවති විවිධාකාර අසහනකාරී තත්ත්වයන් අරබයා ද විවිධ ව්‍යාපාර දියත් කළහ. ඒ අනුව මෙම සංවිධාන නැතිනම් ඒකරාශීවීම්වල ඉහළ පරිණාමීය අවස්ථාවක් ලෙස 1931දී ඩොනමෝර් ප්‍රතිසංස්කරණ යටතේ සර්වජන ඡන්ද බලය හිමිවීමෙන් පසු මෙරට තුළ බිහිවූ දේශපාලන පක්ෂ නම් කළ හැකි ය. ඊට සමානවම වෘත්තීය සමිතිවල කටයුතු ද පරිණාමය වීමක් දක්නට ලැබුණි. නමුත් 1948දී ශ්‍රී ලංකාවට නිදහස ලැබුණු පසු තම රට තුළ ස්වකීය අරමුණු සාධනය කරගැනීම වෙනුවෙන් කටයුතු කිරීමට දේශපාලන පක්ෂ සහ වෘත්තීය සමිතිවලට අවකාශය ලැබිණි. විශේෂයෙන්ම අදාළ ක්‍රියාකාරකම් පදනම් කරගෙන රට තුළ විවිධාකාර සමාජ වාතාවරණයන් නිර්මාණය විය. ඇතැම් තත්ත්වයන් රටට ඉතා වාසිදායක වූ අතර තවත් ඒවා රටේ ඉදිරිගමනට බාධාකාරී අයුරින් පැන නැගුණ ඒවා වශයෙන්

විශ්ලේෂණය කළ හැකි ය. කෙසේ වෙතත් නිදහස ලැබීමෙන් පසුව ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන පක්ෂ ක්‍රියාකාරීත්වය සහ වෘත්තීය සමිති දේශපාලනීකරණය වීම මෙන්ම උක්ත කාරණාවන් රටේ සංවර්ධනයට බලපාන ආකාරය පිළිබඳව සුවිශේෂී අයුරින් විමර්ශනය කර බැලීම වැදගත් වේ.

මෙම විග්‍රහය තුළදී මූලික වශයෙන් දේශපාලන පක්ෂ සහ වෘත්තීය සමිති පිළිබඳව හැඳින්වීමක් තුළින් ඒවායේ කාර්ය භාරයන් පිළිබඳව සාකච්ඡා වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ ප්‍රවාහය තුළ 1948දී නිදහස ලැබීමෙන් පසු දේශපාලන පක්ෂ ක්‍රියාකාරීත්වය සහ වෘත්තීය සමිති දේශපාලනීකරණය වීම රටේ සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය හා සම්බන්ධ වන ආකාරය විශ්ලේෂණය කොට දැක්වීම මෙහි ප්‍රධාන අරමුණ වේ. අවසානයේදී මෙකී ප්‍රස්තුතයන් පිළිබඳව න්‍යායාත්මක හා ප්‍රායෝගික මෙන්ම යථාර්ථවාදී අවබෝධයක් ලබාගැනීමේ හැකියාව නිර්මාණය වේ.

දේශපාලන පක්ෂ පිළිබඳ න්‍යායාත්මක පසුබිම

නූතන ලිබරල් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ ජීවනාලිය වශයෙන් මෙම දේශපාලන පක්ෂ නැමති ව්‍යුහය නම් කළ හැකි ය. විශේෂයෙන්ම තරඟකාරී දේශපාලන පක්ෂ ක්‍රමයකින් තොරව නූතන වක්‍ර ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී නියෝජන ක්‍රමය ක්‍රියාවට නැංවීමේ හැකියාවක් පවතී ද යන්න ගැටලුවක් වී තිබේ. දේශපාලන ඉතිහාසය පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමේදී නූතන දේශපාලන පක්ෂ වශයෙන් සලකනු ලබන ආකාරයේ සංවිධාන දැකිය හැකි වූයේ ඇමෙරිකාව සහ බ්‍රිතාන්‍ය තුළ පමණි. නමුත් අද වනවිට දේශපාලන පක්ෂයක් නොමැති රාජ්‍යයක් සොයා ගැනීම අපහසු වී තිබේ. ලිබරල් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රටවල පමණක් නොව ඒකාධිපති, සමාජවාදී හෝ උසස්වාදී වැනි කවරාකාර දේශපාලන ක්‍රමයක් පවතින රාජ්‍යයක් තුළ වුව ද දේශපාලන පක්ෂවල ක්‍රියාකාරීත්වය අපට දැකගත හැකි ය.

දේශපාලන පක්ෂ පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමේදී දේශපාලන විද්‍යාඥයින් සහ දේශපාලන සමාජ විද්‍යාඥයින් මේ පිළිබඳව එකිනෙකට වෙනස් අදහස් ඉදිරිපත් කර තිබේ. දේශපාලනික වශයෙන් සාකච්ඡා කිරීමේදී දේශපාලන පක්ෂයක් වූ කලී, ආණ්ඩුවක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා අතිශයින්ම වැදගත් වන ආයතනයකි. දේශපාලන සමාජ විද්‍යා දෘෂ්ඨියට අනුව දේශපාලන පක්ෂ යනු සමාජ කණ්ඩායමකි. වෙබර්ගේ විග්‍රයට අනුව සමාජ සබඳතා පැවැත්වීමේදී සහ පුද්ගලයින් බඳවා ගැනීමේදී අතිශය වැදගත් වන එමෙන්ම සාමාජිකයින් අතර අන්තර් සබඳතා සහ පරාධීනතාවන් නිර්මාණය කරන සමාජ කණ්ඩායමකි. ආණ්ඩුවක් බිහිකිරීමත් සමඟම ඒ තුළ කිසියම් ආකාරයක සමාජ පාලනයක් ඇති කිරීම සඳහා මූලික පදනම සපයන්නේ දේශපාලන පක්ෂ මගිනි. විශේෂයෙන්ම බලයට පත්වන ආණ්ඩුව සමන්විත වන දේශපාලන පක්ෂය හෝ පක්ෂවල ප්‍රතිපත්ති රාජ්‍ය පාලන කටයුතුවලදී බලපෑම් කරයි. රාජ්‍ය පාලන කටයුතු යන්නෙන් අදහස් වන්නේ දේශපාලනික අංශය පමණක් නොවේ. රටේ දේශපාලන, ආර්ථික, සමාජ සහ සංස්කෘතික යන සෑම උප පද්ධතියක්ම ඒ තුළට අයත් වේ. එබැවින් සමාජ කණ්ඩායමක් වශයෙන් දේශපාලන පක්ෂ ක්‍රියාකාරීත්වය ඒ සඳහා බලපෑම් කරන බව පැහැදිලි වේ.

දේශපාලන පක්ෂ පිළිබඳව විවිධ පුද්ගලයින් නිර්වචන ඉදිරිපත් කර තිබේ. ඒවා පහත පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

“පොදු පද්ධතියක් යටතේ ජාතික ආශාවන්ට සේවය කිරීම සඳහා එක් වූ පුද්ගල කණ්ඩායම” - එඩ්මන්ඩ් බර්ක්

“සංවිධානය කරන ලද මහජන මතය” - ඩිස්රායලී

“සංවිධානාත්මක දේශපාලන සමාජයක් තුළ දේශපාලන බලය අල්ලා ගැනීමටත් එය ක්‍රියාවට නැංවීමටත් අරමුණු කොටගෙන එකට එක් වූ පුද්ගල කණ්ඩායම” - මොරිස් ඩුවයිජර්

“ආණ්ඩු බලය අල්ලාගෙන රට පාලනය කිරීමේ අරමුණෙන් සංවිධානය වූ, එයාකාරවම අරමුණු සහිතව සංවිධානය වී ඇති වෙනත් දේශපාලන කණ්ඩායම් සමඟ ජනතා සහාය ලබාගැනීම සඳහා සටන් වදින්නා වූ සමාජයේ ක්‍රියාකාරී දේශපාලන ඒජන්තවරුන්ගෙන් සමන්විත සංවිධානය”- සිග්මන්ඩ් නියුමාන් මූලාශ්‍රය: (සොයිසා:2003:පි.492)

එමෙන්ම ස්වීඩන් ලිකොක්, ගෙටල්, ගිල්ක්‍රිස්ට්, මැක් අයිවර් සහ ඩේවිඩ් ඇෆ්ටර් වැනි අයත් අදහස් දක්වා ඇති අතර, මාක්ස්වාදීන්ට අනුව ඒ ඒ සමාජ පන්ති විසින් තම පන්ති ආශාවන් සහ අවශ්‍යතා ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා ගොඩනගාගෙන ඇති සංවිධානයක් ලෙස දේශපාලන පක්ෂ හඳුන්වාදිය හැකි ය (සොයිසා:2003:පි.492).

මේ අනුව දේශපාලන පක්ෂ නිර්වචනය කිරීමේ පොදු න්‍යායක් නොමැති බව පෙනේ. ඒ ඒ රටවල පවතින දේශපාලන සමාජ සන්දර්භයන්ට අනුව අදාළ දේශපාලන පරිසරයේ ක්‍රියාකාරීත්වය වෙනස්වීම් ආදිය මත පදනම්ව දේශපාලන පක්ෂ ක්‍රමයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සකස්වන බව දැක්විය යුතුය.

දේශපාලන පක්ෂවලට සුවිශේෂී කාර්යයභාරයන් ද පවතී. ඒ අනුව එහි ප්‍රමුඛතම කාර්යය වන්නේ සමාජය තුළ පවතින අවුල් සහගත එමෙන්ම විසිරී පැතිරී ගිය මහජන මතය නිශ්චිත දිශානතියක් යටතේ සංවිධානය කිරීමයි. විවිධ පුද්ගලයින් තුළ පවතින ඒකාකාරී නොවූ අදහස් ක්‍රමානුකූල ව්‍යුහයක් සහ ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් තුළ ගොනුකොට ඒවා තුළින් අරමුණු සාධනය කරගැනීමට අවශ්‍ය ශක්තිය ලබාදෙන්නේ දේශපාලන පක්ෂ මගිනි. අනෙක් අතට රටක ජනතාවට හිමිවන ස්වාධීපති බලය අධිකාරී බලයක් බවට පත්කරමින් ජනතාවගේ අභිවාද්ධිය උදෙසා තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය පදනම සකස් කරන්නේ ද දේශපාලන පක්ෂ විසිනි. මෙහිදී නිවැරදි සහ කාලීන දේශපාලන ව්‍යුහයක් රට තුළ ගොඩනගා ගැනීම සඳහා තම ප්‍රතිපත්ති මත පදනම්ව ජනතාව දැනුවත් කරමින් ඔවුන්

සවිඤ්ඤාණික පිරිසක් බවට පත් කරති. එකී සවිඤ්ඤාණිකත්වය තුළින් කාලීන සමාජ ව්‍යුහය අවබෝධ කරගැනීමට මහජනතාවට මහ පෙන්වීම ලැබේ. අවසානයේදී ජනතා විඤ්ඤාණය තුළින් ගොඩනැගෙන අවශ්‍යතා ප්‍රතිපත්ති බවට පත් කරගැනීම ද සිදුකරයි. එමෙන්ම පක්ෂ සාමාජිකත්වයට නව පුද්ගලයන් බඳවාගෙන ඔවුන්ව නායකයින් වශයෙන් පුරුදු පුහුණු කිරීම ද පවතින නායකත්වය තවදුරටත් අත්දැකීමිවලින් සමෝධානිත පිරිසක් බවට පත්කිරීම ද පක්ෂ මගින් සිදුවේ. මෙලෙස සම්බන්ධ වන සාමාන්‍ය පුද්ගලයින් ප්‍රසිද්ධ පුරවැසියන් බවට පත් කිරීමට ද පක්ෂ ක්‍රියා කරයි.

දේශපාලන පක්ෂ ක්‍රියාකාරීත්වය දේශපාලන පරිසරය අනුව වෙනස් වේ. ඒ අනුව ඒක පක්ෂ ක්‍රමය, ද්වි පක්ෂ ක්‍රමය සහ බහු පක්ෂ ක්‍රමය වශයෙන් ප්‍රධාන දේශපාලන ක්‍රම තුන (03) කි. මෙම එක් එක් ක්‍රමයන්ට සුවිශේෂී වූ වාසි සහගත තත්ත්වයන් මෙන්ම අවාසිදායක තත්ත්වයන් ද පවතී. සමාජවාදී හෝ උසස්වාදී දේශපාලන ක්‍රමයන් තුළ බොහෝවිට දක්නට ලැබෙන්නේ ප්‍රබල ඒක පක්ෂ ක්‍රමයක් වන අතර, පක්ෂයේ අරමුණු ප්‍රතිපත්ති වැඩසටහන් සහ ස්ථාවරයන් අනිවාර්යයෙන්ම රාජ්‍යයේ ප්‍රතිපත්තින් වැඩසටහන් සහ ස්ථාවරයන් වේ. පක්ෂය හා රාජ්‍ය එකක් ලෙස සලකනු ලබන අතර පක්ෂ රාජ්‍ය සංකල්පය පදනම් කරගත් රාජ්‍යයක් නිර්මාණ වීම දැකගත හැකි ය. අන් පක්ෂවලට හෝ මතවාදයන්ට මතුවීමට ඉඩ ලබා නොදෙන මෙවැනි ක්‍රමයක දක්නට ලැබෙන්නේ එක් පක්ෂයක ආධිපත්‍යයට යටත් වූ ඒක පාක්ෂික ක්‍රමයකි. සෝවියට් දේශයේ අත්දැකීම් පදනම් කරගෙන ඉදිරිපත් කළ හැකි මෙම සංකල්පය ජර්මනියේ හිට්ලර් හා ඉතාලියේ බෙනිටෝ මුසෝලිනිගේ පාලන සමයන් තුළ ද ක්‍රියාත්මක විය. එපමණක් නොව 1962-1968 දක්වා කාලය තුළ ලෝකයේ රාජ්‍යයන් තිස් තුන (33) ක ක්‍රියාත්මක වූයේ ඒක පාක්ෂික ක්‍රමයක් බව කිව හැකි අතර, ඇල්බේනියාව, චීනය, ලයිබීරියාව, පෘතුගාලය, ටියුනීසියාව, බල්ගේරියාව, රුමේනියාව,

වෙකොස්ලෝවෙකියාව, රුමේනියාව හා හංගේරියාව ආදී රටවල් ඒ අතර ප්‍රමුඛ වේ (වර්ණපාල:2008:පි50).

ද්වී පක්ෂ ක්‍රමයක් පවතින බ්‍රිතාන්‍ය වැනි රටවල තවත් පක්ෂ පැවතියත් ප්‍රබල වශයෙන් බලය රඳා පවත්නේ ප්‍රබල පක්ෂ දෙකක් අතරයි. බ්‍රිතාන්‍ය තුළ කොන්සවේටිව් හා ලේබර් යනුවෙන් ප්‍රධාන පක්ෂ දෙකක් ක්‍රියාත්මක වන අතර, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය තුළ ඩිමොක්‍රටික් හා රිපබ්ලිකන් යනුවෙන් පක්ෂ දෙකක් ක්‍රියාත්මක වේ. කලින් කලට මෙම පක්ෂ දෙක අතර ආණ්ඩු බලය හුවමාරු වීමක් මෙහිදී දැකගත හැකි ය. ඊට අමතරව බහු පක්ෂ ක්‍රමය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක දක්නට ලැබෙන ව්‍යුහයකි. බහු පක්ෂ ක්‍රමයේදී පක්ෂ රාශියක් දක්නට ලැබෙන අතර, ඒ ඒ පක්ෂවලට ප්‍රධාන දේශපාලන පද්ධතිය වෙත විවිධ අයුරින් බලපෑම් කිරීමේ හැකියාව පවතී. බහු පක්ෂ ක්‍රමය යුරෝපීය ලක්ෂණ ගන්නා අතර, එය ප්‍රංශය වැනි රටවල දේශපාලන ක්ෂේත්‍රය ඇසුරින් සාකච්ඡා කළ හැකි ය. මෙහිදී ප්‍රංශය තුළ ඊට ආවේනික ලක්ෂණ ද දැකගත හැකි ය. බහු පක්ෂ ක්‍රමය හා ද්වී පක්ෂ ක්‍රමය එකිනෙක වෙන්කොට හඳුනා ගැනීම වර්තමානය වනවිට ඉතා අසීරු වී ඇත. ඇමෙරිකාව වැනි රටවල ජාතික දේශපාලනය තුළ ප්‍රධාන පක්ෂ දෙකක් ක්‍රියාත්මක වුවත් ප්‍රාදේශීය තලය තුළ කුඩා පරිමාණයේ පක්ෂ රාශියක් පවතින අතර, ඒවාට අදාළ තලය තුළ යම්කිසි බලයක් මෙන්ම ජනප්‍රියතාවයක් ද ලැබී ඇත.

ශ්‍රී ලංකාව වැනි රටවල් පිළිබඳව සලකා බැලීමේදී ද ඉතිහාසය පුරාවට ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ දෙකක් අත හෝ ඒවා සමඟ සන්ධානගත වූ දේශපාලන බලවේග අත බලය හුවමාරු වීමක් දක්නට ලැබුණත් ප්‍රාදේශීය තලය මත මෙන්ම ජාතික තලය තුළ ද අතිශය ක්‍රියාකාරී දේශපාලන පක්ෂ රාශියක් දැකගත හැකි ය. විශේෂයෙන්ම ජන වාර්ගිකත්වය හා ආගමික ලක්ෂණ පදනම් කරගනිමින් දේශපාලන පක්ෂ නිර්මාණය වීම ද සිදුවේ. කෙසේ වුවත් කිසියම් රටක පක්ෂ ක්‍රමය සකස් වීම කෙරෙහි අදාළ රටවල

පවතින සමාජ, ආර්ථික සහ සංස්කෘතික රටාව පදනම් වූ සමාජ ක්‍රමයේ නම්‍යතාවය ද තීරණාත්මක අයුරින් බලපෑම් කරයි.

මේ ආකාරයට සාකච්ඡා කිරීමේදී දේශපාලන පක්ෂ පිළිබඳව න්‍යායාත්මක අවබෝධයක් ලබාගැනීමට ඉහත විග්‍රහය තුළින් අවකාශය ලැබේ. එමෙන්ම දේශපාලන පරිසරයක් තුළ සමාජ කණ්ඩායමක් වශයෙන් දේශපාලන පක්ෂවල කාර්යයභාරය සකස් වන ආකාරය පිළිබඳවත් කරුණු පැහැදිලි වේ. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකා සමාජය තුළ මෙම දේශපාලන පක්ෂවල ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳව මෙහි ඉදිරි කොටසින් සාකච්ඡාවට භාජනය වන අතර, එමගින් දේශපාලන පක්ෂ සමඟ සම්බන්ධ ප්‍රායෝගික වාතාවරණය ද අවබෝධ කරගැනීමට හැකියාව ලැබෙනු ඇත.

නිදහසින් පසු ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන පක්ෂවල ක්‍රියාකාරීත්වය

ආරම්භය සහ විකාශනය

නිදහසට පසු අවධියේ දේශපාලන පක්ෂවල ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමට පෙර ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන පක්ෂවල ආරම්භය සහ විකාශය පිළිබඳ යම්කිසි විග්‍රහයක් සිදුකළ යුතු ය. යටත් විජිත සමයේ අවසාන භාගය වනවිට ආණ්ඩුක්‍රම ප්‍රතිසංස්කරණ ලබාගැනීම සඳහා විවිධ සංවිධාන බිහිවී කටයුතු කරමින් සිටි අතර, ඒ තුළ පොත්නම්බලම් අරුණාවලම්ගේ ලංකා ප්‍රතිසංස්කරණ සංගමයට වැදගත් තැනක් හිමිවිය. පසුව 1919 පමණ වනවිට දේශපාලන පක්ෂයක අනුරුව ඇති ප්‍රථම පක්ෂය වශයෙන් ලංකා ජාතික සංගමය බිහිවන්නේ ලංකා ප්‍රතිසංස්කරණ සංගමය සහ ලංකා ජාතික සභාව යන සංවිධාන එකතු වීමෙනි. මෙකල සිටි මධ්‍යම පන්තියේ අදහස් සහ ක්‍රියා කලාපයන් අනුමත නොකළ තරුණ පිරිසක් තරුණ ලංකා සංගමය නමින් සංවිධානයක් බිහිකොට දක්ෂිණාංගික දේශපාලන නායකත්වය යටතේ මිය යමින් තිබූ ජාතික ව්‍යාපාරයට නව පණක්

ලබාදෙන ලදී. පසුව මෙම පිරිස ද ලංකා ජාතික සංගමයට එක්වී කටයුතු කළහ. 1922දී කම්කරු සංගමය ආරම්භ කොට නාගරික කම්කරු පන්තිය සංවිධානය කිරීමට උත්සාහ කළ ඒ.ඊ.ගුණසිංහයන් සටන්කාමී වැඩ වර්ජන කිහිපයකින් පසුව කම්කරු පන්තියේ වීරයා බවට පත්විය. 1926දී එස්.ඩබ්ලිව්.ආර්.ඩී. බණ්ඩාරනායක මහතා විසින් ප්‍රගතිශීලී ජාතික පක්ෂය නමින් පක්ෂයක් ආරම්භ කළේය. එවකට සංවිධානය කළ වැඩ වර්ජන සහ ඡන්ද බලය ප්‍රදානය කිරීම් පිළිබඳව ජාතික සංගමය සහ ගුණසිංහයන් අතර දිගටම පැවති ගැටුම නිසා 1928දී බ්‍රිතාන්‍ය කම්කරු පක්ෂය අනුව යමින් ඔහු කම්කරුවන් වෙනුවෙන් ලංකා කම්කරු පක්ෂය ආරම්භ කළේය. මෙකල උගත් මධ්‍යම පන්තිය විසින් සීමිත ජනතා සහභාගීත්වයක් යටතේ දේශපාලන සංවිධානවල කටයුතු සිදු කළත් ගුණසිංහගේ කම්කරු පක්ෂය තුළ විශාල සාමාජික සංඛ්‍යාවක් සිටියහ. ඊට අමතරව ලංකා ඉන්දියානු සංගමය, මුස්ලිම් දේශපාලන සංගමය, යෝනක කාරක සභාව සහ යුරෝපීය සංගමය වැනි වාර්ගික සංවිධාන ද මෙකල බිහි විය.

1930 මුල් කාලයේ තම දේශපාලන කටයුතු ආරම්භ කිරීමට මෙරට වාමාංශික දේශපාලනඥයින් කටයුතු කළහ. ඒ සඳහා 1935දී ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථම වාමාංශික සහ පිළිගත් දේශපාලන පක්ෂය වශයෙන් ලංකා සමසමාජ පක්ෂය පිහිටුවන ලද නමුත් ස්ථාලිත්වාදය සහ ප්‍රොටිස්කිවාදය අතර පැවති න්‍යායික ගැටුම හේතුවෙන් 1939දී පක්ෂය දෙකඩ විය. පක්ෂයෙන් ඉවත් කළ දොස්තර වික්‍රමසිංහ ප්‍රමුඛ කණ්ඩායම 1941දී එක්සත් සෝෂලිස්ට් පක්ෂයන් පසුව 1943දී ලංකා කොමියුනිස්ට් පක්ෂයන් පිහිටුවා ගත්හ. 1944දී එස්.ඩබ්ලිව්.ආර්.ඩී. බණ්ඩාරනායක සහ ජී.පී.පොන්නම්බලම් විසින් පිළිවෙලින් ආරම්භ කළ සිංහල මහා සභාව සහ සමස්ත ලංකා ද්‍රවිඩ සංගමයන් මෙකල බිහිවූ වැදගත් දේශපාලන සංවිධාන දෙකකි. පසුව දෙවන ලෝක සංග්‍රාමය සමයේ අත්අඩංගුවට පත්ව ඉන්දියාවට පලා ගිය සම සමාජ නායකයින් විසින් බෝල්ෂේවික් ලෙනින්ස්ට් පක්ෂය පිහිටවූහ.

දෙවන ලෝක සංග්‍රාමය අවසන් වනවිට ලංකා සමසමාජ පක්ෂය බෝල්ෂේවික් සමසමාජ සහ ලංකා සමසමාජ වශයෙන් පක්ෂ දෙකක් බවට පත්විය (ලියනගේ:1999).

1946දී එවකට සිටි ලංකා ජාතික සංගමයේ නායකයින්, එස්.ඩබ්ලිව්.ආර්.ඩී. බණ්ඩාරනායක මහතා, මුස්ලිම් සහ ද්‍රවිඩ නායකයින් කිහිපදෙනෙකු එකතු වී ඩී.එස්. සේනානායක මහතාගේ මූලිකත්වයෙන් එක්සත් ජාතික පක්ෂය පිහිටුවීම මෙරට දේශපාලන පක්ෂ ආරම්භයේ සහ ක්‍රියාකාරීත්වයේ වැදගත් සන්ධිස්ථානයකි. 1949දී එස්.ජේ.වී. වෙල්වනායගම් විසින් ඉලංගෙයි ටැම්ල් අරසුකව්වි හෙවත් ෆෙඩරල් පක්ෂය පිහිටුවා ගත් අතර, 1950දී ලංකා සම සමාජ පක්ෂයෙන් ඉවත් වූ පිලිප් ගුණවර්ධන විජ්ජවකාරී සමසමාජ පක්ෂය පිහිටුවීය. 1951දී එක්සත් ජාතික පක්ෂයෙන් ඉවත් වූ එස්.ඩබ්ලිව්.ආර්.ඩී. බණ්ඩාරනායක මහතා සිංහල ජාතිවාදී මූලයක් සහිත ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ව්‍යුහය තුළ බලය ලබාගැනීමට උත්සාහ දැරූ දෙවන පක්ෂය ලෙස ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය පිහිටවනු ලැබීය. පනහ දශකයේ මුල් භාගයේ ක්‍රියාත්මක වූ පක්ෂ ඒ.ජේ. විල්සන් විසින් දක්ෂිණාංශික, මධ්‍යස්ථ සහ වාමාංශික යනුවෙන් මූලික කොටස් තුන (03) කට බෙදා දක්වයි (ලියනගේ:1999:පි.13).

1954දී ලංකා ඉන්දියානු ක්‍රොංගසය සිය නම ලංකා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී කොංග්‍රසය නමින් වෙනස් කළ ද එහි නායකයින් වූ ඒ. අසීස් සහ එස්. තොන්ඩමන් අතර පැවති මතභේද නිසා තොන්ඩමන් ලංකා කම්කරු කොංග්‍රසය යටතේ දේශපාලන කටයුතුවල නිරත විය. මෙකල ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂයේ මූලිකත්වයෙන් පක්ෂ කිහිපයක් එකතු වී මහජන එක්සත් පෙරමුණ බිහි කරගත්හ.

1960 වනවිට මැතිවරණයට ඉදිරිපත්වීම සඳහා විශාල පක්ෂ ප්‍රමාණයක් බිහිවිය. ඒ අතර ලංකා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පක්ෂය, බෝසත් බණ්ඩාරනායක පක්ෂය, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය, සිංහල ජාතික සංගමය, ශ්‍රී ලංකා ධර්මරාජ පක්ෂය, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී

සමාජවාදී පක්ෂය, ලංකා නිදහස් කොංග්‍රසය, සමාජවාදී මහජන පෙරමුණ, ජාතික විමුක්ති පෙරමුණ, ශ්‍රී ලංකා ජාතික පෙරමුණ, උඩරට පෙරමුණ, එල්ල තමිල් ඔට්ටුමනී මුන්නායි පක්ෂය, දෙමළ කතා කරන්නන්ගේ පෙරමුණ, සමස්ත ලංකා ඉස්ලාම් එක්සත් පෙරමුණ සහ සමස්ත ලංකා ද්‍රවිඩ ප්‍රගතිශීලී පෙරමුණ ප්‍රධාන වේ. චීන සහ රුසියන් මතභේද නිසා මෙකල ලංකා කොමියුනිස්ට් පක්ෂය දෙකඩ වූ අතර, ඩී.එන්. ඡන්මුගදාසන් යටතේ තිබූ චීන පිල, ගිනි පුපුර, පෙරදිග සුළඟ, සමාජවාදී සංගමය සහ ජනතා විමුක්ති පෙරමුණ වැනි තවත් කණ්ඩායම් කිහිපයකට බෙදී ගියේය.

70 දශකය අගභාගයේදී මෙරට ප්‍රධාන වාමාංශික පක්ෂ තුන එකතු වී වාමාංශික එක්සත් පෙරමුණ බිහි කළහ. නිදහස් සමාජවාදී පක්ෂය, විප්ලවවාදී කොමියුනිස්ට් පක්ෂය, විප්ලවීය මාක්ස්වාදී සංගමය, සිංහල මහජන පක්ෂය, ඉස්ලාම් සමාජවාදී පෙරමුණ, ද්‍රවිඩ ස්වරාජ්‍ය පක්ෂය, ශ්‍රී ලංකා විමුක්ති බලවේගය, මහජන ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පක්ෂය, නව ලංකා කොමියුනිස්ට් පක්ෂය, මාක්ස් ලෙනින්වාදී පක්ෂය, මහජන විමුක්ති පක්ෂය, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ජාතික පෙරමුණ, නව සමසමාජ පක්ෂය, ශ්‍රී ලංකා සමසමාජ පක්ෂය, සමාජවාදී ජනතා ව්‍යාපාරය, එක්සත් ලංකා ජනතා පක්ෂය සහ ශ්‍රී ලංකා මුස්ලිම් කොන්ග්‍රසය ආදී පක්ෂ ද බිහිවිය.

ද්‍රවිඩ පක්ෂ අතර 1976දී ද්‍රවිඩ එක්සත් විමුක්ති පෙරමුණ, දෙමළ ඊලාම් විමුක්ති සංවිධානය (TELO), ඊලාම් විප්ලවකාරී ශිෂ්‍ය සංවිධානය (EROS), දෙමළ ඊලාම් විමුක්ති කොටි සංවිධානය (LTTE), දෙමළ ඊලාම් ජනතා ව්‍යාපාරය (PLOTE), ඊලාම් මහජන විප්ලවකාරී විමුක්ති පෙරමුණ (EPRLF), ඊලාම් ජාතික ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පෙරමුණ සහ ඊලාම් මහජන ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පක්ෂය (EPDP) ප්‍රධාන වේ.

90 දශකය ආරම්භ වනවිට එක්සත් සමාජවාදී පෙරමුණ, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රගතිශීලී පෙරමුණ, බහුජන නිදහස් පෙරමුණ, සිංහලයේ මහා

සම්මත භූමි පුත්‍ර පක්ෂය, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී එක්සත් ජාතික පෙරමුණ, දේශ විමුක්ති ජනතා ව්‍යාපාරය, කඳුරට ජනතා පෙරමුණ, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී එක්සත් ලලිත් පෙරමුණ, ශ්‍රී ලංකා මුස්ලිම් පක්ෂය, ජාතිය ගලවාගැනීමේ පෙරමුණ, රුහුණු ජනතා පක්ෂය, ජන විමුක්ති සහයෝගිතා පෙරමුණ, ලංකා කම්කරු කොංග්‍රසය, එක්සත් ක්‍රිස්තියානි කොංග්‍රසය සහ සමාජවාදී සමානතා පක්ෂය වැනි පක්ෂ රාශියක් බිහිවිය. 1994ත් පසු දක්නට ලැබුණේ කුඩා පක්ෂ කණ්ඩායම් ප්‍රධාන පක්ෂ වටා ඒකරාශී වී පෙරමුණු සහ සන්ධාන යටතේ කටයුතු කිරීමයි. මෙරට ප්‍රධාන පක්ෂ දෙක වන එක්සත් ජාතික පක්ෂය සහ ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය වටා ඒවාට සමාන මතවාද දැරූ සෙසු පක්ෂ එකතු වී කටයුතු කිරීමත්, ජනවාර්ගික පදනම යටතේ උතුරේ දෙමළ පක්ෂ තනිවම දේශපාලන කටයුතු වල නිරත වීමත් දක්නට ලැබේ.

මේ ආකාරයට ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන පක්ෂවල ආරම්භය සහ විකාශනය පිළිබඳ කරුණු ඉදිරිපත් කළ හැකි අතර, ඒ ඒ වකවානුවල ඒවායේ ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳව මිලඟට කරුණු සාකච්ඡා වේ.

ක්‍රියාකාරීත්වය

1947 වසරේ හඳුන්වා දුන් සෝල්බරි ව්‍යවස්ථාව යටතේ ශ්‍රී ලංකාව 1948 වනවිට නිදහස ලබයි. විශේෂයෙන්ම ඊට පෙර 1930 දශකයේදී පැවති ලෝක ආර්ථික අර්බුදයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ආණ්ඩුවේ ආදායම පහළ වැටුණු අතර එතෙක් පවත්වාගෙන යනු ලැබූ පොදු කටයුතු සියල්ලම ප්‍රමාණාත්මක සහ ගුණාත්මක වශයෙන් පහළ වැටිණි. සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ බිඳවැටීම නිසා මැලේරියා වසංගතය වැනි තත්ත්වයන් සමාජය තුළ ව්‍යාප්ත විය. ආර්ථිකය පහළ වැටීම නිසා රැකියා ප්‍රශ්නය උග්‍ර වූ අතර, අත්‍යවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය රැසකම මිල ඉහළ යන ලදී. තව ද ආණ්ඩුව විසින් අධිරාජ්‍යවාදී භාණ්ඩ සම්බන්ධයෙන් විශේෂ සැලකිලි දැක්වීමේ ක්‍රමය යටතේ ජපන් රෙදි මෙරටට

ගෙන්වීම අවහිර කර තිබිණි. එබැවින් මෙරට ජනයාගේ අවශ්‍යතාවයන්ට වඩා අධිරාජ්‍යවාදී ධනවතුන්ගේ අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් ආණ්ඩුව කටයුතු කළේය. එමෙන්ම ආණ්ඩුවේ බදු පිළිවෙත ද දැඩි ලෙස විවේචනයට ලක් විය. මේ ආකාරයට එවකට පැවති ආණ්ඩුවේ කටයුතු විවේචනය කරමින් මෙරට වාමාංශික නායකයෝ ජනතාවට සමීප වෙමින් දේශපාලනික ක්ෂේත්‍රයේ පුරෝගාමී මෙහෙවරක් සිදු කිරීම ඇරඹූහ. මෙහිදී සමසමාජ පක්ෂය ගොඩනඟා ගැනීමට පෙර පොපි මල් ව්‍යාපාරයට ප්‍රතිවිරුද්ධව ආරම්භ කළ සුරියමල් ව්‍යාපාරය තුළින් තවදුරටත් සාමාන්‍ය ජනතාව වෙත සමීප වීමට ඔවුහු ක්‍රියා කළහ. සුරියමල් සාමාන්‍යයෙන් මිල අධික නොවූ බැවින් ඒවා අලෙවි වූයේ සාමාන්‍ය ජනතාව අතර ය. මෙම මුදල් යෙදවුමේ මෙරට සමාජ සේවා පරමාර්ථ සඳහා වීම මෙහි ඇති සුවිශේෂීතාවයයි. හීනයයි සම්මත කුලයක දැරුවකුට උසස් අධ්‍යාපනය ලබාදීමට අරමුදල් සපයා සමාජයේ උස් පහත් බව දුරුකිරීමට කටයුතු කළ අතරම, මැලේරියා වසංගතය සහ ගංවතුර හානි ආධාර ලබාදීමටත් මෙම මුදල් වැය කරන ලදී. මෙම ව්‍යාපාරයේ දේශපාලන පදනම තුළ විජ්ජවකාරී බවක් නොවීය. නිදහස, යුද්ධ විරෝධී බව සහ සාමය යන සටන් පාඨවලින් යුක්ත වූ ඒ තුළ සමාජවාදී අදහස් නොදැරූ ලිබරල් අදහස් දැරූ අය ද වූහ. මෙය වැදගත් වූයේ පූර්ණ නිදහස සඳහා ගෙන ගිය උද්ඝෝෂණයේ ප්‍රචාරක මධ්‍යස්ථානයක් බවට පත් වූ නිසාය.

මීට සමගාමීව ක්‍රියාත්මක වූ තවත් ව්‍යාපාරයක් වූයේ මැලේරියා සහනාධාර ව්‍යාපාරයයි. මැලේරියා වසංගතය නිසා විශාල පිරිසක් මිය ගිය අතර මෙමගින් වාමාංශික නායකයින් තවදුරටත් ජනතාවට සමීප විය. මැලේරියා වසංගතය තම දේශපාලන අදහස් ප්‍රචාරණයට වඩා සත්‍ය සමාජ සේවකයින් වශයෙන් සහනාධාර සැපයීමේ ව්‍යාපාරයක ප්‍රමුඛත්වය ගන්නා ලදී. 1936 මැතිවරණය වනවිට

හෝමාගම, රුවන්වැල්ල සහ මාවනැල්ල ආදී ප්‍රදේශ වාමාංශික ව්‍යාපාරයේ බලකොටු බවට පත්විය (ප්‍රේමසිංහ,1987).

ශ්‍රී ලංකාවේ වාමාංශික ව්‍යාපාරය ඉදිරි පියවරක් තබන්නේ ලංකා සමසමාජ පක්ෂය බිහිකරගැනීමත් සමඟය. පක්ෂය පිහිටුවීමෙන් පසු රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවේ කටයුතු සම්බන්ධව මොවුහු විවිධ බලපෑම් සිදු කළහ. 1937ත් පසු ඒ තුළ පමණක් නොව ඉන්පිටත උද්ඝෝෂණ කටයුතුවලටත් ඔවුන්ගේ අවධානය යොමු විය. විශේෂයෙන්ම පැට්‍රෝල් බෙදාහැරීම ජනසතු කිරීමේ ඉල්ලීමත් නාගරික සභා මැතිවරණය සඳහා සර්වජන ඡන්ද බලය ඉල්ලීමත් සිදුකළ මොවුහු ඩවිබිගින්ට එරෙහිව විරෝධය ඵලකරමින් සමස්ත යටත් විජිතයටම විරෝධය එල්ල කළහ. ඒ සඳහා විශාල විරෝධතා පෙළපාලි රැස්වීම් පැවැත් වූහ (ප්‍රේමසිංහ,1987). 1937 ජූලි මාසයේ ලංකා සමසමාජ පක්ෂය විසින් කොළොන්නාව තෙල් ටැංකි සංකීර්ණයේ කම්කරු වැඩ වර්ජනය මෙහෙය වන ලදී. මේ අයුරින් විශාල වැඩ වර්ජන සහ උද්ඝෝෂණ මෙන්ම පෙළපාලි මෙහෙයවමින් ආර්ථික, සමාජ ක්ෂේත්‍රය තුළ අධිරාජ්‍ය විරෝධී ව්‍යාපාරයක් ගෙන ගිය සමසමාජ පක්ෂය ප්‍රමුඛ වාමාංශික පිරිස් 1947 වනවිට ලංකාවේ ප්‍රථම වරට කම්කරු එකමුතුවකින් ඇති කළ වැඩ වර්ජනයක් දියත් කළහ. මේ ආකාරයට නිදහස ලබන තෙක්ම මෙරට කම්කරුවන්ගේ පාලන බලය වමේ නායකයින් විසින් දිනාගත් අතර මොවුන්ගේ කටයුතු ඇතැම් අවස්ථාවල රටේ කාර්මික ක්ෂේත්‍රයේ වර්ධනයට බාධාකාරී තත්ත්වයන් නිර්මාණය කරන ලදී. කෙසේ වුවත් නිදහස ලැබීමත් සමඟ මෙම තත්ත්වය පරිවර්තනය වූ අකාරය පිළිබඳව කරුණු සොයා බැලිය යුතුය (ජයතිලක,1980). 1947 වනතෙක් ජනතාව පුළුල් ලෙස දේශපාලනයට සම්බන්ධ නොවීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් දේශීය ප්‍රභූ පාන්තික කොටස්වලට දේශපාලනය කෙරෙහි එල්ල කළ හැකි වූ බලපෑම විශාල විය.

1947-56 සමයේ මෙරට බලය හැසිර වූ එක්සත් ජාතික පක්ෂය ධනෝෂ්වර ආකල්පය අනුව යමින් ජනතාවට වඩා තම පන්තියේ අවශ්‍යතා මුදුන්පත් කරගැනීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීමට කටයුතු

කළහ. මෙකල රටේ අදායම් තත්ත්වය, විදේශ විනිමය තත්ත්වය සැලකිය යුතු ස්ථාවරයක පිහිටා තිබුණත් එමගින් ජනතාවට සේවයක් වන ආකාරයේ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග දියත් කිරීමට තරම් හැකියාවක් හෝ උනන්දුවක් එම පිරිසට නොතිබුණි (ලියනගේ,1999).

1953 පමණ වනවිට ආර්ථික ප්‍රශ්න බෙහෙවින්ම අවුල් වී රට තුළ අර්බුදකාරී බව තවදුරටත් වර්ධනය විය. 1955න් පසු කොතලාවල මහතා ගෙනගිය ඇතැම් පිළිවෙත් නිසා ජනතාවගේ විරෝධය තව තවත් උග්‍ර විය. එමගින් අධිරාජ්‍යවාදී දේශීය ඒජන්තවරුන්ට විරුද්ධව ප්‍රබල බලවේගයක් නිර්මාණය විය. එසේම පරාධීනත්වයෙන් මිදී පූර්ණ දේශපාලන, සංස්කෘතික නිදහසක් පිළිබඳ සාකච්ඡා කරමින් ජාතික අවශ්‍යතාවයන්ට අනුව ජාතික සංස්කෘතිය නඟා සිටුවීමේ බලවේගයක් ආරම්භ විය. මෙකල බණ්ඩාරනායක මහතා ඉංග්‍රීසි උගත් මැද පන්තියට අභියෝගයක් වශයෙන් ග්‍රාමීය විකල්ප නායකත්වයක් බිහිකරගැනීම සඳහා මෙතෙක් ඉදිරියට ඒමට නොදී මර්දනය කොට සිටි පාසල් ගුරුවරු, වෙද පරපුරේ ශ්‍රේෂ්ඨ ආයුර්වේද වෛද්‍යවරු, හික්ෂුන් වහන්සේලා සහ තවත් රැකිකල් කොටස් ඇතුලු සිංහල උගතුන් එක්කොට පෙරමුණක් බිහි කළේය. මෙම පංචමහා බලවේගය පාදක කොටගෙන 1956දී එක්සත් ජාතික පක්ෂ ධනෝෂ්වර පාලනය බිඳ දමා පොදු ජනතාවට හිතකර සමාජ ආර්ථික ක්‍රමයක් බිහිකරන ලදී. මෙම ජයග්‍රහණය මෙහෙය වූ මහජන එක්සත් පෙරමුණ තුළ දක්නට ලැබුණේ ධනෝෂ්වර විරෝධී සමාජවාදී පක්ෂයක ලක්ෂණයන්ය.

එමෙන්ම අධිරාජ්‍ය විරෝධී ලක්ෂණයන් හේතුවෙන් සිංහල උගත් බුද්ධිමත් පිරිස මීට සහාය දැක්වූහ. එහිදී සමුහාණ්ඩුවක් ඇති කිරීම, හමුදා කඳවුරු ඉවත් කිරීම, ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය හා බැංකු වතු සහ ව්‍යාපාර ජනසතු කිරීම, බුද්ධගාසන කොමිසම ක්‍රියාත්මක කිරීම, සිංහල සංස්කෘතිය දියුණු කිරීම, ඉඩම් භුක්තිය සහ ගොවි අයිතීන් සුරක්ෂිත කිරීම, වෘත්තීය සමිති අයිතීන් ලබාදීම සහ සහල් මිල අඩු

කිරීම වැනි ක්‍රියාමාර්ග නිසා ප්‍රගතිශීලී හැඟීම් ජනනාව තුළින් ඉස්මතු වීමට පටන් ගැනීම (ලියනගේ,1999).

මෙරට ගැමි ජනතාව ලැබූ ජයක් වූ මෙය තුළ ගමේ පරිහානිය වළක්වා එහි ස්වයංපෝෂිත ආර්ථික ක්‍රමය සුරක්ෂිත කිරීම සඳහාත් ගැමි නායකත්වය පෙරමුණට ගෙන ආ යුතු බව බණ්ඩාරනායක මහතා අවබෝධ කර ගත්තේය. ඉංග්‍රීසි උගත් අධිරාජ්‍ය ගැති මධ්‍යම පන්තිය වෙනුවට සිංහල උගත් නායකත්වයක් මෙරටට ලබාදීමට ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය ක්‍රියා කළේය. විශේෂයෙන්ම ජනතාවගේ ස්වාධීනත්‍ය තහවුරු කිරීම, නොබැඳි පිළිවෙත නිර්මාණය කිරීම, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජවාදී ක්‍රමයකට පදනම දැමීම, ජනසතු කිරීමේ වියාපාරයන් ඇරඹීම, සුබසාධන රාජ්‍ය සංකල්පයට ගැළපෙන පරිදි අධ්‍යාපනය සැකසීම, ආයුර්වේදය නඟා සිටුවීම, පළාත් පාලන ආයතන කාර්යක්ෂම කිරීම, සිංහල රාජ්‍ය භාෂාව කිරීම, විද්‍යාත්මක සහ විද්‍යාලංකාර පිරිවෙන් විශ්වවිද්‍යාල බවට පත්කිරීමෙන් සැබැවින්ම පොදුජන යුගයක ආරම්භය සනිටුහන් කරන ලදී.

දේශපාලන ක්ෂේත්‍රය තුළ යුද කඳවුරු ඉවත් කිරීම සහ සමාජවාදී රටවල් සමඟ රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික සබඳතා ඇති කරගැනීම ආදිය වැදගත් වේ. ඊට අමතරව සමාජ සේවාවන් පුළුල් කිරීම, බස් රථ හා වරාය ජනසතු කිරීම, කුඹුරු පනත නීතිගත කිරීම, සමුපකාර නිදහස වර්ධනය කිරීම, අර්ථ සාධක අරමුදල ආරම්භ කිරීම, වෘත්තීය සමිති නිදහස ඇති කිරීම ද සුවිශේෂී ක්‍රියාමාර්ග වේ.

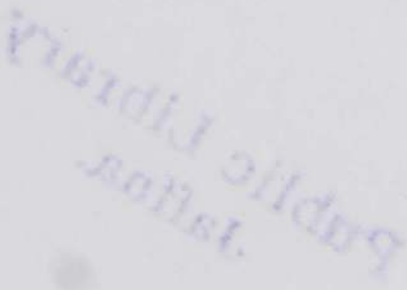
කර්මාන්ත අංශයෙන් සලකා බැලීමේදී 1956 බණ්ඩාරනායක රජයේ කම්කරු ඇමතිවරයා වූ ටී.බී. ඉලංගරත්න මහතා විසින් එවක විසිහත් ලක්ෂයක් වූ මෙරට කම්කරු ජනතාවගේ සුබසිද්ධිය සඳහා 1958දී සම්මත කළ අර්ථ සාධක අරමුදල් පනත කම්කරුවන්ගේ දෘෂ්ඨියෙන් අතිශය වැදගත් වේ. පනත ඉදිරිපත් කරමින් ඔහු ප්‍රකාශ කළේ, “ජාතික අර්ථසාධක අරමුණුවලින් අප අදහස් කරන්නේ වැඩ කරන මනුෂ්‍යයකුට ඔහුගේ වයෝවෘද්ධ කාලයේදී යම්කිසි මුදලක් ඉතිරිකර

ලබාදීමයි. ස්වදේශිකයින් වේවා විදේශිකයින් වේවා යම්කිසි රටක වැඩ කරනවා නම් ඒ වැඩකරන මිනිසාට හෝ ගැහැණියට වැටුපක් ලබාදීම සිරිතක්, වැටුප් දෙනවා නම් අනෙක් සාධාරණ අයිතිවාසිකම් දීමත් සිරිතක්” වශයෙනි (වර්ණපාල:1995:පි.42).

සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල මගින් රැකියාවේ නියුතු කම්කරුවන්ගේ රැකියා සඳහා දිගු කාලීන රැකවරණයක් ලබාදීමට කටයුතු කිරීම වැදගත් වේ. තම රැකියාවේ සුරක්ෂිත බව සහ ආරක්ෂණය පදනම් කරගෙන ස්වයං කැමැත්තෙන් යුක්තව සේවයේ නිරත වීමට මෙම පිරිසට හැකියාව ලැබේ. එමගින් රටේ ආර්ථික වෘද්ධිය ළඟා කරගැනීමට අවශ්‍ය පසුතලය නිර්මාණය වීම ද කැපී පෙනේ. ඊට අමතරව වෘත්තීය සම්බන්ධතාව නිදහසේ ක්‍රියා කිරීමට දීම නිසා යහපත් ස්වෘමී සේවක සබඳතා පවත්වා ගැනීමටත් තම අවශ්‍යතා සෘජුවම ඉදිරිපත් කිරීමට කම්කරුවන්ට අවකාශ ලබා දීමත් ප්‍රධාන වේ. ඒ තුළින් තවදුරටත් තම සේවයේ ගුණාත්මක වැඩ පරිසරය පවත්වාගෙන යාමටත් පසුව ඵලදායී කාර්යයක්ෂම සේවයක් තුළින් රටට තම දායකත්වය ලබාදීමටත් අවකාශය සැලසීම සුවිශේෂී වේ. ජනසතුකරණය මගින් ජනතාවගේම පාලන යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවීම නිසා ඔවුන් තුළ තමාගේය යන හැඟීම (Sense of Ownership) වර්ධනය වීම ද අතිශය ප්‍රශංසනීය වේ.

එපමණක් ද නොව මැයි දිනය නිවාඩු දිනයක් ලෙස ප්‍රකාශ කිරීම, කම්කරු පන්තියේ අයිතිවාසිකම් තහවුරු කිරීම සඳහා කම්කරු නීති සංග්‍රහය තුළ නොයෙකුත් සංශෝධනයන් ඇති කිරීම ද සිදු කළේය. කම්කරුවන්ගේ කටයුතු පිළිබඳව උනන්දුවෙන් සොයා බැලීම මගින් රටේ සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට කම්කරු පන්තිය හවුල් කරගත හැකි බව අවබෝධ කරගෙන තිබූ රජය කම්කරු ආරවුල් සිදුවූව ද කම්කරු පන්ති අරගලය විසඳීමට පිළිගත් සම්ප්‍රදායන් යොදාගත් අතර ඒ සඳහා රාජ්‍ය ත්‍රස්තවාදය ක්‍රියාත්මක නොකරන ලදී. තව ද කාර්මික ආරවුල් පනත, පඩි සහා පනත සහ කම්කරු වන්දි පනත යන අණපනත්වලට සංශෝධන ගෙන එන ලද්දේ කම්කරු අයිතිවාසිකම්

වැඩි දුරටත් පුළුල් කිරීම පිණිසයි. එපමණක් නොව 1961 ජූලි මාසයේදී පිහිට වූ මහජන බැංකුව මගින් මෙරට බැංකු ක්‍රමය ග්‍රාමීය ජනතාවගේ අවශ්‍යතා අනුව සකස් කිරීම පිණිසත් ග්‍රාමීය ආර්ථික රටාව තුළ නිෂ්පාදනය වර්ධනය කිරීමත් ග්‍රාමීය ඉතිරි කිරීම් වර්ධනය සහ ග්‍රාමීය ණය සැපයීමත් සිදුකරන ලදී. ඒ තුළින් පසුකාලීනව සමාජ බැංකු රටාවක් නිර්මාණය වීමට අවශ්‍ය අඩිතාලම සකස් විය.

මීට අමතරව ජනසතු ක්‍රමය මගින් ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා රජයේ මැදිහත්වීම තවදුරටත් ඉදිරියට ගෙන ගිය අතර ඒ සඳහා රක්ෂණ ව්‍යාපාරය, බනිජ ද්‍රව්‍ය ආනයනය සහ බෙදා හැරීම වැනි දෑ අභියෝග මධ්‍යයේ ජනසතු කළේය. තව ද ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂ සහ සමගි පෙරමුණු පාලන කාලයන් තුළ ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ග අතර අභ්‍යන්තර වෙළඳුම ලාංකිකයින් වෙත පවරාගැනීම අතිශය වැදගත් එකකි. මෙරට ව්‍යවසාය පන්තියක් බිහිකොට එමගින් කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රයේ වර්ධනයක් ඇති කිරීමටත් එය ශක්තිමත් කිරීමටත් හැකිවීම සැබැවින්ම මෙරට ව්‍යවසාය පන්තිය විසින් ලද ජයග්‍රහණයක් ලෙස දැක්විය හැකිය (වර්ණපාල, 1995).

මේ ආකාරයට නිදහසින් පසු යුගයේ 1947-56 සමයේ පැවති එක්සත් ජාතික පක්ෂ ක්‍රියාකාරීත්වය තුළ අධිරාජ්‍ය ගැති ධනේෂ්වර අවශ්‍යතා උදෙසා කටයුතු කරමින් රටේ ජනතාවගේ අවශ්‍යතා නොසලකා හරින ලද තත්ත්වයක් නිර්මාණය වී තිබුණ ආකාරයත් පසුව එස්.ඩබ්ලිව්.ආර්.ඩී. බණ්ඩාරනායක මහතා විසින් ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය පිහිටුවීමත් සමඟ මෙරට ජනතාවගේ අවශ්‍යතාවන්, අරමුණු මුදුන්පත් කරදීමේ අභිලාසයෙන් ක්‍රියා කරන යුගයක් නිර්මාණය වූ ආකාරයත් විග්‍රහ කළ හැකි ය. එක්සත් ජාතික පක්ෂය විසින් අමතක කර තිබූ කම්කරු සුබසාධනය ප්‍රධාන අනෙකුත් කටයුතු ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය විසින් වඩා ඵලදායී අයුරින් සංවිධානය කොට පවත්වාගෙන ගිය ආකාරය මගින් පැහැදිලි වන්නේ අනාගතයේ විශාල කර්මාන්ත සහ වැඩ කරන ක්ෂේත්‍රයේ සංවර්ධනයක් ළඟා කරගැනීම මේ තුළ පැවති ඉලක්කය වන බවයි.

කම්කරුවන්ගේ ආරක්ෂණය ඉලක්ක කරගනිමින් වෘත්තීය සුරක්ෂිතතාව වර්ධන කිරීමට වැදගත් වන්නා වූ අතිශය ප්‍රබල යෝජනාවන් සහ විධිවිධාන රැසක් ස්ථාපිත කිරීම සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂයේ ක්‍රියාකාරීත්වය අතිශය වැදගත් වන බව දැක්විය හැකි ය.

නමුත් මෙම තත්ත්වය 1970 දශකයේදී වෙනස් වීමට භාජනය විය. විශේෂයෙන්ම 1971දී මතු වූ කැරැල්ල ඒ සඳහා තීව්‍ර බලපෑමක් සිදුකරන ලදී. ගැමි ජනතාවගේ ආණ්ඩුවකට විරුද්ධව ඔවුන් තුළින්ම නිර්මාණය වූ කැරැල්ල රට පුරා ව්‍යාප්ත වූ අතර ආණ්ඩුව දැඩි ලෙස බලය යොදවමින් කැරැල්ල මර්දනය කිරීමට උත්සාහ දැරීය. කෙසේවුවත් මෙම දේශපාලන පරිවර්තනයේ ප්‍රතිඵලය වශයෙන් 1976දී නැවතත් එක්සත් ජාතික පක්ෂය බලයට පත්විය (වර්ණපාල, 1995). 1977දී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කොට පසුව පසුව මෙරටට විවෘත ආර්ථික ක්‍රමය හඳුන්වාදීමත් සමඟ විදේශ වෙළඳපොළ වෙත මෙරට නිෂ්පාදන විවර විය.

එපමණක් ද නොව විදේශ ආයෝජකයින් ප්‍රමුඛ පෞද්ගලික අංශය මෙරටට පැමිණ තම කර්මාන්ත කටයුතුවල නිරත වීමත් ආරම්භ විය. මෙම එක්සත් ජාතික පක්ෂ රජය කාර්මික ක්ෂේත්‍රය සඳහා දැඩි අවධානයක් යොමුකර තිබූ බව ඔවුන් විසින් අනුගමනය කළ ක්‍රියාමාර්ග සහ ප්‍රතිපත්ති තීරණ තුළින් පැහැදිලි කරගත හැකි ය. ඇතැම් දෑ අදටත් විශාල වශයෙන් රටේ කාර්මික අංශය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා උපකාර වන ක්‍රියාමාර්ග වශයෙන් හඳුන්වාදීමේ හැකියාව පවතී.

වර්තමානයේ පවා ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන අපනයන බෝග වන තේ, පොල් සහ රබර්වලට අමතරව කාර්මික අංශයෙන් ප්‍රබල දායකත්වයක් අපනයන අංශයට ලබාදෙන්නේ ඇඟළුම් කර්මාන්ත ශාලා මගිනි. මෙම ඇඟළුම් කර්මාන්ත ඇති කිරීම සඳහා මූලික වශයෙන් කටයුතු සිදු කරන ලද්දේ 1977ත් පසුවයි. විශේෂයෙන්ම

නිදහස් වෙළඳ කළාප සංකල්පය මෙරට තුළ ක්‍රියාත්මක කොට
 බියගම, කටුනායක සහ කොග්ගල යන ප්‍රදේශවල නිදහස් වෙළඳ
 කළාප පිහිටුවා ඒ තුළින් කර්මාන්ත අංශයේ පුළුල් ප්‍රසාරණයක් ඇති
 කිරීමට අවශ්‍ය පදනම සකසන ලදී. මේ මගින් විශාල රැකියා අවස්ථා
 ප්‍රමාණයක් උද්ගත වූ අතර එහි සමාජ බලපෑම අතිශය තීව්‍ර විය.
 එතෙක් විරැකියාවෙන් සිටි පිරිසට රැකියා අවස්ථා ලබාගැනීමේ
 ඉඩකඩ විවරවීම වැදගත් වන අතරම රටේ ජනගහනයෙන්
 බහුතරයක් නියෝජනය කරන කාන්තාවන් විශාල ප්‍රමාණයක් මෙම
 නිදහස් වෙළඳ කළාප තුළ රැකියාවලට ප්‍රවේශ වීමත් දක්නට ලැබිණි.
 මහා පරිමාණ ව්‍යවසාය සහ කම්කරු ප්‍රජාවන් නිර්මාණය වීම තුළ
 අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් කාර්මික ක්ෂේත්‍රය තුළ සබඳතාවන් මෙන්ම
 අන්තර් පරාධීනතාවන් ද නිර්මාණය වීමට කටයුතු සැලසිණි. මෙහිදී
 කාර්මික වශයෙන් කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රය තුළ සුවිශේෂී ශ්‍රම බලකායක්
 වර්ධනය වීමත් කැපී පෙනේ. රටේ නිෂ්පාදනය වර්ධනය වීමත් සමඟ
 ආර්ථික වශයෙන් රට ශක්තිමත් වීම හේතුවෙන් සෙසු සුබසාධන
 කටයුතුවලට වියදම් කළ හැකි මුදල් ප්‍රමාණය වර්ධනය වීමෙන් එම
 ක්ෂේත්‍රවල ද දියුණුවක් ඇති විය. සේවක-ස්වාමි සබඳතාවට අමතරව
 සේවක-සේවක සබඳතාවන් මෙන්ම ස්වාමි-ස්වාමි සබඳතාවන්
 වර්ධනය වීමටත් එමගින් පොදු අරමුණු සහිතව ක්‍රියාකරන
 ව්‍යවසායක පන්තියක් නිර්මාණය කරගැනීමටත් හැකියාව ලැබීම
 කාර්මික දෘෂ්ටියෙන් බැලීමේදී වැදගත් වේ.

නමුත් මෙවන් තත්ත්වයක් පැවතිය ද මෙම කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රයේ
 සිදු වූ වර්ධනය මගින් රටේ සමාජයීය අංශය පිරිහීම කරා ගෙනයාම
 කෙරෙහි තරමක බලපෑමක් එල්ල විය. කර්මාන්ත තුළ රැකියා
 අවස්ථා විවර වුවත් එම කම්කරුවන්ගේ නැතිනම් වැඩකරන
 ජනතාවගේ මූලික අවශ්‍යතා නිසි පරිදි ඉටු වුවා දැයි ගැටලු සහගත
 වේ. විශේෂයෙන්ම ඔවුන්ට වාසය කිරීම සඳහා නවාතැන් පහසුකම්
 සම්පාදනය කිරීමට හෝ ඒ පිළිබඳව සොයා බැලීමට රජය හෝ
 පෞද්ගලික ව්‍යවසායකයින් උනන්දු නොවීම හේතුවෙන් අද වනවිට

නිදහස් වෙළඳ කලාප තුළ දැඩි ලෙස කථා බහට ලක්වන සමාජ ප්‍රශ්න නිර්මාණය වී තිබේ. නමුත් කාර්මික ක්ෂේත්‍රය තුළ මිනිස් අවශ්‍යතා සහ ඔවුන්ගේ සමාජ අවශ්‍යතා පිළිබඳව සැලකිලිමත් නොවීම තුළින් දිගුකාලීන ගැටලු රැසක් නිර්මාණය කර තිබීම ගැටලු සහගත වේ. ශ්‍රමය සහ ඊට සරිලන වැටුප් යන තත්ත්වයන් මත සේවකයින්ගේ රැකියාව තීරණය වූ අතර, ඉන් ඔබ්බට ගොස් ඔවුන්ගේ සුබසාධනය පිළිබඳ උනන්දු වීමට නැතිනම් ඒ සඳහා සක්‍රීයව මැදිහත්වීමට පෞද්ගලික ව්‍යවසායකයින්ට අනවශ්‍ය වූයේ ඔවුන්ගේ ඒකායන පර්මාථය ලාභ ලැබීම වූ බැවිනි. මේ අනුව නිදහස් වෙළඳ කලාප සහ කර්මාන්ත ඇති කිරීම එක්සත් ජාතික පක්ෂය විසින් කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රය වෙත සිදු කළ අතිශය වැදගත් සේවාවක් වුවත් එය විධිමත් අධ්‍යයනයකින් පසු මෙරට සමාජ, සංස්කෘතික පරිසරයට ගැළපෙන පරිදි ව්‍යුහාත්මක වශයෙන් සකස් කොට ස්ථාපිත නොකිරීම තුළ අද වනවිටත් එදා සිටම වර්ධනය වූ යම් යම් ගැටලුකාරී තත්ත්වයන් විකාශනය වී තිබේ. කෙසේ වුවත් අදටත් කාර්මික අංශයේ වැඩි දායකත්වයක් සපයන ක්ෂේත්‍රයක් වශයෙන් මෙරට නිදහස් වෙළඳ කලාප ආශ්‍රිත කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රය සුවිශාල මෙහෙවරක් ඉටුකරනු ලබයි.

නිදහස් වෙළඳ කලාපවලට අමතරව එක්සත් ජාතික පක්ෂ ක්‍රියාකාරීත්වය තුළ වෙළඳපොළ පෞද්ගලික අංශයට විවර වීම නිසා පෞද්ගලික ව්‍යවසායකයින් විසින් විවිධ ප්‍රදේශවල කර්මාන්ත ශාලා ආරම්භ කළහ. ඒ තුළින් දේශීය වෙළඳපොළේ තරඟකාරී රටාවක් නිර්මාණය වූ අතර, අපනයන විවිධාංගීරණය යටතේ විශාල භාණ්ඩ ප්‍රමාණයක් වෙළඳපොළට එකතු විය. ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොළ වෙත භාණ්ඩ ගෙනයාමට අවකාශ ලැබුණු අතර විදේශීය ව්‍යවසායකයින්ට අමතරව මෙරට වාසය කළ ධනවත් පිරිස් වලටත් ව්‍යාපාර, කර්මාන්ත කටයුතු ආරම්භ කිරීමට ද අවකාශ ලැබිණි. මේ ආකාරයට පෞද්ගලික අංශය දියුණු කිරීමට උත්සාහ දැරීම තුළ රජයේ කර්මාන්ත ශාලා සහ ආයතන පද්ධතිය බිඳවැටීමට ද හේතු කාරක

විය. විශේෂයෙන්ම පෞද්ගලික ව්‍යවසාය සමඟ තරඟ කිරීමට තරම් ශක්තියක් හැකියාවක් රජයට නොවූ අතර පෞද්ගලික අංශය තම කටයුතු බාධාවකින් තොරව සිදුකරමින් ලාභ ඉපයීමේ නිරත විය. රජයේ ආයතන සහ සංස්ථා පාඩු ලැබීම හේතුවෙන් ඒවා පෞද්ගලිකරණය කිරීමේ වැඩපිළිවෙලකට එක්සත් ජාතික පක්ෂය ප්‍රවේශ විය. මෙහිදී ඇතැම් ආයතන සහ සංස්ථාවල සේවය කළ සේවක සේවිකාවන් විශාල පිරිසකට රැකියා පවා අහිමි වූ තත්ත්වයක් නිර්මාණය වූ අතර රජයේ ව්‍යවසාය සහ ආයතන පද්ධතිය බිඳවැටීමට මෙය ප්‍රධාන හේතුවක් විය. මෙලෙස එක් අතකින් රටේ කාර්මික ක්ෂේත්‍රයට වාසිදායක තත්ත්වයන් උදා කරන අතරම අදාළ ක්‍රියාමාර්ගවල පැවති ව්‍යුහාත්මක සහ ප්‍රායෝගික අඩුපාඩු නිසා අනෙක් අතට රටේ කාර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රයේ පැවති දේශීය ලක්ෂණ විනාශ වීමත් සිදුවිය (වර්ණපාල, 1995).

මේ ආකාරයට 1977ත් පසුව එක්සත් ජාතික පක්ෂයේ පාලන සමය තුළ රටේ කාර්මාන්ත පදනම් වූ කාර්මික ක්ෂේත්‍රයට අදාළව සිදුකළ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳවත් පසුව ඒ තුළින් සමාජයීය සහ සංස්කෘතික වශයෙන් සමාජය වෙත එල්ල කරන ලද බලපෑමත් විග්‍රහ කළ හැකි අතර, 1994දී නැවත වරක් ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය ප්‍රමුඛ කුඩා පක්ෂ සහ කණ්ඩායම් එකතු වී වන්දිකා බණ්ඩාරනායක කුමරණතුංග මැතිනියගේ නායකත්වය යටතේ පොදුජන එක්සත් පෙරමුණ නමින් බලයට පත්වන අතර එතැන් සිට වර්තමානය දක්වා පක්ෂවල ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ කරුණු මිළඟට සාකච්ඡා කෙරේ.

1994ත් පසුව මෙරට පක්ෂ දේශපාලන ක්‍රියාකාරීත්වය තරමක් වාමාංශික හෝ දක්ෂිණාංශික රාමුවෙන් ඔබ්බට ගොස් මැද මාවතක ගමන් කළ ද එක්සත් ජාතික පක්ෂය පූර්ණ දක්ෂිණාංශික භාවය ආරක්ෂා කරගත් අතර ජනාතා විමුක්ති පෙරමුණ ද සමාජවාදී සමාජ ක්‍රමයක් ගොඩනැගීම සඳහා වූ මාවතක ගමන් කළහ. විශේෂයෙන්ම ජනවාදී අර්බුදය නිමා කිරීමේ අරමුණින් සාම සාකච්ඡා අරඹන බවට ප්‍රතිඥා දී බලයට පැමිණි වන්දිකා බණ්ඩාරනායක කුමරණතුංග

රජය සාම සාකච්ඡා ආරම්භ කිරීමේ උත්සාහයක් දැරුවත් ඒවා එතරම් ඵලදායී නොවී අතරමඟදී බිඳ වැටුණි. විශේෂයෙන්ම මෙකල පොදුජන එක්සත් පෙරමුණු ආණ්ඩුව මෙරට කුඩා පක්ෂ සහ වෙන් සුළු ජාතික කණ්ඩායම්වල එකතුවකින් යුක්ත විය. සමානුපාතික නියෝජන ක්‍රමය යටතේ බහුතර බලය ලබාගැනීම සඳහා මෙම කුඩා පක්ෂවල සහාය ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂවලට අවශ්‍ය වේ. ඒ අනුව ආණ්ඩුව පිහිටුවීමත් සමඟ අදාළ පක්ෂ නියෝජනය කළ ජ්‍යෙෂ්ඨ පිරිස් වෙත විවිධ වරප්‍රසාද සහ වරදානයන් ප්‍රදානය කිරීමට රජයට සිදු විය. මෙම හේතුව නිසා විශාල ඇමති මණ්ඩලයක් සහ කැබිනට් මණ්ඩලයක් පිහිටුවීමට පොදු පෙරමුණට සිදු වූ අතර, ඒ තුළ විවිධ විෂය ක්ෂේත්‍රයන් පදනම් කරගෙන සුවිශේෂී කාර්යය විභේදනයක් සිදුවිය. වන්දිකා යුගය අවසානය දක්වාම මෙම කාර්යය විභේදනය දිගින් දිගටම ක්‍රියාත්මක වීම ද කැපී පෙනේ (ලියනගේ, 1999).

මෙහිදී කාර්මික සහ වෘත්තීය පුහුණු ක්ෂේත්‍රය වෙතම අංශයක් වශයෙන් ස්ථාපිත කොට ඒ තුළින් විවිධ ක්‍රියාමාර්ග සහ වැඩසටහන් නිර්මාණය කිරීමට අවශ්‍ය පදනම සකස් කරන ලදී. කාර්මික විද්‍යාල සහ රජයේ වෘත්තීය පුහුණු ආයතනවල පහසුකම් නඟා සිටුවීම ආදී කටයුතු වර්ධනය වූ අතර යම්තාක් දුරකට දීප ව්‍යාප්ත මට්ටමෙන් මේවා ක්‍රියාත්මක කිරීමට උනන්දු වූහ. ප්‍රවාහන ක්ෂේත්‍රය දෙස බැලීමේදී ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය විසින් ජන සතුකරණය කළ රජයේ ප්‍රවාහන සේවය පොදුජන එක්සත් පෙරමුණ විසින් දිස්ත්‍රික්කයක් වැනි පරිපාලන ඒකකයක් තුළ පවතින ඩිපෝ කිහිපයක් එක් කොට පොකුරු බස් සමාගම් පිහිටුවන ලදී. මේ මගින් ප්‍රවාහන ක්ෂේත්‍රයේ යම් කඩා වැටීමක් සිදුවිය. ඩිපෝ මට්ටමට ඉහළ පාලන ව්‍යුහයක් යටතේ ප්‍රධාන බස් සමාගමේ සභාපතිවරයා ස්ථාපිත කොට තිබූ අතර අදාළ බස් සමාගමේ සමස්ත කටයුතු පිළිබඳ බලධාරියා වූයේ ද අදාළ සභාපතිවරයායි. එමෙන්ම එකී සමාගම්වල පත්වීම් සියල්ල දේශපාලන අවශ්‍යතා මත සිදුකරන ලද පත්වීම් වූ බැවින් ප්‍රවාහන ක්ෂේත්‍රය තුළ යම් කඩා වැටීමක් ඇති වීමට හේතු වූ

අතර ජනතාවට නිසි ප්‍රවාහන සේවයක් සැපයීමට තිබූ අවකාශය ද අහිමි වී ගියේය.

රට අමතරව ලංකා විදුලි බල මණ්ඩලය, බනිජ නීතිගත සංස්ථාව, වරාය, දුම්රිය සේවය වැනි රජයේ ආයතන දෙපාර්තමේන්තු සහ ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩල සඳහා අධික සේවකයින් පිරිසක් බඳවාගෙන ඔවුන්ට ස්ථිර හෝ තාවකාලික හෝ පත්වීම් ලබාදුනි. විශේෂයෙන්ම සේවක වැටුප් ගෙවා ගැනීමට පවා ප්‍රමාණවත් තරම් ආදායමක් මෙම ආයතන සමහරකට නැතිවීම හේතුවෙන් දිගින් දිගටම ඒවා පාඩු ලබන තත්ත්වයක් නිර්මාණය වූ අතර එමඟින් දිගුකාලීන වශයෙන් රටේ ආර්ථික පරිහානිය ළඟාවීම කෙරෙහි සෘජු බලපෑමක් කරන ලදී. මේවා සියල්ල රජය බලයට පත් කිරීම සහාය ලබාදුන් ජනයාට කළගුණ සැලකීමක් වශයෙන් පොදුජන එක්සත් පෙරමුණ විසින් ලබාදුන් පත්වීම් වේ. තම බලය පවත්වා ගැනීමේ අරමුණින් මිස රටේ අභිවාද්ධිය පිළිබඳව අවධානය යොමු නොකිරීමෙන් කාර්මික ක්ෂේත්‍රය බිඳවැටීමට ලක් විය. රටේ භාණ්ඩ මිල, උද්ධමනය ඉහළ මට්ටම් කරා වර්ධනය වූ අතර ආර්ථික වර්ධනය වේගය පහළ මට්ටමකට පත් වී තිබිණි.

මේ මඟින් පැහැදිලි වන්නේ පොදුජන එක්සත් පෙරමුණු රජයේ අද්වරදර්ශී පරිපාලන යාන්ත්‍රණය සහ දේශපාලන උවමනාවන් පාදක වූ ක්‍රියාකාරකම් නිසා මෙරට කාර්මික ක්ෂේත්‍රය තුළ ඉතා වැදගත් වූත් කේන්ද්‍රීය වූත් අංශ වල ස්වාධීනතාවය බිඳ වැටී දේශපාලනීකරණය වීම නිසා ඒවා අකර්මණ්‍ය වූ බවයි. ඒ තුළින් මෙරට කර්මාන්ත සියල්ල ආපසු හැරවීමට ලක් කළ සන්ධිස්ථානයක් නිර්මාණය විය. දේශීය ව්‍යවසාය, ආයෝජකයින් සහ දේශීය නිෂ්පාදනවලට අවශ්‍ය වෙළඳපොලක් සකස් නොවීම නිසා ඒවා සියල්ල බිඳවැටීමට ලක්විය.

2001 වසරේ සිට 2003 දක්වා රනිල් වික්‍රමසිංහ මහතාගේ අගමැති ධුරය යටතේ එක්සත් ජාතික පක්ෂය බලයට පත් වූ අතර, ඔවුන්

එවකට පැවති සාමාන්‍ය ආර්ථික වර්ධන වේගය යම් තරමකින් හෝ ඉහළ නැංවීමට කටයුතු කරන ලදී. විශේෂයෙන්ම රජයේ සේවයට නව පිරිස් බඳවාගැනීම සීමා කළ අතර ඒ තුළින් පැවති ආර්ථික අවපාතය මහහරවා ගැනීම අරමුණු විය. එමෙන්ම යළි පුබුදු මු ශ්‍රී ලංකා වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කොට මෙරට දේශපාලන, සමාජ, ආර්ථික සහ සංස්කෘතික රාමුව තුළ ධනවාදී සමාජ ලක්ෂණ ස්ථාපිත කිරීමට උත්සාහ කළ ද ඒ තුළ සමාජ ක්‍රමයේ පැවති දැඩි අනාගත බව නිසා දිගුකලක් යාමට මත්තෙන් ආණ්ඩු පෙරළියක් සිදුවිය.

2004 වනවිට පූජ්‍ය ගංගොඩවිල සෝම හිමියන්ගේ හදිසි අපවත් වීම හේතුවෙන් සිහල උරුමය පක්ෂය, ජාතික හෙළ උරුමය වශයෙන් සංවිධානය වී ප්‍රධාන ස්ථානීන් වහන්සේලා කිහිප නමක් පෙරටු කොටගෙන මැතිවරණ බිමට පිවිසීම අතිශය වැදගත් වේ. ධර්ම රාජ්‍යයක් පිහිටුවා දේශීය සංස්කෘතිය සහ සමාජ උරුමයන් ආරක්ෂා කොට පවත්වාගෙන යාම මෙහි ප්‍රධාන අරමුණ වූ අතර, එය මෙරට පොදු ජනතාව තුළ අතිශය වැදගත් චින්තනයක් සහ එකමුතුවක් වර්ධනය කිරීමට හේතු වූ ක්‍රියාමාර්ගයක් විය.

2004 වසරේදී පොදුජන එක්සත් පෙරමුණ, ජනතා විමුක්ති පෙරමුණ සහ සෙසු පක්ෂ කිහිපයක් එකතු වී සන්ධානගත වී මැතිවරණය ජයගෙන යළිත් වරක් ආණ්ඩුව පිහිටුවන ලදී. 2005 වසරේ පැවති ජනාධිපතිවරණයේදී එවකට පැවති වන්දිකා පාලනය අවසන් වී මහින්ද රාජපක්ෂ මහතා ජනාධිපති ධුරයට පත් විය. එතුමා ඇතුළු සන්ධාන රජයේ මුල් පාලන කාර්තුව තුළදී ප්‍රධානම අවධානය යොමු වී තිබුණේ වසර තිහක් පුරා මෙරට සමාජය වෙළාගෙන තිබූ කුරිරු යුද්ධය අවසන් කොට රටට ගෞරවනීය සාමයක් උදාකිරීම වූ අතර 2009 මැයි 18 දින යුද්ධය ජයගෙන ශ්‍රී ලංකාව සම්පූර්ණයෙන්ම ත්‍රස්තවාදී ග්‍රහනයෙන් නිදහස් කරගැනීමේ ගෞරවය සන්ධාන රජයට හිමිවිය යුතු ය. මෙරට කර්මාන්ත පදනම් වූ ආර්ථික ක්ෂේත්‍රය කෙරෙහි යුද්ධය නිමා වීම අතිශය ඵලදායී අයුරින් බලපෑම් කළේය.

යුද්ධය පැවතියත් හැකි අයුරින් රට සංවර්ධනය කිරීමේ කාර්යය ඉදිරියට ගෙන ගිය රජය මාර්ග පද්ධතිය නවීකරණය කිරීම, ගුවන් පාලම්, අධිවේගී මාර්ග සහ වරාය වැනි ආර්ථික මර්මස්ථාන අලුතින් ඉදිකිරීමත් පැවති ඒවා නවීන පහසුකම්වලින් සමන්විත කරමින් විශාල වශයෙන් ගම සහ නගරය යා කෙරෙන සංවර්ධනයක් අත්කර දීමට කටයුතු කරන ලදී. එමෙන්ම සියලුම ව්‍යාපෘති ගම් මට්ටම දක්වා ව්‍යාප්ත කිරීම ද වැදගත් වේ. රාජ්‍ය සේවය සඳහා රැකියා විරහිත උපාධිධාරීන් 40000කට අධික පිරිසක් බඳවාගත් අතර, එය විරැකියා ගැටලුවට ලබාදුන් සුළු පරිමාණ විසඳුමක් වශයෙන් දැක්විය හැක. විද්‍යා ආයතන සහ නැණසල මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවා තාක්ෂණය ගමට රැගෙන යාමේ කටයුතු සිදුකරන ලදී.

නමුත් යුද්ධය නිමාවී රජයේ දෙවන පාලන කාල පරිච්ඡේදය තුළ රටේ සංවර්ධන යුද්ධය ජයගැනීමේ අරමුණ පෙරදැරිව කටයුතු කරනු ලබන වකවානුව ලෙස සැලකෙයි. විශේෂයෙන්ම ආර්ථික සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය යටතේ මෙරට විවිධ ක්ෂේත්‍ර පදනම් කරගත් ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කරමින් දේශීය විදේශීය විශාල සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ මෙන්ම මහා පරිමාණ ව්‍යවසායකයින් මෙරටට ගෙන්වා ආයෝජන කටයුතු ආරම්භ කරමින් පැවතිණි. තිස් වසරක කාලයක් පුරාවට රටට අහිමි වී තිබූ මෙරට භූමියෙන් 1/3ක් වූ භූමි ප්‍රදේශය ඵලදායී කාර්මික සංවර්ධන ඉලක්ක කරා ඉදිරියට ක්‍රියාත්මක වූ අතර, විශේෂයෙන්ම විවිධ ක්ෂේත්‍රවල සෘජු සහ වක්‍ර රැකියා විශාල ප්‍රමාණයක් වර්තමානය වනවිට උත්පාදනය වී ඇත. එවකට පාඩු ලැබූ ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය වැනි ආයතන ලාභ ලබන තත්ත්වයට පැමිණි අතර ප්‍රවාහන ක්ෂේත්‍රය නව උපාය මාර්ගික මාවතක් කරා අවතීර්ණ විය. එමෙන්ම පොකුරු බස් සමාගම් වෙනුවට නැවතත් ලංකා ගමනාගමන මණ්ඩලය ස්ථාපිත කොට පාලනය පවත්වා ගත් අතර, නව බස් රථ ආනයනය සිදුකරන අතරම ආපදාවට ලක් වූ බස් රථ අලුත්වැඩියා කරමින් ධාවනයට එක් කිරීමේ කටයුතු ද ක්‍රියාත්මක විය.

කාර්මික සහ වෘත්තීය පුහුණු අමාත්‍යාංශය යටතේ පාසල් අධ්‍යාපනය නිමා කරන වෘත්තීය හෝ කාර්මික දැනුමක් ලබාගැනීමට කැමැත්තක් දක්වන පිරිස් වෙත පාඨමාලා හදාරා රැකියා අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමේ අවකාශ නිර්මාණය විය. විදේශ සබඳතා යටතේ පුහුණු සහ නුපුහුණු ශ්‍රමිකයින්ට විදේශ රටවලට සංක්‍රමණය වීමට අවශ්‍ය පසුබිම සැකසුණු අතර, කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රයේ කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින් ප්‍රවර්ධනය කිරීම යටතේ වෙනමම අමාත්‍යාංශයක් පිහිටුවා දේශීය නිෂ්පාදකයින් අවධි කිරීමේ කටයුතු කිරීමත් ඔවුන්ට අවශ්‍ය නිෂ්පාදන වෙළඳපොලක් ලබාදීමටත් අවශ්‍ය කටයුතු සම්පාදනය විය. ඇඟළුම් අපනයන ක්ෂේත්‍රයේ GSP+ සහනය අහිමි වී යාමේ අවධානමක් නිර්මාණය වී පැවතියත් රජය ඇඟළුම් ක්ෂේත්‍රය කඩාවැටීමට නොදී පවත්වාගෙන යයි. එවකට පෞද්ගලිකරණය වී තිබූ ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව යළිත් වරක් රජයට පවරාගෙන කටයුතු කරන අතර, ආර්ථික අර්බුදය නිසා බිඳ වැටීමට ගිය සෙලාන් බැංකුව ද දැන් රජය යටතේ ක්‍රියාත්මක වේ. මේ තුළින් අහිමි වී යාමට තිබූ විශාල රැකියා ප්‍රමාණයක් ආරක්ෂා කරගැනීමට අදාළ පසුබිම නිර්මාණය විය. එමෙන්ම කාලානුරූපීව ගැළපෙන පරිදි වැටුප් වර්ධකයන් ලබාදීමත් සෑමවිටම පාහේ රජයේ දේශපාලන මතවාදයට ගැළපෙන අදහස් දරණ වෘත්තීය සමිති ගණනින්මත් කරමින් කටයුතු කිරීමත් තුළින් කාර්මික ක්ෂේත්‍රය බිඳවැටීමට නොදී පවත්වා ගැනීමේ හැකියාව සන්ධාන රජයට ලැබිණි. නමුත් බනිජ තෙල් ආශ්‍රිතව ඇතිකරගත් හෙපින් ගිවිසුම ආදී තත්ත්වයන් මෙන්ම මෙරට දේශපාලන හා පරිපාලන ක්ෂේත්‍රයන්හි සිදුවූ අක්‍රමිකතාවන් පිළිබඳව සිවිල් සමාජ ක්‍රියාකාරිකයින් හා මහජනතාව සෘජුව අදහස් දැක්වීමට උනන්දු වූහ. විශේෂයෙන්ම සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීවල ප්‍රචාරණ කටයුතු සඳහා වැය කරන අධික මුදල් ප්‍රමාණය පිළිබඳව ද සාමාන්‍ය ජනයා සතුටට පත්වූයේ නැත. අනෙක් අතට ජාත්‍යන්තර බලපෑම් මෙන්ම රට අභ්‍යන්තරයේ නිර්මාණය වූ විවිධ බලපෑම් කණ්ඩායම්වල ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් වෙනසක අවශ්‍යතාවය ඉස්මතු විය.

ඒ අනුව 2015 වර්ෂයේ ජනවාරි මාසයේදී පැවති ජනාධිපති මැතිවරණයෙන් පොදු අපේක්ෂකයා වශයෙන් ඉදිරිපත් වූ වර්තමාන ජනාධිපතිතුමාට විශිෂ්ට ජයක් අත් විය. ඉන්පසුව පවතින ප්‍රධාන පක්ෂ දෙක වන ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය හා එක්සත් ජාතික පක්ෂය එක් වී දින 100ක කාලයක් සඳහා සම්මුතිවාදී ආණ්ඩු පාලනයක් ගෙනගිය අතර, 2015 අගෝස්තු මාසයේ පැවති මහා මැතිවරණයෙන් පසු දෙපාර්ශවය එක්වී ජාතික ආණ්ඩුවක් නිර්මාණය කරන ලදී. මෙහිදී පසුගිය කාල වකවානුව තුළ සමාජයේ දැඩි කතාබහට හා විවේචනයට ලක් වූ 18 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ පැවති යම් යම් කොටස් 19 වන සංශෝධනය තුළින් වෙනස් කිරීමට ප්‍රධාන පක්ෂ දෙක කටයුතු කරන ලදී. එමෙන්ම ශ්‍රී ලංකා දේශපාලන පක්ෂ ඉතිහාසයේ මුල්වරට රටේ ප්‍රධාන පක්ෂ දෙක සම්මුතිවාදී ජාතික ආණ්ඩුවක් තුළින් රට සංවර්ධනය කරාගෙන යාමට අවශ්‍ය ව්‍යාපෘති හා වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරමින් පවතියි. විදේශ අයෝජන රටට රැගෙන ඒම සඳහා දෙපාර්ශවයම කටයුතු කරන අතර අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘති ආදිය ක්‍රියාත්මක කරමින් ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය නඟා සිටුවීමේ අරමුණ පෙරදැරිව කටයුතු කරයි. විශේෂයෙන්ම නිවාස හා ඉදිකිරීම් ක්ෂේත්‍රය තුළ විප්ලවීය වෙනසක් ඇති කිරීම සඳහා විවිධ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක වන අතර මාස 60ක් තුළ අලුත් රටක් නිර්මාණය කිරීම මෙහි මූලික පරමාර්ථය වෙයි. එමෙන්ම පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති අතර නීල හරිත ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමත් අධ්‍යාපන හා අනෙකුත් ක්ෂේත්‍රයන්හි සිදුකරන ප්‍රතිසංස්කරණයන් ද හේතුවෙන් සම්මුතිවාදී දේශපාලනයේ ප්‍රතිලාභ මහජනයාට සමීප කිරීමට හැකියාව ලැබී ඇත. නමුත් ඇතැම් ක්ෂේත්‍රයන්හි පවතින දුර්වලතාවයන් හේතුවෙන් ඌන ජනතා ප්‍රසාදයන් ද හිමිවන අවස්ථා දැකගත හැකි ය. මෙවන් වාතාවරණයන් තුළ සුළු දේශපාලන පක්ෂවල ක්‍රියාකාරීත්වය තුළින් යම් යම් මතවාදයන් රට තුළ රෝපණය කිරීමේ අවකාශය ලැබී ඇත. කෙසේ නමුත් දේශපාලන මතවාදයන්හි පවතින විෂමතා, විවිධතා

හේතුවෙන් ඇතැම් ක්‍රියාකාරකම් හා ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී පසුබෑමක් ද දක්නට ලැබේ.

මේ ආකාරයට සමස්තයක් ලෙස සාකච්ඡා කර බැලීමේදී 1948න් පසු මේ දක්වා ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන පක්ෂ විසින් සිදුකළ කටයුතු නැතිනම් මෙරට කාර්මික ක්ෂේත්‍රය ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍රයන් තුළ පක්ෂ ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳව කරුණු ඉදිරිපත් කළ හැකි ය. විශේෂයෙන්ම දේශපාලන අරමුණුවලින් පරිබාහිරව රටේ සුඛ සිද්ධිය පිණිස කටයුතු කළ පක්ෂ ක්‍රියාකාරකම් මෙන්ම සුළු පිරිසකගේ අවශ්‍යතා උදෙසා ක්‍රියාත්මක වූ පක්ෂ න්‍යාය පත්‍රයන් ද මේ තුළ දක්නට ලැබේණි. විවෘත ආර්ථිකය හඳුන්වාදීමත් සමඟ මෙරට කාර්මික ක්ෂේත්‍රය තුළ පුළුල් වර්ධනයක් ඇති වුවත් එය මෙරට දේහය වැළඳගත් ස්වභාවය සහ සමාජගත වූ ආකාරය තුළ පැවති ගැටලුකාරී බව නිසා රටේ සමාජයීය පද්ධතිය අවධානමකට ලක් කළේය. බොහෝවිට පක්ෂ ක්‍රියාකාරීත්වයන් ඉදිරි දැක්මක් යටතේ සිදුනොවූ අතර ඉදිරි දැක්මක් පැවති බව ප්‍රකාශ වුවත් එය මෙරට සමාජය වෙත නිසි පරිදි අවබෝධ කරදීමට කිසිදු පක්ෂයකට නොහැකි විය. අදාළ වකවානු තුළ පැවති යම් යම් අවශ්‍යතා සහ අභිමතාර්ථ සපුරා ගැනීමේ අරමුණින් ක්‍රියාත්මක වූ බව පැහැදිලි වේ. මේ හේතුවෙන් කාර්මික ක්ෂේත්‍රය තුළ පුළුල් වූත් අද වනවිටත් ස්ථාවර ආර්ථික පදනමක් තුළ රටේ ඉදිරිගමනක් සකසාගත නොහැකි වී තිබේ. මෙම පක්ෂ ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා ඊට අනුබද්ධ සහ සමගාමී වෘත්තීය සමිතිවල බලපෑම පැවති අතර ජනතා විමුක්ති පෙරමුණ වැනි ඇතැම් පක්ෂ දේශපාලන පක්ෂවලට වඩා වෘත්තීය සමිති වශයෙන් ද කටයුතු කරන ආකාරයක් ඉස්මතු වේ. මේ තත්ත්වය පිළිබඳ කරුණු මෙම ලිපියේ ඉදිරි කොටස මගින් සාකච්ඡා කරනු ලබයි.

වෘත්තීය සමිති පිළිබඳ න්‍යායාත්මක පසුබිම

වෘත්තීය සමිතියක් යනුවෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ සිය අයිතිවාසිකම් සහ උවමනාවන් ලබාගැනීම සඳහා වැඩ කරන හෙවත් කම්කරුවන් ඇති කරගත් එකමුතුකමින් ගොඩනගාගත් සංවිධානයකි. ව්‍යාපාරික ශබ්ද කෝෂයේ නිර්වචනයට අනුව,

“An organization whose membership consists of workers and union leaders, united to protect and Promote their commoninterests”

(<http://www.businessdictionary.com/definition/trade-union.html>).

මෙමගින් අර්ථවත් වන්නේ පොදු අවශ්‍යතා සහ අභිලාසයන් ආරක්ෂා කරගැනීමේ සහ වර්ධනය කරගැනීමේ අරමුණින් කම්කරුවන් සහ සමිති නායකයින්ගේ සමාජිකත්වය සහ එකමුතුව තුළින් ඇති කරගත් සංවිධානය වෘත්තීය සමිතියක් වශයෙනි. තවදුරටත් විග්‍රහ කිරීමේදී තාවකාලික හෝ ස්ථාවර පදනමකින් යුක්තව කම්කරුවන් සහ කම්කරුවන් අතරත්, කම්කරුවන් සහ ස්වාමිවරු අතරත්, ස්වාමිවරු සහ ස්වාමිවරු අතරත් සබඳතා පවත්වාගෙන යාමට ඇති කරගත් පොදු සම්මුතියක් වශයෙන් වෘත්තීය සමිති හැඳින්විය හැකිය. මීට අමතරව වෘත්තීය සමිතිවල සෙසු පරමාර්ථ අතර, වැටුප් සහ වැඩ පරිසරය පිළිබඳ තත්ත්වයන් කතිකා කිරීම, සාමූහික කේවල් කිරීම පදනම් වූ සාමූහික ක්‍රියාකාරකම් ඇති කිරීම, තම සාමාජිකයින් වෙනුවෙන් නව ඉල්ලීම් ඇති කිරීම සහ තම සාමාජිකයින්ගේ දුක්ගැනවිලි විසඳා ගැනීම සඳහා උදව් කිරීම ආදිය දැක්විය හැකිය.

වෘත්තීය සමිති පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීමේදී ඒ තුළ විවිධාකාර ව්‍යුහයන් දක්නට ලැබෙන අතර, විවිධ පිරිස් විවිධ අයුරින් ඒවා විග්‍රහ කර තිබේ. සමාගම් සමිති (*Company Unions*) යනුවෙන් අදහස් වන්නේ එක් සමාගමකට අයත් සේවකයින්ගේ ආශාවන් වෙනුවෙන් පමණක් පෙනී සිටින අතර වෙනත් සමිති සමඟ සබඳතාවක් නැති පිරිසකි.

එකම කර්මාන්තයක සේවය කරන විවිධ සමාගම්වල කම්කරුවන් ගෙන් යුක්ත සමිති මහා සමිති (*General Unions*) වේ. ශිල්පීය සමිති

(*Craft Unions*) යනු යම්කිසි සුවිශේෂී ක්ෂේත්‍රයකට අයත් කුසලතාවලින් සමන්විත කම්කරුවන් ගෙන් සමන්විත සමිති වශයෙන් දැක්විය හැකි ය.

වෘත්තීය සමිතිවල ඉතිහාසය පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමේදී කාර්මික විප්ලවය සමයේ යුරෝපයේ විවිධ රටවල ආරම්භ වී ජනප්‍රියතාවට පත් වූ සංවිධාන විශේෂයක් ලෙස නම් කළ හැකි ය.

ඉන්පසු පසුගිය ගත වර්ෂයකට අධික කාලයක් තුළ විශාල වශයෙන් මේවා වර්ධනය වූ අතර, ඇතැම් වෘත්තීය සමිති සඳහා දේශපාලනික අභිමතාර්ථවල බලපෑම ද සෘජුවම ලැබී තිබේ. ඒ අනුව එකී අරමුණු පදනම් කරගෙන ඔවුහු ක්‍රියාකරන අතර විශේෂයෙන්ම ඒ සඳහා කේවල් කිරීමේ ශක්තිය, කාර්මික ක්‍රියාකාරකම් සහ වෙනත් දේශපාලනික ක්‍රියාකාරකම් මොවුහු භාවිතා කරති. වර්තමානය වනවිට රටක කටයුතු සම්බන්ධව කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රයට අදාළව ප්‍රබල හඬක් නැගිය හැකි එමෙන්ම කේවල් කිරීම තුළින් විශාල බලයක් ගොඩනැගිය හැකි සංවිධාන විශේෂයක් ලෙස ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයෙහිලා ද දැඩි බලපෑමක් කිරීමේ හැකියාවක් ද ඇති තීරණාත්මක බලවේගය වශයෙන් ද මේවා හැඳින්විය හැකි ය.

ශ්‍රී ලංකාව ඇසුරින් සාකච්ඡා කිරීමේදී ශ්‍රී ලංකාව තුළ වෘත්තීය සමිති නිත්‍යානුකූලව ලියාපදිංචි කිරීමේ හැකියාවක් පවතී. නමුත් වෘත්තීය අභිලාසයන් පෙරදැරිව ක්‍රියා කරන බව පැවසුවත් බොහෝවිට දක්නට ලැබෙන්නේ දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රබල දේශපාලන පක්ෂවල මතවාදී සහ දේශපාලන අවශ්‍යතා සහ උවමනා පාදක කරගෙන වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකරන බවකි. ඒ අනුව මෙම දෙපාර්ශවය එකිනෙකින් වෙන්කරගත නොහැකි වන තරමටම එකිනෙක හා බද්ධ වී තිබීමක් දක්නට ලැබේ. එබැවින් ශ්‍රී ලංකාව

තුළ වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයේ ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳව පෘථුල වශයෙන් කරුණු සාකච්ඡා කර බැලීම අතිශය වැදගත් වේ. මෙම සාකච්ඡාව තුළදී ශ්‍රී ලංකාවේ වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයේ 1948න් පසු ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ කරුණු විවේචනාත්මක අයුරින් ඇගයීමට ලක් කෙරේ.

නිදහසින් පසු ශ්‍රී ලංකාවේ වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකාරීත්වය හා ඒවා දේශපාලනීකරණය වීම ආරම්භය සහ විකාශනය

යටත්විජිතවාදය නිසා අප රටට උරුම වූ දෑ බොහෝය. ඒ හේතුවෙන් මෙරට ආර්ථික, දේශපාලන සහ සමාජයීය සන්දර්භය විවිධාකාර වෙනස්වීම්වලට භාජනය වීමත් දක්නට ලැබිණි. ඒ අනුව අප රටේ වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය ද 19 වන සියවසේ අග භාගයේදී විදේශීයන්ගේ ආභාසය නිසා ලැබූ නව ව්‍යාපාරයක් වශයෙන් දැක්විය හැකි ය. මෙරට වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය ආරම්භ වී වර්ධනය වන්නේ එවකට සිටි එක්තරා දේශපාලන නායකයින් කිහිපදෙනෙකුගේ ආභාසයෙනි. පසුව මෙරට දේශපාලන ඉතිහාසය තුළ වෘත්තීය සමිති සහ දේශපාලන පක්ෂ යන්න එකිනෙකින් වෙන් කළ නොහැකි තරමට එකිනෙක හා බද්ධ වී පැවතිණි. විශේෂයෙන්ම අප රටේ දේශපාලනය මෑත කාලයේ වෘත්තීය සමිතිවල අරමුණුවලින් පාලනය වූවා යැයි පැවසීම නිවැරදි වේ. අප රටේ වෘත්තීය සමිති ඉතිහාසය මෙලෙස බ්‍රිතාන්‍ය බලපෑම යටතේ ආරම්භ වී වැඩි දියුණු වනවිට එය කාල පරිච්ඡේද කිහිපයකට බෙදා වෙන් කළ හැකි ය.

1900 සිට 1935 දක්වා කාලය

1935 වෘත්තීය සංගම් ආඥා පනත සම්මත වීමේ සිට නිදහස ලබන තෙක් කාලය

1947 සිට 1956 දක්වා කාලය

1956 සිට 1970 දක්වා කාලය

1970 සිට 1977 දක්වා කාලය

වර්තමාන කාලය

මූලාශ්‍රය: (ජයතිලක:1980:පි.5)

පෙර රජ දවස පැවති කුල ක්‍රමයේ සිට ක්‍රමයෙන් මෙරට විවිධ නිෂ්පාදන පදනම් වූ වෘත්තීන් සහ කම්කරු කොටස් සිටි අතර, බටහිර ජාතීන්ගේ ආගමනයත් සමඟ ඇති වූ වාණිජමය අවධිය තුළදී මෙම තත්ත්වය තවදුරටත් වර්ධනය විය. වැවිලි බෝග වගාව ආරම්භ වීමත් සමඟ දකුණු ඉන්දීය කම්කරුවන් රැගෙන ඒම හේතුවෙන් කම්කරු ප්‍රජාව ප්‍රමාණාත්මකව වැඩි විය. 20 වන සියවසේ ආරම්භයත් සමඟ පළමුවන ලෝක යුද්ධය සමයේ ඇති වූ ආර්ථික අවපාතය නිසා පීඩාවට පත් මෙරට කම්කරු ජනයා ඒවාට එරෙහිව නැගී සිටින ලදී. මෙකල වතු වගාවට අමතරව කර්මාන්ත ශාලාවල ද රැකියා සඳහා කම්කරුවන් යොදවා සිටියහ. 1912 වෛද්‍ය අවශ්‍යතා පනත සම්මත වීම හැර වෘත්තීය සමිති බිහිවීමට තරම් පසුබිමක් සකස් වී තිබුණේ නැත. ඉංග්‍රීසි උගත් මධ්‍යම පන්තියේ බිහිවීම කම්කරු ව්‍යාපාරයේ දියුණුවට රුකුලක් වූ අතර, ඉන්දියාවේ ගාන්ධිතුමා මෙහෙය වූ ස්වරාජ්‍ය ව්‍යාපාරයේ ආභාසය ද මහත් රුකුලක් විය. එමෙන්ම අප රටේ නීතිඥ සහ වෛද්‍ය වැනි වෘත්තීන්හි නියැලී සිටි මධ්‍යම පන්තිය තුළ දේශපාලන අදහස් මෝරා යාම ද දේශපාලන සංවිධාන ගොඩනඟා ගැනීමට කම්කරු ව්‍යාපාරයට බලපෑම් කළේය. 1915දී ඇති වූ ජාති හේද කැරලි නිසා රටේ සාමයට පහර වැදුණු නමුත් ආර්ථිකය හොඳ තත්ත්වයක පැවතුණ නිසා පෙර කී මධ්‍යම පන්තිය විසින් 1919දී ලංකා ජාතික සංගමය පිහිටුවන ලදී. (ජයතිලක:1980).

මෙම සංගමය බිහිකර ගැනුනත් කම්කරුවන්ගේ අවශ්‍යතා සපුරාලීමට තරම් නායකත්වයක් හෝ මාර්ගෝපදේශකත්වයක් ලැබුණේ නැත. එබැවින් වෘත්තීය සමිති නායකත්වයට අත දීමට වෙනත් සංවිධානයක අවශ්‍යතාවයක් විය. ඒ සඳහා පොත්නම්බලම් අරුණාවලම් ප්‍රමුඛ නායකයින් කිහිපදෙනෙකු එකතු වී එම වර්ෂයේදීම ලංකා කම්කරු සුබසාධක සංගමය පිහිටුවන ලදී. මෙකල

ලංකා සමාජ සේවා සංගමය සහ ලංකා කම්කරුවන්ගේ සංගමය ද බිහි විය.

අප රටේ නියම වෘත්තීය සමිතිය මුල් වරට ආරම්භ වූයේ 1922 ඔක්තෝබර් 10 වන දිනය. එනම් ඒ.ඊ. ගුණසිංහ මහතා ආරම්භ කළ ලංකා කම්කරු සංගමයයි. ඉන්පසු වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයේ මූල බීජ කොළඹ නගරය පුරා ව්‍යාප්ත විය (ජයතිලක:1980). විශේෂයෙන්ම බ්‍රිතාන්‍යයේ මෙන් මෙරට කම්කරු ව්‍යාපාරය ද දේශපාලන ව්‍යාපාර පසුබිම් කරගෙන වර්ධනය වීම වැළැක්විය නොහැකි විය. මෙහිදී ඒ.ඊ. ගුණසිංහ විසින් නායකත්වය දැරූ ලංකා කම්කරු සංගමය, ලංකා කම්කරු පක්ෂය ආරම්භ කිරීමට පුරෝගාමී වීම උදාහරණ වශයෙන් දැක්විය හැකි ය. පසුව කොළඹින් පිට පළාත්වල ද කම්කරු සංවිධාන ගොඩනැගුණ නිසා කම්කරු ව්‍යාපාරය පුළුල් වූ අතර, 1923-1930 දක්වා කම්කරුවෝ එකතු වී හාමිපුතුන්ට විරුද්ධව නැගී සිටියහ. මෙකල මහා මාර්ග සහ දුම්රිය මාර්ග පද්ධතිය වර්ධනය වුවත් වෘත්තීය සමිති කටයුතු වතුකරයේ ආරම්භ වීමට කලක් ගතවිය.

1922දී අංක 7 දරණ ඉන්දීය ආගමන පනත සම්මත කොට (*The Indian Immigration Act*) ඉන්දීය රජය විසින් මෙරට ඉන්දීය නියෝජිතවරයෙක් පත්කරනු ලැබීය. පසුව ලංකා රජය විසින් ද 1923දී *Department of the controller of Emmigrant Labour* පිහිටුවීමට යෝජනා කළ අතර 1931 ඩොනමෝර් ආණ්ඩු ක්‍රමය යටතේ එය ක්‍රියාත්මක වූයේ කම්කරු පාලක දෙපාර්තමේන්තුව නමිනි.

ඉන්පසුව 1925 සහ 1930 වර්ෂවල ඌව, මධ්‍යම සහ උතුරු පළාත්වල ඉන්දීය සංගම් ආරම්භ කරන ලදී. මෙකල සමස්ත ලංකා ඉන්දීය තරුණ සංගමය පිහිටුවා ගත්ත ද එහි දේශපාලනික අරමුණු පාදක වීම නිසා කම්කරු අභිවෘද්ධිය සඳහා ඉන් ප්‍රයෝජනයක් වූයේ නැත. වතුකරයේ කම්කරු අයිතීන් සහ යහපත උදෙසා පළමු

සංවිධානාත්මක ක්‍රියාමාර්ගය වූයේ කේ. නඩෙස අයිසාර් විසින් ආරම්භ කළ සමස්ත ලංකා ඉන්දීය වතු කම්කරුවන්ගේ සම්මේලනය පිහිටුවීමයි. හැටන් ප්‍රදේශයට පමණක් සීමා වූ මෙහි කටයුතු පිට පළාත්වලට ව්‍යාප්ත වූයේ ලංකා ඉන්දීයා කම්කරු සම්මේලනයෙන් පසුවයි.

ඒ.ඊ. ගුණසිංහයන්ගේ නායකත්වයෙන් ඇරඹී වෘත්තීය සමිති අරගලය කොළඹ නගරය පුරා දැඩිව ව්‍යාප්ත වූ අතර, එය වෘත්තීය සංගමයක් මෙන්ම දේශපාලන අරමුණු ඇතිව සංවිධානය කරන ලද්දක් විය. 1923 පෙබරවාරි 15 දින දුම්රිය කම්කරුවන්ගේ වැඩ වර්ජනයක් වර්ධනය වූ අතර, පසුව එය වැල්ලවත්ත රෙදි මෝල සහ කොළඹ ඉංජිනේරු වැඩබිම් කිහිපයක් පුරා පැතිර ගියේය. කොළඹ නගරයේ කසළ ගෝධකයින් 15000ක ගේ සහභාගීත්වයෙන් පැවති මෙය දෙවැනි වූයේ 1947 මහා වැඩ වර්ජනයට පමණි. 1923-1930 සමයේදී කම්කරුවන් ඒකරාශී වී වෘත්තීය සමිති විශාල ප්‍රමාණයක් ආරම්භ කරන ලදී. ලංකා කුලී රියදුරන්ගේ සංගමය, ලංකා මුද්‍රණකරුවන්ගේ සංගමය සහ ලංකා නාවික කම්කරුවන්ගේ සංගමය ඒවා අතරින් කිහිපයකි. 1928 වර්ෂය ලංකා වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයේ තවත් වැදගත් වර්ෂයකි. එක් අතකින් සමස්ත ලංකා වෘත්තීය සමිති සම්මේලනය 1928 අගෝස්තු මස බිහිවූ අතර, අනෙක් අතින් ගුණසිංහයන්ගේ නායකත්වයෙන් ලංකා කම්කරු පක්ෂය බිහිවීම ඊට හේතු වේ (ජයතිලක:1980).

වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයේ තවත් වැදගත් සන්ධිස්ථානයක් වන්නේ වෘත්තීය සමිති ලියාපදිංචි කිරීම සහ පාලනය කිරීම සඳහා 1935 අංක 14 දරණ වෘත්තීය සමිති ආඥා පනත සම්මත කිරීමයි. එය අද වනවිට පහත සංශෝධයන්ට ලක්ව ක්‍රියාත්මක වේ. එනම් 1946 අංක 3, 1948 අංක 15, 1958 අංක 18 සහ 1970 අංක 24 වේ (කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුව:2007:පි.4).

1935 වසරේදී ලංකා සම සමාජ පක්ෂය බෝගල් පතල් කම්කරුවන් ඒකාරාගී කොට එහි ද වෘත්තීය සමිතියක් අරඹන ලදී. පසුව ශ්‍රී ලංකාවේ නොයෙක් ආයතනවල කම්කරුවන් ඒකාරාගී කොට වෘත්තීය සමිති රාශියක්ම ඇති කරන ලදී. මෙරට වාමාංශික ව්‍යාපාරය කැබලි වී ගියත් 1935 සිටම කම්කරුවන් වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය කෙරෙහි විශ්වාසය තබා කටයුතු කළ අතර, ඒ නිසා රටේ පාලක පන්තිය හැමවිටම වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය කෙරෙහි බියක් පැවතුණ අතර, ඔවුන්ගේ ඉල්ලීම්, උද්ඝෝෂණ කෙරෙහි කිසියම් සැකයක් පහළ කරන්නට විය. ලංකාවේ ප්‍රථම වරට ඉතාමත්ම ප්‍රබල කම්කරු එකතුවකින් ඇති කළ වැඩ වර්ජනයක් දියත් කළේ 1947දී ලංකා සම සමාජ පක්ෂයේ නායකත්වයෙනි. මේ වැඩ වර්ජනයේදී කන්දසාමි නැමති ලිපිකරු සහෝදරයා පොලිස් වෙඩි පහරින් මිය ගියත් මෙය ඉතා සාර්ථක වැඩ වර්ජනයක් විය(ජයතිලක:1980).

මේ ආකාරයට ශ්‍රී ලංකාවේ වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය ආරම්භ වී විකාශනය වූ ආකාරය පිළිබඳව කරුණු ඉදිරිපත් කළ හැකි ය. විශේෂයෙන්ම කම්කරුවන් ඒකාරාගී කිරීම තුළ වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය ඉදිරියට ඇදෙන ලදී. එපමණක් ද නොව ආරම්භයේදී පටන් එකිනෙකින් වෙන් කළ නොහැකි තත්වයට දේශපාලනමය ක්‍රියාවලිය සමඟ වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය සම්බන්ධ වී තිබිණි. මෙරට කම්කරු ව්‍යාපාරයේ මෙන්ම වාමාංශික ව්‍යාපාරයේ මඟ පෙන්වීම යටතේ ද විවිධ ප්‍රදේශවල සහ විවිධ ආයතන මට්ටමින් වෘත්තීය සමිති වර්ධනය වූ අතර, ඇතැම් ඒවා ජන වාර්ගික පදනම යටතේ බිහි වූ ඒවා බවට ද දැක්විය හැකි ය. ඒ අනුව 1948දී නිදහස ලැබීමත් සමඟ මෙරට කාර්මික අංශය පදනම් වූ සමස්ත සමාජ ක්‍රියාවලිය තුළ වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයේ ක්‍රියාකාරීත්වය හා ඒවා කවර අයුරින් දේශපාලනීකරණය වූයේ ද යන්න පිළිබඳව ඉදිරි කොටසින් සාකච්ඡා කෙරේ.

ක්‍රියාකාරීත්වය හා දේශපාලනීකරණය වීම

වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය දේශපාලන ව්‍යාපාරය සමඟ සම්බන්ධ වී කටයුතු කළ බවට තවත් නිදසුනක් වන්නේ 1948දී ශ්‍රී ලංකාව යටත් විජිතවාදයෙන් මිදී පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලයේ නිදහස් රටක් බවට පත්වීමයි. මෙකල බ්‍රිතාන්‍ය කම්කරු පක්ෂය ඉතා වගකීම් සහගතව ක්‍රියා කළ අතර, ක්ලෙමන්ට් ඇට්ලිගේ නායකත්වයෙන් කම්කරු රජයක් ඵරට බිහිවීම නිසා අප රටට නිදහස ලබාගැනීම වඩාත් පහසු වූ බව දැක්විය හැකි ය.

1947දී දියත් කළ මහා වැඩ වර්ජනය හේතුවෙන් වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය තුළ එක්තරා එකමුතුවක් වර්ධනය විය. විශේෂයෙන්ම ලිපිකරුවන්, කම්කරුවන් ආදී සියලුම පිරිස් එකට එකතු වී හේදවලින් තොරව වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය ගෙන යාමට උත්සාහ දරන ලදී. 1947 වැඩ වර්ජනයෙන් පසු රජයේ සේවකයින්ට වෘත්තීය සමිති පිහිටු වීමේ බලය නීත්‍යානුකූලව ලැබුණේ 1948 වෘත්තීය සමිති ආඥා පනත සංශෝධනය කිරීමෙනි. වාමාංශික නායකයින් රාශියක් 1948 මැතිවරණය ජයගෙන පාර්ලිමේන්තුව තුළ සැලකිය යුතු තරම් බලවත් වාමාංශික විරුද්ධ පක්ෂ බලයක් ලබාගත් අතර, ඔවුන් ඒ තුළ කම්කරු අයිතීන් ලබාගැනීමට සටන් කරන ලදී (කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුව:2007).

වෘත්තීය සමිති කෙරෙහි බියෙන් සහ සැකයෙන් යුතුව සිටි රජයේ නායකයෝ ඔවුන්ගේ සුළු ඉල්ලීම් ලබාදුන් අතර, සැලකිය යුතු ඉල්ලීම් ඉටුකිරීමට මැළි වූහ. මේ නිසා කම්කරුවන් සහ ලිපිකරුවන්ට අමතරව අනෙකුත් අංශවල අය ද වෘත්තීය සමිති යටතේ සංවිධානය වීමට පටන් ගත්හ. එමෙන්ම රබර් වගාව ක්‍රමයෙන් ව්‍යාප්ත වූ අතර, 1950 අංක 43 දරණ කාර්මික ආරවුල් පනත සම්මත වී කම්කරු ආරවුල් නිරාකරණය කිරීමට අදාළ නීතිමය පසුබිම සකස් කරන ලදී. මෙකල වෘත්තීය සමිතිවල කටයුතු බොහෝවිට නාගරික සමාජ සන්දර්භය තුළට පමණක් සීමා වී තිබූ

බැවින් ජනතාවට විරුද්ධව සම්මත කරන ලද කවර හෝ නීතියකදී ඊට එරෙහිව වෘත්තීය සමිති මට්ටමෙන් ගන්නා ලද කිසිදු ක්‍රියා මාර්ගයකට මෙරට ගම්බද ජනතාවට එක්වීමට අවස්ථාවක් ලැබුණේ නැත (පෙරේරා:1987).

1952දී එවකට අගමැතිවරයා වූ ඩී.ඇස්. සේනානායක මහතා මිය යාමත් සමඟ වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයේ වැදගත් සන්ධිත්ථානයක් සනිටුහන් කළේය. වෘත්තීය සමිති සංවිධාන සහ මහ ජනතාව එකමුතු වූ විට ප්‍රබල ආණ්ඩුවක් වුව ද පෙරළා දැමීමට ශක්තිය ඇති බවට වූ ප්‍රබල බලය නිරූපණය කළ අවස්ථාවක් මෙහිදී උදා විය.

ඩඩ්ලි සේනානායක යටතේ පැවති ආණ්ඩුවෙන් සහ එක්සත් ජාතික පක්ෂයෙන් ඉවත්වී සමාජයේ පීඩිත තත්ත්වයට පත්වී සිටි සහ, වෙද, ගුරු, ගොවි, කම්කරු යන පංච මහා බලවේගය සංවිධානය කිරීමේ කාර්යයේ එස්.ඩබ්ලිව්.ආර්.ඩී. බණ්ඩාරනායක මහතා නිරත වී සිටියේය (පෙරේරා:1987). 1952 අයවැයෙන් සහල් ඇතුළු අත්‍යවශ්‍ය ද්‍රව්‍යවල මිල ඉහළ යවමින් සාමාන්‍ය ජනතාවට පහර ගැසීමට ආණ්ඩුව කටයුතු කළ අතර, එහිදී වාමාංශික නායකයින් ප්‍රධාන වෘත්තීය සමිති සංවිධාන ද ඊට විරුද්ධව නැඟී සිටියහ. සහල් මිලට අමතරව මුද්දර ගාස්තු ඉහළ දැමූ අතර, පාසල් දරුවන්ට නොමිලේ ලබාදුන් බනිස් ගෙඩි ලබාදීම ද අත්හිටුවන ලදී. මෙහිදී ගෙන ගිය උද්ඝෝෂණවල ප්‍රධානම අවස්ථාව වූයේ ගාලු මුවදොර පිටියේ පැවති ඓතිහාසික කම්කරු රැස්වීමයි (පෙරේරා:1987). එවකට සිටි සියලුම කම්කරු පක්ෂ සහ විරුද්ධ පක්ෂයේ සියලු පිරිස් මෙන්ම වෘත්තීය සමිති ද එකමුතු වී 1953 අගෝස්තු 12 වන දින හර්තාලයක් ආරම්භ කරන ලදී. කම්කරුවෝ මහමහට බැස උද්ඝෝෂණය කරන විට දුම්රිය, බස්රථ ගමන් නැවතිණි. වරාය, රෝහල් වැඩ නවත්වා කම්කරු බලවේගයට එක්වූහ. කාර්යාලවල, කර්මාන්ත සහ වෙනත් ආයතනවල රාජකාරී ඇණ හිටි අතර ක්‍රමයෙන් ගැමි ජනතාව ද හර්තාලයට එක් වන්නට වූහ. රන්දොඹේ වැනි පළාත්වල ගම්බද කාන්තාවන් මහා මාර්ගවල ලිපි බැඳ රොටී පුව්වා කෑ අතර ආහාර ද

පිසුහ. එපමණක් නොව දුම්රිය මාර්ගවල නිදාගනිමින් සහ මහාමාර්ගවල හිස් මුට්ටි සහ බනිස් එල්ලා රජයට විරෝධය පෑහ. එවකට පැවති එක්සත් ජාතික පක්ෂ රජය මීට පිළිතුරු දුන්නේ දැඩි ප්‍රතිගාමී ස්වරූපයෙනි. විරෝධාර සිරිසේන සහෝදරයා ඇතුළු තවත් කම්කරුවන් අටදෙනෙකු පොලිස් වෙඩි පහරින් මිය ගියත් වාමාංශික කම්කරු වෘත්තීය සමිති සහ මහජනතාවගේ බලවේගය විසින් හර්තාලය ජයගන්නා ලදී. ඉන්පසුව ඩඩ්ලි සේනානායක මහතා අගමැති ධුරයෙන් ඉල්ලා අස් වූ අතර ජෝන් කොතලාවල මහතා ධුරය භාර ගත්තේය. මේ ආකාරයට 1947-1953 කාලයේ කිසිදු ජීව ගුණයක් නොපැවති වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය හර්තාලයෙන් පසුව නැවතත් ජීවය ලැබීය.

මෙමගින් පැහැදිලි වන්නේ රටේ ආණ්ඩුව විසින් සාමාන්‍ය ජන ජීවිතයට ගැටලුකාරී වන අන්දමින් කිසියම් ක්‍රියා මාර්ගයක් ගතහොත් ඊට විරුද්ධව නැගී සිට එය පරාජය කිරීමේ හැකියාවක් වෘත්තීය සමිතිවලට පවතින බවයි. විශේෂයෙන්ම වෘත්තීය සමිති විසින් රටේ ආර්ථික ජීවනාලිය පවත්වාගෙන යනු ලබන අතර, ඔවුන් වැඩ වර්ජන හෝ කිසියම් වෘත්තීය ක්‍රියා මාර්ගයක් තුළින් මහමහට පිවිසීම තුළ රටේ සමස්ත කාර්මික සහ කර්මාන්ත, සංස්ථා, ආයතන, දෙපාර්තමේන්තු ඇතුළු සියල්ලේම කටයුතු බිඳ වැටී එමගින් අරාජික වාතාවරණයක් රට තුළ නිර්මාණය වන බව පැහැදිලි වේ. නමුත් 1953 හර්තාලයේ පරමාර්ථය වූයේ සමස්ත රටවැසියා පත්වී තිබූ අසහනකාරී බවින් මුදවා ගැනීම නිසා රජයට දැනෙන ආකාරයේ යමක් සිදු කිරීම යුක්ති සහගත වුවත් එසේ නොමැතිව පටු දේශපාලන සහ පෞද්ගලික අරමුණු වෙනුවෙන් වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය යොදවා ගැනීම අනුමත කළ නොහැකිය. මෙහිදී සිහිපත් කළ යුත්තේ මෙලෙස ප්‍රථම වරට ජනතා අභිලාසයන් පෙරදැරිව ආරම්භ වූ වෘත්තීය සමිති බලවේගය කාලානුරූපීව වෙනස් මාවතක ගමන් ගත් බවයි.

මෙරට වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය විසින් ලද මුල්ම දේශපාලන ජයග්‍රහණය වූයේ 1956 සිදුවූ දේශපාලන පෙරළියයි. මේ සමහම එතෙක් වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය මුහුණ දුන් අභියෝග නැති කරදැමීමට හැකිවූවා පමණක් නොව විවිධ අභියෝගවලට සාර්ථකව මුහුණ දීමේ හැකියාව ද උදාකර ගත්තේය. 1956ට පෙර කම්කරුවන් සහ වෘත්තීය සමිති වැඩි වැටුප් සහ තම අයිතිවාසිකම් වෙනුවෙන් සටන් කළ විට එවකට රජය රාජ්‍ය බලය සහ පොලිස් බලය යොදවා කම්කරුවන්ට පිළිකුල් සහගත අයුරින් පහරදෙමින් ප්‍රචණ්ඩත්වයෙන් අරගල නැවැත්වීමට උත්සාහ දැරීය. මහජන එක්සත් පෙරමුණු රජය තුළ කම්කරු අමාත්‍යවරයාගේ බිහිවීම වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය ලද තවත් ජයක් වන අතර, ඊට අමතරව මැයි දිනය නිවාඩු දිනයක් බවට පත් කිරීම, වෘත්තීය සමිති පහසුකම් ලබාදීම, එක ආයතනයක සේවය කරන අයෙකුට වෘත්තීය සමිති කිහිපයක් වුව ද පිහිටුවා ගැනීමට අවකාශය දීම, අර්ථසාධක අරමුදල, නිවාඩු ක්‍රමය සහ වෛද්‍ය පහසුකම් ද රජය විසින් ලබාදුන් නව ක්‍රියාමාර්ග අතර විය. එමෙන්ම කම්කරු වන්දි අඤා පනත ස්ථාපිත කොට සේවයේ යෙදී සිටියදී කිසියම් ආපදාවක් වූ විට ඊට අදාළ වන්දි ලබාගැනීමේ ක්‍රමයක් ස්ථාපිත කරන ලදී (පෙරේරා:1987).

මෙහිදී පැවති එක්සත් ජාතික පක්ෂ ආණ්ඩුවෙන් විදි ආර්ථික පීඩාවන් 1957 වනවිටත් විසඳී නොතිබුණ නිසා රජයේ සේවකයින් වැටුප් වැඩිවීමක් සහ සේවාවන්ගේ ස්ථිරත්වය තහවුරු කරන ලෙස ඉල්ලා යළිත් වරක් ආණ්ඩුවේ වෘත්තීය සමිති සම්මේලනයේ නායකත්වයෙන් වැඩ වර්ජනයක් ක්‍රියාත්මක කළහ. මේ නිසා ශ්‍රී ලංකාව තුළ ප්‍රථම වරට මුළු රට තුළම විදුලිය නැති විය. එවිට බණ්ඩාරනායක අගමැතිතුමා වෘත්තීය සමිති සම්මේලනයේ නියෝජිතයින් තම නිවසට කැඳවා ඉටිපන්දම් එළියෙන් සාකච්ඡා කළේය. ඔහු එහිදී කළ ප්‍රකාශය පහත පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

“මහත්වරුනි, තමුන්නාන්සේලාට දුක් විදින්නට බැරිකම නිසාම ආණ්ඩුව පෙරළා මාගේ ආණ්ඩුව පත්කළේ තමුන්නාන්සේලාගේ

අයිතීන් ලබා ගන්නයි. එහෙත් එය තවම නොලැබුණ නිසා ස්ට්‍රයික් කිරීම සාධාරණයි. ඒ නිසා ඉල්ලීම් සාකච්ඡා කිරීමට පෙර මම එක පොරොන්දුවක් වෙනවා. වැඩ වර්ජනය කරන දින ගණන කොපමණ වුවත් ඒ සියලු දිනයන් වෙනුවෙන් වැටුප් ගෙවනවා”(පෙරේරා:1987:පි.41).

මේ පිළිබඳව දෘෂ්ඨීන් දෙකක් ඔස්සේ කරුණු සාකච්ඡා කළ හැකි ය. එහිදී ජනතා ප්‍රශ්න දෙස එවකට සිටි ආණ්ඩුව තුළ පැවති කාරුණික බව එක් අතකින් නිරූපණය වන අතරම, අනෙක් අතින් පසුකාලීනව රට පුරා ඇති වූ මහා වැඩ වර්ජන රැල්ලට අනුබල සැපයූ නරක පූර්වාදර්ශයක් වූ බව ද දැක්විය හැකි ය. දිගුකාලීන ප්‍රතිඵල අනුව බලන කල අසාර්ථක වූත් මෙරට පරිහානියට හේතූන් යැයි යමෙකුට තර්ක කළ හැකි වූත් කොළඹ වරාය, පුද්ගලික සමාගම් යටතේ පැවති බස් ගමනාගමනය වැනි පුද්ගලික ව්‍යාපාර යටතේ පැවති සේවා ජනසතු සේවා බවට පත් වී ජනසතුකරණය ආරම්භ වීම ද වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිඵලයක් විය. 1960 පමණ වනතෙක් වාමාංශික පක්ෂය විසින් වෘත්තීය සමිති මට්ටමෙන් වැඩ වර්ජන ගණනාවක්ම මෙහෙය වූ අතර, එය වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය ඉදිරියට යාමක් වුවත් රටේ, ජාතියේ දියුණුව, සංවර්ධනය සහ ඉදිරිගමන අනුව බලන කල ආපසු යාමකි. ඒ වනවිටත් වැඩ වර්ජනය කිරීම නීති විරෝධීව තිබියදීත් වැඩ වර්ජනයක් මෙහෙයවා රටේ අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ සැපයීම තරමක්දුරට අඩපණ කිරීමට වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකරන ලදී.

මේ මඟින් පැහැදිලි වන්නේ රටේ ඉදිරිගමන දශක කිහිපයකින් ආපස්සට හැරවීම සම්බන්ධයෙන් ජනවාදීනික අරගලය සහ සමානවම මෙරට වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය ද වගකිව යුතු බවයි. විශේෂයෙන්ම රටේ සෑම ක්ෂේත්‍රයක්ම ආවරණය වෙමින් පැවති වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය මෙහෙය වූ සෑම වැඩ වර්ජනයකම දිගු කාලීන ප්‍රතිඵලය වූයේ රට දියුණුවේ මාවතින් පසුබෑමට ලක්වීම බව පැහැදිලි වේ. තමන්ගේ අයිතිවාසිකම්, වැටුප් හෝ වෙනයම් ඉල්ලීම්

පදනම් කරගෙන අරගල කිරීම යුක්ති සහගත වුවත් ඒ තුළින් රටේ සමස්ත පොදු යාන්ත්‍රණය විනාශ වී යන බවට ඔවුන් තුළ නිවැරදි ආකල්පයක් නොවීම ගැටලුවකි. එමෙන්ම මෙරට වාමාංශික ව්‍යාපාරයේ දේශපාලන අරමුණු පදනම් කරගෙන වෘත්තීය සමිතිවල කටයුතු සංවිධානය වීම ද එක්තරා ආකාරයක ගැටලුවකි. විශේෂයෙන්ම නිෂ්පාදනය වැඩි කොට ආණ්ඩුව සමඟ එක් වී කර්මාන්ත අංශය වැඩි දියුණු කොට රටේ ආර්ථික ඵලදායීතාව ලබාගැනීමට සලස්වා ඉන් ලබන ප්‍රතිලාභ තුළින් තම ඉල්ලීම්, අයිතීන් සහ වරප්‍රසාද ලබාගැනීමට කටයුතු කළේ නම් එයින් රටේ ඉදිරිගමන මෙන්ම තම පැවැත්ම ද සහතික කරගැනීමට හැකියාවක් පැවතීමි. නමුත් මෙරට වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයට එවැනි පාදුල අරමුණු නොතිබීම නිසා තත්ත්වය තවත් උග්‍ර විය.

1963න් පමණ පසු විවිධ අවස්ථාවල වෘත්තීය සමිති විසින් රජය වෙත ඉල්ලීම් ඉදිරිපත් කළ ද 1965-1970 කාලයේ නැවතත් එක්සත් ජාතික පක්ෂ ආණ්ඩුවක් පිහිටුවීමත් සමඟ වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය තුළ සඳහන් කළ යුතු වැදගත් යමක් සිදුවූයේ නැත. 1977න් පසු නැවත බලයට පැමිණි එක්සත් ජාතික පක්ෂය යටතේ කම්කරුවන්ට කිසිදු අයිතිවාසිකමක් නොලැබුණු බව පැහැදිලිය. 1980 මහා වැඩ වර්ජනයේදී ආණ්ඩුව කම්කරුවන් විශාල පිරිසක් සේවයෙන් ඉවත් කළ අතර, ඔවුන් ජීවත්වීමට මහක් නැතිව දිවිනසා ගැනීමේ ප්‍රවණතාවක් ද විය. එක්සත් ජාතික පක්ෂ ආණ්ඩුව යටතේ වෘත්තීය සමිතිවලට වැරදි නායකත්වයක් දුන් දෝහී පිරිස් නිසා මෙම වැඩ වර්ජනය අසාර්ථක විය. ඇතැම් අයට අවශ්‍ය වූයේ කම්කරුවන් වැඩ වර්ජනවලට පොළඹවා ඔවුන් අතර වීරයන් බවට පත් වීමටයි. මේ හේතු නිසා ශ්‍රී ලංකාවේ වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය දැඩි බිඳවැටීමකට ලක් වූ අතර, ඒ වනවිට වාමාංශික නායකයින් අතරත් විවිධ අර්බුද මතුවීම හේතුවෙන් එක්සත් ජාතික පක්ෂය ඒ වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රබලම වෘත්තීය සමිතිය තම ග්‍රහණයට ගැනීම නිසා මෙරට වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය නොසිතූ පිරිස්වල ග්රහණයට ලක්වීමක් දක්නට

ලැබේ. විශේෂයෙන්ම වර්තමානයේ අපට දක්නට ලැබෙන දේශපාලනීකරණයට ලක් වූ වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයේ මූල බීජය මේ තුළින් සමාජ ගත වූ බව පැහැදිලි වේ. නමුත් පෙර සඳහන් කළ පරිදි දිගින් දිගටම වැඩ වර්ජන කිරීම තුළ රටේ සංවර්ධනය, අභිවෘද්ධිය සහ දියුණුව විශාල වශයෙන් ප්‍රමාද විය. එක්සත් ජාතික පක්ෂය දක්ෂිණාංශික ධනවාදී පක්ෂයක් වන අතර, විවෘත ආර්ථිකය හඳුන්වාදී රට ධනවාදී ක්‍රමයකට ප්‍රවේශ කිරීමේ අරමුණින් කටයුතු කරන ලදී. ඒ හේතුවෙන් ඊට බාධාවක් වූ වෘත්තීය සමිති මර්දනය කොට කම්කරු විනය පවත්වා ගැනීමට ඔවුහු ක්‍රියා කළහ. ඇතැම් විට රජය සමඟ සහයෝගයෙන් කටයුතු කළේ නම් ධනවාදය ප්‍රසාරණය වීමත් සමඟ මෙරට තුළ තව තවත් කර්මාන්ත ඇති කොට කාර්මික කේෂත්‍රයේ වෘද්ධියක් නිසි පරිදි අත්කර ගැනීමේ හැකියාව තිබිණි. කෙසේ වෙතත් ඒ හැකියාව මෙරට වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයට නොතිබීම අතිශය කණගාටුදායක වේ.

1948 සිට 1994 දක්වා වන කාලය තුළ මෙරට වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයේ ක්‍රියාකාරීත්වය ඉහත පරිදි විවේචනාත්මකව ඇගයීමට ලක් කළ හැකි ය. මෙහිදී එම ව්‍යාපාරය මුළුමනින්ම දේශපාලන අරමුණුවලින් විනිර්මුක්ත වූ වෘත්තීය අපේක්ෂාවන් සහිත ව්‍යාපාරයක් නොවීය. එක්සත් ජාතික පක්ෂ ආණ්ඩු සමයන්වලදී වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයේ ක්‍රියාකාරීත්වය අකර්මණ්‍ය වූ අතර, ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය විසින් වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය කෙරෙහි විශේෂ සැලකිල්ලක් දැක්වූ බව පෙනේ. එවන් තත්ත්වයක් තුළ වුවත් ඇතැම් අවස්ථාවල පටු දේශපාලන න්‍යාය පත්‍රවලට අනුව කටයුතු කිරීමට යාම නිසා රටේ සංවර්ධනය සහ ඉදිරි ගමන අතින් දායකත්වයක් සැපයීමට වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයට නොහැකි විය. ආර්ථික අංශය අඩපණ කරමින් මෙහෙය වූ සුවිශාල වැඩ වර්ජන රැල්ල නිසා සංවර්ධනයේ ඉදිරියෙන් සිටීමට තිබූ අවස්ථාව මඟ හැරවීමට වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකාරීත්වය ඉවහල් වූ බව පෙන්වාදිය හැකි ය. 1994න් පසුව මේ දක්වා වෘත්තීය සමිතිවල ක්‍රියාකාරීත්වය

පිළිබඳව කරුණු විමසා බැලීමෙන් මේ තත්ත්වය තවදුරටත් අවබෝධ කරගත හැකි බව මෙහිදී සඳහන් කළ යුතු ය.

1994න් පසුව වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය ස්වාධීන ව්‍යාපාරයකට වඩා සම්පූර්ණයෙන්ම දේශපාලන පක්ෂ සමඟ කටයුතු කරන සහ ඒවායේ අනුබද්ධ ව්‍යාපාරයක් බවට පරිවර්තන විය. දේශපාලන පක්ෂ විසින් විවිධ ක්ෂේත්‍රවල වෘත්තීය සමිති එක්කොට පක්ෂයේ ඉහළ මට්ටමේ ප්‍රධාන මව් වෘත්තීය සමිතියක් පිහිටුවාගෙන කටයුතු කළ අතර, නිතරම පාහේ බලයේ සිටින රජයේ අරමුණු සහ අභිමතාර්ථ මුදුන්පත් කිරීම පිණිස වෘත්තීය සමිති ක්‍රියා කළහ. එමෙන්ම වෘත්තීය අරගලවලට වඩා වෘත්තීය සමිති නායකයින්ගේ බලය පවත්වා ගැනීමටත් රජය මගින් විවිධ වරප්‍රසාද ලබාගැනීමටත් කටයුතු කිරීම නිසා රටක වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයකින් රටට ඉටුවිය යුතු නිවැරදි මඟ පෙන්වීම සහ දායකත්වය ලබාදීමට සමත් වූයේ නැත. තව ද බලයේ සිටි රජය තමන්ට පක්ෂපාතී වෘත්තීය සමිති ශක්තිමත් කිරීමේ කාර්යය නිරන්තරයෙන්ම සිදුකළ අතර, එමගින් රජයේ කවරාකාර තීරණයකට වුව ද වෘත්තීය සමිති පක්ෂපාත කරවාගත හැකි තත්ත්වයක් නිර්මාණය විය. දේශපාලනික අරමුණු මත පදනම් වීම හේතුවෙන් මෙරට වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය තුළ පැවති ශක්තිය ගිලිහී ගිය අතර ඇතැම් අවස්ථාවලදී වෘත්තීය සමිති නායකයන් ලෙස කටයුතු කළ පිරිස් විවිධ මැතිවරණවලදී දේශපාලනය පක්ෂ නියෝජනය කරමින් අපේක්ෂකයන් ලෙස ඉදිරිපත් වීම තුළ විද්‍යාමාන වන්නේ රටේ වෘත්තීය හෝ කාර්මික සංවර්ධන අරමුණු හා අභිමතාර්ථ පසෙකලා ස්වකීය පටු දේශපාලන වාසි අනුව කටයුතු කිරීමට ඔවුන් උත්සුක වූ බවයි. ඒ අනුව මෑත කාලීන ඉතිහාසය තුළ එතරම් විශාල පරිමාණයේ සහ රටට දැනෙන දිගු කලක් පුරා ක්‍රියාත්මක වූ වැඩ වර්ජනයක් හෝ අරගලයක් ක්‍රියාත්මක වූයේ නැත. සෑම අරගලයක්ම දින කිහිපයකට, උද්ඝෝෂණ කිහිපයකට හෝ සංකේත වැඩ වර්ජනයකට සීමා වූ අතර, බලයේ සිටි රජයන් ඒවා සඳහා ඉක්මන් විසඳුම් ලබාදුන්නේ ඇතැම් අවස්ථාවල වෘත්තීය

සමීති නායකයින් තම ග්‍රහණයට ගෙන පක්ෂපාතී බව ලබාගැනීමෙන් හෝ පක්ෂයට අයත් වෘත්තීය සමීතිවල බලය යොදවා ගැනීමෙන් බව දැක්විය හැකි ය.

එපමණක් නොව රාජ්‍ය බලය භාවිතා කරමින් තම පක්ෂ මතවාදයට එරෙහිව පෙළගැසුණු වෘත්තීය සමීති හා ඒවායේ නායකයන් දැඩි ලෙස පාලනය කරමින් ඔවුන් නිශ්ශබ්ද කොට තම දේශපාලන න්‍යාය පත්‍රයන් ක්‍රියාත්මක කළ බවට පසුගිය රජයන්වලට විවිධ චෝදනා ද එල්ල වී තිබේ.

මෑතකාලීන වෘත්තීය සමීති ව්‍යාපාරය තුළ තවත් වැදගත් භූමිකාවක් ජනතා විමුක්ති පෙරමුණ විසින් නිරූපණය කරයි. ජාතික වෘත්තීය සමීති මධ්‍යස්ථානය යටතේ බලය පවත්වා ගනිමින් අද වනවිට සෑම ක්ෂේත්‍රයකම පාහේ පැතිරුණු වෘත්තීය සමීති එකමුතුවක් ගොඩනගා ගෙන ඇත. නමුත් ඔවුන්ට එතරම් සැලකිය යුතු අන්දමේ බලපෑමක් සිදුකිරීමට හැකි නොවුණත් අද වන විට යම් යම් ක්‍රියාකාරකම් තුළින් පවතින රජයන් වෙත අභියෝග කරමින් සිටියි. විශේෂයෙන්ම සමාජවාදී පාලනයක් ගොඩනැගීමේ අරමුණින් කටයුතු කළ අතීත වාමාංශික පක්ෂ අරමුණු පෙරදැරිව සමාජවාදය කරා කම්කරු වෘත්තීය සමීති මෙහෙයවන ජනතා විමුක්ති පෙරමුණ ද පෙර මෙන්ම වැඩ වර්ජන මෙහෙයවීම තම ප්‍රධාන අවිය බවට පත්කරගෙන සිටිති. රටේ පවතින ආණ්ඩුවලට නිරන්තරයෙන්ම එරෙහි වෙමින් ඇතැම් විට විවිධ මතවාදී අර්බුද නිර්මාණය කරමින් කටයුතු කරයි. සෑම අංශයකම පවතින දූෂණ ආදී අපවාරී ක්‍රියා පිළිබඳව සෙවීම සිදු කරන අතර, වර්තමාන රජය අනුගමනය කරන පෞද්ගලීකරණ ප්‍රතිපත්තිවලට පවා එරෙහිව යමින් කටයුතු කරනු ලබයි. විශේෂයෙන්ම හම්බන්තොට වරාය චීන සමාගමකට පැවරීම වැනි ව්‍යාපෘතිවලදී යම්කිසි බලපෑමක් සිදු කරන පූර්ණ ලෙස වෘත්තීය සමීති කාර්යභාරය තුළ නොයෙදීම හේතුවෙන් එනම් දේශපාලනික අරමුණු හා වාසි පෙරදැරි වීම නිසා එකී උත්සාහයන් අසාර්ථක වී ඇත. එමෙන්ම රටේ ඉදිරි ගමනට අවශ්‍ය වැඩපිළිවෙලක් ඉදිරිපත්

නොකිරීම තුළ වෘත්තීය සමිති කාර්යභාරය මෙන්ම දේශපාලන පක්ෂ කාර්යභාරය ද නැවතත් අමතක කර දමන ආකාරයක් නිරූපණය වේ. දේශපාලන පක්ෂයක් වශයෙන් පැවති ඡන්ද පදනම ක්‍රමයෙන් හීන වී යන අතර, තම බලය පවත්වා ගැනීම සඳහා මෙරට වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය යොදාගනිමින් සිටියි. මෑත කාලීනව විවිධ ආයතන සහ සංස්ථාපිත මණ්ඩලවල වැඩ වර්ජන ආදිය සිදු කරනු ලැබුවත් පවතින රජයට අනුබද්ධ වෘත්තීය සමිතිවල බලවත් බව නිසා එකී උත්සාහයන් අසාර්ථක වී තිබේ. මෙය ද එතරම් සුදුසු තත්ත්වයක් නොවන බව මෙහිදී පසක් කළ යුතුය. විශේෂයෙන්ම පවතින ප්‍රබල රජයක ආධිපත්‍යයට වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය නතු වීම තරමක් අනතුරුදායක වේ. එවිට රටේ වැඩ කරන පන්තියට පාලකයින්ට එරෙහිව කටයුතු කිරීමට ඇති හැකියාව අඩු වී යාම නිසා අත්තනෝමතික පාලන රාමුවක් බිහිවීමේ අවධානමක් පැවතීම ඊට හේතුවයි. යම් යම් වෘත්තීය අරගලවලදී ඒවා සාර්ථක වූ බවට අරගලය මෙහෙය වූ පිරිස් ප්‍රකාශ නිකුත් කරන විට අරගල අසාර්ථක බවට රජයෙන් ප්‍රකාශ නිකුත් කිරීම නිසා සත්‍ය අවබෝධ කරගැනීමට ජනයාට නොහැකි වී ඇත.

මේ තුළින් නිවැරදි මහජන මතය නිරූපණය නොවන අතරම ජනතාවගේ විඤ්ඤාණය අවධි කිරීමට ද බාධාකාරී තත්ත්වයක් උදාවන බව කිව යුතු ය.

තව ද රජයක් විසින් ආරම්භ කරනු ලබන සෑම ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාමාර්ගයකටම එරෙහි වීම වෘත්තීය සමිති කාර්යභාරය නොවේ. නමුත් අදාළ කරුණු අවබෝධ කරනොගෙන සෑම කරුණකටම විරුද්ධ වීමට මෙරට වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාර කටයුතු කිරීම තුළ සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය ඉදිරියට ගෙනයාමට බාධාවන් එල්ලවීම නිසා රටේ ඉදිරි ගමනට එය බාධාකාරීව බලපාන ආකාරය පෙන්වාදිය හැකි ය. රජය විසින් අනුගමනය කරන සෑමදෙයකටම වෘත්තීය සමිති අවනත විය යුතුය යන්න මේ මගින් අදහස් නොවන අතර, රටේ සංවර්ධන අභිමතාර්ථයන් මුදුන්පත් කරගත හැකි යම් දෙයක් වේ

නම් ඒ සඳහා තර්කානුකූලව සහයෝගය දැක්වීම තුළින් රට සංවර්ධනය කරාගෙන යාමේ කාර්යභාරයට උරදීම ඔවුන්ගේ වගකීමකි. වර්තමාන සමාජ සන්දර්භය තුළ මේ ආකාරයෙන් වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය දේශපාලනීකරණය වීම හේතුවෙන් තීරසාර සංවර්ධන දිශානතියක් වෙත පවතින ආණ්ඩු යොමු කරමින් වැඩකරන ජනතාවගේ මෙන්ම රටේ පොදු මහජනතාවගේ අභිවෘද්ධියේ කොටස්කරුවන් වීමට වෘත්තීය සමිතිවලට නොහැකි වී ඇත.

මේ ආකාරයට සාකච්ඡා කිරීමේදී පැහැදිලි වන්නේ මෙරට වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය එදා සිට අද දක්වාම පවතින රජයන්ට විරුද්ධව කටයුතු කිරීම මිස රජයන් සමඟ එක් වී රටේ අභිවෘද්ධියට කටයුතු නොකළ බවයි. ඇතැම් විට රජයන්ට එක්වී කටයුතු කරන පිරිස ද පටු දේශපාලන රැකවරණ සහ වරප්‍රසාද බලාපොරොත්තුවෙන් කටයුතු කරනවා මිස පෘථුල දැක්මක් යටතේ කටයුතු නොකරන බව පෙන්වාදිය හැකිය. නිදහසින් පසු අවධිය තුළ විශාල වැඩ වර්ජන රැල්ලක් මෙහෙය වීම තුළින් රටේ කාර්මික ක්ෂේත්‍රය පදනම් වූ දියුණුවට බාධා කළ වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය තුළ සිටි ඇතැම් කොටස් අද වනවිටත් ඒ ආකාරයෙන් කටයුතු කරන්නේ බලයට පත්වීමට ඇති ආශාවන් හේතුවෙනි. වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය තම දේශපාලන අභිමතාර්ථවලට අනුව මෙහෙය වීම යුක්ති සහගත නැතත් දේශපාලන පක්ෂ සහ වෘත්තීය සමිති එකිනෙකින් වෙන් කිරීම ද පවතින සමාජ දේශපාලන සන්දර්භය තුළ ගැටලුකාරී වී තිබේ. කෙසේ වුවත් තමන්ගේ සැබෑ කාර්යභාරය කුමක්ද? යන්න පිළිබඳව මෙරට කිසිදු වෘත්තීය සමිතියක් අවබෝධ කරගෙන නැත. තම අයිතීන් දිනාගැනීමට අනුගමනය කරන ක්‍රියාමාර්ග නිසා රටේ දෛනික කටයුතුවලට සහ ඉදිරිගමනට සිදුවිය හැකි සහ සිදුවන බලපෑම පිළිබඳව ඔවුන් එතරම් උනන්දුවක් නොදක්වයි. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ වැඩ කරන පන්තියේ අයිතීන් සුරක්ෂිත කරමින් කාර්මික වශයෙන් රට තුළ වෘද්ධියක් ඇති කිරීමට නම් පෞද්ගලික අභිලාස

පසෙකලා සැබෑවටම වැඩ කරන පන්තිය වෙනුවෙන් පෙනී සිටින නායකත්වයක් යටතේ ශ්‍රී ලංකා වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය සන්තද්ධ වී එකමුතුව ජනතාවට හා රටේ තීරසාර සංවර්ධනයට බාධාවක් නොවන ආකාරයෙන් කටයුතු කිරීම කාලීන වශයෙන් ඉතා වැදගත් වන බව පෙන්වාදිය හැකි ය.

සමාලෝචනය

නිදහසින් පසු ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන පක්ෂ ක්‍රියාකාරීත්වය, වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය දේශපාලනීකරණය වීම හා රටේ සංවර්ධනය පිළිබඳව විවිධ කාලවකවානු සහ සන්ධිස්ථාන පදනම් කරගෙන කරුණු විවේචනාත්මක වශයෙන් ඇගයීමට ලක් කිරීම මෙම විග්‍රහය තුළදී සිදු විය. ඒ අනුව මූලික වශයෙන්ම දේශපාලන පක්ෂ සහ වෘත්තීය සමිති යනු මොනවාද? යන්න පිළිබඳව න්‍යායාත්මක අවබෝධයක් ලබාදීමට කටයුතු කළ අතර, විවිධ දේශපාලන සහ දේශපාලන සමාජ විද්‍යාඥයින් ඒ සම්බන්ධව දක්වන ලද අදහස් පාඨුල වශයෙන් විග්‍රහ කරන ලදී.

ඉන්පසු ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන පක්ෂ ආරම්භය සහ විකාශනය පිළිබඳ තුළනාත්මක විග්‍රහයක් ඉදිරිපත් කිරීම සිදු වූ අතර, විවිධ වකවානුවල විවිධ හේතු පදනම් කරගෙන දේශපාලන පක්ෂ නිර්මාණය වීමත් කාලානුරූපීව වර්ධනය වී ප්‍රධාන දේශපාලන ප්‍රවාහය තුළ ලබාදුන් දායකත්වය පිළිබඳවත් කරුණු විග්‍රහ කරන ලදී. එමෙන්ම සුවිශේෂී වශයෙන් නිදහස ලැබීමෙන් පසුව මේ දක්වා වූ කාල පරාසය තුළ පක්ෂ විසින් අනුගමනය කළ යම් යම් ක්‍රියාමාර්ග, ප්‍රතිපත්ති සහ වැඩසටහන් ආදී නොයෙක් ක්‍රියාකාරීත්වයන් තුළ රටේ කාර්මික, කර්මාන්ත සහ සේවා වශයෙන් පැතිරුණු පාඨුල ක්ෂේත්‍රයන් ප්‍රමාණයක් වෙත සිදු වූ බලපෑම පිළිබඳවත් එමඟින් සමාජයීය වශයෙන් දක්නට ලැබුණු පරිවර්තනයන් පිළිබඳවත් කරුණු ඉදිරිපත් කළේය. විශේෂයෙන්ම

වර්තමානය දක්වාම කරුණු සාකච්ඡාවට භාජනය කළ අතර, විවිධ සමයන්හීදී පක්ෂ විසින් ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ගවල යහපත් අයහපත් ලක්ෂණ තුලනාත්මකව වශයෙන් සාකච්ඡා කොට විවේචනාත්මකව ඇගයීමට ලක් කරන ලදී.

එමෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේ වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයේ ආරම්භය සහ විකාශනය පිළිබඳව කරුණු ඉදිරිපත් කළ අතර, වාමාංශික දේශපාලනයේ බලපෑම මත විකාශ වෙමින් අද වනවිට සම්පූර්ණයෙන්ම දේශපාලන පක්ෂවල ග්‍රහණයට නතු වී වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය දේශපාලනීකරණය වී ඇති ආකාරය පිළිබඳවත් එමඟින් දේශපාලන පක්ෂවල අරමුණු ජයග්‍රහණය කරවීම සඳහා ඔවුන් කටයුතු කරමින් සිටින ආකාරය පිළිබඳවත් කරුණු ඉදිරිපත් කරන ලදී. තව ද නිදහසින් පසු වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකාරීත්වය යටතේ ඔවුන් විසින් දියත් කළ සුවිශේෂී වැඩසටහන්, ක්‍රියාමාර්ග, සන්ධිස්ථාන සහ ඒවායේ ප්‍රතිඵල කවරේද? යන්න පිළිබඳවත් පසුකාලීනව දේශපාලනීකරණය වීම මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ඉදිරිගමනට හා සංවර්ධනයට සිදුකරන ලද පාදුල බලපෑම පිළිබඳවත් කරුණු විවේචනාත්මකව ඇගයීමට ලක් විය. අවසානයේ ශ්‍රී ලංකාවේ වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය දේශපාලනික මතවාද, වැඩසටහන්, න්‍යාය පත්‍රයන් හා පටු වාසිදායක තත්ත්වයන් පසුපස යාම පසෙකලා සැබෑ වෘත්තීය අරමුණු යටතේ වැඩකරන ජනතාවගේ අපේක්ෂා සහ අරමුණු මුදුන්පත් කරගැනීමටත් රටේ තීරසර සංවර්ධන උපායමාර්ග සකස්කිරීමෙහිලා දායක වන ගාමක බලවේගයක් ලෙස ඒකාරාශී වීමේ කාලෝචිත බව පිළිබඳවත් අවධාරණය කෙරිණි.

සමස්තයක් ලෙස මෙම විග්‍රහය ඔස්සේ කාර්මික සමාජ විද්‍යා ක්ෂේත්‍රය තුළ අතීතය සුවිශේෂී කණ්ඩායම් දෙකක් වන දේශපාලන පක්ෂ සහ වෘත්තීය සමිති පිළිබඳව පාදුල අවබෝධයක් ලබාගත හැකි අතර, වර්තමාන ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ සන්දර්භය තුළ දේශපාලන පක්ෂ හා වෘත්තීය සමිති එකිනෙකින් වෙන්කළ නොහැකි ආකාරයට අවියෝජනයව සම්බන්ධ වී ඇති ආකාරයක් සංවර්ධනය වෙමින්

පවතින රටක් වශයෙන් රටේ තිරසාර සංවර්ධනය කෙරෙහි එමගින් සිදුවන බලපෑමක් පිළිබඳව නිරවුල් අවබෝධයක් ලබාගත හැකි ය. විශේෂයෙන්ම වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයක සෑබෑ කාර්යභාරය දේශපාලනික න්‍යාය පත්‍රවල බලපෑම හේතුවෙන් අභියෝගයට ලක් වී ඇති ආකාරයත් රට සංවර්ධනය කිරීමත් සෑබෑ ලෙසම ඉදිරිගාමී වැඩ පිළිවෙලක් සකස් කිරීමේ කාර්යයට වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය අව්‍යාජව මැදිහත් වීමේ අවශ්‍යතාවයත් අවසාන වශයෙන් පසක් කළ හැකි ය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුව 2007, වෘත්තීය සමිති නිලධාරීන් සඳහා මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය, කොළඹ, කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුවේ වෘත්තීය සමිති අංශය.

කුමාර ආනන්ද 1999, ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන ගමන් මග සහ පක්ෂ ක්‍රමයේ ව්‍යාප්තිය, කොළඹ, එස්.ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

ජයතිලක පී.ඩබ්ලිව්. 1980, වෘත්තීය සංගම් ව්‍යාපාරයේ ආරම්භය, කැලණිය, ශ්‍රීපති ප්‍රින්ටර්ස්.

ජයවර්ධන කුමාරි 1978, ශ්‍රී ලංකාවේ කම්කරු ව්‍යාපාරයේ නැගීම.

ජයවර්ධන කුමාරි 1978, කම්කරු පන්තියේ මුල්කාලීන වීරයෝ 1893-1923.

පෙරේරා ජී.ඊ.එච්. 1987, වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරය, කාලීන සංවාද, කොළඹ, බණ්ඩාරනායක කෞතුකාගාර කමිටුව.

ප්‍රනාන්දු ලක්ෂිරි 1974, ජාතික ව්‍යාපාරය ව්‍යවස්ථා වර්ධනය සහ වාමාංශික ව්‍යාපාරයේ උපත, ලංකා දේශපාලනය අංක 2, නුගේගොඩ, දීපානි ප්‍රකාශන.

ප්‍රේමසිංහ ආනන්ද 1987, ශ්‍රී ලංකාවේ වාමාංශික ව්‍යාපාරය හා වෘත්තීය සමිති, කාලීන සංවාද, කොළඹ, බණ්ඩාරනායක කෞතුකාගාර කමිටුව.

මුණසිංහ සිරි 1996, මගේ රාජ්‍ය, මහනුවර, කර්තෘ ප්‍රකාශන.

ලියනගේ සරත් 1999, ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන පක්ෂ, පොල්ගස් ධීවිචල සිකුරු ප්‍රකාශකයෝ.

වර්ණපාල විශ්වා 1995, ශ්‍රී ලංකාවේ කාලීන දේශපාලනය, කොළඹ, එස්.ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

වර්ණපාල විශ්වා 2008, දේශපාලන පක්ෂය, කොළඹ, එස්.ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

සොයිසා එම්. ඕ.ඒ. ද 2003, දේශපාලන විද්‍යාවේ මූලික සිද්ධාන්ත, මහරගම, තරංජි ප්‍රින්ට්ස්.

Duverger Mourice 1954, Political Parties, London, Methuew & Co LTD.

FESS Sri Lanka, Country Report on the Trade Union Situation in Sri Lanka, Web Document, (<http://library.fes.de/pdf-files/iez/01964.pdf>).

Jinadasa P.V.C and Opatha H.H.D.N.P., An Empirical Study of membership participation in Trade Union Activities, Web Document, (<http://www.labourdept.gov.lk/Legislations/Trade%20Unions.pdf>)

<http://www.shiplink.lk/directory-trade-unions.html>

<http://www.sab.ac.lk/journal/1999/1999A2.pdf>

http://en.wikipedia.org/wiki/All_Ceylon_United_Motor_Workers%27_Union

http://en.wikipedia.org/wiki/Ceylon_Federation_of_Labour

<http://www.businessdictionary.com/definition/trade-union.html>

<http://industrialrelations.naukrihub.com/trade-unions.html>

<http://industrialrelations.naukrihub.com/industrial-disputes.html>

9560CP)

ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය බලය බෙදාහැරීම හා පරිසරයේ ආරක්ෂාව

සම්පත් එම්.දසනායක

පළාත් පාලන සභාවේ ඉකුත් (2017) කලාපයේ පළ වී තිබූ මහාචාර්ය සරත් මතිලාල් ද සිල්වා මැතිතුමා විසින් රචිත “Devolution of Power and Environmental Management under the 13th Amendment to the 1978 Constitution” නම් ලිපියේ අඩංගු කරුණු දැනට පරිසර කළමනාකරණයෙහි යෙදී සිටින ආයතනවල හා පුද්ගලයින්ගේ අවධානයට අනිවාර්යයෙන්ම යොමු විය යුතු ඒවා වේ. එහෙත් එම ලිපිය ලියවී ඇත්තේ ඉංග්‍රීසි බසින් වීම නිසා දැනට පරිසරයේ ආරක්ෂාව පිළිබඳ තීන්දු තීරණ ගන්නා බොහෝ දේශපාලනඥයින්ගේ හා ඒවා ක්‍රියාවට නංවන බොහෝ රාජ්‍ය හා පළාත් සභා නිලධාරීන්ගේ අවධානය එහි අඩංගු කරුණුවලට යොමු නොවීමට ඉඩ තිබේ. කෙසේ වුවද එම ලිපියේ අඩංගු වන්නා වූද, නොවන්නා වූ ද පරිසරයේ ආරක්ෂාවට අදාළ ඇතැම් වැදගත් කරුණු පිළිබඳව මාගේ අදහස් වැඩි දෙනාගේ අවධානය උදෙසා මෙහි සඳහන් කරමි.

02. පරිසරය කළමනාකරණය කිරීමේ අවශ්‍යතාව හා ඒ උදෙසා ජනතාවගේ වගකීම කෙසේ විය යුතු ද යන්න ශ්‍රී ලංකාවේ, නීතියකින්, මුල්ම වරට ප්‍රකාශයට පත් වූයේ, සඳහන් කොට ඇති පරිදිම 1978 ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 27 (14) හා 28 (ඊ) යන වගන්තිවලිනි. ඒවා මෙසේ වේ.

“27 (14) ජනතාවගේ යහපත තකා රජය විසින් පරිසරය ආරක්ෂා කොට සුරක්ෂිත කොට වැඩි දියුණු කළ යුත්තේය.”

“28 (ඊ) ස්වභාව ධර්මය හා ස්වභාවික සම්පත් රැකගැනීම ද ශ්‍රී ලංකාවාසී සෑම තැනැත්තෙකුගේම යුතුකම වන්නේය.”

03. මෙම අරමුණු සපුරා ගැනීම පිණිස වූ පනතක් පාර්ලිමේන්තුව විසින් 1980 වර්ෂයේ දී සම්මත කරන ලදී. එය 1980 අංක 47 දරණ ජාතික පාරිසරික පනත වේ. එම පනතේ දීර්ඝ නාමයේ මෙසේ සඳහන් වේ.

“ මධ්‍යම පාරිසරික අධිකාරියේ පිහිටුවීම සඳහා එම අධිකාරියේ බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්ය පිළිබඳ විධිවිධාන සැලැස්වීම සඳහා ද පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම සහ කළමනාකරණය කිරීම සහ අභිවර්ධනය කිරීම සඳහා ද පරිසරයේ තත්ත්වය විධිමත් කිරීම, පවත්වාගෙන යාම සහ එය පාලනය කිරීම සඳහා ද පරිසර දූෂණය වැළැක්වීම නතර කිරීම සහ පාලනය කිරීම සඳහා සහ ඒ සම්බන්ධ හෝ ඊට ආනුශාංගික කරුණු සඳහා ද විධිවිධාන සැලැස්වීම පිණිස වූ පනතකි.

04. ඉහත සඳහන් කළ නෛතික විධිවිධානවලට අනුව රටේ පරිසරයේ ආරක්ෂාව හා කළමනාකරණය පිළිබඳව කටයුතු කෙරෙමින් තිබූ අතරවාරයේ 1987 නොවැම්බර් මස 14 වන දින දහතුන්වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය නීතිගත විය.

05. දහතුන්වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයෙන් “XVII අ” යනුවෙන් අංක කරනු ලැබූ නව පරිච්ඡේදයක් හා I (පළාත් සභා), II (සංවෘත) III (සමගාමී) වශයෙන් හැඳින්වුණු ලැයිස්තු තුනක් අඩංගු නවවන උපලේඛනයක් ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට ඇතුළත් කෙරිණි. මෙම ක්‍රියාවලියෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවෙහි පළාත් සභා බිහි විය. එම සභාවල කාර්යභාරය වූයේ, නව වැනි උපලේඛනයෙහි අඩංගු I වැනි (පළාත් සභා) ලැයිස්තුවේ දක්වා ඇති විෂයයන්, පළාත තුළ ක්‍රියාත්මක කර අදාළ පළාතේ ජනතාවට සේවා සැපයීමය. ඒවා වෙනත් බලධාරියකු විසින් සැපයීමට විධිවිධාන කිසිවක් එම සංශෝධනයෙහි අඩංගු නොවේ.

06. නවවන උපලේඛනයේ II වන (සංවාත) ලැයිස්තුවේ සඳහන් කිසිම විෂයක් පළාත් සභා විසින් ඉටු කළ නොහැකි අතර, ඒවා කළ යුතු වන්නේ රජය විසින් පනවනු ලබන පාර්ලිමේන්තු පනත්වල විධිවිධාන අනුව රජයේ ආයතන මගිනි. III (සමගාමී) ලැයිස්තුවේ සඳහන් විෂයන් පළාත් සභා විසින් මෙන්ම රාජ්‍ය ආයතන විසින් ද ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධිවිධානවලට යටත්ව ක්‍රියාත්මක කළ හැකි වේ.

07. නවවන උපලේඛනයේ සඳහන් විෂයන් පළාත් සභා විසින් ඉටු කිරීමට පෙර ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 උ වගන්තියේ විධිවිධාන පරිදි ඒ ඒ විෂයන් සඳහා උචිත “ප්‍රඥප්ති” සාදාගත යුතු වේ. ඒ පළාත් සභාවලට පැවරූ රාජ්‍ය බලය ක්‍රියාවට නැංවීමේ අනුදත් මාර්ගය එය වීම නිසාය.

08. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ නව වන උපලේඛනයේ I වැනි (පළාත් සභා) ලැයිස්තුවේ අංක 37 දරණ විෂය මෙසේය.

“37 පාර්ලිමේන්තුව විසින් පනවන ලද යම් නීතියක් මගින් හෝ නීතියක් යටතේ අවසර දී ඇති ප්‍රමාණයට පළාත ඇතුළත පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම.”

එසේම III වැනි (සමගාමී) ලැයිස්තුවේ අංක 33 දරණ විෂය දැක්වෙන්නේ මෙසේය.

“33 පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම”

මෙම විධිවිධානවලින් ගම‍්‍ය වන්නේ පළාත් සභාවකට තම බල ප්‍රදේශය තුළ පරිසරය ආරක්ෂා කිරීමේ බලවත් වගකීමක් රජය විසින් පවරා තිබෙන බවය.

09. රාජ්‍ය බලය බෙදාහැරීම සඳහා දහ තුන්වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය ක්‍රියාත්මක වී මේ වන විට අවුරුදු තිහකට අධික කාලයක් ඉක්ම ගොස් ඇත. එතෙකුදු වුවත් තම පළාතේ පරිසරය

ආරක්ෂා කර ගැනීම පිණිස මෙතෙක් ප්‍රඥප්තියක් සම්මත කර ගෙන එය ක්‍රියාත්මක කර ඇති එකම පළාත් සභාව වයඹ පළාත් සභාවයි. එය එසේ කර ඇත්තේ ද “සමගාමී” ලැයිස්තුව යටතේය. පළාත් සභා ලැයිස්තුවේ 37 වැනි විෂය යටතේ ද පළාත ඇතුළත පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රඥප්තියක් සාදාගැනීමට විධිවිධාන සලසා ඇතත් එය කළ හැකි වන්නේ පාර්ලිමේන්තුව විසින් පනවන ලද නීතියක් යටතේ අවසර දී ඇති ප්‍රමාණයටය. ඉකුත් තිස් අවුරුදු කාලය තුළ පරිසර අමාත්‍යාංශය විසින් එවැනි පනතක් සම්මත කරවාදීමට කිසිදු පියවරක් ගෙන නැති නිසා මෙම විධිවිධාන යටතේ කිසිදු කටයුත්තක් මෙතෙක් සිදුව නැත.

10. තවත් අවධානයට යොමු කළයුතු සුවිශේෂී කාරණයක් වන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට මෙම විධිවිධාන ඇතුළත් කර මෙතරම් කාලයක් ගෙවී ගියද වයඹ පළාත් සභාව හැරෙන්නට වෙනත් කිසිම පළාත් සභාවක් I වැනි (පළාත් සභා ලැයිස්තුව) යටතේ ඇති බාධකය පරිසර අමාත්‍යාංශයට පෙන්වා දීමට හෝ සමගාමී ලැයිස්තුව උපයෝගී කරගෙන ප්‍රඥප්තියක් සාදා තම පළාතේ පරිසරය ආරක්ෂාකර ගැනීමට හෝ කිසිදු පියවරක් නොගැනීමය. මෙය රටේද ජාතියේ ද අභාග්‍යයකි.

11. මෙම පසුබිම යටතේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධිවිධාන ක්‍රියාවට නැංවීමේ වගකීම පැවරී ඇති දේශපාලනඥයන්, රාජ්‍ය නිලධාරීන් හා පළාත් සභා නිලධාරීන් පරිසරයේ ආරක්ෂාව උදෙසා ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ග කවරේද යන්න සොයා බලා ඒ සඳහා නිසි පියවර ගතයුතුය. එසේ ක්‍රියා නොකළහොත් එය ජාතික බේදවාචකයක් වනු ඇත.

12. මෙම පියවර ගැනීමේ දී අමතක නොකළ යුතු කාරණයක් ඇත. එනම් මුළු දිවයිනටම පරිසරය ආරක්ෂා කිරීමේ පූර්ණ වගකීම තිබූ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සතු පරිසරය ආරක්ෂා

කිරීමේ වගකීම 13 වැනි ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය යටතේ පළාත්වලට පැවරෙන බැවින් කිසිදු ගැටළුවකින් තොරව, රටට ප්‍රයෝජනවත් අයුරින් හා ජනතාවට පීඩාකාරී නොවන අයුරින් ඉදිරියට එම කටයුතු කරගෙන යන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව විධිමත් වැඩපිළිවෙලක් සකසා කටයුතු කිරීමේ අවශ්‍යතාවයයි.

එබැවින් උක්ත කරුණු සම්බන්ධව පරිසර අමාත්‍යාංශයත්, පළාත් සභා අමාත්‍යාංශයත් එක්ව වගකීමකින් යුක්තව නොපමාව කටයුතු කිරීමේ අවශ්‍යතාව මෙහි දී අවධාරණය කරමි.

ආදායම් උත්පාදනය උදෙසා පළාත් සභාවල දායකත්වය

පාලිත අභයවර්ධන

හැඳින්වීම

පළාත් සභා ක්‍රියාත්මක වී මේ වනවිට වසර තිහකට ආසන්න කාලයක් ගතවී ඇත. සෑම පළාත් සභාවකම ස්වාධීන ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා බලපාන ප්‍රධානතම සාධකය වන ප්‍රඥප්ති සම්පාදනය සඳහා පළාත් සභා උත්සුක වී ඇති ආකාරය පිළිබඳ එක්තරා පැතිකඩක් මෙහි විස්තර වෙයි.

පළාත් සභාවක් සිය අන්‍යන්‍යතාවය තුළ ගමන් කිරීම සඳහා වන වැදගත්ම සාධකයක් වනුයේ එහි මූල්‍ය ස්ථාවරත්වයයි. එසේම එවැනි මූල්‍ය ස්ථාවරත්වයක් ගොඩනඟා ගැනීම සඳහා ප්‍රඥප්ති සෑදීමට හැකි වීම් විධාන අතරින් පළාත් සභා විසින් ප්‍රමාණවත් අවධානය නොදක්වා ඇති ක්ෂේත්‍රයන් වශයෙන් ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ නවවන උප ලේඛනයෙහි පළාත් සභා ලැයිස්තුවේ 21 වන ඡේදය හැඳින්විය හැකි ය. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ නව වන උපලේඛනයෙහි 21 වන ඡේදය මෙසේ සඳහන් වෙයි.

“සංවර්ධනය හා ක්‍රම සම්පාදනය හා සම්බන්ධ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය පිළියෙළ කිරීමට සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමට යටත්ව, කෘෂිකාර්මික, කාර්මික, වාණිජ හා වෙළෙඳ ව්‍යවසාය සහ වෙනත් ආදායම් උපදින ව්‍යාපෘති, එවැනි ව්‍යවසාය හා ව්‍යාපෘති කරගෙන යාමට ආණ්ඩුවට සහ රාජ්‍ය සංස්ථාවලට ඇති බලයට හානියක් නොමැතිව, පළාත ඇතුළත ප්‍රවර්ධනය කිරීමට, පිහිටුවීමට හා ඒවායේ නිරත වීමට ඇති බලය (පළාත ඇතුළත විද්‍යාත්මක හා කාර්මික පර්යේෂණ කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ පළාත සඳහා කාර්මික සංවර්ධන

සැලසුම් සකස් කිරීම, ඒ පිළිබඳ සම්බන්ධීකරණය සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම ද මෙයට ඇතුළත් වේ.) “

මෙම ඡේදය යටතේ සාදන ලද ප්‍රඥප්ති මගින් පළාත් සභා ගොඩනඟා ගෙන ඇති ස්ථාවරත්වය කෙබඳු ද යන්න මෙම අධ්‍යයනයෙහි මූලික පදනමයි.

මෙම අධ්‍යයනය ශ්‍රී ලංකාවේ සියලුම පළාත් සභා අදාළ කරගනිමින් සිදු කරන්නට යෙදුණි. එහිදී උතුරු පළාත් සභාව හා නැගෙනහිර පළාත් සභාව විසින් මෙතෙක් ඉහත සඳහන් කරන්නට යෙදුණ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථායෙහි 9 වන උප ලේඛණයෙහි 21 වන ඡේදයට අදාළ එකඳු ප්‍රඥප්තියක් හෝ පනවා නොතිබීම විශේෂත්වයකි.

විශේෂයෙන්ම වයඹ පළාත් සභාව මේ සම්බන්ධයෙන් සාදන ලද ප්‍රඥප්ති මගින් ලබාගෙන ඇති සාර්ථකත්වය අනෙකුත් පළාත් සභාවන්ට සාපේක්ෂව අගය කළ යුතුය. එසේම බස්නාහිර පළාත් සභාව ද මේ යටතේ යම් ප්‍රඥප්ති ප්‍රමාණයක් පනවා ගනිමින් කටයුතු කරන්නට යෙදී ඇත.

මෙම අධ්‍යයනය මගින් අනාවරණය කර ඇති කරුණු කෙරෙහි අදාළ පාර්ශවයන්ගේ අවධානය යොමු කිරීමට කටයුතු කිරීම ඉතා වැදගත් පියවරක් බව ද සඳහන් කළ හැකි ය.

පළාත් සභා විසින් ස්වකීය ආදායම් උත්පාදනයට මෙන්ම විවිධ වූ ව්‍යවසායන්ට යොමු වීමෙන් පළාතේ ආර්ථික වර්ධනයට හේතු වන පරිදි කටයුතු කිරීමට මෙම විෂය යටතේ වූ ප්‍රඥප්ති සෑදීම ඉතා වැදගත් වෙයි.

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයෙහි 9 වන උප ලේඛණයෙහි පළාත් සභා ලැයිස්තුවට අදාළ විෂය කාරණා සම්බන්ධයෙන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154උ

ව්‍යවස්ථාවට අනුව ප්‍රඥප්ති සෑදීම සඳහා වන බලතල ඒ ඒ පළාත් සභා විසින් ස්වාධීනව ක්‍රියාත්මක කළ හැකි ය.

එසේම සමගාමී ලැයිස්තුවට අදාළ විෂය කාරණා සම්බන්ධයෙන් පාර්ලිමේන්තුව විමසා ඊට අදාළ ප්‍රඥප්ති සෑදීමට බලතල පළාත් සභා වෙත ඇත්තේ වුවද; එකී බලතල සාර්ථක ලෙස පළාත් සභා විසින් ක්‍රියාත්මක කර තිබේද යන්න සැලකිය යුතුව ඇත. 13 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය අනුව ක්‍රියාත්මක වන උප ජාතික මට්ටමේ පාලන ස්වභාවයක් ඇති පළාත් සභා විසින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ පරමාර්ථය උදෙසා ක්‍රියා කරන්නේ නම්; එහි මූල්‍ය අන්‍යතාවය සඳහා කටයුතු කර ඇති ආකාරය ඒ සඳහා ඉතා වැදගත් වේ.

මෙහිදී පළාත් සභා විසින් මේතාක් කටයුතු කිරීමේදී පළාත් සභා අරමුදලේ මූල්‍ය අන්‍යතාවය සඳහා, පළාත් සභාවට ප්‍රඥප්ති සෑදීමට විෂය වී ඇති කාරණා අතරින් ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වැනි උපලේඛනයේ 1 වන (පළාත් සභා) ලැයිස්තුවේ 21 වන ඡේදය යටතේ සෑදිය හැකි ප්‍රඥප්ති විශේෂිත වෙයි.

එසේම යම් පළාත් සභාවක ආදායම් උත්පාදනය උදෙසා පළාත් සභා ලැයිස්තුවේම සඳහන් වෙනත් විෂයන් යටතේ ව්‍යවස්ථාපිත ආදායම් වශයෙන් මූල්‍ය උත්පාදනයට අදාළ ප්‍රඥප්ති සෑදිය හැකි විෂය කාරණා වන්නේය. නමුත් එම කරුණු පාර්ලිමේන්තුව විසින් අවසර දෙන ප්‍රමාණයට වීමෙන් එය සීමාකාරී වී ඇත. එසේ වුව ද මෙම පර්යේෂණයෙහි හුදෙක්ම ප්‍රධාන අරමුණ ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වැනි උපලේඛනයේ 1 වන (පළාත් සභා) ලැයිස්තුවේ 21 වන ඡේදයට අදාළ කර ප්‍රඥප්ති සෑදීමෙන් අපේක්ෂිත ඉලක්කය වන පළාත තුළ කෘෂි කාර්මික, වාණිජ හා වෙළඳ ව්‍යවසායකයන්ට පළාතේ ආර්ථික සංවර්ධනයෙහිලා පළාත් සභාවන්ට යොමුවිය හැකි පරාසය හඳුනාගැනීමත්, එමගින් ස්වයං ආදායම් පළාත් සභාව තුළ ගොඩනඟා ගත හැකි ආකාරයත්, එවැනි අරමුණු යටතේ මෙතෙක්

එක් එක් පළාත් සභා ඒ සඳහා ක්‍රියාත්මක වී ඇති ආකාරය පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක තක්සේරුවක් කිරීමත්ය.

ප්‍රඥප්ති සෑදීම සම්බන්ධයෙන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධි විධාන

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය යටතේ ප්‍රඥප්ති සෑදීමට පළාත් සභා වෙත බලය ලබාදී ඇති ආකාරය හා ප්‍රඥප්තියක් බලාත්මක වන ආකාරය ව්‍යවස්ථාවේ විස්තර කර ඇති පරිදි පහත සඳහන් ආකාරයට වෙයි.

දහතුන්වන (13) ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය.

154 උ (1) සෑම පළාත් සභාවක්ම විසින්, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධි විධානවලට යටත්ව එම පළාත් සභාව පිහිටුවනු ලැබ ඇති ප්‍රදේශයට අදාළ වන සේ (මෙහි මින් මතු “පළාත් සභා ලැයිස්තුව” යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන) නවවන උපලේඛනයේ 1 වන ලැයිස්තුවේ ඇති යම් කාරණයක් සම්බන්ධයෙන් ප්‍රඥප්ති සෑදිය හැක්කේ ය.

(2) මේ පරිච්ඡේදයේ විධි විධාන හෝ නවවන උපලේඛනය හෝ සංශෝධනය කිරීම සඳහා හෝ ඉවත් කිරීම සඳහා වන පනත් කෙටුම්පතක්, ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරනු ලැබීමෙන් පසුව සහ පාර්ලිමේන්තුවේ න්‍යාය පත්‍රයට ඇතුළත් කරනු ලැබීමට පෙර, ඒ පිළිබඳව, යොමු කිරීමෙහි නිශ්චය කොට දැක්වෙන කාල සීමාවක් ඇතුළත, අදහස් ප්‍රකාශ කිරීම පිණිස, ජනාධිපතිවරයා විසින්, සෑම පළාත් සභාවක් වෙතම යොමු කරනු ලැබ ඇත්නම් මිස, සහ

(අ) ඒ සෑම සභාවක්ම එම සංශෝධනයට හෝ ඉවත් කිරීමට හෝ එකඟවන්නා වූ අවස්ථාවක, එම පනත් කෙටුම්පත පාර්ලිමේන්තුවට පැමිණ ඡන්දය දෙන පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයන්ගේ බහුතරයක් විසින් සම්මත කරනු ලැබේ නම්; හෝ

(ආ) සංශෝධනය හෝ ඉවත් කිරීම හෝ පිළිබඳව එක සභාවක් හෝ සභා වැඩි ගණනක් එකඟ නොවන්නා වූ අවස්ථාවක, එම පනත් කෙටුම්පත 82 වන ව්‍යවස්ථාවේ නියම කර ඇති විශේෂ බහුතර ඡන්දයෙන් සම්මත කරනු ලැබේ නම් මිස, ඒ පනත් කෙටුම්පත නීතියක් බවට පත් නොවන්නේ ය.

(3) පළාත් සභා ලැයිස්තුවේ දක්වා ඇති යම් කාරණයක් පිළිබඳව වන පනත් කෙටුම්පතක්, ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරනු ලැබීමෙන් පසුව සහ පාර්ලිමේන්තුවේ න්‍යාය පත්‍රයට ඇතුළත් කරනු ලැබීමට පෙර, ඒ පිළිබඳව යොමු කිරීමෙහි නිශ්චය කොට දැක්වෙන කාල සීමාවක් ඇතුළත, අදහස ප්‍රකාශ කිරීම පිණිස ජනාධිපතිවරයා විසින් සෑම පළාත් සභාවක් වෙතම යොමු කරනු ලැබ ඇත්නම් මිස සහ,

(අ) එම සෑම සභාවක්ම එම පනත් කෙටුම්පත සම්මත කිරීමට එකඟ වන්නා වූ අවස්ථාවක, එම පනත් කෙටුම්පත, පාර්ලිමේන්තුවට පැමිණ ඡන්දය දෙන පාර්ලිමේන්තුවේ මන්ත්‍රීවරුන්ගේ බහුතරයක් විසින් සම්මත කරනු ලැබේ නම්

මිස, නීතියක් බවට පත් නොවන්නේ ය:

එසේ වුව ද, එවැනි යොමු කිරීමක් කරන ලදුව සියලුම පළාත් සභා නොව පළාත් සභා සමහරක් පමණක් එම පනත් කෙටුම්පත සම්මත කිරීමට එකඟ වූ අවස්ථාවක, පාර්ලිමේන්තුවට පැමිණ ඡන්දය දෙන්නා වූ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයන්ගේ බහුතර ඡන්දයෙන් එම පනත් කෙටුම්පත සම්මත කරනු ලැබූ විට, එම පනත් කෙටුම්පත, ඊට එකඟ වූ පළාත් සභා පිහිටුවනු ලැබ ඇත්තේ යම් පළාතක් සඳහා ද ඒ පළාත් සම්බන්ධයෙන් පමණක් අදාළ වන නීතියක් බවට පත් වන්නේ ය.

(4) පළාත් සභා ලැයිස්තුවේ දක්වා ඇති යම් කාරණයක් සම්බන්ධයෙන් නීති සාදන ලෙස පළාත් සභා එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් විසින් යෝජනා සම්මතයක් මගින් පාර්ලිමේන්තුවෙන් ඉල්ලා සිටින අවස්ථාවක, ඒ පළාත් සභා පිහිටුවනු ලැබ ඇත්තේ නම් පළාත් සඳහා ද ඒ පළාත්වලට පමණක් අදාළ වන සේ පාර්ලිමේන්තුව විසින් පැමිණ ඡන්දය දෙන්නා වූ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයන්ගේ බහුතර ඡන්දයෙන්, එම කාරණය සම්බන්ධයෙන් නීති සෑදිය හැක්කේ ය.

(5) (අ) එක් එක් කාරණාවේ අවස්ථාගත කරුණු අනුව උචිත යයි පාර්ලිමේන්තුව අදහස් කරන ආකාරයට සියලුම පළාත් සභා විමසීමෙන් පසුව (මෙහි මින් මතු “සමගාමී ලැයිස්තුව” යනුවෙන් සඳහන් කරනු ලබන) නවවන උපලේඛණයේ iii වන ලැයිස්තුවේ සඳහන් යම් කාරණයක් සම්බන්ධයෙන් පාර්ලිමේන්තුව විසින් නීති පැනවිය හැක්කේ ය.

(ආ) එක් එක් කාරණාවේ අවස්ථාගත කරුණු අනුව උචිත යයි පළාත් සභාව අදහස් කරන ආකාරයට

පාර්ලිමේන්තුව විමසීමෙන් පසුව, එම පළාත් සභාව පිහිටුවනු ලැබූ පළාතට අදාළ වන සේ සමගාමී ලැයිස්තුවේ සඳහන් යම් කාරණයක් සම්බන්ධයෙන් පළාත් සභාව විසින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධි විධානවලට යටත්ව, ප්‍රඥප්ති සෑදිය හැක්කේ ය.

(6) පළාත් සභාව විසින් සම්පාදනය කරන ලද යම් ප්‍රඥප්තියක යම් විධි විධානයක් මේ ව්‍යවස්ථාවේ පෙරාතුව වූ විධි විධානවලට අනුකූලව සම්පාදනය කරන ලද යම් නීතියක විධි විධානවලට අනනුකූල වන අවස්ථාවක, එම නීතියේ විධි විධාන බලපැවැත්විය යුතු අතර, එම ප්‍රඥප්තියේ විධිවිධාන, එම අනනුකූලතාවයේ ප්‍රමාණයට බල රහිත වන්නේ ය.

(7) (මෙහි මින් මතු “සංචාත ලැයිස්තුව” යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන) නව වන උපලේඛනයේ iiවන ලැයිස්තුවේ දක්වා ඇති යම් කාරණයක් සම්බන්ධයෙන් ප්‍රඥප්ති සෑදීමට පළාත් සභාවකට බලය නොමැත්තේ ය.

8) පළාත් සභා ලැයිස්තුවේ ඇති යම් කාරණයක් සම්බන්ධ නීතියක් මේ පරිච්ඡේදය බල පැවැත්වීම ආරම්භ වන දිනයෙහි බලාත්මකව තිබෙන සහ පළාතක් සඳහා පිහිටුවන ලද පළාත් සභාවක් විසින් ඊට පසුව නීතියට අනනුකූල බව දීර්ඝ නාමයේ විස්තර කරනු ලැබ ඇති ප්‍රඥප්තියක් එම කාරණයම සම්බන්ධයෙන් සාදන ලැබූ අවස්ථාවක,

එම ප්‍රඥප්තියට අනුමතය ලැබුණු දින සිට එම ප්‍රඥප්තිය බල පවත්වන තාක් කල් පමණක්, එම පළාත ඇතුළත එම නීතියේ විධි විධාන ක්‍රියාත්මක වීම

අත්හිටවනු ලැබ තිබිය යුතු අතර ඒ විධි විධාන අක්‍රීයව පැවතිය යුත්තේ ය.

(9) සමගාමී ලැයිස්තුවේ ඇති යම් කාරණයක් සම්බන්ධ නීතියක් මේ පරිච්ඡේදය බල පැවැත්වීම ආරම්භ වන දිනයෙහි බලාත්මකව තිබෙන සහ පළාතක් සඳහා පිහිටුවන ලද පළාත් සභාවක් විසින් ඊට පසුව එම නීතියට අනුකූල ප්‍රඥප්තියක් එම කාරණයම සම්බන්ධයෙන් සම්පාදනය කරනු ලැබූ අවස්ථාවක, යෝජනා සම්මතයක් මගින් පාර්ලිමේන්තුව විසින් පටහැනි තීරණයක් ගනු ලැබුවහොත් මිස, එම ප්‍රඥප්තියට අනුමැතිය ලැබුණු දින සිට එම ප්‍රඥප්තිය බල පවත්වන තාක් කල් පමණක් එම පළාත් ඇතුළත එම නීතියේ විධි විධාන අත්හිටවනු ලැබ තිබිය යුතු අතර ඒ විධිවිධාන අක්‍රීයව පැවතිය යුත්තේ ය.

(10) මේ ව්‍යවස්ථාවේ ඇතුළත් කිසිවක් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධි විධානවලට අනුකූලව යම් කාරණයක් සම්බන්ධයෙන් මුළු ශ්‍රී ලංකාවම හෝ එහි යම් කොටසක් සඳහා නීති සෑදීමට (පරිච්ඡේදය ඇතුළුව) ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් පාර්ලිමේන්තුවට පැවරී ඇති බලතල හීන කරන්නාක් සේ කියවා තේරුම් ගැනීම හෝ නොකළ යුත්තේය.

(11) මේ ව්‍යවස්ථාවේ (3) වන අනු ව්‍යවස්ථාවේ කුමක් සඳහන් වී තිබුණ ද පාර්ලිමේන්තුව විසින්, පළාත් සභා ලැයිස්තුවේ දක්වා ඇති යම් කාරණයක් සම්බන්ධයෙන් වෙනත් යම් රටක් හෝ රටවල් සමඟ

ඇති කරගත් යම් ගිවිසුමක්, එකඟවීමක් හෝ යම් සම්මුතියක් හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ හෝ ජාත්‍යන්තර සම්මේලනයකදී, සංගමයකදී හෝ වෙනත් මණ්ඩලයකදී එළඹෙන ලද යම් තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ හෝ කාර්ය සඳහා, එම අනු ව්‍යවස්ථාවේ දක්වා ඇති කාර්ය පටිපාටිය නොවන වෙනත් ආකාරයකින් නීති සෑදිය හැක්කේ ය.

154 උ (1) පළාත් සභාවක් විසින් සාදන ලද යම් ප්‍රඥප්තියකට මෙහි මින් මතු විධි විධාන සලස්වනු ලබන ආකාරයට අනුමතය ලැබුණු විට, එම ප්‍රඥප්තිය බලාත්මක වන්නේය.

(2) පළාත් සභාවක් විසින් සාදන ලද සෑම ප්‍රඥප්තියක්ම එම ප්‍රඥප්තිය සාදන ලද වහාම අනුමතය සඳහා ආණ්ඩුකාරවරයා වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබිය යුතු ය. එවිට ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් එම ප්‍රඥප්තියට අනුමැතිය දීම හෝ එම ප්‍රඥප්තිය තමාගේ අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලැබීමෙන් පසු හැකි තරම් ඉක්මණින්, එම ප්‍රඥප්තිය හෝ එහි යම් නිශ්චිත විධි විධානයක් නැවත සලකා බලන ලෙස සභාවෙන් ඉල්ලා සිටින සහ විශේෂයෙන් පණිවුඩයේ නිර්දේශ කරනු ලබන සංශෝධන ඉදිරිපත් කිරීමේ යෝග්‍යතාව සලකා බලන ලෙස ඉල්ලා සිටින පණිවුඩයක් සමග පළාත් සභාව වෙත ආපසු යැවීම හෝ කළ යුත්තේය.

(3) ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් (2) වන අනු ව්‍යවස්ථාව යටතේ පළාත් සභාවක් වෙත ප්‍රඥප්තියක් ආපසු එවනු ලැබූ අවස්ථාවක පළාත් සභාව විසින් ආණ්ඩුකාරවරයාගේ පණිවුඩය කෙරෙහි සැලකිල්ල

ඇතිව ප්‍රඥප්තිය නැවත සලකා බැලිය යුතු අතර, සංශෝධන සහිතව හෝ රහිතව එම ප්‍රඥප්තිය සම්මත කර ආණ්ඩුකාරවරයාගේ අනුමතය සඳහා ඔහු වෙත ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

- (4) ප්‍රඥප්තියක් වස්ථාව යටතේ වන අනු වා (2) ආණ්ඩුකාරවරයා වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ විට, ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් එයට අනුමතය දීම හෝ එම ප්‍රඥප්තිය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධි විධානවලට අනුකූල නොවන බවට තීරණයක් ලබා ගැනීමට එම ප්‍රඥප්තිය දෙවනවරට සම්මත කරනු ලැබීමෙන් පසු එක් මාසයක් ඇතුළත ජනාධිපතිවරයා විසින් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට යොමු කිරීම සඳහා රඳවා ගැනීම හෝ කළ හැක්කේ යළිසේ යොමු කිරීමෙන් පසුව ., එම ප්‍රඥප්තිය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධිවිධානවලට අනුකූල බව ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් තීරණය කරන ලද අවස්ථාවක, එම අධිකරණ තීන්දුව තමාට ලැබුණු විට ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් එම ප්‍රඥප්තියට අනුමතය දිය යුත්තේ යළිසේ යොමු කිරීමෙන් පසුව ., එම ප්‍රඥප්තිය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධි විධානවලට අනුකූල යයි ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් තීරණය කරන ලද අවස්ථාවක ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් එම ප්‍රඥප්තියට අනුමතය නොදිය යුත්තේ ය .

ඉහතින් විස්තර කරන්නට යෙදුණු ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධිවිධාන අනුව, පළාත් සභාවක් ප්‍රඥප්ති සෑදීමට හැකි විෂය ධාරවට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වන උපලේඛණයට ඇතුළත්ව පවතියි. එසේ 9 වන උපලේඛණයට ඇතුළත් පළාත් සභා ලැයිස්තුව හෙවත් පළමු ලැයිස්තුවත්, සමාගම් ලැයිස්තුව වන තුන්වන

ලැයිස්තුවක් යටතේ විස්තර විෂයන් පළාත් සභා විසින් ප්‍රඥප්ති සෑදීමට හැකි විෂය සීමාවන් වෙයි. එම ලැයිස්තු අතරින් පළාත් සභා ලැයිස්තුවට අදාළ විෂය කාරණාවන් සංක්ෂිප්ත වශයෙන් පරිශීලනයට පහසුවන පිණිස මෙම වාර්තාවේ උපලේඛණ 1 යටතට ඇතුළත් කර ඇත.

මෙහිදී සැලකිය යුතු එක් වැදගත් කරුණක් වනුයේ පළාත් සභා ලැයිස්තුව යටතේ සඳහන් විෂය කරුණු හා අදාළව, ප්‍රඥප්ති සෑම පළාත් සභාවක් විසින්ම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධිවිධානයන්ට යටත්ව පළාත් සභාව අදහස් කරන පරිදි සෑදිය හැකි ය. එහෙත් සමගාමී ලැයිස්තුවේ විෂය කාරණා සම්බන්ධයෙන් වන ප්‍රඥප්ති සෑදීමේදී පළාත් සභාව පාර්ලිමේන්තුව විමසා කටයුතු කිරීම ඒ සඳහා පූර්ණ කළ යුතු වෙයි.

මෙම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධි විධානයන්ට අනුකූලව එක් එක් පළාත් සභාව විසින් මෙම පර්යේෂණය ක්‍රියාත්මක කරන්නට යෙදුණ 2017.06.02 දිනය වන විට පනවන්නට යෙදී ඇති පළාත් සභා ලැයිස්තුවට අදාළ ප්‍රඥප්ති පිළිබඳ නාමාවලියක් මෙම වාර්තාවේ උප ලේඛණ අංක 02 යටතේ ඇතුළත් කරන්නට යෙදී ඇත.

පළාත් සභා සඳහා ප්‍රඥප්ති සම්පාදනයේ අවශ්‍යතාවය.

පළාත් සභාවක ව්‍යවස්ථාදායක බලය ප්‍රඥප්ති මගින් ක්‍රියාත්මක වෙයි. පළාත් සභාවකට ප්‍රඥප්ති සෑදීමට ලැබී ඇති බලය එහි සීමාවන් යටතේ ක්‍රියාත්මක වීමට සැලැස්වීම ව්‍යවස්ථාදායකයේ පරමාර්ථයයි. පෙර විස්තර කරන්නට යෙදී ඇති පරිදි පළාත් සභාවක කැමැත්ත මතම ප්‍රඥප්ති සෑදීමට හැකි විෂය සීමාවන් මෙන්ම, පළාත් සභාවේ කැමැත්ත මෙන්ම පාර්ලිමේන්තුවේ ඊට අදාළ අදහස ද සැලකිල්ලට ගෙන ප්‍රඥප්ති සෑදීමේ විෂය සීමාවන් වෙයි. කෙසේ වෙතත් පළාත්

සභාවේ කැමැත්ත පරිදි ප්‍රඥප්ති සෑදීමට පළාත් සභාවට බලය දුන් කාරණා සම්බන්ධයෙන් යම් පළාත් සභාවක් ප්‍රඥප්ති සෑදීමට උදාසීන වේ නම්, එම පළාත් සභාවට ව්‍යවස්ථාවෙන් බලය දුන් කාරණා සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාත්මක වීමේදී වුව ද ඇත්තේ අවිනිශ්චිත තත්ත්වයකි. එහෙත් පළාත් සභා ක්‍රියාත්මක වීම ආරම්භ වී වසර තිහකට ආසන්න කාලයක් ගතවී තිබියදීත්, යම් යම් පළාත් සභා සම්බන්ධයෙන් එම උදාසීන තත්ත්වය ප්‍රකට වන බව මෙම අධ්‍යයනයේදී සනාථ විය. පළාත් සභා විසින් ප්‍රඥප්ති සම්පාදනයේ ප්‍රබල අවශ්‍යතාවය ද එලෙසින්ම හඳුනාගත් බවත් මෙම අවස්ථාවේ දී තහවුරු නොවුණි. ඒ බව ඉදිරියට සඳහන් කරන කරුණු මත තවදුරටත් තහවුරුවනු ඇත.

පළාත් සභා තුළ නිසැකව වර්ෂය තුළ මුදල් විසර්ජන සඳහා විසර්ජන ප්‍රඥප්ති සම්පාදනය සිදු වෙද්දී සෙසු කරුණු සම්බන්ධයෙන් ප්‍රඥප්ති සෑදීමේදී ප්‍රමුඛතාවය හඳුනාගැනීම හුදෙක්ම අවස්ථානුකූල අවශ්‍යතා පෙරදැරිව සිදුව ඇත. දුරදර්ශී අධ්‍යයනයක ප්‍රතිඵල වශයෙන් ප්‍රඥප්ති සම්පාදනයෙහි නිසැක වැඩ පිළිවෙලක් පළාත් සභා විසින් අනුගමනය නොකරන්නේ එහි වැදගත්කම එපමණටම තේරුම් නොගත් නිසා විය හැක.

එසේම, පළාත් සභා යටතේ ප්‍රධාන තනතුරු දීප ව්‍යාප්ත සේවාවන්ට අදාළ තනතුරු වෙයි. ඒ තුළින් දීප ව්‍යාප්ත සේවාවන්ට අයත් නිලධාරීන් පළාත් සභාවක යම් තනතුරකට පැමිණීමෙන් පසු පළාත් සභාවක අන්‍යතාවයට අනුකූල නීති සම්පාදනයට වඩා ප්‍රමුඛත්වය ප්‍රතිපත්ති කාරණා සහ පරිපාලන යාන්ත්‍රණය සඳහා යෙදිය යුතු වෙයි. එසේම දීප ව්‍යාප්ත සේවාවන්ට අදාළ පළාත් සභා තනතුරු බොහොමයක් පුරප්පාඩු වශයෙන් පවතින තත්ත්වය යන කරුණු හේතු කොට ගෙන ප්‍රඥප්ති සම්බන්ධ අවධානය යොමු වීම සඳහා ද පළාත් සභාවල සැලකිය යුතු කාලයක් ගත කළ යුතු ය. ඒ අවධානය යොමුවන අවස්ථාව වනවිට බොහෝවිට එම නිලධාරියා ඒ වන විට

එම පළාත් සභාවේ ස්ථාන මාරු විය යුතු කාල සීමාවට ආසන්න වී සිටිය හැක.

කෙසේ වෙතත් කුමන තත්ත්වයක් යටතේ හෝ ප්‍රඥප්ති සෑදීමට උකටලී වුවහොත්, එම පළාත් සභාවට එම විෂයට අදාළ බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මධ්‍යම රජයේ නීති අදාළ කරගත යුතු වෙයි.

විශේෂයෙන් 1989 අංක 12 දරන පළාත් සභා ආනුශංගික විධි විධාන පනතේ විධි විධාන අදාළ කරගනිමින් පළාත් සභා 1987 ඔක්තෝබර් මස 17 වන දිනට පූර්වයෙන් වූ පළාත් සභා ලැයිස්තුවට අදාළ විෂය කරුණු සම්බන්ධව ව්‍යවස්ථාදායකය සම්මත කළ නීති පළාත් සභාවට, එහි ධුරයන්ට හා නිලයන්ට අදාළ කරගනියි. එහෙත් පළාත් සභා නිශ්චිතවම මේතාක් නොසිතා ඇති කරුණකි. එනම්, 1989 අංක 12 දරන පළාත් සභා ආනුශංගික විධි විධාන පනත මගින් මධ්‍යම රජයට ද අදාළ නීතිය යටතේ වන බලතල උපයෝජනය කරගැනීමට ඇති අයිතිය ද සුරක්ෂණය වී ඇති බවයි. එබැවින්, පළාත් සභා විසින් ප්‍රඥප්ති සම්පාදනය දැනට පවත්නා තත්ත්වයකට වඩා, වඩාත් උත්සුක වී ප්‍රබල අවශ්‍යතාවයක් නිරීක්ෂණය වූ අතර, ඒ නිසාම එය ප්‍රමුඛව සඳහන් කෙරේ.

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වන උපලේඛණය පළාත් සභා ලැයිස්තුවේ හෙවත් පළමු ලැයිස්තුවේ සඳහන් විෂය කාරණා අතුරින් විශේෂිත විෂය කාරණාවක් මෙම පර්යේෂණ අධ්‍යයනයට මූලික වී ඇත. එනම්, ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වැනි උපලේඛණයේ 1 වන (පළාත් සභා) ලැයිස්තුවේ 21වන ඡේදයයි.

පර්යේෂණ අධ්‍යයනයේ මූලික අරමුණ පළාත් සභා විසින් ඉහත සඳහන් 21 ඡේදය යටතේ දී ඇති බලතල පළාත් සභා විසින් තම පළාත් සභාවේ උත්තතිය උදෙසා යොදාගෙන ඇත්තේද යන්න හා එසේ නම් එය කවර ප්‍රමාණයකට ද යන්න හඳුනා ගැනීමයි.

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ 9 වන උප ලේඛනයෙහි පළාත් සභා ලැයිස්තුවෙහි 21 වන ඡේදය පහත ආකාරයට වෙයි.

“ 21. සංවර්ධනය හා ක්‍රම සම්පාදනය හා සම්බන්ධ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය පිළියෙල කිරීමට සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමට යටත්ව, කෘෂිකාර්මික, කාර්මික, වාණිජ හා වෙළෙඳ ව්‍යවසාය සහ වෙනත් ආදායම් උපදින ව්‍යාපෘති, එවැනි ව්‍යවසාය හා ව්‍යාපෘති කරගෙන යාමට ආණ්ඩුවට සහ රාජ්‍ය සංස්ථාවලට ඇති බලයට හානියක් නොමැතිව, පළාත ඇතුළත ප්‍රවර්ධනය කිරීමට පිහිටුවීමට හා ඒවායේ නිරත වීමට ඇති බලය (පළාත ඇතුළත විද්‍යාත්මක හා කාර්මික පර්යේෂණ කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ පළාත සඳහා කාර්මික සංවර්ධන සැලසුම් සකස් කිරීම, ඒ පිළිබඳ සම්බන්ධීකරණය සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම ද මෙයට ඇතුළත් වේ.) “

ඉහත සඳහන් ව්‍යවස්ථාමය විධි විධාන සැලකීමේදී එහි පරමාර්ථය පළාත් සභාවක් විසින් පළාත් සභාව අදහස් කරන පරිදි කෘෂිකාර්මික කාර්මික වාණිජ හා වෙළෙඳ ව්‍යවසාය සහ වෙනත් ආදායම් උපදින ව්‍යාපෘති ආරම්භ කර පවත්වාගෙන යාම සඳහා පළාත් සභාවට බලය දීමයි.

එම බලය පාවිච්චි කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලපා ඇති එකම සීමා කිරීම සංවර්ධනය සහ ක්‍රම සම්පාදනය හා සම්බන්ධ ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් වේ නම් ඊට අනුකූලව අදාළ ව්‍යාපෘති ආරම්භ කර පවත්වාගෙන යාම පමණි. එසේම ව්‍යවස්ථාව පිරිනමන බලතල ව්‍යාප්ත කර ගැනීම සඳහා වියතීරේකයක් යටතේ පළාත ඇතුළත විද්‍යාත්මක හා කාර්මික පර්යේෂණ කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීමටද කාර්මික සංවර්ධන සැලසුම් සකස් කිරීමට ද හැකිවන පරිදි බලතල පුළුල් කරන්නට යෙදී ඇත.

තව ද ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වන උපලේඛනයේ පළාත් සභා ලැයිස්තුවේ 21 වන ඡේදය යටතේ සඳහන් සංවර්ධනය සහ ක්‍රම සම්පාදනය හා සම්බන්ධව ජාතික ප්‍රතිපත්තිය නව වන උපලේඛනයෙහි සංවෘත ලැයිස්තුවේ සඳහන් ආකාරයට පාර්ලිමේන්තුව විසින් තීරණය කළ යුතුය. එහෙත් එමගින් පළාත් සභාවකට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වන උප ලේඛනයේ පළාත් සභා ලැයිස්තුවේ 21 වන ඡේදය යටතේ කටයුතු කිරීම සඳහා පිරිනමා ඇති බලතල මේ තාක් සීමා වී නොමැත.

පළාත් සභා ලැයිස්තුවේ සඳහන් ප්‍රඥප්තියක් සෑදීම සඳහා බලය දී ඇති සෙසු කාරණා හා සැසඳීමේදී ද මෙය සුවිශේෂී කාරණාවකි. මන්ද යත් පළාත් සභා අරමුදලට අදාළ ආදායම් කෙරෙහි අදාළ වන පළාත් සභා ලැයිස්තුවෙහි 36.1 සිට 36.20 දක්වා වන කරුණු සමඟ සැසඳීමේදී පළාත් ආර්ථික සංවර්ධනයක් සඳහා ද ක්‍රියාත්මක වෙමින් ව්‍යවස්ථාදායකයේ දායකත්වයකින් තොරව ස්ව උත්සාහයෙන්ම ආදායම් උත්පාදනයට ක්‍රියාත්මක විය හැකි නෛතික පරාසය මෙය වීමයි. මෙම කරුණ හා සම්බන්ධයෙන් පළාත් සභාවක් සාදන ප්‍රඥප්තියකදී බලතල එලෙසින් වන අතර, ඊට අදාළ වන්නාවූ සීමාව ජාතික ප්‍රඥප්තියක් වේ නම්, ප්‍රඥප්තිය ඊට අනුකූල කරගැනීමක්, එවැනි හා ඒ හා සම්බන්ධ කාර්යයන් සඳහා රජයට නිරත වීමට ඇති අයිතියට හානියක් නොවීමට වගබලා ගැනීමක් යන කරුණු පමණි.

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9වන උපලේඛනයෙහි පළාත් සභා ලැයිස්තුවෙහි 21 වන ඡේදය යටතට ගැනිය හැකි එක් එක් පළාත් සභා විසින් පනවන්නට යෙදී ඇති ප්‍රඥප්ති හා ඒ යටතේ පිහිටුවා ඇති අධිකාරි හඳුනා ගැනීම.

බස්නාහිර පළාත

ප්‍රඥප්තියෙහි නාමය:

බස්නාහිර පළාතේ 2010 අංක 09 දරණ ආර්ථික ප්‍රවර්ධන කාර්යාංශ ප්‍රඥප්තිය.

පිහිටුවන ලද ආයතනය :

බස්නාහිර පළාත් ආර්ථික ප්‍රවර්ධන කාර්යාංශය

වයඹ පළාත

ප්‍රඥප්තියෙහි නාමය:

වයඹ පළාත් 1992 අංක 9 දරණ වයඹ යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය.

පිහිටුවන ලද ආයතනය:

වයඹ පළාත් යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය

ප්‍රඥප්තියෙහි නාමය:

වයඹ පළාත් 1994 අංක 6 දරණ වයඹ මානව සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරිය ප්‍රඥප්තිය.

පිහිටුවන ලද ආයතනය:

වයඹ පළාත් මානව සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරිය

ප්‍රඥප්තියෙහි නාමය:

වයඹ පළාත් 1993 අංක 1 දරණ වයඹ සංවර්ධන අධිකාරිය ප්‍රඥප්තිය.

පිහිටුවන ලද ආයතනය :

වයඹ සංවර්ධන අධිකාරිය

ප්‍රඥප්ති නාමය:

වයඹ පළාත් 1990 අංක 11 දරණ කර්මාන්ත සේවා කාර්යාංශ ප්‍රඥප්තිය

පිහිටුවා ඇති ආයතනය :

වයඹ පළාත් කර්මාන්ත සේවා කාර්යාංශය

සබරගමුව පළාත

ප්‍රඥප්තියෙහි නාමය:

සබරගමුව පළාත් 2009 අංක 2 දරණ සබරගමුව පළාත් සභාවේ නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරි ප්‍රඥප්තිය.

පිහිටුවන ලද ආයතනය :

සබරගමුව පළාත් නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය

උතුරු මැද පළාත

ප්‍රඥප්තියෙහි නාමය:

උතුරුමැද පළාත් 1990 අංක 11 දරණ උතුරු මැද පළාත් සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ ඒජන්සිය පිහිටුවීම පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය.

පිහිටුවන ලද ආයතනය :

උතුරු මැද පළාත් සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ ඒජන්සිය

දකුණු පළාත

ප්‍රඥප්තියෙහි නාමය:

දකුණු පළාත් 1995 අංක 1 දරණ දකුණු පළාත් සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය

පිහිටුවන ලද ආයතනය :

දකුණු පළාත් සංවර්ධන අධිකාරිය

ප්‍රඥප්තියෙහි නාමය:

දකුණු පළාත් 2002 අංක 21 දරණ කාර්මික සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය

පිහිටුවන ලද ආයතනය :

දකුණු පළාත් කාර්මික සංවර්ධන අධිකාරිය

ඌව පළාත

ප්‍රඥප්තියෙහි නාමය:

ඌව පළාත් 2011 අංක 11 දරණ ඌව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරුමය උපදේශක කාර්යාංශ ප්‍රඥප්තිය.

පිහිටුවන ලද ආයතනය :

ඌව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරුමය උපදේශක කාර්යාංශය

ප්‍රඥප්තියෙහි නාමය:

ඌව පළාත් 2017 අංක 2 දරණ ඌව ව්‍යවසාය සංවර්ධන වැඩසටහන් ප්‍රඥප්තිය.

පිහිටුවන ලද ආයතනය :

ඌව පළාත් ව්‍යවසාය සංවර්ධන වැඩසටහන

මධ්‍යම පළාත

ප්‍රඥප්තියෙහි නාමය:

2008 අංක 1 දරන මධ්‍යම පළාත් කලාපීය ආර්ථික සංවර්ධන ආයතනය ප්‍රඥප්තිය.

පිහිටුවන ලද ආයතනය :

මධ්‍යම පළාත් කලාපීය ආර්ථික සංවර්ධන ආයතනය

ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වැනි උපලේඛනයේ 1 වන (පළාත් සභා) ලැයිස්තුවේ 21 වන ඡේදයට අනුකූලව පළාත් සභා පනවා ඇති ප්‍රඥප්ති යටතේ ඒ ඒ පළාත් සභා පිහිටුවා ඇති එක් එක් ආයතන සම්බන්ධයෙන් කාර්යභාරය, සංවිධාන ව්‍යුහය, බලතල, ලබා ඇති සාර්ථකත්වයේ ප්‍රමාණය, සාර්ථකත්වය ප්‍රමාණවත් නොවේ නම් එයට බලපා ඇති හේතූන් පිළිබඳ විග්‍රහය පහත සඳහන් වේ.

බස්නාහිර පළාතේ ආර්ථික ප්‍රවර්ධන කාර්යාංශය

බස්නාහිර පළාතේ ආර්ථික ප්‍රවර්ධන කාර්යාංශය 2010 අංක 09 දරණ ආර්ථික ප්‍රවර්ධන කාර්යාංශ ප්‍රඥප්තිය යටතේ සංස්ථාපනය වී ඇත. මෙය බස්නාහිර පළාත තුළ කෘෂිකාර්මික, කාර්මික, වානිජ්‍ය හා වෙළෙඳ ව්‍යවසාය සහ වෙනත් ආදායම් උපදින ව්‍යාපෘති ප්‍රවර්ධනය කිරීම, පිහිටුවීම යන ඒවායේ නිරතවීම සඳහා ද, කාර්මික හා ආර්ථික සංවර්ධන සැලසුම් සකස් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම හා සම්බන්ධීකරණ කටයුතු සිදු කිරීම සඳහා ද, විද්‍යාත්මක හා කාර්මික ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ද ක්‍රියාත්මක වන ආයතනයකි.

බස්නාහිර පළාත් ආර්ථික ප්‍රවර්ධන කාර්යාංශයෙහි කාර්යයභාරය

අ) බස්නාහිර පළාතේ ආර්ථික හා සමාජ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය හා පුළුල් කිරීම, නිෂ්පාදන ප්‍රවර්ධනයට දායකවීම සහ සියලුම සේවාවන් සැපයීම, රැකියා සම්පාදනයට අනුබලදීම සහ වැඩිදියුණු කිරීමට සහාය වීම.

ආ) දේශීය හා විදේශීය ආයෝජකයන් බස්නාහිර පළාතේ සංවර්ධනය සඳහා දායක කර ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රම උපායන් සකස් කිරීම සහ දේශීය ආයෝජන දිරිමත් කිරීම.

ඇ) ආයෝජන දිරිමත් කිරීමට යෝග්‍ය පහසුකම් සහ ආයෝජනයට හිතකර වාතාවරණයක් ඇති කිරීම.

ඈ) බස්නාහිර පළාතේ දළ දේශීය නිෂ්පාදනය ඉහළ නැංවීමට සහ ආදායම් ඉහළ නැංවීමට ඉවහල් වන ව්‍යාපෘති හඳුනාගැනීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අදාළ විෂය භාර පළාත් අමාත්‍යාංශ වෙත මාර්ගෝපදේශ ලබාදීම.

ඉ) ශ්‍රී ලංකාව තුළ වෙනත් ආයතන සඳහා වෘත්තීය උපදේශන සේවා සැපයීම.

ඊ) ආර්ථික ප්‍රවර්ධනයට අදාළ පර්යේෂණ සහ පුහුණු කටයුතු පවත්වාගෙන යාමට අවශ්‍ය මානව සම්පත් සංවර්ධනය කිරීම හා පර්යේෂණ කටයුතු පවත්වාගෙන යාම.

උ) බස්නාහිර පළාතේ ආර්ථික ප්‍රවර්ධන ආයෝජන අවස්ථා ඇති කිරීම, දේශීය හා විදේශීය ප්‍රතිපාදන ලබාගැනීම, විශේෂ ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරීම.

ඌ) බස්නාහිර පළාතේ සංවර්ධනය සඳහා කෙටිකාලීන, මධ්‍යකාලීන සැලසුම් සකස් කිරීම.

එ) අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී පළාත් සභාවේ අදාළ අමාත්‍යාංශවල සහභාගීත්වය ඇතිව පෞද්ගලික අංශය සමඟ ඒකාබද්ධව ව්‍යාපාර/ව්‍යාපෘති ආරම්භ කිරීම.

ඒ) මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ මුදල් අමාත්‍යාංශයේ එකඟත්වය ඇතිව විදේශ ආධාර ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සැලසුම් සකස් කිරීම සහ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන ලබා ගැනීම.

බස්නාහිර පළාත් ආර්ථික ප්‍රවර්ධන කාර්යාංශයේ සංවිධාන ව්‍යුහය

බස්නාහිර පළාත් ආර්ථික ප්‍රවර්ධන කාර්යාංශයේ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය සාමාජිකයන් හත්දෙනෙකුගෙන් සමන්විත වේ. එය පහත ආකාරයටය.

අ) බස්නාහිර පළාතේ ප්‍රධාන ලේකම් නම් කරන තැනැත්තෙක්

ආ) බස්නාහිර පළාතේ නියෝජ්‍ය ප්‍රධාන ලේකම් (මූල්‍ය)

ඇ) බස්නාහිර පළාතේ නියෝජ්‍ය ප්‍රධාන ලේකම් (සැලසුම්)

ඈ) කාර්යාංශය සඳහා පළාත් විෂයභාර අමාත්‍යවරයා පත් කරන ලද සාමාජිකයන් සිව්දෙනෙක්

මෙහිදී අමාත්‍යවරයා පත්කරන සාමාජිකයන් කෘෂිකාර්මික, කාර්මික, වාණිජ්‍ය හා වෙළෙඳ ව්‍යවසාය හා නීතිය යන ක්ෂේත්‍ර නියෝජනය වන පරිදි සැලසුම් සම්පාදනය, රාජ්‍ය පෞද්ගලික අංශවල ආයෝජන කටයුතු විදේශ ආධාර ආයතන සමඟ කටයුතු කිරීමේ හැකියාව හා පළපුරුද්ද ඇති තැනැත්තන් විය යුතුය.

තව ද, එසේ අමාත්‍යවරයා පත් කරනු ලබන සාමාජිකයන් අතරින් එක් අයෙකු කාර්යාංශයේ සභාපතිවරයා වශයෙන් අමාත්‍යවරයා විසින් පත් කරනු ලබන්නේ ය.

එසේම, කාර්යාංශයෙහි පරිපාලන කටයුතු මෙහෙයවීම සඳහා කාර්යාංශයට සාමාන්‍යාධිකාරීවරයෙක් වන අතර, ඔහු කාර්යාංශයේ ප්‍රධාන පරිපාලන නිලධාරියා මෙන්ම ප්‍රධාන විධායක නිලධාරියා ද වන්නේය.

බස්නාහිර පළාත් ආර්ථික ප්‍රවර්ධන කාර්යාංශයෙහි බලතල

අ) කාර්යාංශයේ පරමාර්ථ ක්‍රියාවේ යෙදවීමට අවශ්‍ය හෝ හිතකර නැතහොත් ඊට ආනුෂාංගික කටයුතු කිරීම.

ආ) කාර්යාංශයේ මුදල්වලින් මේ ප්‍රඥප්තියේ කාර්ය සඳහා වහා අවශ්‍ය නොවන යම් මුදල් ප්‍රමාණයන්, පළාත් භාණ්ඩාගාරයේ අනුමැතිය ඇතිව සුදුසු යයි මණ්ඩලය සලකන, සුරැකුම්පත් හෝ තැන්පතු විෂයෙහි ආයෝජනය කිරීම.

ඇ) යම් වංචල හෝ නිශ්චල දේපලක් අත්කර ගැනීමට, දැරීමට, බද්දට හෝ කුලියට දීමට හෝ ගැනීමට, උකස් කිරීමට, විකිණීමට හෝ අන්‍යාකාරයකින් බැහැර කිරීම.

ඈ) කාර්යාංශයේ බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ කාර්යාංශයේ පරමාර්ථ ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා අවශ්‍ය වන සියලු ගිවිසුම්වලට හා එකඟවීම්වලට කෙලින්ම හෝ පළාත් අමාත්‍යාංශය මාර්ගයෙන් හෝ කාර්යාංශයේ යම් නිලධරයකු හෝ අනුයෝජිතයකු මගින් හෝ ඇතුළත්වීමට සහ ඒවා ඉටු කිරීමට.

ඉ) ස්වකීය නිලධරයන්, සේවකයන් සහ සේවා සපයන්නන් පත්කිරීමට, ඔවුන්ගේ සේවය අවසන් කිරීමට, පාරිශ්‍රමික ගෙවීමට සහ පාලනය කිරීමට සහ එහි කටයුතු පරිපාලනය කිරීම හා සම්බන්ධ සියලු කාරණා මෙහෙයවීමට සහ තීරණය කිරීමට.

ඊ) කාර්යාංශයේ කටයුතු පරිපාලනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් රීති සෑදීමට.

උ) කාර්යාංශයේ පරමාර්ථ ඵල ගැන්වීම පිණිස ක්‍රම සකස් කිරීමට.

ඌ) පළාත් භාණ්ඩාගාරයේ අනුමැතිය සහ ජාතික හා පළාත් සභා ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූලව අරමුදල්, තාක්ෂණය, විශේෂඥ ඥානය හෝ වෙනත් ආධාර ලබා ගැනීම.

එ) කාර්යාංශයේ කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා පළාත් භාණ්ඩාගාරයේ අනුමැතියට සහ ජාතික හා පළාත් සභා ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූලව, සේවා ව්‍යවස්ථා, විනය කාර්ය පටිපාටීන් හා බඳවා ගැනීම් පටිපාටීන් නියම කිරීම.

බස්නාහිර පළාත් ආර්ථික ප්‍රවර්ධන කාර්යාංශය දැනට ලබා ඇති සාර්ථකත්වය

බස්නාහිර පළාත් ආර්ථික ප්‍රවර්ධන කාර්යාංශය විසින් දැනට වෙස්පෝ ආරක්ෂක සේවය, වෙස්පෝ මුද්‍රණාලය සහ වෙස්පෝ කාර්යාල පරිශ්‍ර ආරක්ෂණ සේවාව වශයෙන් මූල්‍ය උත්පාදන ව්‍යාපෘති තුනක් පවත්වාගෙන යනු ලබයි. මෙයින් වෙස්පෝ ආරක්ෂණ සේවාව යටතේ බස්නාහිර පළාත් සභාව යටතේ පවතින සියලුම ආයතන කාර්යාල වෙනුවෙන් ආරක්ෂක සේවාව පවත්වාගෙන යනු ලබයි. එසේම පළාත් සභාවෙන් පරිභාහිරව බස්නාහිර පළාතේ පළාත් පාලන ආයතන හා පාසල් වෙනුවෙන් ද ආරක්ෂක සේවාවන් ව්‍යාප්ත කර ඇති අතර, මෙම ආරක්ෂක සේවාව යටතේ පසුගිය ආසන්න වර්ෂය තුළ මිලියන 11 ක ලාභ උපයා ඇත. එසේම වෙස්පෝ මුද්‍රණාලය යටතේ මුද්‍රණාල සේවාවක් පවත්වාගෙන යන අතර, එමගින් පසුගිය ආසන්න වසර තුළ උපයා ඇති ලාභය මිලියන 2.9 කි. එසේම මුද්‍රණාලය හේතුවෙන් මුද්‍රණ කටයුතු උදෙසා බාහිර ආයතනයක් වෙනුවෙන් පළාත් සභා

අරමුදලින් වැය කළ යුතු මුදල් පළාත් සභා අරමුදලට ඉතිරිවීමෙන් එමගින් ද වක්‍ර ලාභයකට කරුණු යෙදී පවතී.

වෙස්පෝ කාර්යාල පරිශ්‍ර ආරක්ෂණ සේවාව මීට ආසන්න කාලයක ආරම්භ කරන්නට යෙදී ඇති ව්‍යාපෘතියක් වන අතර, එය මෙතෙක් ප්‍රාථමික තත්ත්වයක පවතී.

2011 වර්ෂයේදී පමණ ආරම්භ වී ඇති මෙම ආයතනය යම් මූල්‍ය ස්ථාවරත්වයක් ගොඩනඟා ගනිමින් යම් සාර්ථකත්වයක් ලබා ඇත. එසේ වුව ද, ප්‍රඥප්තිය යටතේ තවදුරටත් ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වැනි උපලේඛණයේ 1 වන (පළාත් සභා) ලැයිස්තුවේ 21 වන ඡේදයෙහි පරමාර්ථය වෙනුවෙන් කරුණු අවශ්‍ය පමණට යෙදී ඇතැයි යන්න සැලකිය නොහැක. ප්‍රඥප්තියෙහි දීර්ඝ නාමය නිසි පරමාර්ථයට කරුණු යෙදී තිබුණද, ඊට අනුකූලව ආයතනික අරමුණු හා බලතල ප්‍රඥප්තියට ඇතුළත් වී නැත.

එසේම අදාළ අරමුදල පිහිටුවීමේදී එහි ආදායම් හා වියදම් නිසි නීතිමය විග්‍රහයකට යටත් වී නොමැත. ආයතනයෙහි පරිපාලන ව්‍යුහය ද නිසි පරිදි විග්‍රහ වී නොමැති බව අදාළ ප්‍රඥප්තිය අධ්‍යයනයේදී නිරීක්ෂණය වේ.

බස්නාහිර පළාත් ආර්ථික ප්‍රවර්ධන කාර්යාංශය තවදුරටත් සාර්ථකත්වයට පත් කරලීම උදෙසා කරනු ලබන යෝජනා හා නිර්දේශ

අ) බස්නාහිර පළාතේ 2010 අංක 09 දරණ ආර්ථික ප්‍රවර්ධන කාර්යාංශ ප්‍රඥප්තිය පරිච්ඡින්න කරමින් නව ප්‍රඥප්තියක් පැනවීමට ක්‍රියා කිරීම හා එසේ පනවන ප්‍රඥප්තිය යටතේ පැන නගින කරුණු පිළිබඳව විධිවිධාන ඇතුළත් කිරීම.

ආ) ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වැනි උපලේඛණයේ 1 වන (පළාත් සභා) ලැයිස්තුවේ 21 වන ඡේදයට අදාළ පරමාර්ථයන් උදෙසා සාර්ථක ආයතනයක් වීමට කාර්යාංශ බලතල තවදුරටත්

පුළුල් විය යුතුය. විශේෂයෙන් කාර්යාංශයට පෞද්ගලික ව්‍යවසායන් සහසම්බන්ධ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකි වන පරිදි බලතල ඇතුළත් කිරීම.

ඇ) කාර්යාංශයෙහි අරමුණු පුළුල් කරගනිමින් ඊට අනුකූලව බලතල ව්‍යාප්ත කරගැනීම.

ඈ) කාර්යාංශයෙහි අරමුදල සම්බන්ධයෙන් විධි විධාන ඇතුළත් කිරීමේදී කාර්යාංශයේ අරමුදලින් පළාත් සභා අරමුදලට මුදල් මාරු කිරීමට හැකි වන පරිදි විධි විධාන ඇතුළත් කිරීම.

වයඹ යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය

වයඹ පළාතේ, පළාත් සභාව සතු යන්ත්‍රෝපකරණවලින් උපරිම මට්ටමින් ප්‍රයෝජන ගැනීමට, එම යන්ත්‍රෝපකරණ ප්‍රශස්ථ මට්ටමින් පවත්වාගෙන යාම සහ ගුණාත්මකභාවයෙන් සේවා ඉටු කිරීම සඳහා වයඹ යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය පිහිටුවා ඇත. මෙය වයඹ පළාත් 1992 අංක 9 දරන වයඹ යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය ප්‍රඥප්තිය යටතේ සංස්ථාපනය වූවකි.

වයඹ යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරියෙහි කාර්ය භාරය

(අ) රජය විසින් පළාත් සභාව වෙත පවරා දෙන ලද ඉඩ කඩම් , ගොඩනැගිලි, වාහන යන්ත්‍රෝපකරණ හා අන් සියලු නිශ්චල වූත්, චංචල වූත් දේපල අයිතිය භාර ගැනීම හා පරිහරණය කිරීම හා ප්‍රඥප්තියෙහි කාර්යය සඳහා උපයෝගී කර ගැනීම.

(ආ) අධිකාරිය සතු යන්ත්‍රෝපකරණ වාහන හෝ වෙනයම් උපකරණ අළුත් වැඩියා කිරීම, නඩත්තු කිරීම හා සේවා කිරීම සඳහා ද යම් දෙපාර්තමේන්තුවක්, සංස්ථාවක් හෝ පෞද්ගලික අංශය සතු යන්ත්‍රෝපකරණ, වාහන හෝ වෙනයම් උපකරණ අලුත් වැඩියා කිරීම, නඩත්තු කිරීම හා සේවා කිරීම භාර ගැනීම ද අධිකාරිය සතු

යන්ත්‍රෝපකරණ හා වාහන අනුමත තඩත්තු ගාස්තු යටතේ දෙපාර්තමේන්තු සංස්ථා හා පෞද්ගලික ආයතනවලට ලබාදීම.

වයඹ පළාත් යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරියේ සංයුතිය

වයඹ පළාත් යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය වයඹ පළාත් විෂය භාර අමාත්‍යවරයා පත්කරන නිල සාමාජිකයින් තිදෙනෙකුගෙන් හා පත්කරන සාමාජිකයන් දෙදෙනෙකුගෙන් සමන්විත වෙයි.

නිල සාමාජිකයන්,

- (අ) වයඹ පළාතේ ප්‍රධාන ලේකම්ගේ නියෝජිතයෙක්
- (ආ) විෂය භාර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් හෝ ඔහුගේ නියෝජිතයෙක්
- (ඇ) වයඹ ඉංජිනේරු දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ හෝ ඔහුගේ නියෝජිතයෙක් පත්කරන සාමාජිකයින්,

යාන්ත්‍රික ඉංජිනේරු ශිල්පය පිළිබඳ අවුරුදු දහයකට නොඅඩු පළපුරුද්දක් ඇති අයෙකු ද ඇතුළත් වන පරිදි පළාතේ විෂය භාර අමාත්‍යවරයාගේ අභිමතය පරිදි පත් කරන දෙදෙනෙකු.

අමාත්‍යවරයා විසින් ඉහත සඳහන් සාමාජිකයන් අතරින් එක් අයකු අධිකාරියෙහි සභාපතිවරයා වශයෙන් පත් කරනු ලබයි. අධිකාරියෙහි කළමනාකරණ කටයුතු කළමනාකරණ අධ්‍යක්ෂවරයකු යටතේ සිදුවෙයි.

වයඹ යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරියේ බලතල

- (අ) පළාත් සභාවේ යම් සංවර්ධන වැඩසටහනක අඩංගු නිර්මාණ හෝ යාන්ත්‍රික කාර්යයක් සැලසුම් කිරීම, උපදෙස් හා තාක්ෂණ සහාය ලබාදීම.

(ආ) එම නිර්මාණ හෝ යාන්ත්‍රික කාර්යයන් සඳහන් පිළියෙල කරන ලද සැලැස්මක් හෝ සැලසුම්කරණය පිළිබඳ උපදෙස් දීම.

(ඇ) අධිකාරිය වෙත භාරදෙන ලද කාර්යයක් සඳහා ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කිරීම හෝ ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කරවීම.

(ඈ) අධිකාරියට අවශ්‍ය වංචල හා නිශ්චල දේපළ අත්පත් කරගැනීම කුලියට ගැනීම බද්දට ගැනීම හා මිලට ගැනීම හා නඩත්තු කිරීම.

(ඉ) අධිකාරිය සතු අධිකාරියේ කාර්යය සඳහා උපයෝගී කර ගත නොහැකි දේපල, ගොඩනැගිලි අබලි ද්‍රව්‍ය හා ගර්හිත යන්ත්‍ර හා වාහන ප්‍රසිද්ධ වෙන්දේසියේ විකිණීම

(ඊ) අවශ්‍ය පරිදි රක්ෂණ ගිවිසුම් වලට බැඳීම.

(උ) අමාත්‍යවරයාගේ අභිමතය පරිදි විශේෂ අවස්ථාවලදී රාජ්‍ය හෝ රාජ්‍ය නොවන පොදු කාර්යයන් නඩත්තු ගාස්තු වලින් තොරව ඉටුකරදීම ද, අධිකාරියේ කාර්යය මණ්ඩලයේ සුබ සාධක කටයුතු සඳහා වියදම් දැරීම.

වයඹ පළාත් යන්ත්‍රෝපකරණ සංවර්ධන අධිකාරිය දැනට ලබා ඇති සාර්ථකත්වය

වයඹ පළාත් යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය පිහිටුවීමේ මුඛ්‍ය පරමාර්ථය වයඹ පළාත් සභාව යටතේ පවතින වාහන හා යන්ත්‍රෝපකරණ, අලුත්වැඩියාවන් සිදුකරමින් ඒ වෙනුවෙන් පළාත් සභා අරමුදලින් බැහැර විය හැකි වියදම් අවම කර ගැනීම, ප්‍රඥප්තියෙහි දීර්ඝ නාමයෙහි සඳහන් පරමාර්ථයන් එම සීමාව යටතේ පවතී. එහෙත් අධිකාරියට අදාළ බලතල යටතේ බාහිර පාර්ශවයන්ට සේවා සැපයීම සඳහා ව්‍යාප්ත වීමට බලතල සකසා ගෙන ඇත. කෙසේ වෙතත් ආයතනයෙහි වර්තමාන ක්‍රියාත්මක වීම ප්‍රඥප්තියෙහි පරමාර්ථ හා සැසඳීමේදී එසේම විවිධ බාහිර ආයතන සඳහා ද ස්වකීය සේවාවන්

දැනටමත් ව්‍යාප්ත කර ඇත. ඒ අනුව බලතල තුළ ක්‍රියාත්මක වෙමින් ආයතනික අරමුදල් යහපත්ව පවත්වා ගෙන යාමට ද වයඹ පළාත් යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය සමත්වී ඇත.

එසේ වුව ද වයඹ පළාතේ 1992 අංක 05 දරන වයඹ පළාත් යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය පිහිටුවීමට අදාළ ප්‍රඥප්තිය ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වැනි උපලේඛනයේ 1 වන (පළාත් සභා) ලැයිස්තුවේ 21 වන ඡේදයේ සඳහන් නීතිමය ප්‍රතිපාදන යටතේ සම්මතවී ඇති ප්‍රඥප්තියක් වන හෙයින් අධිකාරියෙහි අරමුණු තවදුරටත් පුළුල්ව සැලසිය යුතුව තිබුණි. තව ද අධිකාරියෙහි බලතල තවදුරටත් ව්‍යාප්ත කරගනිමින් පෞද්ගලික අංශයට සහසම්බන්ධ, ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කරමින් පළාත තුළ සෑබෑ ව්‍යවසායකයෙකු වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වීමේ හැකියාව ගොඩනගා ගතහැකි වුවත් වයඹ යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය ප්‍රඥප්තිය යටතේ එපමණට ශක්තිමත් වී නොමැත.

එසේම අධිකාරිය විසින් අධිකාරිය නමින් අරමුදලක් පවත්වාගෙන යන අතර එම අරමුදලට රැස්කරන මුදල් අධිකාරියෙහි බලතල හා කාර්යයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී වන වියදම් සඳහා යෙදවීම හැර වෙනත් කවර හෝ කාර්යයක් සඳහා යෙදවීමට විධිවිධාන සලසාගත නොහැක. අවම වශයෙන් අධිකාරිය කෙතරම් ලාබ ඉපයිය වුව ද, ඉන් කොටසක් පළාත් සභා අරමුදලට මාරු කිරීමට හැකි මට්මක විධි විධාන ප්‍රඥප්තියට ඇතුළත්වී නොමැත.

වයඹ පළාත් යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය තවදුරටත් සාර්ථකත්වය උදෙසා කරනු ලබන යෝජනා හා නිර්දේශ.

(අ) වයඹ පළාතේ යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය පිහිටුවීමට අදාළ 1992 අංක 09 දරණ ප්‍රඥප්තිය පරිච්චින්න කර දීර්ඝ නාමය යටතේ පුළුල් පරමාර්ථයක් සහ වඩාත් පුළුල් බලතල සහිත

වයඹ පළාත් යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරියක් හෝ ඒ හා සමාන ආයතනයක් බිහි කිරීමට අදාළ ප්‍රඥප්තියක් සම්මත කිරීම.

(ආ) එසේ බිහිවන ප්‍රඥප්තියක් යටතේ අධිකාරිය වෙනුවෙන් බිහි කරන අරමුදලෙහි මුදල් ව්‍යවස්ථාවේ පරමාර්ථයන්ට යෙදවිය හැකි පරිදි විධි විධාන ඇතුළත් කිරීම.

වයඹ සංවර්ධන අධිකාරිය

වයඹ පළාතේ, කෘෂි කර්මාන්තය, සත්ව පාලනය, ධීවර කර්මාන්තය, වන වගාව සහ ඒ ආශ්‍රිත කර්මාන්ත ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා පිහිටුවන ලද ආයතනයකි. වයඹ පළාතේ 1993 අංක 1 දරණ වයඹ සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය යටතේ සංස්ථාපිතය.

වයඹ පළාත් සංවර්ධන අධිකාරියෙහි කාර්ය භාරය

(අ) වයඹ පළාතේ කෘෂි කර්මාන්තයට, සත්ව පාලනයට, ධීවර කර්මාන්තයට, වන වගාවට සහ ඉහත ක්ෂේත්‍ර පදනම් වූ කර්මාන්තවලට අනුබල දීම හා ඒවා දියුණු කිරීමට සහාය වීම.

(ආ) දේශීය හා විදේශීය ආයෝජකයින් වයඹ පළාතට ආකර්ෂණය කරගැනීම හා ඵලදායී ව්‍යාපෘති හඳුන්වාදීමෙන් හා අවශ්‍ය උපදෙස් ලබාදීමෙන් ඵලදායී ආයෝජකයින්ට සහාය වීම

(ඇ) පෙළඹවීමේ ක්‍රම හා වේගවත් ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා උචිත වූ මූලික පහසුකම්වලින් හෙබි හිතකර ආයෝජන වාතාවරණයක් ඇති කිරීම.

(ඈ) ව්‍යාපාරික කුසලතා පිළිබඳ පුහුණු කටයුතු හා අධ්‍යාපනික කටයුතු කරගෙන යාම, පුහුණු වැඩ සටහන් සම්මන්ත්‍රණ, සම්මේලන වැඩමුළු හා අධ්‍යයන වාරිකා සංවිධානය කිරීම,

දැනුම හා තොරතුරු පතුරවාලීම සහ වෙනත් වැඩ සටහන් ඇති කිරීම.

- (ඉ) වයඹ පළාත තුළ නිෂ්පාදිත භාණ්ඩ සඳහා වෙළඳපොළවල් ඇති කිරීම හා ඒ සඳහා අනුබල දීම සහ ගිවිසුම් හෝ සම්බන්ධතා ඇති කිරීම
- (ඊ) අලෙවිකරණය සම්බන්ධයෙන් ආධාර අපේක්ෂා කරන දේශීය නිෂ්පාදිකයින්ගෙන් ලැබෙන ඉල්ලීම් ගැන ක්‍රියා කිරීම හා අලෙවි අවශ්‍යතා ඇති අංශයන්හි නිෂ්පාදනයන් දිරි ගැන්වීම
- (උ) කෘෂි කර්මාන්තය, සත්ත්ව පාලනය, ධීවර කර්මාන්තය හා වන වගා යන ක්ෂේත්‍රයන්හි අවශ්‍යතාවලට ගැලපෙන ආකාරයේ ශිල්ප ඥාණය ඇති කර ගැනීම, හැඩ ගස්වාගැනීම හා නවීකරණය පිළිබඳ උපදෙස් දීම හා මග පෙන්වීම සහ එවැනි ශිල්ප ඥාණය සංවර්ධනය කිරීමට හා පහසුවෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට මූල්‍යාධාර ලබාදීම හා වයඹ පළාතේ නිශ්චිත අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා කෘෂි කාර්මික, සත්ත්ව පාලන, ධීවර හා වනවගා ක්ෂේත්‍රයන්හි පර්යේෂණ කටයුතු වලට අනුග්‍රහය දැක්වීම හා භාර ගැනීම.
- (ඌ) ගුණාත්මක සංවර්ධනය හා කාර්ය සාධකතාව වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා කළමනාකරණය, නිෂ්පාදනය හා බෙදා හැරීම පිළිබඳ නව ක්‍රම උපයෝගී කර ගැනීම සඳහා අනුබල දීම.
- (එ) එක් එක් කර්මාන්ත අංශ උදෙසා නිශ්චිත කෙටි කාලීන හා දිගුකාලීන ක්‍රියාත්මක සැලසුම් වර්ධනය කිරීම භාර ගැනීම.
- (ඵ) වයඹ පළාතේ කෘෂි කර්මාන්තය, සත්ත්ව පාලනය, ධීවර හා වන වගා ආශ්‍රිත කර්මාන්ත සඳහා බුද්ධි මණ්ඩලයක් වශයෙන් කටයුතු කිරීම.

වයඹ පළාත් සංවර්ධන අධිකාරියෙහි සංවිධාන ව්‍යුහය

අධිකාරිය, අමාත්‍යවරයා පත් කරන සාමාජිකයන් එකොළොස් දෙනෙකුගෙන් යුත් මණ්ඩලයකින් සමන්විතය. (ප්‍රඥප්තිය යටතේ සාමාජිකයින් කවුරුත් විය යුතුද යන්න පිළිබඳ කිසිදු නිර්ණයක් නොමැත.)

එසේ අධිකාරියෙහි ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීවරයකු වශයෙන් අධ්‍යක්ෂක ජනරාල් යන නාමය යටතේ පත්වන අතර, ඔහු කාර්ය මණ්ඩල පාලනයට අදාළ කටයුතු ද සිදු කරනු ලබයි.

වයඹ සංවර්ධන අධිකාරියේ බලතල

(අ) අධිකාරියෙහි අරමුණු ඉටු කරගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත් බලතල

(ආ) නිශ්චල දේපල අත්පත් කර ගැනීමේ බලය

(ඇ) කෘෂි කර්මාන්තය, සත්ව පාලනය, ධීවර හා වන වගාවන් දිරි ගැන්වීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම

(ඈ) අධිකාරියේ අරමුණු සපුරා ගැනීම සඳහා හවුල් ගිවිසුම්වලට හෝ කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුම්වලට හෝ සහ යෝජිත ගිවිසුම්වලට හෝ ඇතුල් වීම

(ඉ) කෘෂි කර්මාන්තය, සත්ව පාලනය, ධීවර හා වන වගා අංශයන්හි සංවර්ධනයේ සියළුම අංශ පිළිබඳව පර්යේෂණ පැවැත්වීම, ඒ සඳහා සහාය වීම, සම්බන්ධීකරණය හා අනුබල දීම

(ඊ) අධිකාරිය විසින් සපයනු ලබන සේවා වෙනුවෙන් ගාස්තු හෝ කුලී අය කිරීම

(උ) අධිකාරියට කරනු ලබන සේවා වෙනුවෙන් ගාස්තු හෝ කුලී ගෙවීම

(ඌ) නව සේවකයින් පත් කර ගැනීම, සේවයේ යෙදවීම, ඔවුන්ට පාරිශ්‍රමික ගෙවීම හා ඔවුන්ගේ විනය පාලනය කිරීම

(එ) සිය සේවකයින් පත් කරගැනීම, පුහුණු කිරීම, උසස් කිරීම, ඔවුන්ට පාරිශ්‍රමික ගෙවීම, ඔවුන්ගේ විනය පාලනය හැසිරීම සහ ඔවුන්ට නිවාඩු ලබාදීම පිළිබඳ රීති සම්පාදනය කිරීම

(ඵ) සිය සේවකයින් සඳහා කාර්යය නියමයක් ඇති කිරීම, ඔවුන්ගේ කාර්ය සාධනය ඇගයීම සහ අවශ්‍ය පිළියම් යෙදීම.

(ආ) අධිකාරියේ අරමුණු සපුරා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය යන්ත්‍ර සූත්‍ර සහ උපකරණ ආනයනය කිරීම හා කාර්යාංශයේ කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය විය හැකි උපකරණ අරමුදල් කාර්ය මණ්ඩලය හා වෙනත් ආධාර පිළිගැනීම

(ඞ) සිය කාර්යයන් සාර්ථකව ඉටුකිරීම සඳහා අවශ්‍ය නියෝජිත ආයතනයක් පවත්වාගෙන යාම

වයඹ පළාත් සංවර්ධන අධිකාරිය දැනට ලබා ඇති සාර්ථකත්වය

ප්‍රඥප්තියෙහි සඳහන් ආකාරයට ආයතනික පරමාර්ථය කෘෂි කර්මාන්තය, සත්ත්ව පාලනය, ධීවර කර්මාන්තය, වන වගාව ආශ්‍රිත කර්මාන්ත ප්‍රවර්ධනයයි.

එමගින් සමස්ථයක් වශයෙන් උපයන ආදායම් වයඹ පළාතට ප්‍රතිලාභ වශයෙන් යෙදවීමක් සිදුවේ.

ආයතනික අරමුදලක් පිහිටුවීම ප්‍රඥප්තිය යටතේ සිදු කර ඇත්තේ, අරමුදලට වියදම් සම්බන්ධයෙන් වන සීමාවන් සැලකීම ද මෙහිදී වැදගත් වේ. විධිවිධාන සලසා ඇති ආකාරයට ආයතනික අරමුදල කොතරම් ලාභ ලැබුව ද, එම අරමුදලින් කිසිදු මුදලක් පළාත් සභා

අරමුදලට බැර කළ නොහැකි ය. එවැනි තත්වයකට ප්‍රඥප්තිය තුළ විධි විධාන සැලසී නොමැත.

ආයතනික ව්‍යුහය තීරණය කිරීම බොහෝදුරට පළාතේ විෂයභාර අමාත්‍යවරයාගේ අභිමතය සඳහා ඉදිරිපත් කර ඇත. ඒ තුළ ආයතනික පරමාර්ථයන්ට අනුකූල පරිදි සංයුතිය තීරණය වන්නේ ද යන්න ගැටලුසහගතය.

වයඹ පළාතේ සංවර්ධන අධිකාරිය සම්බන්ධයෙන් තවදුරටත් සාර්ථකත්වය උදෙසා කරනු ලබන යෝජනා හා නිර්දේශ

(අ) වයඹ පළාතේ සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය පරිච්චින්න කරමින් පනවන ප්‍රඥප්තියක් යටතේ අධිකාරියෙහි පරමාර්ථයන් නිශ්චිත කර, එම නිශ්චිත පරමාර්ථය (ප්‍රඥප්තියෙහි දීර්ඝ නාමය යටතේ සඳහන්) උදෙසා බලතල පුළුල්ව විස්තර කිරීම.

(ආ) නව ප්‍රඥප්තියක් පැනවීමේදී අධිකාරියට ව්‍යවසායන්හි යෙදවීමටත්, අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හිදී පෞද්ගලික ව්‍යවසායන් සමග බද්ධ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමට විධි විධාන සැලසීම.

(ඇ) නව ප්‍රඥප්තියක් පැනවීමේදී ප්‍රඥප්තියෙහි අරමුණු උදෙසා කටයුතු කිරීමට 100%ක කොටස් අයිතියක් අධිකාරියට අයත් වන පරිදි සමාගමක් පිහිටුවීම වැනි මට්ටමට ප්‍රඥප්තිය යටතේ විධි විධාන සැලැස්වීමෙන්, අරමුණු යටතේ අදායම් උපදවාලිය හැකි ස්වභාවයකට අධිකාරිය පත්කරලීමට පහසු වන බව.

(ඈ) අධිකාරිය සඳහා සුදුසු සංයුතියක් යෝජිත ප්‍රඥප්තිය යටතේ සඳහන් කිරීම.

(ඉ) අධිකාරියෙහි අරමුදලෙහි මුදල් පළාත් සභා අරමුදලට බැර කිරීමට හැකි වන පරිදි හා වෙනත් ආයෝජන ස්වභාවයක් යටතේ වාසිදායක අයුරින් ආයෝජනය කිරීම සඳහා විධි විධාන නව ප්‍රඥප්තියක් යටතේ සකස් කරදීම.

වයඹ පළාතේ මානව සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරිය

වයඹ පළාතේ මානව සම්පත් සංවර්ධනය උදෙසා පිහිටුවන ලද අධිකාරියකි. වයඹ පළාත් 1994 අංක 06 දරණ වයඹ පළාත් මානව සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරිය ප්‍රඥප්තිය යටතේ සංස්ථාපනය වී ඇත.

වයඹ පළාත් මානව සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරියෙහි කාර්යයභාරය

- අ) වයඹ පළාත් සභා බල ප්‍රදේශය තුළ දැනට පවත්නා හා අනාගතය සඳහා ප්‍රක්ෂේපිත මිනිස් බල අවශ්‍යතා හඳුනාගැනීම සහ එම අවශ්‍යතාවය අනුකූලව මානව සම්පත් සංවර්ධනය සඳහා සැලසුම් සම්පාදනය කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- ආ) දේශීය හා විදේශීය ශ්‍රම වෙළඳපොළෙහි දැනට පවත්නා හා ප්‍රක්ෂේපිත මිනිස් බල අවශ්‍යතා සපුරාලන පරිදි පළාතේ මානව සම්පත් සංවර්ධනය සඳහා වැඩසටහන් සම්පාදනය කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- ඇ) පළාතේ පවත්නා සම්පත් තුළින් උපරිම ඵලදායිතාවයක් ලබාගත හැකිවන පරිදි, කඩිනම් සංවර්ධනයට ඉවහල් වන පරිදි, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණයේ ව්‍යවසායන් ඇරඹීමේ විභවතාවය ඇති තරුණ තරුණියන් සඳහා ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධන වැඩසටහන් සම්පාදනය කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- ඈ) පළාතේ සම්පත්වලට හා ආර්ථිකයට ගැළපෙන පරිදි ස්වයං රැකියා ලෙස පවත්වාගෙන යා හැකි සුළු ව්‍යාපාර සැලසුම් කර ඒ සඳහා තරුණ තරුණියන්ට අවශ්‍ය පුහුණුව හා ඔවුන්ව එම ව්‍යාපාරයන්හි යෙදවීමට අවශ්‍ය අරමුදල් සපයා දීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

- ඉ) පළාත තුළ දැනට විවිධ ව්‍යාපාරයන්හි යෙදී සිටින, ස්වකීය ව්‍යාපාරයන් වැඩිදියුණු කර ගැනීම සඳහා ව්‍යවසායකත්ව පුහුණුවක් අපේක්ෂා කරන්නවුන් සඳහා උචිත ව්‍යවසායකත්ව පුහුණු වැඩසටහන් සම්පාදනය හා ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- ඊ) වසරක් පාසා විධිමත් අධ්‍යාපන පද්ධතියෙන් විවිධ අවස්ථාවන්හිදී ගිලිහී යන පළාතේ තරුණ පිරිස ජීවන මාර්ග සඳහා යොමු කිරීම පිණිස රාජ්‍ය, පෞද්ගලික හා විවිධ වෘත්තීය ආයතනයන්ගේ ද සහාය ඇතිව වෘත්තීය පාඨමාලා සැලසුම් කිරීම හා පවත්වාගෙන යාම.
- උ) පළාතේ පිහිටි වාණිජ, කාර්මික හෝ රාජ්‍ය ආයතනයන්හි කාර්යය මණ්ඩලවල කාර්යක්ෂමතාව හා ඵලදායිතාවය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා නූතන හා විද්‍යාත්මක කළමනාකරණ ක්‍රම උපයෝගී කරගනිමින් කාර්යය මණ්ඩල පුහුණු කිරීමේ වැඩසටහන් සම්පාදනය කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- ඌ) පළාතේ වාණිජ, කාර්මික හා රාජ්‍ය ආයතනයන්හි කාර්යක්ෂමතාවය, ඵලදායිතාව හා ගුණාත්මකභාවය වැඩිදියුණු කිරීමත්, නාස්තිය වැළැක්වීමත් සඳහා අවශ්‍ය කළමනාකරණ උපදේශක සේවාවන් සැපයීම.
- එ) පළාත තුළ මධ්‍යගතව හා ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් මිනිස් බල සේවා මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීම මගින් වෘත්තීය මාර්ගෝපදේශක සේවාවන්, රැකියා ස්ථාපන සේවාවන් හා මිනිස් බල දත්ත රැස්කිරීමේ සේවාවන් සංවිධානය කිරීම හා පවත්වාගෙන යාම.
- ඒ) වයඹ පළාත් සභා බල ප්‍රදේශය තුළ මානව සම්පත් සංවර්ධන කාර්යයෙහි නියුතු සියළුම ආයතන සමඟ සහයෝගීතාවයෙන් ප්‍රදේශයේ කඩිනම් සංවර්ධනයට

ඉවහල් වන පාඨමාලා සංවර්ධනය කිරීම, ප්‍රමිතිය නියම කිරීම හා ඒවා හදාරන්නවුන් සඳහා පොදු ඇගයීම පිළිවෙත් නියම කිරීම.

ඔ) පළාතේ නිෂ්පාදන කර්තව්‍යයන් සඳහා යොමුකරන අභ්‍යාසලාභීන් විසින් නිෂ්පාදනය කරන භාණ්ඩ වලට දේශීය හා විදේශීය වෙළඳපළ පහසුකම් සලසාලීමට අවශ්‍ය අලෙවිකරණ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

ඕ) අධිකාරියට සමාන අරමුණු ඇති වෙනත් දේශීය හා විදේශීය ආයතන සමඟ සහයෝගීතාවය පැවැත්වීම මඟින් අධිකාරිය විසින් පිරිනමනු ලබන සහතිකයක් හෝ ඩිප්ලෝමාවක් එකී ආයතනය මඟින් පිරිනමනු ලබන සුදුසුකම්වලට සමාන හා වලංගු ලෙස පිළිගැනීමට අවශ්‍ය කටයුතු කිරීම.

ක) පළාතේ රාජ්‍ය හෝ රාජ්‍ය නොවන පුහුණු ආයතන වල පුහුණු ධාරිතාවය, ගුණාත්මකභාවය වැඩිදියුණු කිරීමට අවශ්‍ය උපදෙස් හා ආධාර ලබාදීම.

ග) පළාතේ මානව සම්පත් සංවර්ධනය පිළිබඳ පර්යේෂණ හා ප්‍රවර්ධන කටයුතු සංවිධානය කිරීම.

ච) කුසලතා වර්ධනය පිණිස තරඟ පැවැත්වීම සහ සම්මාන පිරිනැමීම.

වයඹ පළාත් මානව සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරියෙහි සංවිධාන ව්‍යුහය වයඹ පළාත් මානව සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරිය හත් දෙනෙකුගෙන් යුත් අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල සාමාජිකයන්ගේ සමන්විතය. එය පහත ආකාරයට වෙයි.

අ) වයඹ පළාතේ ප්‍රධාන ලේකම් හෝ ඔහුගේ නියෝජිතයෙකු

ආ) වයඹ පළාතේ අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂක හෝ ඔහුගේ නියෝජිතයෙකු

ඇ) වයඹ පළාත් සභාවේ විෂය භාර අමාත්‍යවරයා පත්කරන සාමාජිකයන් පස් දෙනෙකු

ඉහත අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල සාමාජිකයන් අතරින් එක් අයෙකු අමාත්‍යවරයා විසින් අධිකාරී සභාපතිවරයා වශයෙන් පත් කරනු ලබයි. එසේම තවත් සාමාජිකයෙකු අධිකාරීයෙහි නියෝජ්‍ය සභාපතිවරයා වශයෙන් පත් කරනු ලබයි.

එසේම සාමාජිකයින් අතරින් පත්වන විධායක අධ්‍යක්ෂකවරයෙකුගේ පරිපාලනය යටතේ ආයතනික පරිපාලන කටයුතු පවත්වාගෙන යනු ලබයි.

වයඹ පළාත් මානව සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරීයෙහි බලතල

අ) අධිකාරීයෙහි අරමුණු සියල්ලම හෝ ඉන් කොටමක් සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය පරිදි ක්‍රියා කිරීමට හා සියලු පියවර ගැනීමට අධිකාරියට බලය තිබිය යුතුය.

ආ) (අ) උප වගන්තියේ පැවරී ඇති බලතල වලට අගතියක් නොවන පරිද්දෙන් පහත දැක්වෙන කටයුතු කිරීමට අධිකාරියට බලය තිබිය යුතුය.

ඇ) මානව සම්පත් සංවර්ධන කාර්යය උදෙසා පළාත තුළ සියලු ආකාරයේ පුහුණු හා කළමනාකරණ ආයතන, නියෝජ්‍යායතන ආදිය පිහිටුවීම හා කළමනාකරණය කිරීම.

ඈ) පුහුණු වැඩසටහන් ව්‍යාපෘති, සාකච්ඡා, සම්මන්ත්‍රණ, වැඩමුළු ආදිය පළාත තුළ සංවිධානය කිරීම හා මෙහෙයවීම.

ඉ) වයඹ පළාත තුළ දැනට පිහිටුවා ඇති හා අනාගතයේදී පිහිටුවනු ලබන මානව සම්පත් සංවර්ධන කාර්යයෙහි

නිරතවන සියළුම ආයතන ලියාපදිංචිකර පළාතේ අවශ්‍යතාවයන්ට ගැළපෙන පරිදි ඒවායේ කටයුතු පාලනය කිරීම, පාඨමාලා සංවර්ධනය සඳහා උපදෙස් දීම හා මූල්‍යමය හෝ වෙනත් ආකාරයකින් අධාර කිරීම.

- ඊ) වෙනත් ලිඛිත නීතියක සඳහන් වගන්තීන්ට යටත්ව අධිකාරියෙහි අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය යම් නිශ්චල හෝ චංචල දේපලක් අත්පත් කර ගැනීම, මිලට ගැනීම, තබා ගැනීම, බද්දට උගසට හෝ කුලියට ගැනීම හෝ දීම, ඇපයට තැබීම, උගස් කිරීම, විකිණීම හෝ අන්‍යාකාරයකින් බැහැර කිරීම.
- උ) අධිකාරියෙහි අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය යන්ත්‍ර සූත්‍ර උපකරණ අමුද්‍රව්‍ය හෝ වෙනත් දේ දේශීය වශයෙන් මිලට ගැනීම හෝ ආනයනය කිරීම.
- ඌ) අධිකාරියෙහි කාර්යයන් සඳහා විවිධ පුද්ගලයන් හා ආයතනයන්ගේ සේවාවන් හා භාණ්ඩ ලබාගැනීම හා ඒ වෙනුවෙන් ගෙවීම් ගාස්තු හෝ කුලී ගෙවීම.
- එ) අධිකාරියෙහි අරමුණු වලින් ඕනෑම එකක් ඉටුකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍යවන සියළුම වියදම් සඳහා ගෙවීම් කිරීම.
- ඵ) අධිකාරිය විසින් පළාත තුළ මානව සම්පත් සංවර්ධනය සඳහා ඉටුකරන සේවා හෝ සපයන පහසුකම් හෝ උපකරණ වෙනුවෙන් සේවා හා පහසුකම් ගාස්තු හෝ පාඨමාලා ගාස්තු වෙනත් අයකිරීම් නියමකර ඒවා අයකර ගැනීම.
- ඹ) අධිකාරියෙහි අරමුණු, කාර්යයන් හා සේවාවන් සපුරා ගැනීම සඳහා විවිධ දේශීය, විදේශීය හා අන්තර්ජාතික ආයතන මගින් සපයනු ලබන මූල්‍ය ආධාර, ද්‍රව්‍යමය ආධාර,

උපදේශන සේවා වෙනත් කිසියම් ආකාරයක ආධාර පිළිගැනීම.

- ඕ) මෙම අධිකාරියෙහි අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම පිණිස ඕනෑම දේශීය හා රජයේ එකඟතාවය ඇතිව, වෙනත් ලිඛිත නීතීන්ට ද යටත්ව අනෙකුත් විදේශීය හා ජාත්‍යන්තර ආයතනකින් දීමනා, ප්‍රධාන, ආයෝජන, විශේෂඥ සේවා, උපකරණ හා යන්ත්‍රසූත්‍ර යනාදිය ලබාගැනීම එවැනි ආයතන සමඟ පළාත තුළ හවුල් ඇරඹීමටත්, ඒ සම්බන්ධව සහයෝගීතා ගිවිසුම් හා කොන්ත්‍රාත්තු ආදියට එළඹීම.
- ක) අධිකාරයේ අරමුණු ඉටුකරගැනීම සඳහා දේශීය හා විදේශීය ආයතනයන් හෝ පුද්ගලයන් සමඟ හෝ ජාත්‍යන්තර ආයතනයන් සමඟ ඒකාබද්ධව හවුල් ව්‍යාපාර, ඒකාබද්ධ ව්‍යාපෘති ආදිය සැලසුම් කිරීම, පිහිටුවීම හා පවත්වාගෙන යාම.
- ග) අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකරගැනීම සඳහා අවශ්‍ය මූල්‍ය සම්පත් සම්පාදනය කර ගැනීමටත්, එහිදී අවශ්‍ය වුවහොත් බැංකු, මූල්‍ය ආයතන හෝ වෙනත් රාජ්‍ය හෝ පෞද්ගලික ආයතනයන්ගෙන් ණය මුදල්, අයිරා පහසුකම් ආදිය ලබා ගැනීමට අදාළ කොන්දේසි තීරණය කිරීමට හෝ මුදල්, අයිරා පහසුකම් ලබාගැනීමටත් අධිකාරියට බලය තිබේ.
- ච) අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකරගැනීම සඳහා විවිධ ව්‍යාපාර ආරම්භ කිරීම හා අධිකාරියේ මෙහෙයවීම යටතේ ආරම්භ කරන රැකියා උත්පාදන ව්‍යාපෘති, ස්වයං රැකියා ව්‍යාපෘති හා වෙනත් ව්‍යාපෘති සඳහා ණය මුදල් සැපයීම, ප්‍රාග්ධනය සඳහා දායකවීම, උපකරණ හා වෙනත් පහසුකම් ලබාදීම හා එබඳු මූල්‍ය පහසුකම් ලබාගැනීමේදී ඇපකරුවන් ලෙස කටයුතු කිරීම

- ජ) අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකරගැනීම සඳහා යම් ගොඩනැගිල්ලක් ඉදිකිරීම, මිලට ගැනීම හෝ අළුත්වැඩියා කිරීම හෝ පවත්වාගෙන යාම, කිසියම් භාණ්ඩ හෝ ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය කිරීම.
- ච) අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකරගැනීම සඳහා අවශ්‍යවන සියළුම ආකාරයේ ගිවිසුම් වලට හා එකඟවීම්වලට කෙලින්ම හෝ අධිකාරිය විසින් තත්කාර්යය සඳහා බලය දෙනු ලබන යම් නිලධාරියෙකු හෝ අනුයෝජිතයෙකු මගින් එළඹීම සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- ඞ) අධිකාරියේ අරමුණු නිසිආකාරව ඉටුකරගැනීම සඳහා අවශ්‍යයැයි සැලකෙන විවිධ වෘත්තීමය ආයතන, ව්‍යවස්ථාපිත ආයතන, නියෝජ්‍යායතන යම් සංඛ්‍යාවක් අධිකාරි විසින් ස්ථාපිත කර පවත්වාගෙන යාම.
- න) අධිකාරියෙහි කාර්යයන් මනාව පවත්වාගෙන යාම හා මෙහෙයවීම සඳහා අවශ්‍ය යැයි සැලකෙන අංශ හා දෙපාර්තමේන්තු ඇතුළු සංවිධාන ව්‍යුහයක් ගොඩනැගීම හා අධිකාරිය සඳහා සේවකයින්, නිලධාරීන්, නියෝජිතයින් පත්කිරීම, පාරිශ්‍රමික ගෙවීම, කාර්යය නියමයන් තීරණය කිරීම, සේවක මණ්ඩල පුහුණු කිරීම, කාර්යය සාධන ඇගයීම, උසස් කිරීම, විනය පාලනය, සේවයෙන් ඉවත් කිරීම, සුභසාධන කටයුතු හා අනෙකුත් පිරිස් කළමනාකරණ කටයුතු ඉටුකිරීම හා එයට අදාළ රීති පැනවීම.
- ඳ) අධිකාරිය මගින් සංවිධානය කරනු ලබන පාඨමාලා පුහුණු වැඩසටහන්, සම්මන්ත්‍රණ, සම්මේලන හා වැඩමුළු ආදියට සහභාගීවන්නන් සඳහා ඇගයීමේ පරීක්ෂණ පැවැත්වීම හා ඔවුන් වෙත සුදුසු සහතික නිකුත් කිරීම.

වයඹ පළාත් මානව සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරිය දැනට ලබා ඇති
සාර්ථකත්වය

වයඹ පළාත් මානව සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරිය යන නාමයෙන් විස්තර වන මෙම ආයතනයෙහි ප්‍රධාන කාර්යය වී ඇත්තේ පළාත තුළ ග්‍රාමීය ආර්ථිකය නඟා සිටුවීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක වීම, උපාධිධාරී රැකියා සඳහා ලියාපදිංචි කිරීම, පළාත තුළ තරුණයින් වෘත්තීය පුහුණු කටයුතුවල යෙදවීම සහ සියලුම රැකියා සඳහා යොමු කිරීම වෙයි. එසේම, ආයතනයෙහි ආදායම් උත්පාදන ව්‍යාපෘති වශයෙන් ආරක්ෂක සේවාවන් සහ පවිත්‍රතා කිරීමේ සේවාවන් පවත්වාගනිමින්, එම සේවාවන් පළාත තුළ රාජ්‍ය ආයතන වෙත ලබාදෙමින් ආදායම් උත්පාදන කටයුතුවල නියැලීමයි.

එසේ වුව ද, ආයතනය පවත්වාගෙන යාමේදී පළාත් සභා අරමුදලින් වාර්ෂිකව විසර්ජනය කරන මුදල් ද ආයතනයට වැදගත් වී ඇත්තේ ආයතනයෙහි සේවා සම්බන්ධයෙන් වන ව්‍යාප්තිය පුළුල් වීම හේතු කොටගෙනයි.

එය එක්තරා ආකාරයකින් ව්‍යවස්ථාවේ මුඛ්‍ය පරමාර්ථයට අනනුකූල වුවත්, පළාත් සභාවේ කාර්යය භාරයට එමගින් යම් ව්‍යංගදායකත්වයක් ලැබීමෙන් පළාත් සභා අරමුදලට පහසුවක් සැලසෙනු ඇත.

කෙසේ වෙතත් අදාළ 1994 අංක 01 දරණ ප්‍රඥප්තියෙහි කෙටුම්පත් කරන දෝෂයන්ගෙන් හා ව්‍යවස්ථාව සමඟ සැසඳීමේදී නෛතික දෝෂයන්ගෙන් යුක්ත බව ද සැලකිය යුතුය.

වයඹ පළාත් මානව සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරිය පිළිබඳ තවදුරටත් සාර්ථකත්වය සඳහා යෝජනා හා නිර්දේශ

අ) වයඹ පළාත් 1994 අංක 01 දරණ වයඹ මානව සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරිය ප්‍රඥප්තියෙහි දීර්ඝ නාමය යටතේ ද, පරමාර්ථ නිශ්චිත කරමින්, ප්‍රඥප්තියෙහි ලුහුඬු නාමය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන දිනය විස්තරවීම ද නීත්‍යානුකූල කරමින් සහ නිරීක්ෂණය කර ඇති ව්‍යවස්ථානුකූල වීම සඳහා අනෙකුත් නෛතික දෝෂ නිවැරදි වන පරිදි නව ප්‍රඥප්තියක් පැනවීම.

ආ) විශේෂයෙන්ම ආයතනික සංයුතියට විෂයානුබද්ධ දැනුම ඇති පාර්ශවයන් ඇතුළත් වී තිබීම මෙවැනි ස්වභාවයකින් යුත් ප්‍රඥප්තියක අත්‍යවශ්‍ය වෙයි. නැතහොත් ආයතනික අරමුණු වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මක වීමේදී හා විෂය පථය හඳුනාගැනීමේදී ගැටළු මතුකරයි.

ඇ) ආයතනික අරමුදලක් පිහිටුවීම වෙනුවට ප්‍රඥප්තිය යටතේ ගිණුමක් පිහිටුවීම යන්නෙන්, සංස්ථාපිත ආයතනයක් වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වීමේ අවශ්‍යතාවයට ඇති වී ඇති බලපෑම ඉවත්වීම සඳහා නව ප්‍රඥප්තියක් යටතේ ආයතනයට අනන්‍ය වන අරමුදලක් පිහිටුවීමට ක්‍රියාකිරීම හා එහි ආදායම් වියදම් නිශ්චය කිරීම

ඈ) ඉදිරියට පනවනු ලබන ප්‍රඥප්තියක් යටතේ ආයතනික පරමාර්ථය හා අරමුණු සමඟ සැලකීමේදී මානව සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරිය යන නාමය උචිත ද යන්න නැවත සමාලෝචනය කිරීම.

වයඹ පළාත් කර්මාන්ත සේවා කාර්යාංශය

වයඹ පළාතේ 1990 අංක 11 දරණ කර්මාන්ත සේවා කාර්යාංශය ප්‍රඥප්තිය යටතේ පිහිටුවන ලද ආයතනයකි.

වයඹ පළාත් කාර්මාන්ත සේවා කාර්යාංශයෙහි කාර්යභාරය

(අ). වයඹ පළාතේ කාර්මාන්තවලට අනුබල දීමට හා ඒවා දියුණු කිරීමට සහය වීම.

(ආ). දේශීය හා විදේශීය ආයෝජකයින් වයඹ පළාතට ආකර්ෂණය කරගැනීමට හා පුරෝහක ශක්තියෙන් යුත් ව්‍යාපෘති හඳුන්වාදීමෙන් හා අවශ්‍ය උපදෙස් ලබාදීමෙන් ඵලදායී ආයෝජකයින්ට සහය වීම.

(ඇ). පෙළඹවීම් ක්‍රම හා වේගවත් ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා උචිත වූ මූලික පහසුකම්වලින් හෙබි හිතකර ආයෝජන වාතාවරණයක් ඇති කිරීම.

(ඈ). ව්‍යාපාරික කුසලතා පිළිබඳ පුහුණු කටයුතු හා අධ්‍යාපනික කටයුතු කරගෙන යෑම පුහුණු වැඩසටහන් සම්මන්ත්‍රණ, සම්මේලන හා වැඩමුළු, අධ්‍යයන වාරිකා සහ දැනුම හා තොරතුරු පතුරුවාලීම සඳහා වෙනත් වැඩසටහන් ඇති කිරීම.

වයඹ පළාත් කාර්මාන්ත සේවා කාර්යාංශයෙහි සංයුතිය

මෙය වයඹ පළාත් කාර්යාංශ සේවා සාමාජිකයින්ගෙන් සහ පත්කළ සාමාජිකයින්ගෙන් සමන්විත වෙයි.

සම්පූර්ණ සාමාජිකයින් ගණන හතකි.

නිල සාමාජිකයින්

- වයඹ පළාත් ප්‍රධාන ලේකම්
- කාර්මාන්ත විෂය භාර පළාත් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්
- කෘෂිකර්ම විෂය භාර පළාත් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්
- ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා පත්කරන ලද සාමාජිකයින්

බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ නියෝජිතයින්

පෞද්ගලික කර්මාන්තකරුවන් දෙදෙනෙකු

වාණිජ මණ්ඩල සාමාජිකයෙකු

ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාගේ අභිමතය පරිදි පත් කරන සාමාජිකයන් දෙදෙනෙකු වශයෙන් සම්පූර්ණ සාමාජික සංඛ්‍යාව හතකි.

එසේම කාර්යාංශයෙහි සභාපතිවරයා වනුයේ වයඹ පළාතේ ප්‍රධාන ලේකම්වරයාය.

තව ද කාර්යාංශයෙහි පරිපාලනය සහ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරියා වශයෙන් කටයුතු කිරීම සඳහා සුදුසුකම් ඇති අයෙකු පත්වන අතර ඔහු ප්‍රධාන විධායක නිලධාරියා මෙන්ම ප්‍රධාන පරිපාලන නිලධාරියා ද වන්නේය.

වයඹ පළාතේ කර්මාන්ත සේවා කාර්යාංශයෙහි බලතල

(අ). යම් වංචල හෝ නිශ්චල දේපලක් සන්තකයට ගැනීම නැතහොත් දැරීම, බදු ගැනීම හෝ දීම, කුලියට ගැනීම, උකස් කිරීම, අඩපණ කිරීම හෝ අන්‍යාකාරයකට අත්සතු කිරීම.

(ආ). කර්මාන්ත දිරි ගැන්වීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම.

(ඇ). කාර්යාංශයේ අරමුණු සපුරා ගැනීම සඳහා හවුල් ගිවිසුම්වලට හෝ කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුම්වලට හෝ සහයෝගිතා ගිවිසුම්වලට හෝ ඇතුළත් විය හැකි ය.

(ඈ). කර්මාන්ත සංවර්ධනයේ සියලු අංශ පිළිබඳව පර්යේෂණ පැවැත්වීම, ඒ සඳහා සහාය වීම, සම්බන්ධීකරණය හා අනුබල දීම.

(ඉ). කාර්යාංශය විසින් සපයනු ලබන සේවා වෙනුවෙන් ගාස්තු හෝ කුලී අය කිරීම.

(ඊ). කාර්යාංශයට කරනු ලබන සේවා වෙනුවෙන් ගාස්තු හෝ කුලී ගෙවීම.

(උ). තම සේවකයින් පත්කර ගැනීම, සේවයේ යෙදවීම, ඔවුන්ට පාරිශ්‍රමික ගෙවීම හා ඔවුන්ගේ විනය පාලනය කිරීම.

(ඌ). සිය සේවකයන් පත් කිරීම, පුහුණු කිරීම, උසස් කිරීම, ඔවුන්ට පාරිශ්‍රමික ගෙවීම, ඔවුන්ගේ විනය පාලනය, හැසිරීම හා ඔවුන්ට නිවාඩු ලබාදීම පිළිබඳව රීති සම්පාදනය.

(එ). සිය සේවකයින් සඳහා කාර්යය නියමයන් ඇති කිරීම ඔවුන්ගේ කාර්යය සාධනය ඇගයීම සහ අවශ්‍ය පිළියම් යෙදීම.

(ඵ). කාර්යාංශයේ අරමුණු සපුරා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය යන්ත්‍ර සූත්‍ර සහ උපකරණ ආනයනය කිරීම සහ කාර්යාංශයේ කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය විය හැකි උපකරණ අරමුදල් කාර්ය මණ්ඩල සහ වෙනත් ආධාර පිළිගැනීම.

වයඹ පළාත් කර්මාන්ත සේවා කාර්යාංශයේ දැනට ලබා ඇති සාර්ථකත්වය

වයඹ පළාත් කර්මාන්ත සේවා කාර්යාංශය ස්ථාපනය කිරීමේ මූලික අරමුණ වයඹ පළාත් කර්මාන්ත ව්‍යාපෘතියකට අවශ්‍ය පසුබිමක් වයඹ පළාත නිර්මාණය කිරීම බව ප්‍රඥප්තියෙහි අන්තර්ගතය අනුව පෙනී යයි. ඒ සඳහා සුදුසු යාන්ත්‍රණයක් සහ හිතකර ආයෝජන වාතාවරණයක් පළාත තුළ ඇති කිරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක වීමකට ප්‍රඥප්තිය තුළින් කාර්යාංශයට හැකියාව උදා වී ඇත.

විශේෂයෙන්ම මෙම ආයතනය කරුණු ගණනාවක් යටතේ ව්‍යාප්ත වෙමින් ආයතනික අරමුණු කරා ළඟා වූ ආයතනයක් බවට පත් වී ඇත. බලශක්ති කළමනාකරණය, පරිසර කළමනාකරණය යන ක්ෂේත්‍ර උදෙසා වන වැඩසටහන් මෙන්ම පළාත තුළ ආයෝජන අවස්ථා ප්‍රවර්ධනයට හේතු වන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට

උනන්දු වී ඇත. ඒ සඳහා ජාත්‍යන්තර ප්‍රදර්ශනය සඳහා ඉදිරිපත් වීම සහ සංචාරක සේවාවන් පවත්වාගෙන යන වැනි වෙනත් ආයතන අවධානයට ලබා නොදුන් කරුණු කෙරෙහි යොමු වී ඇත.

එසේම කළමනාකරණ පුහුණු වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණය, සතීපාරක්ෂක සේවා, උපදේශන සේවා, ආදිය ඉතා පුළුල් පරාසයක ව්‍යාප්ත වී ඇති මෙම ආයතනය තම ව්‍යවස්ථාවේ පරමාර්ථයන්ට ළඟා වෙමින් පවතී.

වයඹ පළාත් කර්මාන්ත සේවා කාර්යාංශය ආසන්න මුදල් වර්ෂය මත අත්කර ඇති ස්ථාවර වත්කම් ප්‍රමාණය රුපියල් 75,106,196,336.59 කි.

වයඹ පළාත් කර්මාන්ත සේවා කාර්යාංශය තවදුරටත් සාර්ථකත්වය සඳහා කරනු ලබන යෝජනා හා නිර්දේශ

වයඹ පළාත් කර්මාන්ත සේවා කාර්යාංශය ප්‍රඥප්තිය යටතේ සැලකිය යුතු පරිචයක් දැනටමත් ගොඩනගාගෙන ඇත. මෙම තත්ත්වය යටතේ තවදුරටත් ආයතනික ව්‍යාප්තිය උදෙසා ප්‍රඥප්තිය යටතේ විධි විධාන වඩාත් ශක්තිමත් කරගැනීම වැදගත්ය. විශේෂයෙන් කාර්යාංශයේ අරමුදල භාවිතයේදී ආයතනයේ අරමුදලෙහි මුදල භාවිතයෙහිලා පළාත් සභා අරමුදලට මුදල් බැහැර කිරීම සඳහා විධි විධාන ඇතුළත් කරගැනීම වැදගත්ය. තව ද ප්‍රඥප්තිය යටතේ රීති සෑදීමේ බලය හා රෙගුලාසි සෑදීමේ බලය යන ආකාර දෙකකින් විස්තර වී තිබීම නිවැරදි කරගැනීම වැදගත් වන අතර, මේ සියලු කාර්යයන් අරමුණු කරගනිමින් ප්‍රඥප්තිය සංශෝධනය කරගැනීම ප්‍රමාණවත් වනු ඇත.

සබරගමුව පළාතේ සංවර්ධන නිර්මාණ සහ යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය.

සබරගමුව පළාත තුළ මාර්ග සහ වෙනත් ඉදිකිරීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහාත්, යන්ත්‍රෝපකරණ වාහන අලුත්වැඩියා කිරීම, කුලියට දීම, වාහන පැදවීම පුහුණු කිරීම හා වාහන යෝග්‍යතා සහතික නිකුත් කිරීම සඳහාත්, ක්‍රියාත්මක වන අධිකාරියකි. සබරගමුව පළාතේ 2009 අංක 2 දරන සංවර්ධන නිර්මාණ සහ යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය පිහිටුවීම පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය යටතේ සංස්ථාපනය කර ඇත.

සබරගමුව පළාතේ සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරියෙහි කාර්යභාරය

අ) රජය විසින් සබරගමුව පළාත් සභාව වෙත පවරාදෙන ලද යන්ත්‍රෝපකරණ උපකරණ, වාහන සහ අන්‍ය සියළු වංචල වූත්, නිශ්චල වූත් දේපලවල අයිතිය භාරගැනීම හා පරිහරණය කිරීම හා ප්‍රඥප්තියෙහි කාර්ය සඳහා එකී දේපල උපයෝගී කරගැනීම.

ආ) අධිකාරිය සතු කරනු ලබන යන්ත්‍රෝපකරණ, උපකරණ, වාහන හෝ වෙනයම් කාර්මික උපකරණ කට්ටල අලුත්වැඩියා කිරීම, සහ අධිකාරිය සතු යන්ත්‍රෝපකරණ, උපකරණ වාහන හෝ වෙනයම් කාර්මික උපකරණ කට්ටල අලුත්වැඩියා කිරීම, නඩත්තු කිරීම සහ සේවා කිරීම භාරගැනීම සඳහා ද වැඩපොළවල් කර්මාන්තශාලා සහ ගරාජ් පිහිටුවීම සහ නඩත්තු කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාම

ඇ) කර්මාන්ත සංවර්ධන ව්‍යාප්තිකරණය වැඩි දියුණු කිරීම ද, ගෙවී යන හෝ අපතේ යන ද්‍රව්‍යවලින් වැඩි උපයෝගීතාවයක් ලබා ගැනීම ද අරමුණු කරගත් ක්‍රම සහ ක්‍රියා විධි සොයා ගැනීම ද, කර්මාන්තයේ භාවිතා කෙරෙන තාක්ෂණික ක්‍රියාමාර්ග සහ ක්‍රම දියුණු කිරීම ද අභිමතාර්ථ කරගත් යම් ආකාරයක් අධිකාරියට යෝග්‍ය වේ යැයි හැඟේ නම් එබඳු ආකාරයකින් අත්හදාබැලීම්, විමර්ශනය කිරීම හා පර්යේෂණ කිරීම.

අ) සබරගමුව පළාතේ පළාත් සභාවට අයිති හෝ යම් රජයේ දෙපාර්තමේන්තුවක හෝ සංස්ථාවක හෝ පෞද්ගලික අංශයට හෝ අයිති බර යන්ත්‍රෝපකරණ ද්‍රව්‍ය හෝ භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය කිරීම.

ඉ) අධිකාරිය විසින් භාරගන්නා ලද යම් කාර්යක නිමාවේ ගුණාත්මක ප්‍රමිතිය සහතික කිරීම.

ඊ) පර්යේෂණ සේවකයන්ගේ පුහුණු කටයුතු නගා සිටුවීම.

උ) කර්මාන්ත පර්යේෂණ කටයුතු සහ තාක්ෂණික පුහුණු කිරීම් අභිවර්ධනය කිරීමට ආධාර කිරීම.

ඌ) කාර්මික සහ තාක්ෂණික දැනුම පිළිබඳ පුහුණු කිරීම් කටයුතු.

සබරගමුව පළාත් සංවර්ධන නිර්මාණ සහ යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරියෙහි සංවිධාන ව්‍යුහය

සබරගමුව පළාත් සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය සාමාජිකයන් හත් දෙනෙකුගෙන් යුත් අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයකින් සමන්විතය. එය නිල බලයෙන් හා පත්කළ සාමාජිකයන් වශයෙන් වෙයි.

එහි සංයුතිය පහත පරිදි වෙයි,

අ) සබරගමුව පළාත් සංවර්ධන නිර්මාණ සහ යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය අයත් විෂය භාර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්වරයා හෝ ඔහු විසින් පත්කරනු ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරියෙකු

ආ) සබරගමුව පළාතේ සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය අයත් විෂය භාර අමාත්‍යවරයා නම් කරනු ලබන පළාත් රාජ්‍ය සේවයේ නියුක්ත ශ්‍රී ලංකා ඉංජිනේරු සේවයේ ඉංජිනේරුවරයෙකු

ඇ) සබරගමුව පළාතේ සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය අයත් විෂයභාර අමාත්‍යවරයා නම් කරනු ලබන පළාත් රාජ්‍ය සේවයේ ගණකාධිකාරීවරයෙකු

ඇ) ප්‍රවාහනය, ආර්ථික විද්‍යාව පරිපාලනය හෝ ඉංජිනේරු විද්‍යාව යන ක්ෂේත්‍රවලින් එකක හෝ වැඩි ගණනක පුළුල් පළපුරුද්දක්, සුදුසුකම් හෝ හැකියාවක් දක්වා ඇත්තා වූ බවට සබරගමුව පළාතේ විෂයභාර අමාත්‍යවරයා සෑහීමට පත්වන පුද්ගලයන් තුන්දෙනෙකුගෙන්

ඉහත සංයුතියට ඇතුළත් වන අමාත්‍ය මණ්ඩල සාමාජිකයන් අතරින් එක් අයෙකු අධිකාරියෙහි සභාපතිවරයා වශයෙන් අමාත්‍යවරයා පත්කළ යුතුය.

එසේම අධිකාරියෙහි කළමනාකරණය සඳහා අධිකාරිය විසින් අධිකාරියට විධායක අධ්‍යක්ෂකවරයෙකු පත්කළ යුතු අතර, ඔහු අධිකාරියෙහි ලේකම්වරයා ද වෙයි.

සබරගමුව පළාතේ සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරියෙහි බලතල

- (1) සබරගමුව පළාත් සභාවේ යම් සංවර්ධන වැඩසටහනක ඇතුළත් යම් නිර්මාණ කටයුත්තක් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රම සම්පාදනය කිරීම සැලසුම් කිරීම සහ එබඳු කටයුත්තක් කිරීම සහ උපදෙස් දීම හෝ තාක්ෂණ සහාය ලබාදීම,
- (2) යම් සංවර්ධන කටයුත්තක භෞතික පිහිටීම, අවශ්‍යතාව හෝ එකී සංවර්ධන කටයුත්ත පිහිටි ප්‍රදේශය යන කරුණු සලකා බැලීමෙන් එකී කරුණුවල ඇති විශේෂ ගුණාගුණ මත පිහිටා වඩා විධිමත් විද්‍යාත්මක සිද්ධාන්ත හෝ ප්‍රායෝගික සත්‍යතා සලකා බලා අධිකාරිය වෙත ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා භාරදෙන ලද සංවර්ධන කටයුත්තක් හෝ එබඳු සංවර්ධන

කටයුත්තක කොටසක් සම්බන්ධයෙන් පිළියෙල කරන ලද
යම් සැලැස්මක් හෝ සැලසුම්කරණය පිළිබඳ තාක්ෂණික
උපදේශ ලබාදීම.

- (3) අධිකාරිය වෙත ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා භාරදෙන ලද
නිර්මාණ කටයුත්තක් පිළිබඳ ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කිරීම
හෝ ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කරවීම.
- (4) අධිකාරිය වෙත ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා භාරදෙන ලද යම්
නිර්මාණ කටයුත්තක් පිළිබඳ පිළියෙල කරන ලද
ඇස්තමේන්තුවක් උණ ඇගයීමකින් හෝ අධික ඇගයීමකින්
යුක්ත වන බව අධිකාරියට පෙනී ගිය විට එබඳු
ඇස්තමේන්තුවක් පරීක්ෂා කිරීම, වෙනස් කිරීම සංශෝධනය
කිරීම පුනරීක්ෂණය කිරීම හෝ යළි අලුතින් ඇස්තමේන්තු
කිරීම.
- (5) අධිකාරිය විසින් භාර ගන්නා ලද යම් නිර්මාණ කටයුත්තක්
හෝ යම් ව්‍යාපාර කටයුත්තක් පිළිබඳව වන අනුමත
ඇස්තමේන්තු මුදල අධිකාරිය විසින් භාරගන්නා ලද එබඳු
කටයුත්ත ඉටුකර සම්පූර්ණ කිරීම වෙනුවෙන් ලද අධිකාරිය
අය විය යුතු පිරිවැය ලෙස අය කර ගත යුතුය.
- (6) සියලු වර්ගවල ගොඩනැගිලි කර්මාන්තශාලා, පට්ටල් අංගන
සහ වෙනත් පහසුකම් හා ලෙහෙසිකම් තැනීමෙන්,
පිහිටුවීමෙන්, මිලදී ගැනීමෙන් හෝ අන්‍ය විධියකින්
සන්තකයට ගැනීම අභිවෘද්ධිමත් කිරීම හා ක්‍රියාත්මකව පවත්වා
ගැනීම.
- (7) ඒජන්සියේ අභිමතාර්ථ මුදුන්පත් කරගැනීමේ කාර්යය සඳහා
අවශ්‍ය වී ඇත්තා වූ යන්ත්‍රෝපකරණ උපකරණ නිර්මාණ හෝ
යාන්ත්‍රික උපකරණ කට්ටල, වාහන, යන්ත්‍ර කොටස්, අමතර
කොටස්, අන්‍ය සම්පත් යම් ලෙසකින් විස්තර කර ඇති දේපල

සහ යම් දෙයක් හෝ ද්‍රව්‍යයක් මිලදී ගැනීම, පවරා ගැනීම දීර්ඝකාලීනව කුලියට ගැනීම කෙටිකාලීනව කුලියට ගැනීම බද්දට ගැනීම හෝ සන්තකයට ගැනීම.

- (8) සන්තකය අධිකාරිය වෙත මුළුමනින් හා තීර වශයෙන් පැවරී ඇත්තා වූ ද, ඒජන්සියේ කාර්යය සඳහා උපයෝගී කරනොගත හැකි වන්නාවූ ද, කිසි දේපලක්, ගොඩනැගිල්ලක් යන්ත්‍රයක් වාහනයක් උපකරණයක්, අමතර කොටසක් උපකරණ කට්ටලයක් හෝ වෙන යම් ද්‍රව්‍යයක්, ද්‍රව්‍යයක් හෝ දෙයක් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ තීරණයක් මත ප්‍රසිද්ධියේ විකිණීම
- (9) නිර්මාණ කටයුත්තක් යම් වර්ගයක් යන්ත්‍රෝපකරණයක හා වාහනවල නඩත්තු කිරීමක් සහ අලුත්වැඩියා කිරීමක් සඳහා හෝ සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම භාරගැනීම සහ කොන්ත්‍රාත්තුවලට හා ගිවිසුම්වලට බැඳීම සහ ඉටු කර දෙන ලද සේවය සඳහා ගාස්තු අය කරගැනීම හෝ ලැබීම් ලබාගැනීම.
- (10) යම් යන්ත්‍රෝපකරණයක්, උපකරණයක්, උපකරණ කට්ටලයක් හෝ වාහනයක් දීර්ඝකාලීන කුලියට දීම, කෙටි කාලීන කුලියට දීම හෝ බද්දට දීම සහ ඊට ගාස්තු අය කිරීම සහ වෙනත් ගෙවීම් ලබාගැනීම.
- (11) මාර්ග හෝ වෙනත් නිර්මාණ කටයුතුවලදී උපයෝගී කර ගන්නා ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා කර්මාන්ත පොළවල් පිහිටුවීමටත් ගල් කඩන යන්ත්‍ර සවි කිරීමේ කාර්යය සඳහා අව්‍යය වන කිනම් වර්ගයක හෝ ඉඩම් දේපොල හෝ කාර්ය ස්ථාන බද්දට, දීර්ඝ කාලීන කුලියට හෝ කෙටි කාලීන කුලියට ලබා ගැනීම.
- (12) සබරගමුව පළාත තුළ කිසියම් ස්ථානයක යාන්ත්‍රික කම්හල් පිහිටුවීමට, එබඳු කම්හල් පිහිටුවීමට, ඉඩකඩ ලබාගැනීමට

සහ එබඳු කම්හල් පවත්වාගෙනයාමට අවශ්‍ය වන්නා වූත් ප්‍රයෝජනවත් වන්නා වූත්, ඉඩම් ගොඩනැගිලි, කාර්යාල භූමි, අංගන සහ සෑම වර්ගයක දේපල, තැනීම් උපකරණ සහ කුමන ආකාරයේ හෝ දෙයක් මිලදීගැනීම හෝ අන් ආකාරයකින් බද්දට ගැනීමෙන් අත්පත් කර ගැනීම, නිර්මාණය කිරීම, අභිවාද්ධිමත් කිරීම සහ උපයෝගීකර ගැනීම.

(13) යම් අවශ්‍ය යන්ත්‍ර කට්ටලයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට හා නඩත්තු කිරීමට ද යන්ත්‍රෝපකරණ සහ වාහන අලුත්වැඩියා කිරීමේ ව්‍යවසාය කරගෙන යාමට ද අවශ්‍යවන්නාවූ නිසි සහ ද්‍රව්‍යයක්, ද්‍රවයක් ඉමල්ෂන් ද්‍රව්‍යයක් ලිහිසි තෙල් ඉන්ධන තෙල්, වායු සහ වෙන යම් ද්‍රව්‍යයක් ද ගොඩනැගිලි, ඉඩම් උපකරණ, මෙවලම් සහ සේවා ව්‍යුහ ඉදි කිරීම් ඇතුලු උපකරණ මිලදීගැනීම බද්දට ගැනීම සහ පවරා ගැනීම අත්පත් කර ගැනීම.

(14) අධිකාරියට බලපාන සියලු ආකාරයේ පාඩු, හානි අනතුරු අවධානම් සහ ණය බැරකම් ආවරණය වන සේ කිසි සමාගමකින් හෝ පුද්ගලයකු සමඟ රක්ෂණ ගිවිසුම් වලට ඇතුලු වීම.

(15) ජලය, විදුලිය, වායු, ඉන්ධන තෙල්, යන්ත්‍ර කොටස් සහ වෙනත් සේවා පහසුකම් සපයා ගැනීම සඳහා පෞද්ගලික අංශය ඇතුලු යම් සංවිධානයක් සමඟ කොන්ත්‍රාත්තු ඇති කිරීම සහ ගිවිසුම්වලට ඇතුලු වීම.

(16) අධිකාරිය පිහිටුවීම අනුදන්නා ලද දිනයේ සිට ගණන් ගනු ලබන මාසික වාරික මගින් අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් තීරණය කරනු ලබන කාලය තුළදී නිම කළ යුතු පොලියෙන් නිදහස් කරන ලද ණය පදනමක් මත අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ අනුමැතිය

ඇති අමාත්‍යවරයා විසින් තීරණය කරනු ලබන සාමූහික මූල්‍ය ප්‍රතිපාදනයක් ආරම්භක ක්‍රියාකාරී ප්‍රාග්ධනය ලෙස ලබාගැනීම සහ එකී ප්‍රාග්ධනයෙන් වැය දැරීම.

- (17) අධිකාරිය විසින් ඉටුකරන ලද කටයුත්තක් හෝ සේවයක් වෙනුවෙන් එකී කටයුත්ත හෝ සේවය සඳහා ගෙවිය යුතු බවට අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද ඇස්තමේන්තු මුදල අයවිය යුතු ගෙවීම් ලෙස අව කිරීම සහාය ලබා ගැනීම.
- (18) යම් කටයුත්තක් හෝ සේවයක් පිළිබඳව අනුමතය වූ ඇස්තමේන්තුවකින් වැය නොවී ඉතිරි වන යම් මුදලක් තිබේ නම් එබඳු මුදල අධිකාරිය විසින් නීත්‍යානුකූලව උපයන ලද මුදලක් සේ ලාභයක් වශයෙන් එක් රැස් විය යුතුය.
- (19) වත්කම් ක්ෂය වීම, වෙන් කළ මුදල්, රක්ෂණ වාරික ණය පියවීම හෝ ඒජන්සියේ යහපතට උපස්ථම්භක වන වෙන යම් කාර්යයක් සඳහා මුදල් ලබා ගැනීම සඳහා අරමුදලක් ඇති කිරීම.
- (20) පාරිතෝෂික වන්දි, ප්‍රදාන, දායකවීම හෝ අන් ආකාරයකින්ද, ජාතික, රාජ්‍යමය, අධ්‍යාපනික, සංස්කෘතික, පුණ්‍ය, සුභ සාධක, දේශපාලනික හෝ ආගමික, අභිමතාර්ථ සඳහා ද ඒජන්සිය යෝග්‍ය යැයි සිතෙන ආයතන සඳහා ද මුදලින් ප්‍රදානය කිරීම.
- (21) වෙක් පත්, බැංකු අණකර, ණයකර, මුදල් ඇනවුම් හෝ මුදල් අණ කිරීම, භාර ගැනීම, පිටපත් කිරීම, හෝ ගනුදෙනු කිරීම.
- (22) සබරගමුව පළාත තුළ යම් ස්ථානයකදී හෝ අමාත්‍යවරයා විසින් නියම කළ විට ශ්‍රී ලංකා ජන රජයේ යම් ප්‍රදේශයකදී ඉහත කී සියලු දේ හෝ ඉන් යම් එකක් හෝ කිරීම.

9560(අ)

සබරගමුව පළාතේ සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ
අධිකාරිය ලබා ඇති සාර්ථකත්වය

2009 වර්ෂයේ ප්‍රඥප්තිය බලාත්මක වී ඇතත් ආයතනය 2011
වර්ෂයේදී පමණ ආරම්භ වී ඇති අතර, ඉන් වසර දෙකක් ගත වන
අවස්ථාව වනවිට ආයතනය ලාභ උපයන මට්ටමට පත්ව ඇත.

අධිකාරියෙහි බලතල ඒ වන විට බලාත්මකව පැවති උතුරු මැද
පළාතේ සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ ප්‍රඥප්තිය යටතේ
සඳහන් බලතල හා බොහෝ දුරට සමාන වන පරිදි ඇතුළත්
කරන්නට යෙදී ඇත. ඒ යටතේ බලතල ව්‍යාප්ත වූ ආකාරයක් තිබුණ
ද ක්‍රියාත්මක යාන්ත්‍රණය තුළ උපරිම වශයෙන් බලතල සඳහා
ව්‍යාප්ත වී නොමැත.

අධිකාරිය නමින් අධිකාරියෙහි අරමුදලක් පවත්වාගෙන යන අතර
පළාත් සභා අරමුදලින් වාර්ෂික විසර්ජනය කරන මුදල් හා
අධිකාරියෙහි බලතල හා කර්තව්‍ය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී හා අධිකාරිය
නමින් උපවිත වන මුදල් අධිකාරියෙහි අරමුදල ලැබිය යුතු ආදායම්
වශයෙන් දක්වා ඇත.

අරමුදලට රැස්කරන මුදලින් ආයතනය විසින් වියදම් කළ හැකි
පරාසය සේවා නියුක්තියට පාරිශ්‍රමික ගෙවීම සහ අධිකාරියෙහි කළ
යුතු වෙනත් වියදම් සඳහා සීමා වී පවතියි.

අධිකාරියට උපයන මුදල් ආයෝජනය කිරීම සඳහා හෝ
අධිකාරියෙහි උපයන මුදලින් කොටසක් පළාත් සභා අරමුදලට බැර
කිරීම සඳහා ප්‍රඥප්තිය යටතේ විධිවිධාන සැලසී නොමැත.

පළාත් සභාව තුළින් බැහැර වීමේ හැකියාව ඇති මුදල් ප්‍රමාණයන්
එසේ නොවී පළාත් සභාව තුළට සංසරණය වීමට අධිකාරිය හේතු වී
තිබීම එහි යම් සාර්ථකත්වයකි. එසේම බාහිර ආයතනයන්ට සේවා
සම්පාදනය තුළින් අමතර මුදලක් රැස්කරන්නට හැකිවීම ආයතන

පවත්වාගෙන යාමේදී දරන්නට වන පිරිවැය සමඟ සැසඳීමේදී එය වඩාත් වාසිදායක වෙයි.

සබරගමුව පළාත් සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය සම්බන්ධයෙන් තවදුරටත් සාර්ථකත්වය උදෙසා කරනු ලබන යෝජනා හා නිර්දේශ

අ) දැනට ක්‍රියාත්මක වන ප්‍රඥප්ති වෙනුවට එම ප්‍රඥප්තිය පරිච්චින්න කර, නව ප්‍රඥප්තියක් පැනවීම. වඩාත් උචිත අතර, නැතහොත් අවම වශයෙන් පවතින ප්‍රඥප්තිය පරිච්චින්න කිරීම.

ආ) පනවන නව ප්‍රඥප්තියක දීර්ඝ නාමය යටතේ ආයතන පරමාර්ථය විස්තර කිරීම, ඊට සාපේක්ෂ අරමුණු හා බලතල විස්තර කිරීම වැදගත් වෙයි. නැතහොත් ආයතනය ක්‍රියාත්මක වීමේදී, පරිපාලනය පවත්වාගෙන යාමේදී ගැටළුසහගත වේ.

ඇ) අධිකාරියට ලාභ උපදවා ලීමට හැකි වෙනත් ක්‍රියාමාර්ග හඳුනාගැනීම සහ ඊට අනුකූල වන බලතල යෝජිත ප්‍රඥප්තියට ඇතුළත් කිරීම විශේෂයෙන්ම මූල්‍ය ආයෝජන සඳහා අරමුදලෙහි මුදල් යෙදවිය හැකි පරිදි බලතල ඇතුළත් කිරීම වැදගත් වෙයි.

ඈ) අරමුදලට පළාත් සභාවෙන් මුදල් විසර්ජනය කිරීමට ලබාදී ඇති විධි විධානයකට සමාන්තරව අරමුදලින් පළාත් සභා අරමුදලට මුදල් බැර කිරීමට හැකි විධි විධානය ඉදිරියේදී පනවා ගනු ලබන ප්‍රඥප්තියට හෝ සංශෝධන ප්‍රඥප්තියට ඇතුළත් කිරීමට ක්‍රියා කිරීම.

ඉ) ප්‍රඥප්තිය පරිච්චින්න කර, නව ප්‍රඥප්තියක් පනවන තෙක් අධිකාරියට පිරිනමා ඇති බලතල අතර උපරිම වශයෙන් ව්‍යාප්ත වීමට කටයුතු කිරීම.

උතුරුමැද පළාතේ සංවර්ධන නිර්මාණකරණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ ඒජන්සිය

ප්‍රධාන වශයෙන් උතුරු මැද පළාත් සභාවේ වාහන යන්ත්‍රෝපකරණ අයිතිය පවත්වාගැනීම, නඩත්තුව හා නඩත්තු වැඩපලවල් පවත්වාගෙන යෑම කර්මාන්ත සංවර්ධනයට අදාළ තාක්ෂණික පර්යේෂණ සිදු කිරීම, රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශය උදෙසා හාණ්ඩ ප්‍රවාහන සේවා පවත්වාගෙන යාම තාක්ෂණික පුහුණු කිරීම් භාරවූ ආයතනයකි.

උතුරුමැද පළාතේ සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ ඒජන්සියේ කාර්යභාරය.

අ) රජය විසින් උතුරුමැද පළාත් සභාව වෙත පවරා දෙන ලද යන්ත්‍රෝපකරණ, උපකරණ වාහන සහ අන් සියළුම වංචල අවංචල වූත් දේපලවල අයිතිය භාරගැනීම හා පරිහරණය කිරීම ද ප්‍රඥප්තියේ කාර්යය සඳහා එකී දේපල උපයෝගී කර ගැනීම.

ආ) ඒජන්සිය සතු යන්ත්‍රෝපකරණ, උපකරණ, වාහන හෝ වෙනයම් කාර්මික උපකරණ කට්ටල අළුත්වැඩියා කිරීම නඩත්තු කිරීම සහ සේවා කිරීම සඳහා ද, යම් දෙපාර්තමේන්තුවක්, සංස්ථාවක් හෝ පෞද්ගලික අංශය සතු යන්ත්‍රෝපකරණ උපකරණ, වාහන හෝ වෙන යම් කාර්මික උපකරණ කට්ටල අළුත්වැඩියා කිරීම, නඩත්තු කිරීම සහ සේවා කිරීම භාර ගැනීම සඳහා ද වැඩපොළවල්, කර්මාන්ත ශාලා සහ ගරාජ් පිහිටුවීම සහ නඩත්තු කිරීම.

ඇ) කර්මාන්ත සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිකරණය වැඩි දියුණු කිරීම ද ගෙවීයන හෝ අපතේ යන ද්‍රව්‍යවලින් වැඩි උපයෝගීතාවයක් ලබා ගැනීම ද අරමුණු කරගත් ක්‍රම හා ක්‍රියා විධි සොයා ගැනීමද කර්මාන්තයේදී භාවිතා කොරෙන

තාක්ෂණික ක්‍රියා මාර්ග සහ ක්‍රම දියුණු කිරීම ද අභිමතාර්ථ කරගත් යම් බඳු ආකාරයක් ඒජන්සියට යෝග්‍ය යැයි හැඟේ නම් එබඳු ආකාරයකින් අත් හදාබැලීම, විමර්ශනය කිරීම හා පර්යේෂණ කිරීම.

අ) උතුරුමැද පළාතට අයිති හෝ යම් රජයේ දෙපාර්තමේන්තුවක හෝ සංස්ථාවක හෝ පෞද්ගලික අංශයට හෝ අයිති බර යන්ත්‍රෝපකරණ, ද්‍රව්‍ය හෝ වෙන යම් බඩු ප්‍රවාහනය කිරීම භාර ගැනීම

ඉ) ඒජන්සිය විසින් භාරගන්නා ලද යම් කාර්යක නිමාවේ ගුණාත්මක ප්‍රමිතිය සහතික කිරීම ද,

ඊ) පර්යේෂක සේවකයින්ගේ පුහුණු කටයුතු නඟාලීම,

උ) කර්මාන්ත පර්යේෂණ කටයුතු සහ තාක්ෂණික පුහුණු කිරීම් අභිවර්ධනය කිරීමට ආධාර කිරීම.

උතුරුමැද පළාත් සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ ඒජන්සියේ සංවිධාන ව්‍යුහය

උතුරු මැද පළාතේ විෂයභාර අමාත්‍යවරයා ස්වාභිමතානුකූලව පත්කරනු ලබන සාමාජිකයන් තිදෙනෙකුගෙන් යුත් අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයකින් සමන්විතය. ඉන් එක් සාමාජිකයකු කළමනාකරණ අධ්‍යක්ෂක ලෙස අමාත්‍යවරයා විසින් පත්කරනු ලබය

උතුරුමැද පළාත් සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ ඒජන්සියේ බලතල

- (1) උතුරුමැද පළාත් සභාවේ යම් සංවර්ධන වැඩසටහනක ඇතුළත් යම් නිර්මාණ කටයුත්තක් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රම සම්පාදනය කිරීම, සැලසුම් කිරීම සහ එබඳු කටයුත්තක් කිරීම සහ උපදෙස්දීම හෝ තාක්ෂණ සහාය ලබාදීම,
- (2) යම් සංවර්ධන කටයුත්තක භෞතික පිහිටීම, අවශ්‍යතාව හෝ එකී සංවර්ධන කටයුත්ත පිහිටි ප්‍රදේශය යන කරුණු සලකා බැලීමෙන් එකී කරුණුවල ඇති විශේෂ ගුණාගුණ මත පිහිටා වඩා විධිමත් විද්‍යාත්මක සිද්ධාන්ත හෝ ප්‍රායෝගික සත්‍යතා සලකා බලා ඒජන්සිය වෙත ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා බාරදෙන ලද සංවර්ධන කටයුත්තක් හෝ එබඳු සංවර්ධන කටයුත්තක කොටසක් සම්බන්ධයෙන් පිළියෙල කරන ලද යම් සැලැස්මක් හෝ සැලසුම්කරණය පිළිබඳ තාක්ෂණික උපදේශ ලබාදීම.
- (3) ඒජන්සිය වෙත ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා භාරදෙන ලද නිර්මාණ කටයුත්තක් පිළිබඳ ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කිරීම හෝ ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කරවීම.
- (4) ඒජන්සිය වෙත ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා බාරදෙන ලද යම් නිර්මාණ කටයුත්තක් පිළිබඳ පිළියෙල කරන ලද ඇස්තමේන්තුවක් උණ ඇගයීමකින් හෝ අධික ඇගයීමකින් යුක්ත වන බව ඒජන්සියට පෙනී ගිය විට එබඳු ඇස්තමේන්තුවක් පරීක්ෂා කිරීම, වෙනස් කිරීම සංශෝධනය කිරීම පුනරීක්ෂණය කිරීම හෝ යළි අළුතින් ඇස්තමේන්තු කිරීම.
- (5) ඒජන්සිය විසින් භාර ගන්නා ලද යම් නිර්මාණ කටයුත්තක් හෝ යම් ව්‍යාපාර කටයුත්තක් පිළිබඳව වන අනුමත

ඇස්තමේන්තු මුදල ඒජන්සිය විසින් භාරගන්නා ලද එබඳු කටයුත්ත ඉටුකර සම්පූර්ණ කිරීම වෙනුවෙන් ඒජන්සියට අය විය යුතු පිරිවැය ලෙස අය කර ගත යුතුය.

- (6) සියලු වර්ගවල ගොඩනැගිලි කර්මාන්තශාලා, පට්ටල් අංගන සහ වෙනත් පහසුකම් හා ලෙහෙසිකම් තැනීමෙන්, පිහිටුවීමෙන්, මිලදී ගැනීමෙන් හෝ අන්‍ය විධියකින් සන්තකයට ගැනීම අභිවෘද්ධිමත් කිරීම හා ක්‍රියාත්මකව පවත්වා ගැනීම.
- (7) ඒජන්සියේ අභිමතාර්ථ මුදුන්පත් කරගැනීමේ කාර්යය සඳහා අවශ්‍ය වී ඇත්තා වූ යන්ත්‍රෝපකරණ උපකරණ නිර්මාණ හෝ යාන්ත්‍රික උපකරණ කට්ටල, වාහන, යන්ත්‍ර කොටස්, අමතර කොටස්, අන්‍ය සම්පත් යම් ලෙසකින් විස්තර කර ඇති දේපල සහ යම් දෙයක් හෝ ද්‍රව්‍යයක් මිලදී ගැනීම, පවරා ගැනීම දිර්ඝකාලීනව කුලියට ගැනීම කෙටිකාලීනව කුලියට ගැනීම බද්දට ගැනීම හෝ සන්තකයට ගැනීම.
- (8) සන්තකය ඒජන්සිය වෙත මුළුමනින් හා තිර වශයෙන් පැවරී ඇත්තා වූද, ඒජන්සියේ කාර්යය සඳහා උපයෝගී කර නොගත හැකි වන්නාවූද , කිසි දේපළක්, ගොඩනැගිල්ලක් යන්ත්‍රයක් වාහනයක් උපකරණයක්, අමතර කොටසක් උපකරණ කට්ටලයක් හෝ වෙන යම් ද්‍රව්‍යයක් හෝ දෙයක් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ තීරණයක් මත ප්‍රසිද්ධියේ විකිණීම
- (9) නිර්මාණ කටයුත්තක් යම් වර්ගයක් යන්ත්‍රෝපකරණයක හා වාහනවල නඩත්තු කිරීමක් සහ අළුත්වැඩියා කිරීමක් සඳහා හෝ සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම භාර ගැනීම සහ කොන්ත්‍රාත්තු වලට හා ගිවිසුම්වලට බැඳීම සහ ඉටු කර දෙන ලද සේවය සඳහා ගාස්තු අය කර ගැනීම හෝ ලැබීම් ලබා ගැනීම.

- (10) යම් යන්ත්‍රෝපකරණයක්, උපකරණයක්, උපකරණ කට්ටලයක් හෝ වාහනයක් දීර්ඝකාලීන කුලියට දීම, කෙටි කාලීන කුලියට දීම හෝ බද්දට දීම සහ ඊට ගාස්තු අය කිරීම සහ වෙනත් ගෙවීම් ලබා ගැනීම.
- (11) මාර්ග හෝ වෙනත් නිර්මාණ කට්ටයුතු වලදී උපයෝගී කර ගන්නා ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා කර්මාන්ත පොලවල් පිහිටු වීමටත් ගල් කඩන යන්ත්‍ර සවි කිරීමේ කාර්යය සඳහා අවශ්‍ය වන කිනම් වර්ගයක හෝ ඉඩම් දේපල හෝ කාර්යය ස්ථාන බද්දට, දීර්ඝ නාලීන කුලියට හෝ කෙටි කාලීන කුලියට ලබා ගැනීම.
- (12) උතුරු මැද පළාත තුළ කිසියම් ස්ථානයක යාන්ත්‍රික කම්හල් පිහිටුවීමට, එබඳු කම්හල් පිහිටුවීමට, ඉඩකඩ ලබා ගැනීමට සහ එබඳු කම්හල් පවත්වාගෙන යාමට අවශ්‍ය වන්නා වූත් ප්‍රයෝජනවත් වන්නා වූත්, ඉඩම් ගොඩනැගිලි, කාර්යාල භූමි, අංගන සහ සෑම වර්ගයක දේපල. තැනීම් උපකරණ සහ කුමන ආකාරයේ හෝ දෙයක් මිලදී ගැනීම හෝ අන් ආකාරයකින් බද්දට ගැනීමෙන් අත්පත් කර ගැනීම, නිර්මාණය කිරීම, අභිවෘද්ධිමත් කිරීම සහ උපයෝගීකර ගැනීම.
- (13) යම් අවශ්‍ය යන්ත්‍ර කට්ටලයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට හා නඩත්තු කිරීමටද යන්ත්‍රෝපකරණ සහ වාහන අළුත්වැඩියා කිරීමේ ව්‍යවසාය කරගෙන යාමටද අවශ්‍යවන්නාවූ කිසියම් සන ද්‍රව්‍යයක්, ද්‍රවයක් ඉමල්ෂන් ද්‍රව්‍යයක් ලිහිසි තෙල් ඉන්ධන තෙල්, වායු සහ වෙන යම් ද්‍රව්‍යයක්ද ගොඩනැගිලි, ඉඩම් උපකරණ, මෙවලම් සහ සේවා ව්‍යුහ ඉදි කිරීම් ඇතුළු උපකරණ මිලදී ගැනීම බද්දට ගැනීම සහ පවරා ගැනීම අත්පත් කර ගැනීම.

- (14) ඒජන්සියට බලපාන සියළු ආකාරයේ පාඩු හා හානි අනතුරු අවධානම් සහ ණය බැරකම් ආවරණය වන සේ කිසි සමාගමකින් හෝ පුද්ගලයකු සමග රක්ෂණ ගිවිසුම්වලට ඇතුළුවීම.
- (15) ජලය, විදුලිය, වායු, ඉන්ධනතෙල්, යන්ත්‍ර කොටස් සහ වෙනත් සේවා පහසුකම් සපයා ගැනීම සඳහා පෞද්ගලික අංශය ඇතුළු යම් සංවිධානයක් සමග කොන්ත්‍රාත්තු ඇති කිරීම සහ ගිවිසුම් වලට ඇතුළුවීම.
- (16) ඒජන්සිය පිහිටුවීම අනුදන්නා ලද දිනයේ සිට ගණන් ගනු ලබන මාසික වාරික මගින් අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් තීරණය කරනු ලබන කාලය තුළදී නිම කළ යුතු පොලියෙන් නිදහස් කරන ලද ණය පදනමක් මත අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ඇති අමාත්‍යවරයා විසින් තීරණය කරනු ලබන සාමූහික මූල්‍ය ප්‍රතිපාදනයක් ආරම්භක ක්‍රියාකාරී ප්‍රාග්ධනය ලෙස ලබාගැනීම සහ එකී ප්‍රාග්ධනයෙන් වැය දැරීම.
- (17) ඒජන්සිය විසින් ඉටුකරන ලද කටයුත්තක් හෝ සේවයක් වෙනුවෙන් එකී කටයුත්ත හෝ සේවය සඳහා ගෙවිය යුතු බවට අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද ඇස්තමේන්තු මුදල අය විය යුතු ගෙවීම් ලෙස අය කිරීම සහ ලබා ගැනීම.
- (18) යම් කටයුත්තක් හෝ සේවයක් පිළිබඳව අනුමතය වූ ඇස්තමේන්තුවකින් වැය නොවී ඉතිරිවන යම් මුදලක් තිබේ නම් එබඳු මුදල ඒජන්සිය විසින් නීත්‍යානුකූලව උපයන ලද මුදලක් සේ ලාභයක් වශයෙන් එක් රැස් විය යුතුය.
- (19) වත්කම් ක්ෂය වීම, වෙන් කළ මුදල්, රක්ෂණ වාරික ණය පියවීම හෝ ඒජන්සියේ යහපතට උපස්ථම්භක වන වෙන යම්

කාර්යයක් සඳහා මුදල් ලබා ගැනීම සඳහා අරමුදලක් ඇති කිරීම.

- (20) පාරිතෝෂික වන්දි, ප්‍රදාන, දායකවීම හෝ අන් ආකාරයකින්ද, ජාතික, රාජ්‍යමය, අධ්‍යාපනික, සංස්කෘතික, පුණ්‍ය, සුභ සාධක, දේශපාලනික හෝ ආගමික, අභිමතාර්ථ සඳහාද ඒජන්සිය යෝග්‍ය යැයි සිතෙන ආයතන සඳහාද මුදලින් ප්‍රදානය කිරීම.
- (21) වෙක් පත්, බැංකු අණකර, ණයකර, මුදල් ඇනවුම් හෝ මුදල් අණ කිරීම, භාර ගැනීම, පිටපත් කිරීම, හෝ ගනුදෙනු කිරීම.
- (22) උතුරු මැද පළාත තුළ යම් ස්ථානයකදී හෝ අමාත්‍යවරයා විසින් නියම කළ විට ශ්‍රී ලංකා ජනරජයේ යම් ප්‍රදේශයකදී ඉහත කී සියළු දේ හෝ ඉන් යම් එකක් හෝ කිරීම.

උතුරු මැද පළාතේ සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය ලබා ඇති සාර්ථකත්වය

උතුරු මැද පළාතේ සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය මීට අවුරුදු කිහිපයකට පූර්වයෙන් පළාත් සභාව විසින් නඩත්තු කරන ආයතනයක් වශයෙන් පැවතී ඇත. මේ වනවිට යම් ලාභ උපද්දවමින් පවත්වාගෙන යනු ලබයි.

අදාළ ප්‍රඥප්තියෙහි දීර්ඝතාවය යටතේ නිශ්චිතතාවයක් දක්වා නොමැති අතර, අධිකාරිය පිහිටුවීම පමණක් පරමාර්ථය වශයෙන් දක්වා ඇත. එසේ වුව ද අරමුණු හා බලතල යටතේ පුළුල් ව්‍යාපෘතියකට කරුණු යෙදී ඇත.

එසේම අනුරාධපුර හා පොලොන්නරු දිස්ත්‍රික් පදනම් කරගනිමින් නියෝජන ආයතන වශයෙන් උප ඒකක පවත්වාගෙන යාමට ද කරුණු යෙදී ඇත.

ආයතයෙහි බලතල තුළ කෙතරම් ව්‍යාප්තියක් තිබුනද වාහන හා යන්ත්‍රෝපකරණ අළුත්වැඩියාව යන කරුණු සම්බන්ධයෙන් අධිකාරියෙහි කටයුතු යම්තාක් සීමා වී ඇත.

අධිකාරිය සංස්ථාපනය වී ඇති ආකාරය, එහි ව්‍යුහය අධිකාරියෙහි අරමුදල පිහිටුවීම එහි ආදායම් හා වියදම් කළමනාකරණ විධිවිධාන පොදු කරුණු සහ ප්‍රඥප්තියෙහි සියළුම ක්ෂේත්‍රයන්හි නෛතික වශයෙන් දෝෂ පවතියි. එසේම මෙවැනි අධිකාරියක් ක්‍රියාත්මක වීමේදී, ආයතන තනිව කටයුතු කිරීමට සීමා නොවී, පෞද්ගලික ව්‍යවසායන් සමඟ බද්ධ වී ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමට විධි විධාන සලසා ගනිමින්

ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වැනි උපලේඛණයේ 1 වන (පළාත් සභා) ලැයිස්තුවේ 21 වන ඡේදය යටතේ වන පරමාර්ථයන්ට හේතුවන පරිදි ක්‍රියාත්මක විය හැකි ය. නමුත් ඊට ප්‍රමාණවත් විධි විධාන බලතල ප්‍රඥප්තිය යටතට ඇතුළත් වී නැත.

විශේෂයෙන්ම මෙවැනි අධිකාරියක් වෙනුවෙන් සංයුතිය තීරණය කිරීමේදී විෂය භාර අමාත්‍යවරයාගේ අභිමතය රැඳවීමට විධි විධාන සැලසීම වෙනුවට ආයතනික පරමාර්ථයන්ට අනුකූල වන පරිදි සංයුතිය තීරණය කිරීමට හැකිවන පරිදි නිර්ණායක ඇතුළත් වීමත් ආයතනික සාර්ථකත්වයට හේතු වනු ඇත.

උතුරුමැද පළාත් සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය තවදුරටත් සාර්ථකත්වයට ගෙන ඒම උදෙසා කරනු ලබන යෝජනා හා නිර්දේශ

- අ) උතුරුමැද පළාත් සංවර්ධන නිර්මාණ හා යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය පිහිටුවීමට අදාළ 1990 අංක 15 දරණ සංශෝධිත ප්‍රඥප්තියෙන් සංශෝධිත 1990 අංක 11 දරණ උතුරුමැද පළාතේ සංවර්ධන නිර්මාණ යන්ත්‍රෝපකරණ ඒජන්සිය

පිහිටුවීම සඳහා වූ ප්‍රඥප්තිය පරිච්ඡින්න කරමින්, ඒ සඳහා නව ප්‍රඥප්තියක් පැනවීම.

ආ) ඉහත 'අ' යටතේ නිර්දේශිත පරිදි නව ප්‍රඥප්තියක් පැනවීමේදී පෞද්ගලික රාජ්‍ය හවුල්කාරීත්ව ගිවිසුම් ක්‍රියාවලියක් යටතේ අධිකාරියට ක්‍රියාත්මක වීමට හා 100% ක කොටස් අයිතිය සමාගම් පිහිටුවීමට වැනි බලතල අධිකාරියට පිරිනැමෙන පරිදි විධිවිධාන ඇතුළත් කිරීම.

ඇ) අධිකාරියෙහි අරමුදලට අයකරන මුදල් ඵලදායී ලෙස ආයෝජනය කිරීමට සහ පළාත් සභා අරමුදලට බැහැර කිරීමට ද හැකි වන පරිදි යෝජිත ප්‍රඥප්තියට විධිවිධාන ඇතුළත් කිරීම.

ඈ). අධිකාරිය සඳහා නිශ්චිත හා යෝග්‍ය සංයුතියක් පනවනු ලබන නව ප්‍රඥප්තියක් යටතේ ඇතුළත් කිරීම.

ඉ). පෞද්ගලික පාර්ශවයන් වෙත සේවා සැපයීම හා ඔවුන් හා ඒකාබද්ධව සේවාවන් සැපයීම ප්‍රඥප්තියෙහි දැනට ඇති විධිවිධානවලට සාපේක්ෂව වඩා ශක්තිමත් විධිවිධාන යටතේ ඇතුළත් කිරීම.

ඊ). ඉදිකිරීම් ක්ෂේත්‍රයට ව්‍යාප්ත වීමේදී නිර්මාණය, සැලසුම් කිරීම, ඉදි කිරීම මෙන්ම උපදේශක සේවා වෙනුවෙන් ද ක්‍රියාත්මක විය හැකි පරාසයකින්ම අවශ්‍ය විධි විධාන යෝජිත ප්‍රඥප්තියක් යටතේ ඇතුළත් කිරීම.

දකුණු පළාත් සංවර්ධන අධිකාරිය.

දකුණු පළාත් සංවර්ධන අධිකාරිය දකුණු පළාතෙහි 1995 අංක 1 දරණ දකුණු පළාත් සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය යටතේ සංස්ථාපනය කර ඇත.

දකුණු පළාත් සංවර්ධන අධිකාරියෙහි කාර්යයභාරය

දකුණු පළාත් සුළු, මධ්‍යම හා මහා පරිමාණ කර්මාන්ත, කෘෂි කර්මාන්ත සහ සත්ත්ව පාලනය සහ ඒ ආශ්‍රිත කර්මාන්ත ප්‍රවර්ධනය කිරීම යන්න මෙම අධිකාරය පිහිටුවීමේ ප්‍රධාන අරමුණු වී ඇත. ඒ යටතේ අදාළ ආයතනයෙහි කාර්යයභාරය පහත ආකාරයට දැක්විය හැක.

අ) දකුණු පළාත් තුළ සුළු, මධ්‍යම හා මහා පරිමාණ කර්මාන්තවලට කෘෂිකර්මාන්තයට හා සත්ත්ව පාලනයට සහ ඒ ආශ්‍රිත කර්මාන්ත දියුණු කිරීම සඳහා අවස්ථා සලසා දීම.

ආ) දේශීය හා විදේශීය ආයෝජකයන් දකුණු පළාත තුළ ආයෝජනය සඳහා දිරිගැන්වීමෙන් හා ඵලදායී ව්‍යාපෘති හඳුන්වාදීමෙන් හා අවශ්‍ය උපදෙස් ලබාදීමෙන් ඵලදායී ආයෝජකයන්ට සහාය වීම.

ඇ) පෙළඹවීම් ක්‍රම හා වේගවත් ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා උචිත වූ මූලික පහසුකම්වලින් හෙබි හිතකර වාතාවරණයක් දකුණු පළාත තුළ ඇති කිරීම.

ඈ) දකුණු පළාත තුළ ව්‍යාපාරික කුසලතා පිළිබඳ පුහුණු කටයුතු හා අධ්‍යයනීය කටයුතු කරගෙන යාම, පුහුණු වැඩසටහන්, සම්මන්ත්‍රණ, සම්මේලන, වැඩමුළු හා අධ්‍යාපන වාරිකා සංවිධානය කිරීම, දැනුම හා තොරතුරු පතුරුවාලීම සහ වෙනත් වැඩසටහන් ඇතිකිරීමට සහ පර්යේෂණ සහ සහ සංවර්ධනාත්මක කටයුතු මෙහෙයවීම.

ඉ) දකුණු පළාත තුළ නිෂ්පාදන හාණ්ඩ සඳහා දේශීය හා විදේශීය වෙළඳපළවල් ඇති කිරීම සහ දේශීය හා විදේශීය වෙළඳපොළ පහසුකම් සලසා දීමට අවශ්‍ය අලෙවිකරණ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

ඊ) දකුණු පළාත් අලෙවිකරණය සම්බන්ධයෙන් ආධාර අපේක්ෂා කරන දේශීය නිෂ්පාදකයින්ගෙන් ලැබෙන ඉල්ලීම් ගැන ක්‍රියාකිරීම යන දේශීය හා විදේශීය අලෙවි අවශ්‍යතා ඇති අංශවල නිෂ්පාදකයින් දිරිගැන්වීම.

උ) දකුණු පළාතේ සුළු, මධ්‍ය හා මහා පරිමාණ කර්මාන්ත සහ කෘෂි කර්මාන්තය සහ සත්ත්ව පාලනය යන ක්ෂේත්‍රයන්හි අවශ්‍යතාවයට ගැලපෙන ආකාරයේ ශිල්ප ඥානය ඇති කරගැනීම, නවීකරණය පිළිබඳ උපදෙස් දීම හා මහපෙන්වීම යන එවැනි ශිල්ප ඥාණය සංවර්ධනය කිරීමට හා පහසුවෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට මූල්‍යාධාර ලබාදීම හා දකුණු පළාතේ නිෂ්චිත අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා සුළු, මධ්‍යම හා මහා පරිමාණ කර්මාන්ත හා කෘෂි කර්මාන්ත සහ සත්ත්ව පාලන ක්ෂේත්‍රයන්හි පර්යේෂණ කටයුතුවලට අනුග්‍රහය දැක්වීම සහ ඒවා භාර ගැනීම.

ඌ) දකුණු පළාතේ ක්‍රියාත්මක සංවර්ධන හා කාර්යය සාධකතාව වැඩිදියුණු කිරීම යන කළමනාකරණය සහ නිෂ්පාදනය හා බෙදාහැරීම පිළිබඳ නව ක්‍රම උපයෝගී කර ගැනීම සඳහා අනුබලය දීම.

එ) දකුණු පළාතේ ඉහත එක් එක් කර්මාන්ත අංශ උදෙසා නිශ්චිත කෙටිකාලීන හා දිගුකාලීන ක්‍රියාත්මක සැලසුම් සංවර්ධනය කිරීම.

දකුණු පළාත් සංවර්ධන අධිකාරියෙහි සංවිධාන ව්‍යුහය

ආයතනික සංවිධාන ව්‍යුහය නිල සාමාජිකයින් හා පත් කළ සාමාජිකයින් පහළොස් දෙනෙකුගෙන් සමන්විතය. එය පහත ආකාරයට වෙයි.

නිල සාමාජිකයින්,

- අ) දකුණු පළාත් සභාවේ කෘෂිකර්ම ලේකම්
- ආ) දකුණු පළාත් සභාවේ කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්
- ඇ) දකුණු පළාත් සභාවේ නියෝජ්‍ය ප්‍රධාන ලේකම් (සැලසුම්)
- ඈ) කාර්මික සංවර්ධන මණ්ඩලයේ ප්‍රාදේශීය කළමනාකාරවරයා
- ඉ) අපනයන සංවර්ධන මණ්ඩලය විසින් පත් කරනු ලබන නියෝජිතයෙක්
- ඊ) ගාල්ලේ වෙළඳ මණ්ඩලයේ සභාපති
- උ) මාතර වෙළඳ මණ්ඩලයේ සභාපති
- ඌ) හම්බන්තොට වෙළඳ මණ්ඩලයේ සභාපති

පත්කළ සාමාජිකයින් වශයෙන් මෙම අධිකාරියේ විෂයට අදාළ අංශයන්හි නිපුණතාවයන්හි හා ක්‍රියාශීලීව නියැලෙන තැනැත්තන් ලෙස අත්‍යාවශ්‍යයෙන් සලකන සාමාජිකයින් හත්දෙනෙකු අමාත්‍යවරයා පත්කරන අතර, ඉහත සාමාජිකයන් අතරින් එක් අයෙකු අමාත්‍යවරයා විසින් මණ්ඩලයේ සභාපති වශයෙන් පත්කරනු ලබයි. එසේ පත්වන සභාපතිවරයා අධිකාරියෙහි සභාපතිවරයා වශයෙන් සැලකේ.

දකුණු පළාත් සංවර්ධන අධිකාරියෙහි බලතල

(අ) අධිකාරියේ යම් කාර්යයක් සඳහා යම් නිශ්චල දේපලක් අවශ්‍ය වුවහොත් වෙනත් යම් ලිඛිත නීතියක විධි විධානවලට යටත්ව ඒ දේපල අත්කර ගැනීම.

(ආ) සුළු, මධ්‍යම හා මහ පරිමාණ කර්මාන්ත හා කෘෂි කර්මාන්තය සහ සත්ත්ව පාලනය දිරි ගැන්වීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීම හා ඒවා පවත්වාගෙන යාම.

(ඇ) අධිකාරියේ අරමුණු සපුරා ගැනීම සඳහා, වෙනත් යම් ලිඛිත නීතියක විධි විධානවලට යටත්ව, දේශීය හා විදේශීය වශයෙන් ගිවිසුම්වලට හෝ සහයෝගීතා ගිවිසුම්වලට හෝ ඇතුළත්වීම.

(ඈ) සුළු, මධ්‍යම හා මහ පරිමාණ කර්මාන්ත හා කෘෂි කර්මාන්තය සහ සත්ත්ව පාලනය යන අංශ සංවර්ධනය කිරීම සඳහා පර්යේෂණ පැවැත්වීම, ඒ සඳහා සහාය වීම, සම්බන්ධීකරණය කිරීම හා අනුබල දීම.

(ඉ) ඉහත දැක්වෙන මූලික අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍යවන පුහුණු වැඩසටහන්, ව්‍යාපෘති, සාකච්ඡා, සම්මන්ත්‍රණ, වැඩමුළු ආදිය සංවිධානය කිරීම හා මෙහෙයවීම.

(ඊ) වෙනත් යම් ලිඛිත නීතියක විධිවිධානවලට යටත්ව, අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය යම් වංචල හෝ නිෂ්චල දේපළක් මිලට ගැනීම, තබාගැනීම, බද්දට, උගසට හෝ කුලියට ගැනීම හෝ දීම, ඇපයට තැබීම, උකස් කිරීම, විකිණීම හෝ අන්‍යාකාරයකින් බැහැර කිරීම.

(උ) අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය යන්ත්‍රසූත්‍ර, උපකරණ, අමුද්‍රව්‍ය හෝ වෙනත් දේශීය වශයෙන් මිලට ගැනීම හෝ ආනයනය කිරීම.

(ඌ) අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වන වියදම් ගෙවීම.

(ඵ) අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා විවිධ දේශීය, විදේශීය හා අන්තර් ජාතික ආයතන මගින් සපයනු ලබන මූල්‍ය ආධාර, ද්‍රව්‍යමය ආධාර, උපදේශක සේවා හෝ වෙනත් යම් ආධාරකයක ආධාර ලබා ගැනීම.

(ඵ) වෙනත් යම් ලිඛිත නීතියක විධිවිධානවලට යටත්ව අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා දේශීය හා විදේශීය ආයතන හෝ පුද්ගලයන් සමඟ ඒකාබද්ධ හවුල් ව්‍යාපාර, ඒකාබද්ධ ව්‍යාපෘති ආදිය සැලසුම් කිරීම, පිහිටුවීම සහ පවත්වාගෙන යාම.

(ඹ) අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය මූල්‍ය සම්පත් සම්පාදනය කර ගැනීම සහ අවශ්‍ය වුවහොත් බැංකු, මුල්‍ය ආයතන හෝ වෙනත් පෞද්ගලික ආයතන වලින් ණය මුදල්, අයිරා පහසුකම් ආදිය ලබා ගැනීම.

(ඹ) අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා විවිධ ව්‍යාපාර ආරම්භ කිරීම හා අධිකාරියේ මෙහෙයවීම යටතේ ආරම්භ කෙරෙන රැකියා උත්පාදන ව්‍යාපෘති, ස්වයං රැකියා ව්‍යාපෘති හා වෙනත් ව්‍යාපෘති සඳහා ණය මුදල් සැපයීම් ප්‍රාග්ධනය සඳහා දායකවීම, උපකරණ හා වෙනත් පහසුකම් ලබාදීම හා එබඳු මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමේ දී ඇපකරුවන් ලෙස කටයුතු කිරීම.

(ක) අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා යම් ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම, මිලට ගැනීම හෝ අළුත්වැඩියා කිරීම හෝ පවත්වාගෙන යාම සහ යම් භාණ්ඩ හෝ ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය කිරීම, රැස්කිරීම සහ අලෙවි කිරීම.

(ග) අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය යැයි අධිකාරිය සලකන විවිධ වෘත්තීමය ආයතන, ව්‍යවස්ථාපිත

ආයතන යම් සංඛ්‍යාවක් අධිකාරිය විසින් ස්ථාපනය කර, පවත්වාගෙන යාම.

(ච) අධිකාරිය විසින් සපයනු ලබන, සේවා වෙනුවෙන් ගාස්තු හෝ කුලී අය කිරීම.

(ඡ) අධිකාරිය ඉටු කරනු ලබන සේවා වෙනුවෙන් ගාස්තු හෝ කුලී ගෙවීම.

(ඊ) අධිකාරියේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය කරන නිලධාරීන්, සේවා නියුක්තයන් සහ සේවකයන් පත් කර ගැනීම, සේවයේ යෙදවීම, ඔවුන්ගේ විනය පාලනය කිරීම, ඔවුන් පුහුණු කිරීම, උසස් කිරීම, ඔවුන්ට පරිශ්‍රමික ගෙවීම සහ ඔවුන්ගේ නිවාඩු.

(උ) අධිකාරියේ, නිලධාරීන් සේවා නියුක්තයන් හා සෙසු සේවකයන් සඳහා සේවක අර්ථසාධක යෝජනා ක්‍රම ඇති කිරීම.

දකුණු පළාත් සංවර්ධන අධිකාරිය ලබා ඇති සාර්ථකත්වය

දකුණු පළාත් සංවර්ධන අධිකාරිය මේ වන විට යම් සාර්ථකත්වයන් යටතේ ක්‍රියාත්මක වන ආයතනයකි. විශේෂයෙන්ම ප්‍රඥප්තියෙහි 4(ඇ) උප වගන්තියෙහි සඳහන් විධිවිධානයන්ට එනම් විශේෂයෙන්ම ස්වයං රැකියා වැඩසටහන් සහ දිළිඳු ජනයාට සේවය සැලසෙන වැනි පුහුණු වැඩසටහන් පැවැත්වීම යන ක්ෂේත්‍රයන්ට යොමු වෙමින් ක්‍රියාත්මක වීමක් සිදු වේ. ආයතනික ඉපැයීම් ආයතනයෙහි පවත්වාගෙන යාම පිණිස වන අතරම, පළාත් සභාවේ වාර්ෂික අයවැය ලේඛණනය යටතේ වෙන් වන මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන ද ආයතනයෙහි පරමාර්ථ සඳහා යෙදවේ. ආයතනයට ස්වාධීන අරමුදලක් නොවන අතර පළාත් සභා අරමුදලට අදාළ මුදල් රැස්කර ආයතනික ගිණුමට හර කිරීම වෙනුවෙන් විධි විධාන සලසා ඇත.

එහෙත් ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වැනි උපලේඛනයේ 1 වන (පළාත් සභා) ලැයිස්තුවේ 21 වන ඡේදයෙහි පරමාර්ථයන්ට ඒ ආකාරයෙන්ම ලභා වී ඇතැයි යන්න සැලකිය නොහැක. ඊට ප්‍රඥප්තිය යටතේ වන පහත සඳහන් අඩු පාඩු ද හේතු වශයෙන් සැලකිය හැක.

අ) මෙවැනි වූ ආයතනයක් නෛතික පුද්ගලභාවයක් සහිතව ගොඩනැගීමේ මූලික පරමාර්ථය ස්වාධීන ආයතනයක් වශයෙන් තමන්ම ස්වාධීන අරමුදලක් පවත්වාගෙන යමින් රාජ්‍ය දෙපාර්තමේන්තු ව්‍යුහයට වඩා නිදහසක් සහිතව පරමාර්ථ කරා ළඟා වීමයි. එහෙත් ඒ වෙනුවෙන් විශේෂිත වන අරමුදලක් මෙම ආයතනයට පවත්වාගෙන යාමට ප්‍රඥප්තිය යටතේ විධි විධාන නොමැත.

ආ) ආයතනයෙහි ආදායම් උත්පාදනය සඳහා විස්තර වන බලතලවලට සාපේක්ෂව සේවා සඳහා ව්‍යාප්ත විය හැකි බලතල පරාසය පුළුල් වීම.

ඇ) ආයතනික ව්‍යුහය ප්‍රායෝගිකව පහසු ක්‍රියාකාරීත්වයට උචිත නොවීම හා අධිකාරියෙහි සභාපතිවරයෙකු පත්වීමට අදාළ විධිවිධාන නීත්‍යනුකූලව සකස් වී නොතිබීම.

තවදුරටත් සාර්ථකත්වය සඳහා සැලකිය කරුණු සම්බන්ධයෙන් කරුණු පිළිබඳ යෝජනා සහ නිර්දේශ

අ) දකුණු පළාතේ සංවර්ධන අධිකාරිය ව්‍යවස්ථාව යටතේ සිය ප්‍රවේශය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා 9 වන උපලේඛනයෙහි පළාත් යන ලැයිස්තුව 21 ඡේදය යටතේ ලබා ගැනීමෙන් පසු එහි මූල්‍ය පරමාර්ථය ආදායම් උත්පාදන ව්‍යාපෘතීන් යන ස්වභාවයට පත්විය යුතුය. එසේ වුව ද ආදායම් උත්පාදනයට සාපේක්ෂව වියදම් සඳහා හේතු වන ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමක් ප්‍රායෝගික වශයෙන් සිදුවන තත්ත්වය යටතේ ඒ වෙනුවෙන් ආයතන

බලතල තුළ තවදුරටත් ක්‍රියාකාරීව ව්‍යාප්ත වීමේ අවශ්‍යතාවය පවතී.

ආ) ඉහත “අ” හි සඳහන් නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ද ඊට පරිබාහිරව වුව ද මෙවැනි ආයතනයක ක්‍රියාත්මක වීම උදෙසා ඒ වෙනුවෙන් මහපෙන්විය හැකි උපදේශක සභාවක් සිටීම වැදගත් වෙයි. එහෙත් එවැනි තත්ත්වයකට ප්‍රඥප්තිය තුළ විධිවිධාන සැලසී නොමැති තත්ත්වය සැලකිය යුතු කරුණකි.

ඇ) ආයතනයෙහි අරමුදල ස්වාධීන නොවීමෙන් පළාත් සභාවේ අයවැය ලේඛනය යටතේ පාලනය වන ආයතනයක් වීමෙන් ආයතනයෙහි ස්වාධීන ක්‍රියාකාරීත්වයට සීමාවන් පවතියි. එමඟින් පළාත් සභා අරමුදලට ආයතනික දායකත්වය විසඳා ගැනීමට වුව ද ගැටලුවක්ව පවතියි. එබැවින් ඒ සඳහා ස්වාධීන අරමුදලක් පවත්වාගෙන යාම සඳහා කරුණු සැලකීම වැදගත් වෙයි.

ඈ) අදාළ නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක 1995 අංක 1 දරණ දකුණු පළාත් සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය සංශෝධනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පවතින බැවින් ඒ සඳහා කටයුතු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය නිර්දේශ කෙරේ.

දකුණු පළාත් කාර්මික සංවර්ධන අධිකාරිය.

දකුණු පළාතේ කාර්මික ව්‍යාපෘති ප්‍රවර්ධනය කිරීම, සංවර්ධනය කිරීම සහ වැඩිදියුණු කිරීම ප්‍රධාන පරමාර්ථය වශයෙන් සලකා පිහිටුවන ලද අධිකාරියකි. දකුණු පළාතේ 2002 අංක 21 දරණ දකුණු පළාත් කාර්මික සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය යටතේ සංස්ථාපනය කර ඇත.

දකුණු පළාත් කාර්මික සංවර්ධන අධිකාරියෙහි කාර්යයභාරය

(අ) දකුණු පළාතේ කර්මාන්ත පිහිටුවීම හා සංවර්ධනය දිරිමත් කිරීම හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

(ආ) කාර්මික ව්‍යාපෘති පිහිටුවීමේ කාර්යය සඳහා දේශීය හා විදේශීය ආයෝජකයන් දකුණු පළාතට ආකර්ෂණය කර ගැනීම සහ අවශ්‍ය උපදෙස් දීමෙන් ඒ ආයෝජකයන්ට සහාය වීම.

(ඇ) මූලික පහසුකම් සුලභව ලබාගත හැකි ස්ථාවර ආර්ථිකයක් හා ආයෝජනය සඳහා සුදුසු පරිසරයක් ඇති කිරීමට කටයුතු කිරීම.

(ඈ) අභ්‍යාස වැඩසටහන්, සම්මන්ත්‍රණ, වැඩමුළු, වැඩසටහන්, සම්මේලන, අධ්‍යාපනික වාරිකා සහ කාර්මික පර්යේෂණ පැවැත්වීම මගින් ව්‍යාපාරික නිපුණතා වැඩිදියුණු කිරීමට අදාළ අභ්‍යාස සහ අධ්‍යාපනික කටයුතු භාර ගැනීම.

(ඉ) කාර්මික සංවර්ධනයට අදාළ තොරතුරු හා දැනුම පතළ කිරීම.

(ඊ) පළාතේ කර්මාන්තකරුවන් අතර සුභද සබඳතා ඇති කිරීමෙහිලා ඔවුන් දිරිමත් කිරීම සහ සියලු කාර්මික ව්‍යාපාර නියමාකාරයෙන් සම්බන්ධීකරණය කිරීම හා ඒවායේ වර්ධනය අන්තර් සබඳතා ගොඩනැගීම මගින් ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

(උ) පළාත ඇතුළත නිෂ්පාදන සඳහා වෙළෙඳපොළවල් ඇති කිරීම සහ පළාතෙන් පිටත වෙළෙඳපොළවල් හසුකර ගැනීම.

(ඌ) අලෙවියට අදාළ ආධාර ලබාගැනීමට අදහස් කරන කර්මාන්තකරුවන් විසින් කරනු ලබන ඉල්ලීම් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම.

(එ) කර්මාන්ත නවීකරණය සඳහා අවශ්‍ය කාර්මික දැනුම ලබාගැනීම පහසු කිරීම හා කාර්මික නිපුණතා වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා මූල්‍යාධාර දීම.

(ඒ) කළමනාකරණය, නිෂ්පාදනය හා බෙදාහැරීම පිළිබඳ නවීන ක්‍රම ඇති කිරීමෙහිලා ධෛර්යමත් කිරීම සහ කාර්ය ඵලය පිළිබඳ තත්ත්ව වර්ධනය හා දියුණුව ප්‍රවර්ධනය කිරීම, සහ

(ඔ) අමාත්‍යවරයාගේ අනුමැතිය ඇතිව අධිකාරියේ පරමාර්ථවලට අදාළ වෙනත් සංවර්ධන කටයුතු භාර ගැනීම.

දකුණු පළාත් කාර්මික සංවර්ධන අධිකාරියෙහි සංවිධාන ව්‍යුහය.

දකුණු පළාත් කාර්මික සංවර්ධන අධිකාරිය පහත සඳහන් නිල සාමාජිකයන්ගෙන් හා පත් කළ සාමාජිකයන්ගෙන් සැදුම් ලත් අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයකින් සමන්විතය.

නිල සාමාජිකයින් ;

අ) දකුණු පළාත් සභාවේ නියෝජ්‍ය ප්‍රධාන ලේකම් (සැලසුම්)

ආ) දකුණු පළාත් සභාවේ කර්මාන්ත නියෝජ්‍ය ලේකම්

ඇ) දකුණු පළාත් සංවර්ධන අධිකාරියෙහි අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්

ඈ) දකුණු පළාත් කාර්මික සංවර්ධන මණ්ඩලයේ කළමනාකරු

ඉ) දකුණු පළාත් හස්ත කර්මාන්ත සංවර්ධන මණ්ඩලයේ සහකාර අධ්‍යක්ෂ

ඊ) 1979 අංක 40 දරණ පනත යටතේ පිහිටුවන ලද ශ්‍රී ලංකා ආනයන සංවර්ධන මණ්ඩලය විසින් නම් කරන ලද ඒ මණ්ඩලයේ නියෝජිතයෙක්

උ) 1982 අංක 35 දරණ පනත යටතේ පිහිටුවන ලද ජාතික ශිල්ප සභාව විසින් නම් කරනු ලැබූ ඒ සභාවේ නියෝජිතයෙක්

ඌ) 1996 අංක 18 දරණ ශ්‍රී ලංකා දක්ෂිණ සංවර්ධන අධිකාරිය පනත යටතේ පිහිටුවන ලද ශ්‍රී ලංකා දක්ෂිණ සංවර්ධන අධිකාරියේ

අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් විසින් නම් කරනු ලැබූ ඒ අධිකාරියේ නියෝජිතයෙක් පත් කළ සාමාජිකයින්,

අ) දකුණු පළාතේ බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ විශිෂ්ටත්වයක් ලැබූ තැනැත්තෙක්

ආ) දකුණු පළාතේ පෞද්ගලික අංශයේ කර්මාන්තකරුවෙක්

ඇ) කර්මාන්ත හා වාණිජ ක්ෂේත්‍රයේ ඔප්පු කළ හැකි පළපුරුද්දක් ඇති සාමාජිකයන් දෙදෙනෙක්

ඈ) හස්ත කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රයේ ඔප්පු කළ හැකි පළපුරුද්දක් ඇති තැනැත්තෙක් සමස්ත අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල සාමාජිකයින් සංඛ්‍යාව 13ක් වන අතර, ඒ අතරින් එක් අයෙකු සභාපති වශයෙන් පත්කරනු ලබයි.

දකුණු පළාත් කාර්මික සංවර්ධන අධිකාරී බලතල

අ) යම් වංචල හෝ නිශ්චල දේපලක් අත්කර ගැනීම, දැරීම, බද්දට ගැනීම හෝ දීම, උකස් කිරීම හෝ කුලියට දීම හෝ විකිණීම හෝ අන්‍යාකාරයකින් නියාමනය කිරීම.

ආ) අධිකාරිය වෙත පවරන ලද හෝ අධිකාරිය විසින් අත්කර ගන්නා ලද යම් ඉඩමක ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම.

ඇ) යම් බැංකුවක හෝ බැංකුවල ජංගම, ඉතිරිකිරීමේ හෝ තැන්පතු ගිණුම් විවෘත කර පවත්වාගෙන යාම.

ඈ) මේ ප්‍රඥප්තියේ විධිවිධාන ප්‍රකාර, පෙළඹවීම් සහිත නිෂ්පාදන දිරි ගැන්වීම්.

ඉ) මේ ප්‍රඥප්තියේ විධිවිධානවලට යටත්ව, අධිකාරියේ කර්තව්‍ය ඉටු කිරීම සහ බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය විය හැකි සියළු

හවුල් ගිවිසුම්, කොන්ත්‍රාත්තු හෝ සාමූහික ගිවිසුම්වලට කෙලින්ම හෝ ඒ සඳහා බලය දෙන ලද යම් නිලධරයකු හෝ අනුයෝජිතයෙකු මගින් ඇතුළත් වීමේ හා ඒ කටයුතු ඉටු කිරීම.

ඊ) සෑම කාර්මික සංවර්ධන ක්ෂේත්‍රයකම පර්යේෂණ පවත්වාගෙන යාම හා ඒ කටයුතුවලට සහාය වීම සහ ඒ කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කිරීම.

උ) අධිකාරිය විසින් ඉටු කරන ලද සේවාවන් සහ අධිකාරිය විසින් කුලියට දෙන ලද හෝ බදු දෙන ලද ගොඩනැගිලි, පරිශ්‍ර හෝ උපකරණ සම්බන්ධයෙන් ගාස්තු හා කුලී අයකර ගැනීම.

ඌ) අධිකාරිය වෙත සපයන ලද සේවාවන් හෝ අධිකාරිය වෙත කුලියට හෝ බද්දට දෙන ලද ගොඩනැගිලි, පරිශ්‍ර හෝ උපකරණ සම්බන්ධයෙන් ගාස්තු හෝ කුලී ගෙවීම.

එ) කාර්ය මණ්ඩලය පත් කිරීම, පුහුණු කිරීම, ඔවුන්ට වේතන හා වැටුප් ගෙවීම, නිවාඩු දීම සහ කාර්ය මණ්ඩලයේ සේවා අවසන් කිරීම ඇතුළු ඔවුන්ගේ විනය පාලනය ක්‍රියාත්මක කිරීම.

ඒ) කාර්ය මණ්ඩලය වෙත රාජකාරී ලැයිස්තුවක් සැපයීම, ඔවුන්ගේ වැඩ කටයුතු ඇගයීම හා ඊට අදාළ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.

ඔ) අධිකාරියේ නිලධරයන්, සේවකයන් හා වෙනත් සේවා නියුක්තයන්ගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා අර්ථසාධක අරමුදල් යෝජනා ක්‍රම හා වෙනත් යම් සුභසාධක යෝජනා ක්‍රමයක් පිහිටුවීම.

ඕ) අධිකාරියේ අභිප්‍රායන් මුදුන් පමුණුවා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය යන්ත්‍රෝපකරණ, උපකරණ හා වාහන ආනයනය කිරීම හෝ වෙනත් යම් ආකාරයකින් ලබාගැනීම.

ක) අධිකාරියේ අභිප්‍රායන් මුදුන් පමුණුවා ගැනීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වියදම් ගෙවීම.

ග) ප්‍රාදේශීය ප්‍රභවයන්ගෙන් සහ ලංකාණ්ඩුව හරහා විදේශීය සහ ජාත්‍යන්තර ප්‍රභවයන්ගෙන් වංචල හා නිශ්චල දෙවර්ගයේම දේපල ප්‍රදාන, පරිත්‍යාග, රික්තවර්ණ, ද්‍රව්‍යාධාර, උපදේශාත්මක සේවා සහ මූල්‍යාධාර සහ වෙනත් යම් වර්ගයේ ආධාර පිළිගැනීම සහ ලබාගැනීම.

ජ) මේ ප්‍රඥප්තියේ වෙනත් විධි විධානවලට යටත්ව, අධිකාරියේ අභිප්‍රායයන් මුදුන් පමුණුවා ගත හැකි වන පරිදි, දේශීය හෝ විදේශීය හෝ සංවිධාන හෝ කාර්ය මණ්ඩලය සමඟ ඒකාබද්ධ ව්‍යවසාය හෝ හවුල් ව්‍යාපෘතිවලට ඇතුළත් වී, ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම.

ට) අධිකාරියේ කර්තව්‍ය ඉටු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය විය හැකි යම් මුදල් ප්‍රමාණ, අමාත්‍යවරයාගේ එකඟත්වය ඇතිව බැංකු, මූල්‍ය සංවිධාන හෝ වෙනත් යම් ආණ්ඩුවේ හෝ පෞද්ගලික සංවිධානවලින් ණය හෝ අයිරා මාර්ගයෙන් ණයට ගැනීම.

ඩ) අධිකාරියේ මග පෙන්වීම යටතේ විවිධ කර්මාන්ත හා රැකියා උත්පාදන ව්‍යාපෘති ආරම්භ කිරීමේ කාර්යය සඳහා ණය පහසුකම් සැපයීම, ප්‍රාග්ධන ආයෝජනවලට දායකවීම, පහසුකම් සහ වෙනත් ආම්පන්න ප්‍රදානය කිරීම.

දකුණු පළාත් කාර්මික සංවර්ධන අධිකාරිය දැනට ලබා ඇති සාර්ථකත්වය

දකුණු පළාත් කාර්මික සංවර්ධන අධිකාරිය ප්‍රඥප්තියෙහි අරමුණු හා සැසඳීමේදී ඊට අදාළව ආයතනය යම් සාර්ථකත්වයක් ලබා ඇත. එහෙත් ආයතනයෙහි ක්‍රියාත්මක ස්වරූපය ප්‍රඥප්තිය සම්පාදනයෙහිලා අදාළ වන ව්‍යවස්ථාවේ ව්‍යවස්ථාවේ අරමුණු තුළට ළඟා වී ඇතැයි යන කරුණ සම්බන්ධයෙන් සැහීමකට පත්විය නොහැක. එසේම ආයතනික අරමුදල සංස්ථාපනයේදී ව්‍යවස්ථාවේ පරමාර්ථ සලකා අරමුදලෙහි වියදම් විස්තර වී නොමැත.

ඌව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරුමය උපදේශක කාර්යාංශය.

ඌව පළාත තුළ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා පුළුල් බලතල සහිත ආයතනයක් ගොඩනැගීමේ අවශ්‍යතාවය මත ඌව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරුමය උපදේශක කාර්යාංශ සංස්ථාපනය කර ඇත. ඌව පළාතේ 2011 අංක 11 දරණ ඌව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරුමය උපදේශක කාර්යාංශ ප්‍රඥප්තිය යටතේ මෙම ආයතනය සංස්ථාපනය වී ඇත.

ඌව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරුමය උපදේශක කාර්යාංශයෙහි කාර්යයහාරය

- (අ) ඌව පළාතේ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමට දායක වීම.
- (ආ) පළාතේ විවිධ ආයතන මගින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා අවශ්‍ය මානව, භෞතික, සම්පත් හා උපදේශාත්මක සේවාවක් ලබාගැනීම.
- (ඇ) පළාත තුළ හා ඉන් බැහැරට ක්‍රියාත්මක වෙමින් පළාත් සභාව වෙත ආදායම් උපයාදීම.
- (ඈ) පළාත් තුළ රැකියා ජනිත කිරීමට දායක කර ගැනීම
- (ඉ) පළාත තුළ ඉංජිනේරුමය කාර්යයන් සඳහා අවශ්‍ය මානව හා භෞතික හා තාක්ෂණික දැනුම ලබාදෙන සංවිනයක් ලෙස ක්‍රියාකිරීම.

ඌව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරු උපදේශක කාර්යයෙහි සංවිධාන ව්‍යුහය.

ඌව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරු උපදේශක කාර්යාංශයට හත් දෙනෙකුගෙන් යුත් පාලක සභාවකින් පාලනය වෙයි. එහි සාමාජිකත්වය පහත පරිදි වෙයි.

අ) පරිපාලනය, ගණකාධිකරණය, ඉංජිනේරු විද්‍යාව යන විෂය ක්ෂේත්‍රයන් එකක් හෝ කිහිපයක් පිළිබඳ පළපුරුද්ද හා නිපුණතාවයන් දක්වා ඇතැයි උභව පළාත් මෙම කාර්යාංශය අයත් අමාත්‍යාංශයේ අමාත්‍යවරයා සෑහීමකට පත් වන තුන්දෙනෙක්

ආ) ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම්, මාර්ග, වාරිමාර්ග හා මූල්‍ය යන ක්ෂේත්‍රයන්හි සේවයේ නියුතු උභව පළාත් සභා රාජ්‍ය සේවයේ ඡ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් හතර දෙනෙක්

එසේම ඉහතින් සඳහන් කළ “අ” කාණ්ඩය යටතේ පත්වන සාමාජිකයන්ගෙන් එක් අයෙක් අමාත්‍යවරයා විසින් අදාළ පාලක සභාවේ සභාපතිවරයා වශයෙන් පත්කරනු ලැබිය යුතුය.

තව ද, කාර්යාංශය සඳහා සාමාන්‍යාධිකාරීවරයෙකු සිටිය යුතු අතර, ඔහු උභව පළාත් ප්‍රධාන ලේකම් විසින් අමාත්‍යවරයාගේ එකඟතාවය ඇතිව පත්කරනු ලබන්නෙකි. ඔහු කාර්යාංශයෙහි ප්‍රධාන පරිපාලන නිලධාරියා වන්නේය.

උභව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරු උපදේශක කාර්යාංශයෙහි බලතල.

අ) උභව පළාත තුළ හෝ ඉන් බැහැර යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමේ අරමුණ ඇතිව ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන සිවිල් හෝ යාන්ත්‍රික හෝ විදුලි හෝ විද්‍යුත් හෝ ඕනෑම ආකාරයක ඉංජිනේරුමය ස්වභාවයක් ගන්නා සංවර්ධන ව්‍යාපෘති, වැඩසටහන්, කර්මාන්ත හෝ කාර්යයන් සැලසුම් කිරීම, ඇස්තමේන්තු කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම, නඩත්තු කිරීම, ප්‍රගති පාලනය කිරීම, අධීක්ෂණය කිරීම, ඒ සඳහා අවශ්‍ය උපදෙස් දීම සහ එවැනි ව්‍යාපෘති, වැඩසටහන්,

කර්මාන්ත හෝ කාර්යයන් සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය කරන වාර්තා සකස් කිරීම හා අවශ්‍ය පරිදි එම වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීම.

ආ) යම් ලිඛිත නීතියක සඳහන් කොන්දේසිවලට යටත්ව ඉහත (අ) උප වගන්තියේ සඳහන් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති, වැඩසටහන්, කර්මාන්ත හෝ කාර්යයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය විය හැකි ගිවිසුම්වලට හෝ එකඟවීම්වලට උභව පළාත තුළ හෝ ඉන් බැහැර යම් තැනැත්තෙකු සමඟ අමාත්‍යවරයාගේ පූර්ව අනුමැතිය ඇතිව කෙළින්ම හෝ හවුල් ව්‍යාපාරයක ස්වරූපයෙන් හෝ ඇතුළත් වීම, ඒවා ඉටුකරවා ගැනීම හා කරගෙන යාම.

ඇ) ඉහත (අ) උප වගන්තියේ සඳහන් යම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක්, වැඩසටහනක්, කර්මාන්තයක් හෝ කාර්යයන් නිම කිරීමට අපොහොසත් වන හෝ පැහැර හරින තැනැත්තෙකු හෝ තැනැත්තන් පිළිබඳව නීතිමය කටයුතු කිරීම හා එකී ව්‍යාපෘතිය, වැඩසටහන කර්මාන්තය හෝ කාර්යය නිම කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.

ඈ) අමාත්‍යවරයා විසින් අනුමත කරනු ලබන සැලසුම් හා මූලධන ආයෝජන සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

ඉ) ආණ්ඩුවේ හෝ පළාත් සභාවේ හෝ වෙනත් පළාත් සභාවක හෝ වෙනත් පළාත් සභාවකට අයත් ආයතනයක හෝ රජයට අනුබද්ධ ආයතනයක හෝ ඉල්ලීම අනුව ඒ ආයතනය වෙනුවෙන් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති, වැඩසටහන්, කර්මාන්ත හෝ කාර්යයන්, සැලසුම් කිරීම, ඇස්තමේන්තු කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම, සම්බන්ධීකරණය කිරීම හෝ උපදෙස් දීම හෝ අන්‍ය ආකාරයකින් ඊට සහාය ලබාදීම.

- ඊ) මෙම කාර්යාංශය වෙනුවෙන් සපයනු ලබන කවර හෝ සේවාවක් සඳහා ගාස්තු අයකිරීම.
- උ) මුදලින් හෝ ද්‍රව්‍යමය ස්වරූපයෙන් හෝ උපකරණ ලෙස හෝ ප්‍රධාන, ආධාර පරිත්‍යාග භාර ගැනීම හා කාර්යාංශයේ අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහා ඒවා උපයෝගී කර ගැනීම.
- ඌ) යම් වංචල හෝ නිෂ්චල දේපලක් මිලට ගැනීම හෝ එසේ මිලට ගත් දේපලක් බැහැර කිරීම.
- ඹ) කාර්යාංශයේ කාර්යයන් සඳහා අවශ්‍යවන්නා වූ මානව හෝ භෞතික සම්පත් මිලට හෝ කුලී පදනම මත හෝ බද්දට හෝ වෙනත් ආකාරයකින් ගාස්තුවක් ගෙවීමේ පදනමක් මත සපයා ගැනීම.
- ඪ) මේ ප්‍රඥප්තිය යටතේ කාර්යාංශය විසින් තම වගකීම් ඉටු කිරීම සඳහා කාර්යාංශයට අවශ්‍යවන මුදල්, අමාත්‍යවරයාගේ ලිඛිත අවසරය ඇතිව අමාත්‍යවරයා විසින් ලබාදෙන නියමයන්ට අනුකූලව අයිතවත් මගින් හෝ අන්‍ය ආකාරයකින් හෝ රාජ්‍ය බැංකුවකින් හෝ රජයට අනුබද්ධිත මූල්‍ය ආයතනයකින් ගැනීම.
- ඵ) රාජයට හෝ රාජ්‍ය අනුබද්ධිත ආයතනයට හෝ පළාත් සභාවකට හෝ වෙනත් පළාත් සභාවකට අයත් ඉඩම්වල භුක්තිය භාර ගැනීම හා එම ඉඩම් සංවර්ධන කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීම.
- ආ) කාර්යාංශය විසින් ස්වකීය බලතල කාර්යය හා කර්තව්‍ය ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහි, ඉටු කිරීමෙහි හා කිරීමෙහිලා යම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති, කර්මාන්ත, වැඩසටහන් හෝ කාර්යයන් සකස් කරන විට හෝ ක්‍රියාත්මක කරන විට යෝජිත වැඩකටයුතුවලට ආණ්ඩුවේ හෝ පළාත් සභාවේ හෝ

වෙනත් පළාත් සභාවක හෝ රාජ්‍ය සංස්ථාවක හෝ මණ්ඩලයක අයිතිවාසිකම්, සම්බන්ධතා හෝ කර්තව්‍යයන් කෙරෙහි බලපෑම් ඇතිවේද අවස්ථාවෝචිත පරිදි ඒ අදාළ ආයතනය විමසා ඒවා සකස් කිරීම හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීම.

ඌව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරුමය උපදේශක කාර්යාංශය දැනට ලබා ඇති සාර්ථකත්වය

ඌව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරු උපදේශක කාර්යාංශය යටතේ ප්‍රධාන වැඩබිම් දෙකක් පවත්වාගෙන යන අතර, එහි ප්‍රධාන වැඩබිම දියතලාව කහගොල්ල ප්‍රදේශයේ පවත්වාගෙන යනු ලබයි. කාර්යාංශයෙහි මේ වන විට ප්‍රධාන කාර්යය වී ඇත්තේ කාර්යාංශය සතු යන්ත්‍රෝපකරණ, වාහන කුලී පදනම මත බැහැර පාර්ශවයන්ට ලබාදෙමින් අදායම් උත්පාදනය කරයි. ඊට අමතරව වාහන නඩත්තු කාර්යයන් පවත්වාගෙන යාමේදී ඌව පළාත් සභාව සතු කාර්යාංශය විසින් නඩත්තුව හේතුවෙන් පළාත් සභා අරමුදලට පහසුවක් වී ඇත. එසේම ඌව පළාත් වෙනත් රාජ්‍ය ආයතන සතු වාහන නඩත්තු හා සේවා කටයුතු ද කාර්යාංශය විසින් සිදුකරනු ලබයි.

කෙසේ වෙතත්, අදාළ ප්‍රඥප්තිය යටතේ අරමුණු හා බලතල සමඟ සැසඳීමේදී, වර්තමාන ක්‍රියාවලිය ඊට ආසන්න වී නොමැත. එසේම මෙවැනි කාර්යාංශයක් සංස්ථාපනයේදී පෞද්ගලික පාර්ශවයන් සමඟ ඒකාබද්ධ ව්‍යවස්ථාවන්ට යොමුවීමට විධිවිධාන සලසා ගැනීම, වැනි කරුණු ප්‍රඥප්තියෙහි බලතල යටතේ සලකා නොමැත. එසේම ඇතුළත්ව ඇති යම් බලතල සම්බන්ධයෙන් වන හරය කුමක්ද යන්න ද අපැහැදිලිය.

ප්‍රඥප්තියෙහි දීර්ඝ නාමය, ප්‍රඥප්තියෙහි බලපැවැත්වීම උදෙසා ප්‍රධාන කරුණක් වුවත්, ඌව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරු උපදේශක කාර්යාංශ ප්‍රඥප්තියෙහි දීර්ඝ නාමය, කාර්යාංශයෙහි වර්තමාන ක්‍රියාත්මක තත්ත්වයට අනුරූපී වී නොමැත.

එසේම, කාර්යාංශයෙහි අරමුදලට රැස්කළ යුතු ආදායම සහ කළහැකි වියදම් පිළිබඳ සංශෝධනයන් සිදුකිරීම් අවශ්‍යතාවය පවතී. කාර්යාංශයෙහි ආදායම් ඵලදායී ආයෝජන ස්වභාවයෙන් යෙදවීමට හැකිවන පරිදි විධිවිධාන සැලසී නොමැති අතරම, පළාත් සභා අරමුදලට උපයන ලද ආදායමෙන් කොටසක් බැහැර කිරීමට හැකිවන පරිදි විධිවිධාන සැලසී නොමැත.

ඌව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරුමය උපදේශක කාර්යාංශය පිළිබඳ තවදුරටත් සාර්ථකත්වය සඳහා යෝජනා හා නිර්දේශ

අ) ඌව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරු උපදේශක කාර්යාංශය සඳහා ප්‍රඥප්තිය යටතේ දැනටමත් ලැබී ඇති බලතල ප්‍රඥප්තියෙහි අරමුණ උදෙසා ක්‍රියාත්මක කිරීමට ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් යටතේ කටයුතු කිරීමට උපදෙස් දීම හා අවශ්‍ය මහ පෙන්වීම හා උපදේශනය ලබාදීම.

ආ) ප්‍රඥප්තියෙහි දීර්ඝ නාමයෙහි සඳහන් පරමාර්ථයට ඌව පළාත් ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරු උපදේශක කාර්යාංශය සඳහා පුළුල් බලතල සහිත ආයතනයක් බිහි කිරීම යන්නයි. එහෙත් ප්‍රඥප්තියෙහි මුඛ්‍ය අභිලාශය එමගින් ප්‍රකාශ වී යැයි සැලකිය නොහැක. එසේම බලතල විස්තර කිරීමේ දී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ පළාත් සභා ලැයිස්තුවෙහි 21 වන ඡේදයෙහි අභිලාශයන්ට විස්තර වී ඇති බලතල ප්‍රමාණවත් යැයි සැලකිය නොහැක. එසේම, කාර්යාංශයෙහි අරමුදල සම්බන්ධයෙන් ද ආදායම් වියදම් පිළිබඳ දැනට පවත්නා විධිවිධාන වලට සාපේක්ෂව වැඩිමනත් සාර්ථක විධිවිධාන ඇතුළත්වීමේ අවශ්‍යතාවය පවතී. එබැවින්, ඊට අදාළ වගන්ති සංශෝධනය විය යුතු වේ.

එබැවින්, මෙම සියළුම කරුණු ආවරණය වීම පිණිස දැනට බලපැවැත්වෙන ඌව පළාත් 2011 අංක 11 දරණ ඉදිකිරීම්

හා ඉංජිනේරු උපදේශක කාර්යාංශ ප්‍රඥප්තිය සංශෝධනය කිරීමේ හෝ එය පරිවර්තනය කර නව ප්‍රඥප්තියක් සෑදීමේ අවශ්‍යතාවය පවතී.

ඌව ව්‍යවසාය සංවර්ධන වැඩසටහන

ඌව පළාතට ආවේනික වූ විභවතාවයන් හා නවීන තාක්ෂණය යොදා ගනිමින් අභියෝග ජයගත හැකි වන පරිදි ව්‍යවසායකයන්ට ක්‍රියාකාරීත්වය හා ආදායම් පුළුල් ලෙස බෙදී යන නිෂ්පාදන හා සේවා ව්‍යාපාර ප්‍රවර්ධනය මගින් රැකියා නිර්මිත වෙළඳපොළක් ජනිත කරමින් ඌව පළාතේ හා රටේ ආර්ථික සංවර්ධනයට දායක වීමේ අරමුණ ඇතිව පවත්වාගෙන යාම සඳහා පිහිටුවන ලද ආයතනයකි. ඌව පළාතේ 2017 අංක 2 දරණ ඌව ව්‍යවසාය සංවර්ධන වැඩසටහන් ප්‍රඥප්තිය යටතේ ආයතනය සංස්ථාපනය කර ඇත.

ඌව ව්‍යවසාය සංවර්ධන වැඩසටහනෙහි ආයතනික කාර්යයභාරය.

ඌව පළාතට ආවේනික වූ විභවතාවයන් හා නවීන තාක්ෂණය යොදා ගනිමින් අභියෝග ජයගත හැකි වන පරිදි ව්‍යවසායකයන්ට ක්‍රියාකාරීත්වය හා ආදායම් පුළුල් ලෙස බෙදී යන ව්‍යාපාර ප්‍රවර්ධන මගින් ආර්ථික සංවර්ධනයට දායක වීම අධිකාරියෙහි ප්‍රධාන කාර්යය වෙයි. ඊට අතිරේකව පහත සඳහන් අරමුණු ද ඇත්තේය.

- අ) ඌව පළාතේ ව්‍යාපාර ප්‍රවර්ධනය තුළින් දළ ජාතික නිෂ්පාදිතය සඳහා පළාතේ දායකත්වය ඉහළ වටිනාකමකට ගෙන ඒම.
- ආ) ඌව පළාතේ නිෂ්පාදන සඳහා පවතින දේශීය හා ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොළ අවස්ථා පුළුල් කිරීම.

ඇ) උභව පළාතේ ව්‍යවසායකයන්ට අවශ්‍ය තාක්ෂණික උපදේශන හා අනෙකුත් ආනුෂංගික සේවාවන් ලබා දීම.

ඈ) ආර්ථික සංවර්ධනයට ඉහළ සක්‍රීය දායකත්වයක් ලබා දෙන උභව පළාතේ ව්‍යවසායකයන්ට නව ව්‍යවසාය සංවර්ධනයට අවශ්‍ය මූල්‍ය පහසුකම් ලබා දීම.

ඉ) පළාතේ පවතින විභවතාවයන් පරිසර හිතකාමී අයුරින් නිශ්පාදන කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීම.

උභව ව්‍යවසාය සංවර්ධන වැඩසටහනෙහි සංයුතිය.

උභව ව්‍යවසාය සංවර්ධන වැඩසටහන යටතේ ආයතනයෙහි සංයුතිය භාරකාර මණ්ඩලයකින් සමන්විත වෙයි. එම භාරකාර මණ්ඩලය උභව පළාත් ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් පත්කරනු ලබන අතර එහි පහත අයවලුන්ගෙන් සමන්විත වෙයි.

අ) උභව පළාත් සභාවේ ප්‍රධාන අමාත්‍ය

ආ) උභව පළාත් සභාවේ අමාත්‍යවරුන්

ඇ) උභව පළාත් සභාවේ සභාපති

ඈ) උභව පළාත් සභාවේ විපක්ෂ නායක

ඉ) උභව පළාත් සභාවේ එකඟතාවයෙන් පත්කරන විපක්ෂ මන්ත්‍රීවරු දෙදෙනෙකු

ඊ) උභව පළාතේ ප්‍රධාන ලේකම්

උ) උභව පළාතේ නියෝජ්‍ය ප්‍රධාන ලේකම්

එසේම භාරකාර මණ්ඩලයෙහි සභාපති උභව ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා වන අතර, උභව ප්‍රධාන ලේකම් එහි ලේකම්වරයා වෙයි.

මධ්‍යම පළාත් සභාවේ 2008 අංක 1 දරණ මධ්‍යම පළාත් කලාපීය ආර්ථික සංවර්ධන ආයතන ප්‍රඥප්තිය යටතේ පිහිටුවා ඇති මධ්‍යම පළාත් කලාපීය ආර්ථික සංවර්ධන ආයතනයෙහි කාර්යයභාරය

2000 ජූලි මස සිට 2007 ජූනි මස දක්වා මධ්‍යම පළාතේ ක්‍රියාත්මක වූ ශ්‍රී ලංකා ජර්මන් ආර්ථික සහයෝගිතා වැඩසටහන විසින් පළාතේ ආර්ථික සංවර්ධනය වේගවත් කිරීම සඳහා හඳුන්වා දී ක්‍රියාත්මක කළ සංවර්ධන ක්‍රමෝපායන් සහ වැඩසටහන් වඩාත් ශක්තිමත්ව ඉදිරියට ගෙනයාම හා කලාපය වෙතින් ආර්ථික සංවර්ධන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම මධ්‍යම පළාත් කලාපීය ආර්ථික සංවර්ධන ආයතනයෙහි මූලික අරමුණයි.

මධ්‍යම පළාත් කලාපීය ආර්ථික සංවර්ධන ආයතනයෙහි සංවිධාන ව්‍යුහය

මධ්‍යම පළාත් කලාපීය ආර්ථික සංවර්ධන ආයතනය පහත අයවලුන්ගෙන් සමන්විත වේ.

- අ) මධ්‍යම පළාතේ කලාපීය ආර්ථික සංවර්ධනය පිළිබඳ විශේෂඥයකු
- ආ) මධ්‍යම පළාතේ දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයෙකු (වසර 3කට වරක් මහනුවර, මාතලේ සහ නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරු වරින් වර නියෝජනය වන පරිදි)
- ඇ) මධ්‍යම පළාතේ කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්
- ඈ) මධ්‍යම පළාතේ නියෝජ්‍ය ප්‍රධාන ලේකම් (මුදල්)
- ඉ) මධ්‍යම පළාතේ නියෝජ්‍ය ප්‍රධාන ලේකම් (සැලසුම්)
- ඊ) මධ්‍යම පළාතේ රාජ්‍ය බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ නියෝජිතයෙකු
- උ) මධ්‍යම පළාතේ කර්මාන්ත හා වාණිජ මණ්ඩල සාමාජිකයෙකු

උ) මධ්‍යම පළාතේ පෞද්ගලික අංශයේ කර්මාන්ත ව්‍යාපාරිකයෙකු

ඒ) මධ්‍යම පළාතේ කෘෂි ව්‍යාපාර ක්ෂේත්‍රයේ හෝ සංචාරක කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රයට සම්බන්ධ පෞද්ගලික අංශයේ නියෝජිතයෙකු

මධ්‍යම පළාත් කලාපීය සංවර්ධන ආයතනයන්හි බලතල

අ) මධ්‍යම පළාත තුළ විවිධ වූ නිෂ්පාදන හා සේවා සපයන්නන්ගේ හාණ්ඩ හා සේවාවල ගුණාත්මක බව ඉහළ නැංවීමට අදාළ තාක්ෂණික සේවා වැඩසටහනක් සංවිධානය කොට ක්‍රියාත්මක කිරීම.

ආ) මධ්‍යම පළාතේ නිෂ්පාදකයින් හා සේවා සපයන්නන් ජාතික හා ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපල වෙත සම්බන්ධ කර වීම.

ඇ) ගෝලීය වෙළෙඳපල රටාව තුළ තරඟකාරී වෙළෙඳපල ක්ෂේත්‍ර හඳුනාගෙන ඒවා ශක්තිමත් කර දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට ඉහළ දායකත්වයක් ලබාදීම.

ඈ) මධ්‍යම පළාත තුළ ආයෝජන හිතකාමී යාන්ත්‍රණයක් ස්ථාපනය කොට දේශීය හා විදේශීය ආයෝජකයින් මෙම පළාතේ ආයෝජනය කිරීමට පෙළඹවීම හා ඒ සඳහා ආකර්ශනය කර ගැනීම.

ඉ) මධ්‍යම පළාතේ නිෂ්පාදන හා සේවාවලට අගය එකතු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය අනුගත කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වාතාවරණය සැකසීම.

ඊ) ආර්ථික සහයෝගීතා වැඩසටහන යටතේ ක්‍රියාත්මක කළ සියළුම සේවා කටයුතු පවත්වාගෙන යාම සහ එම ආයතනය යටතේ සංවර්ධනය කළ නිෂ්පාදන හා සේවා අංශයන් තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම.

ප්‍රඥප්තිය යටතේ සාර්ථකත්වයකට කරුණු යෙදේ ද යන්න හා එසේ නම් සාර්ථකත්වයේ ප්‍රමාණය

අදාළ ප්‍රඥප්තියෙහි සඳහන් විධිවිධාන අනුව මධ්‍යම පළාත් කලාපීය ආර්ථික සංවර්ධන ආයතනය ඉතා පුළුල් වූ අරමුණක් යටතේ බිහිකරන්නට යෙදී ඇත. එහි පරමාර්ථය එතරම් පුළුල්වීමෙන්ම කාර්යභාරය නිශ්චිත ද යන ප්‍රශ්නය ද පැන නඟිනු ඇත. මෙවැනි වූ ආයතනයක් සංස්ථාපනයේදී අරමුණ වඩාත් පැහැදිලිතාවයකින් තිබීම, පරමාර්ථයන්ට අනුකූලව කටයුතු කිරීමට පහසු කරවයි. කෙසේ වෙතත්, මධ්‍යම පළාත් කලාපීය ආර්ථික සංවර්ධන ආයතනයෙහි ප්‍රධාන කාර්යයක් වී ඇත්තේ ස්වයං රැකියා වැඩසටහන් ආදී විවිධ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමයි.

එසේම බලතල අතරට අයත් යම් යම් කරුණු පළාත් සභා මට්ටමින් ස්වාධීනව ක්‍රියාත්මක කළ නොහැකි කරුණු වෙයි. ක්‍රියාත්මක කළ හැකි කරුණු තුළ පමණක් දැනට තුළ පමණක් දැනට ආයතනය ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතියි. ආයතනයෙහි ඉපයීම් ආයතනයෙහි අරමුණු උදෙසා යොදවා ඇති අතර, ස්වයං රැකියා වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ඉපයීම් පළාතේ ජනතාවගේ උන්නතිය සඳහා යම්තාක් යොමු වීමෙන් පළාත් සභා අරමුදලට යම් පහසුවක් ඇති කරයි. එසේ හැරුණු කොට පළාත් සභා අරමුදල උදෙසා සෘජුව මුදල් උත්පාදනයක් මෙම ආයතනය මගින් සිදු නොවේ.

මධ්‍යම පළාතේ කලාපීය ආර්ථික සංවර්ධන ආයතනයෙහි තවදුරටත් සාර්ථකත්වය වෙනුවෙන් කරන යෝජනා හා නිර්දේශ

මධ්‍යම පළාත් කලාපීය ආර්ථික සංවර්ධන ආයතනයෙහි සාර්ථකත්වය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම උදෙසා විය යුතු ප්‍රධාන අවශ්‍යතාවය, අදාළ ප්‍රඥප්තිය උචිත ආකාරයට ශක්තිමත් කරලීමයි. මන්ද, මධ්‍යම පළාතේ 2008 අංක 01 දරණ මධ්‍යම පළාත් කලාපීය ආර්ථික සංවර්ධන ආයතනික ප්‍රඥප්තිය ව්‍යවස්ථානුකූලව

ගක්තිමත්වීම උදෙසා නිවැරදි විය යුතු කරුණු ගණනාවක් පවතියි. එසේ නිවැරදි විය යුතු කරුණු නම්,

- ❖ ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ අංක 1563/32 හා 2008 අගෝස්තු 22 දිනැති ගැසට් පත්‍රයෙහි මෙම ප්‍රඥප්තිය ප්‍රකාශ වී ඇති ආකාරයට එහි දීර්ඝ නාමයෙන් ආරම්භවී ගොඩනැගී ඇති ආකාරය ප්‍රඥප්ති කෙටුම්පත් කරන නියමයන්ට අනුකූල නොවීම හා එමඟින් කෙටුම්පත් දෝෂ ගණනාවක් හටගෙන තිබීම.
- ❖ ආයතනය නිසි ආකාරයෙන් සංස්ථාපනය වී නොතිබීම.
- ❖ ආයතනයෙහි අරමුණු හා බලතල නිශ්චිත නොවීම.
- ❖ ඇතුළත් වී ඇති යම් බලතල ව්‍යවස්ථාවේ පළාත් සභාවන්ට අදාළ බල සීමාවෙන් ඔබ්බට ව්‍යාප්ත වී තිබීම.
- ❖ ආයතනයෙහි කාර්ය මණ්ඩල සංයුතිය ප්‍රඥප්තියට ඇතුළත් වීමෙන් ප්‍රඥප්තිය සංශෝධනයකින් හැර පරිපාලන ව්‍යුහය ව්‍යාප්ත කර ගැනීමට නොහැකි වීම.
- ❖ ආයතනයෙහි අරමුදල ව්‍යවස්ථානුකූලව පිහිටුවා නොතිබීම. යන ආදී කරුණු මූලිකව දැක්විය හැක.

එබැවින් ඉහත සඳහන් කරුණු නිවැරදි කර ගනිමින් නිශ්චිත පරමාර්ථයන් පළාත් සභා ලැයිස්තුවෙහි 21වන ඡේදයෙහි පරමාර්ථයට අනුකූල වන පරිදි ඇතුළත් කර ගනිමින් නීත්‍යනුකූල සංස්ථාපනයකින් නැවත මෙම ආයතනය සංස්ථාපනය කරලීම වඩා වැදගත් වේ. ඒ සඳහා, අදාළ ප්‍රඥප්තියෙහි පවත්නා ව්‍යවස්ථානුකූල දෝෂ හා තාක්ෂණික දෝෂ ඉවත්වන පරිදි සකස්කර ගනු ලබන ප්‍රඥප්තියක් මගින් ආයතනයෙහි ක්‍රියාකාරීත්වයට වඩාත් පහසු වනු ඇත.

එසේම ප්‍රඥප්තියෙහි අරමුදල යටතේ පළාත් සභා අරමුදලට සෘජු දායකත්වයක් සඳහා විධිවිධාන සැලසී නොමැති වීම ආණ්ඩුක්‍රම

ව්‍යවස්ථාවේ 9 වන උපලේඛනයෙහි පළාත් සභා ලැයිස්තුවෙහි 21 වන ඡේදයේ සඳහන් අභිලාෂයන් පරිහානි ර වීමට හේතු විය හැකි බැවින් නැවත ප්‍රඥප්තිය කෙටුම්පත් කරනයේදී ඒ සම්බන්ධයෙන් ද සැලකිලිමත් වීම වැදගත් වෙයි. තවද, අදාළ ආයතනයෙහි පරිපාලන ව්‍යුහය ප්‍රඥප්තිය යටතේ විස්තර වීම, ආයතනයෙහි ව්‍යාප්තියට හානියක් විය හැකි තත්ත්වය යටතේ එවැනි වූ කරුණු සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන් සැලකිලිමත්වෙමින් අදාළ ප්‍රඥප්තිය පරිවිෂින්න කරමින් නව ප්‍රඥප්තියක් පැනවීම සිදුකිරීම නිර්දේශ කෙරේ.

එසේම මෙවැනි ආයතනයක සංයුතිය නිෂ්චය කිරීමේ දී ආයතනික පරමාර්ථයන්ට අනුකූල වන සංයුතියක් ඇතිකරගැනීම ද ඉතා වැදගත් වනු ඇත. නිෂ්චිත සංයුතියට අතිරේකව අවශ්‍යනම් උපදේශක මණ්ඩලයක් පවත්වා ගත හැක. එම කරුණු ද නව ප්‍රඥප්තියක් කෙටුම්පත් කරනයේදී සැලකීම වැදගත් වේ.

තව ද, මෙවැනි ආයතනයක් පෞද්ගලික ව්‍යවසායන් සමඟ බද්ධ ව්‍යාපෘති කිරීම, ආදායම් ප්‍රවර්ධනයට වැදගත් වෙයි. එම කරුණු ද ඉදිරියේදී ප්‍රඥප්ති සැකසීමේදී වැදගත් වන බව ද පෙන්වා දිය යුතුය.

පොදු නිරීක්ෂණ

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයෙහි පළාත් සභා ලැයිස්තුවට අදාළ 21 වන ඡේදය යටතේ ලබා දී ඇති බලතල ප්‍රමාණ කරගනිමින් ඒ ඒ පළාත් සභා විසින් පනවන්නට යෙදී ඇති ප්‍රඥප්ති හා, ඒ යටතේ පිහිටුවන්නට යෙදී ඇති ආයතන සම්බන්ධ නිරීක්ෂණ ඉහතින් සඳහන් කරන්නට යෙදුණි.

මෙහිදී සැලකිය යුතු විශේෂ කරුණ වන්නේ නැගෙනහිර පළාතේ පළාත් සභාව සහ උතුරු පළාතේ පළාත් සභාව විසින් ඉහත කී

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 21 වන ඡේදයට අනුකූලව එකඳු ප්‍රඥප්තියක් හෝ පනවා නොමැති වීමයි.

එසේම අනෙකුත් පළාත් සභා යටතේ වුව ද ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව අරමුණු කළ ආකාරයටම ව්‍යාප්ත වෙමින් අදාළ ප්‍රඥප්ති පනවා ඇතැයි යන්න සැලකිය නොහැක. මන්ද පනවා ඇති එවැනි එවැනි ප්‍රඥප්ති මගින් සංස්ථාපනය කරන ලද ආයතනයන්හි මුඛ්‍ය පරමාර්ථය වී ඇත්තේ බොහෝ දුරට රැකියා උත්පාදනයයි.

එසේම ව්‍යවස්ථාවෙන් අරමුණු කළ පරමාර්ථයට, සංස්ථාපනය වූ අරමුණු සමාන වූ අවස්ථා නිරීක්ෂණය වූයේ ආයතන කිහිපයක් හා සම්බන්ධයෙන් පමණි. එමගින් තහවුරු වන්නේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ අදාළ ඡේදයෙහි නිශ්චිත පරමාර්ථයන් තේරුම්ගෙන අදාළ ප්‍රඥප්ති සකස් කිරීමක් සිදුවී නොමැති බවයි. එසේම මෙම පර්යේෂණ අධ්‍යයනය සිදුකිරීමේදී ඒ බව තහවුරු වූ තවත් කරුණක් වනුයේ, මේ හා සම්බන්ධ තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා සිදුකරන ලද සම්මුඛ විචරණයන්ට සම්බන්ධ නිලධාරීන්ද, එවැනි ප්‍රඥප්තියක් ඇති බව දැන සිටියත් ඒ සඳහා බලය ලද ආකාරයන් සම්බන්ධයෙන් නිවැරදි අවබෝධයකින් සිටින බවයි.

පළාත් මට්ටමින් ආදායම් උත්පාදනයට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ ලැබී ඇති මෙම ප්‍රතිපාදනය, ව්‍යවස්ථාවට ඇතුළත් සෙසු ආදායම් ප්‍රභවයන්ට සාපේක්ෂව සුවිශේෂීය. මන්ද අනෙකුත් ආදායම් ප්‍රභවයන් පාර්ලිමේන්තුව විසින් පනවන ලද යම් නීතියක් මගින්, හෝ නීතියක් යටතේ අවසර දෙන ප්‍රමාණයට සීමා වී තිබීමයි. එසේ වුවද මෙම ව්‍යවස්ථාව යටතේ පළාත් සභාවක් විසින් ව්‍යවස්ථාවේ සඳහන් සීමාවන් තුළ පළාත් සභාවට අන්‍යය වන පරිදි ආදායම් උත්පාදනයන් උදෙසා ප්‍රඥප්ති සම්පාදනය කර ගත හැක. එහෙත් ඒ

හා සම්බන්ධයෙන් නිසි අවබෝධයකින් පළාත් සභා ක්‍රියාත්මක වී ඇති බවට සෑහීමට පත් විය නොහැක.

එසේම පළාත් සභා යටතේ දැනටමත් සම්මත වී ඇති ප්‍රඥප්ති බොහෝ දුරට කෙටුම්පත්කරණ දෝෂයන්ගෙන් යුක්තය. ප්‍රඥප්ති කෙටුම්පත්කරණයේදී සැලකිය යුතු මූලධර්ම නොසලකා කෙටුම්පත් වී තිබීම, සංයුතිය නිසි ආකාරයෙන් නොවීම. අරමුදල නිසි ආකාරයෙන් පිහිටුවා නොතිබීම ආදී අඩුපාඩු අධ්‍යයනයට ලක්කරන ලද සියළුම ප්‍රඥප්ති යටතේ පොදුවේ නිරීක්ෂණය විය.

තවද ප්‍රඥප්ති සම්පාදනයේදී පූර්වයෙන් වෙනත් පළාත් සභාවක් පනවන ලද ප්‍රඥප්තියක් එලෙසින්ම තවත් පළාත් සභා පනවා ගත් අවස්ථා ද විය. එමගින් තම පළාත් සභාවේ අන්‍යන්තාවයට අනුකූල වීමක් නොමැත. එමගින් සිදුව ඇත්තේ යම් කාර්යභාරයක් සහිත ආයතනයක් පවත්වාගෙන යාම පමණි. එබැවින් ව්‍යවස්ථාවේ හරයට අනුකූල වන ප්‍රඥප්ති සම්පාදනය පිළිබඳ යම් යම් පළාත් සභාවන්ට නිවැරදි නීතිමය අවබෝධයන් නොවුණ අවස්ථාද නිරීක්ෂණය විය.

පළාත් සභාවල ආදායම් වර්ධනය කරගැනීමට අදාළ ක්‍රියාපටිපාටිය විධිමත් කිරීම උදෙසා වන යෝජනා

1. පළාත් සභාවක් ස්වාධීනව ආදායම් වර්ධනය කර ගැනීම උදෙසා ක්‍රියාත්මක වීම ප්‍රඥප්ති යටතේ සිදුවිය යුතු බැවින් ද , ඒ සඳහා ප්‍රඥප්ති සම්පාදනයට ඇති හැකියාව, එවැනි වූ ප්‍රඥප්ති යටතේ විය යුතු අන්තර්ගතය කෙසේ විය යුතුද යන්න පිළිබඳ අවබෝධයක් සියළු පළාත් සභාවන්හි හඳුනාගත් ප්‍රධාන නිලධාරීන් වෙත ලබා දීමට කටයුතු කිරීම. මේ සඳහා පළාත් මුදල් නියෝජ්‍ය ප්‍රධාන ලේකම්වරුන්, පළාත් ආදායම් කොමසාරිස්වරුන්, පළාත් භාණ්ඩාගාර නිලධාරීන් සහ ලේකම්වරුන් හා පළාත් අමාත්‍යාංශ

මට්ටමින් ලේකම්වරුන් හෝ නම් කරන ලද නිලධාරීන් සහභාගී කරවීම අත්‍යවශ්‍ය වැදගත් වෙයි.

2. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ නව වන උපලේඛනයෙහි පළාත් සභා ලයිස්තුවේ 21 වන ඡේදය යටතට අදාළව ඉහතින් විශ්ලේෂණය කරන්නට යෙදුන ප්‍රඥප්ති සම්බන්ධයෙන් විය යුතු නිවැරදි කිරීම් සඳහා අදාළ ප්‍රඥප්ති සංශෝධනය කිරීම හෝ එම ප්‍රඥප්ති පරිවර්තනය කර නව ප්‍රඥප්ති පැනවීමට අවශ්‍ය උපදේශනාත්මක සහය පළාත් සභා වෙත ලබා දීම.
3. පළාත් සභා ප්‍රඥප්ති යටතේ ව්‍යවස්ථානුකූලව ව්‍යාප්ත විය හැකි සීමාවන් සම්බන්ධයෙන් කිසියම් මාර්ගෝපදේශයක් මගින් පළාත් සභා දේශපාලන අධිකාරිය මෙන්ම පරිපාලන බලධාරීන්ගේ අවධානය යොමු කිරීම මෙන්ම ඊට අදාළ දැනුවත් කිරීම් සිදුකිරීම.
4. යම් යම් පළාත් සභා විසින් රැකියා අවස්ථා උත්පාදනය පමණක් අරමුණු කරගනිමින් ප්‍රඥප්ති සම්පාදනය කොට ඇත්ද යන්න කරුණු විමසීමේදී අවසානයේදී මතුවන තත්ත්වයක්ව පැවතීම. මන්ද සමාන කාර්යභාරයක් වෙනුවෙන් ප්‍රඥප්ති දෙකක් යටතේ විධිවිධාන සැලසුන අවස්ථාද වූ හෙයිනි. එයින් මූල්‍ය උත්පාදනයකට වඩා මූල්‍ය අනර්ථයකට කරුණු යෙදේ. එබැවින් ඒ සම්බන්ධයෙන් පළාත් සභාවන්හි අවධානය යොමු කරවීම වැදගත් වෙයි.

උදා:- වයඹ සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය යටතේ වයඹ සංවර්ධන අධිකාරියට බොහෝ දුරට සමාන අරමුණක් වයඹ මානව සම්පත් අධිකාරිය ක්‍රියාත්මක වීම.

1987 අංක 42 දරණ පළාත් සභා පනතේ 19 වන වගන්තිය යටතේ සඳහන් පළාත් සභා අරමුදලට ලැබිය යුතු ආදායම් “පළාත් සභාවේ වෙනත් සියළු ලැබීම්” යන්න දක්වා ඇත.

මේ යටතේ වන ලැබීම් යනු හුදෙක්ම පළාත් සභා විසින් සම්පාදිත ප්‍රඥප්ති යටතේ උපචිත ආදායම් විය යුතුය. එසේ වුවද පළාත් සභා විසින් මේ වන විට ඉහත කී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වන උපලේඛනයෙහි පළාත් සභා ලැයිස්තුවෙහි 21 වන ඡේදයට අනුරූපීව පනවනට යෙදී ඇති ප්‍රඥප්ති මගින් රැස්කරන ලද ආදායමින් කොටසක් හෝ පළාත් සභා අරමුදලට බැර කිරීම උදෙසා විධිවිධාන සැලසී නොතිබේ. එබැවින් ඒ පිළිබඳ කරුණු සැලකිල්ලට ගනිමින් ප්‍රඥප්ති සම්පාදනයෙහි සැලකිය යුතු නෛතික කරුණු මෙන්ම ප්‍රායෝගික තත්ත්වයන් පිළිබඳවද දැනුවත්භාවය පළාත් සභා තුළ හඳුනාගත් නිලධාරීන් උදෙසා ලබා දීමේ ප්‍රබල අවශ්‍යතාවයක් ඇති බවත්, ඒ සඳහා ක්‍රියාත්මක වීම අත්‍යවශ්‍ය බවටත් යෝජනා කෙරේ.

❖ සටහන : පළාත් පාලනය පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ආයතනයේ පර්යේෂණ හා සංවර්ධන අංශය මගින් බස්නාහිර පළාත් පාලන දෙපාර්තමේන්තුවේ නීති නිලධාරී පාලිත අභ්‍යවර්ධන මහතාගේ පූර්ණ අධීක්ෂණය හා මෙහෙයවීම යටතේ දිවයිනේ පළාත් 09 ය ආවරණය වන පරිදි සිදු කරන ලද පර්යේෂණ අධ්‍යයන ඇසුරින් මෙම පර්යේෂණාත්මක ලිපිය සකස් කොට ඇත. තව ද, මෙය වයඹ පළාත් සභාවේ හිටපු නියෝජ්‍ය ප්‍රධාන ලේකම් සම්පත් එම්.දසනායක මහතාගේ නිරීක්ෂණ ද සහිතව නීතිඥ පාලිත අභ්‍යවර්ධන මහතා විසින් සම්පාදනය කොට ඇත.

උප ලේඛණ අංක 01

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වන උප ලේඛනයෙහි පළාත් සභා ලැයිස්තුගත විෂය කාරණා

1. පොලිසිය සහ මහජන සාමය

සහ ජාතික සුරක්ෂිතභාවය ද යම් සන්තද්ධ හමුදා හෝ සිවිල් බලයට සහාය පිණිස ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුවේ පාලනය යටතේ වූ වෙනත් යම් හමුදා යොදා ගැනීම ද බැහැර කොට, සහ කොළඹ නගරය, කෝට්ටේ

ශ්‍රී ජයවර්ධනපුරය සහ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන නියමයක් මගින් ජනාධිපතිවරයා විසින් සීමාවන් නිශ්චය කොට නිම කරනු ලබන ඒ නගර වල තදාසන්න ප්‍රදේශයන් අත්හැර, පළමු වන පරිශිෂ්ටයේ දක්වා ඇති ප්‍රමාණයට පළාත ඇතුළත මහජන සාමය පැවැත්වීම සහ පොලිස් බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීම.

2. සැලසුම්

පළාත්වලට අදාළ ආර්ථික සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

3. අධ්‍යාපනය සහ අධ්‍යාපන සේවා

III වන පරිශිෂ්ටයේ දක්වා ඇති ප්‍රමාණයට, අධ්‍යාපනය

4. පළාත් පාලනය

4:1 පළාත් පාලන ආයතනවල සංයුතිය, ස්වරූපය සහ ව්‍යුහය නීතියෙන් නියම කළ යුතුය යන ව්‍යතිරේකයට යටත්ව, පළාත් පාලන සහ ග්‍රාම පරිපාලන කාර්යය සඳහා මහා නගර සභා, නගර සභා සහ ප්‍රාදේශීය සභා වැනි පළාත් පාලන ආයතන;

4:2 නීතියෙන් පිහිටවනු ලබන පළාත් පාලන ආයතන (විසුරුවා හැරීමට හේතු පිළිබඳව යම් අර්ධ අධිකරණමය විභාගවලට සහ ඒ සම්බන්ධයෙන් නීතිමය ප්‍රතිකර්මවලට සහ නීතියෙන් විධිවිධාන සැලසිය හැකි විගණනයට අදාළ යටත්ව) විසුරුවා හැරීමේ බලය ද ඇතුළුව ඒ පළාත් පාලන ආයතනවල පරිපාලනය අධීක්ෂණය කිරීම;

4:3 පවත්නා නීතිය යටතේ පළාත් පාලන ආයතනවලට පැවරී ඇති බලතල ඒ ආයතනවලට තිබෙන්නේය. මහා නගර සභා ආඥා පනතේ සහ නගර සභා ආඥා පනත යටතේ මහ නගර සභාවලට සහ නගර සභාවලට පැවරී ඇති බලතල ඒ ආයතනවලට තිබෙන්නේය. පවත්නා නීතිය යටතේ ප්‍රාදේශීය සභාවලට පැවරී ඇති බලතල ප්‍රාදේශීය සභාවලට තිබෙන්නේය. පළාත් සභාවක් විසින් පළාත් පාලන ආයතන වෙත අතිරේක බලතල පවරා දීම කළ හැක්කේය. එහෙත් එකී සභාවල බලතල අහිමි කිරීම පළාත් සභාවක් විසින් කළ නොහැක්කේය.

4:4 පවත්නා නීතිය යටතේ ග්‍රාමෝදය මණ්ඩල වෙත පැවරී ඇති බලතල ග්‍රාමෝදය මණ්ඩලවලට තිබෙන්නේය. පළාත් සභාවක් විසින් ග්‍රාමෝදය මණ්ඩල වලට අතිරේක බලතල පවරා දීම කළ හැකිය.

5. පළාත්වල නිවාස සහ ඉදිකිරීම්.

5:1 ආධාර දෙනු ලබන අත්කම් නිවාස ව්‍යාපෘති, නිවාස ණය සහ ගොඩනැගිලි උපකරණ සැපයීම ඇතුළුව (ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරියේ ව්‍යාපෘති නොවන) පළාත්බද නිවාස සංවර්ධන වැඩසටහන් සහ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම, සම්බන්ධීකරණය, අධීක්ෂණය සහ පසු විපරම් කිරීම.

5:2 කුලී නිවැසියන් ආරක්ෂා කිරීමේ පනත සහ ගෙවල් කුලී පනත, පළාතක් ඇතුළත ක්‍රියාත්මක කිරීම.

5:3 මේ ලැයිස්තුවේ දක්වා ඇති විෂයයන් හා සම්බන්ධ ඉදිකිරීම් කටයුතු.

6. (අ). ජාතික මහා මාර්ග ;

(ආ). ජාතික මහා මාර්ග වල ඇති පාලම් සහ තොටුපලවල් හැර, පළාත් ඇතුළත ඇති පාරවල්, පාලම් සහ තොටුපලවල්,

7. සමාජ සේවා සහ පුනරුත්ථාපනය.

7:1 පරිවාස සහ ළමා රක්ෂක සේවා ;

7:2 අනාථ තැනැත්තන් සහ පවුල් පුනරුත්ථාපනය ;

7:3 කායික, මානසික සහ සාමාජික වශයෙන් ආබාධිත තැනැත්තන් පුනරුත්ථාපනය කිරීම සහ ඔවුන්ගේ සුභසාධනය ;

7:4 අබල සහ සේවා නියුක්තියක යෙදිය නොහැකි තැනැත්තන්ට සහන සැලසීම.

8. පළාත ඇතුළත මෝටර් වාහන මගින් පාරවල් ඔස්සේ මගීන් ගෙන යාමේ සේවා සහ භාණ්ඩ ගෙන යාම විධිමත් කිරීම සහ පළාත් අතර මාර්ග ඔස්සේ ප්‍රවාහන සේවා සැලසීම.

9. කෘෂිකර්මය සහ ගොවිජන සේවා.

9:1 පළාත් බදු කාර්යය සඳහා කෘෂිකාර්මික ව්‍යාප්තිය, ප්‍රවර්ධනය සහ අධ්‍යාපනය ද (අන්තර් පළාත් වාර්මාර්ග සහ ඉඩම්වල පදිංචි කිරීමේ යෝජනා ක්‍රම, රජයේ ඉඩම් හා වැවිලි කෘෂි කර්මය හැර කෘෂි කාර්මික සේවාද ඇතුළුව, කෘෂිකර්මය ;

9:2 සුළු වාරිමාර්ග වැඩ කටයුතු පුනරුත්ථාපනය සහ නඩත්තු කිරීම.

9:3 ජාතික කෘෂි කාර්මික පර්යේෂණ ආයතන ලෙස නාමෝද්දිෂ්ඨ ආයතන හැර කෘෂි කාර්මික පර්යේෂණ.

10. ග්‍රාම සංවර්ධනය

11. සෞඛ්‍ය

11:1 (ශික්ෂණ රෝහල් සහ විශේෂ කාර්ය සඳහා පිහිටවනු ලබන රෝහල් හැර) මහජන රෝහල්, ග්‍රාමීය රෝහල්, මාතෘ නිවාස සහ බෙහෙත් ශාලා පිහිටුවා පවත්වා ගෙන යාම;

11:2 මහජන සෞඛ්‍ය සේවා, සෞඛ්‍ය අධ්‍යාපනය, පෝෂණය, පවුල් සෞඛ්‍ය, මාතෘ දාරක රක්ෂණය, ආහාර සහ ආහාර සෞඛ්‍යාරක්ෂණය, පාරිසරික සෞඛ්‍යය ;

11:3 පළාත් සඳහා සෞඛ්‍ය වර්ධන සැලසුම සහ වාර්ෂික සෞඛ්‍ය සැලසුම් පිළියෙල කොට ක්‍රියාත්මක කිරීම;

11:4 ඖෂධ ලබාදීම හැර, පළාත ඇතුළත ඉහත 1 හි සඳහන් සියළු ආයතන සඳහා පහසුකම් සැලසීම ;

11:5 ඉහත 1 හි සඳහන් ආයතන වලට අනුයුක්ත පිරිස් වලට ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළත පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යාපනය සඳහා ශිෂ්‍යත්ව ප්‍රදානය කිරීම.

12. දේශීය වෛද්‍ය කටයුතු - සිද්ධ සහ යුනානි

12:1 ආයුර්වේද බෙහෙත් ශාලා සහ රෝහල් පිහිටුවීම, එවැනි බෙහෙත් ශාලා වලට හා රෝහල් වලට ආධාර මුදල්;

12:2 ඖෂධ උද්‍යාන පිහිටුවා පවත්වාගෙන යාම.

13.

13:1 පළාත් පාලන ආයතන විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන තානායම්; සහ

13:2 මේ ලැයිස්තුවෙහි යම් ආණ්ඩුවේ දෙපාර්තමේන්තු වල කර්තව්‍ය විශේෂයෙන් සඳහන් කොට ඇත්තේද ඒ දෙපාර්තමේන්තු විසින් දැනට පාලනය කරනු ලබන සංචාරක බංගලා.

14. බඩු උකස් ගන්නන් - බැංකු විසින් කරගෙන යනු ලබන බඩු උකස් ගැනීමේ ව්‍යාපාර හැර, බඩු උකස් ගන්නන්

15. වෙළඳපොලවල්, පොලවල්.

16. පළාත් ඇතුළත ආහාර සැපයීම සහ බෙදා හැරීම.

17. සමුපකාර

17:1 සමුපකාර ව්‍යාපාර සහ පළාත් තුළ ඇති සමුපකාර සමිති සංවිධාන, ලියාපදිංචිය, අධීක්ෂණය සහ විගණනය ;

17:2 සමුපකාර අධ්‍යාපනය සහ ප්‍රචාරක කටයුතු ද ඇතුළුව, පළාත් ඇතුළත සමුපකාර සංවර්ධනය ;

17:3 පළාත් බදු සමුපකාර සේවා නියුක්තයන්ගේ කොමිෂන් සභා ;

17:4 පළාත් ඇතුළත සමුපකාර සමිතිවල සේවා නියුක්තයන් සේවයෙහි නියුක්ත කිරීම, ඔවුන් උසස් කිරීම, විශ්‍රාම ගැන්වීම සහ ඒ සේවා නියුක්තයන් හා සම්බන්ධ වෙනත් කාරණා.

18. ඉඩම - ඉඩම්, එනම් (II) වන පරිශිෂ්ටයෙහි දක්වා ඇති ප්‍රමාණයට ඉඩම් කෙරෙහි හෝ ඉඩම් විෂයෙහි ඇති අයිතිවාසිකම්, ඉඩම් බුක්තිය, ඉඩම් විකිණීම හා අත්සතු කිරීම, ඉඩම් පරිහරණය, ඉඩම් වල පදිංචි කරවීම සහ ඉඩම් වැඩිදියුණු කිරීම.
19. වාරිමාර්ග පළාත් එකකට වැඩි ගණනක් හරහා ගලා යන ගංගා හා සම්බන්ධ වාරිමාර්ග යෝජනා ක්‍රම හෝ අන්තර් පළාත් වාරිමාර්ග සහ ඉඩම් සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රම හැර සියළු වාරිමාර්ග වැඩ හා සම්බන්ධ ක්‍රම සම්පාදනය, ඒවා සැලසුම් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම, අධීක්ෂණය හා නඩත්තු කිරීම.
20. සත්ව පාලනය
 පළාත් ඇතුළත පශු සම්පත් සංරක්ෂණය කිරීම, රැකගැනීම සහ වැඩි දියුණු කිරීම හා සත්ව රෝග වැළැක්වීම.
21. සංවර්ධනය සහ ක්‍රම සම්පාදනය හා සම්බන්ධ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය පිළියෙල කිරීමට සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමට යටත්ව, කෘෂිකාර්මික, කාර්මික, වාණිජ හා වෙළඳ ව්‍යවසාය සහ වෙනත් ආදායම් උපදින ව්‍යාපෘති, එවැනි ව්‍යවසාය හා ව්‍යාපෘති කරගෙන යාමට ආණ්ඩුවට සහ රාජ්‍ය සංස්ථා වලට ඇති බලයට හානියක් නොමැතිව, පළාත් ඇතුළත ප්‍රවර්ධනය කිරීමට පිහිටුවීමට හා ඒවායේ නිරත වීමට ඇති බලය (පළාත් ඇතුළත විද්‍යාත්මක හා කාර්මික පරීක්ෂණ කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ පළාත් සඳහා කාර්මික සංවර්ධන සැලසුම් සකස් කිරීම, ඒ පිළිබඳ සම්බන්ධීකරණය සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම ද මෙයට ඇතුළත් වේ).
22. වරිත ශෝධනාගාර, බෝස්ටල් ආයතන සහ ඒ සමාන ස්වභාවයේ වෙනත් ආයතන සහ ඒවායේ රඳවාගෙන සිටින තැනැත්තන්, එවැනි ආයතන ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සම්බන්ධයෙන් වෙනත් පළාත් සමඟ වැඩපිළිවෙල.
23. මත් බීම සන්තකයේ තබා ගැනීම, ප්‍රවාහනය කිරීම, මිලදී ගැනීම හා විකිණීම.

24. පාර්ලිමේන්තුව විසින් පනවන ලද නීතියක් මගින් හෝ නීතියක් යටතේ හෝ ජාතික අනුස්මරණ සුසාන භූමි ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද ඒවා හැර, භූමදාන සහ භූමදාන බිම්, ආදාහන සහ ආදාහන බිම්.
- 25:1 පළාත් සභාවක් විසින් පාලනය කරන සහ මුදල් සපයන පුස්තකාල, කෞතුකාගාර සහ වෙනත් ඒ හා සමාන ආයතන ;
- 25:2 ජාතික වැදගත්කමකින් යුතු යැයි පාර්ලිමේන්තුව විසින් පනවන ලද නීතියක් මගින් හෝ නීතියක් යටතේ හෝ ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද ඒවා හැර පෞරාණික සහ ඓතිහාසික ස්මාරක සහ වාර්තා.
26. පාර්ලිමේන්තුව විසින් පනවන ලද යම් නීතියක් මගින් හෝ ඒ යටතේ හෝ අවසර දී ඇති ප්‍රමාණයට පළාත් ඇතුළත පතල් හා බණිජ සම්පත් විධිමත් කිරීම.
27. වෙළෙඳ සංස්ථා, බැංකු, රක්ෂණ හා මූල්‍ය සංස්ථා හෝ පළාතට සීමා වූ අරමුණු ඇති සංස්ථා සංස්ථාගත කිරීම, විධිමත් කිරීම හා අධිකරණය විසින් ගණන් බේරා වසා දැමීම.
28. සංස්ථාගත කරනු නොලැබූ වෙළෙඳ, සාහිත්‍ය, විද්‍යා, අගමික සහ වෙනත් සමිති හා සංගම් විධිමත් කිරීම.
- 29:1 ප්‍රදර්ශනය හා ප්‍රසිද්ධ රහදැක්වීම් සඳහා සිනමා චිත්‍රපට අනුමත කිරීම හැර, රැහුම්හල් සහ රහදැක්වීම, සංගීතය, සිනමාහල්, ප්‍රසංග සහ විනෝද කටයුතු;
- 29:2 ක්‍රීඩා දිරි ගැන්වීම සහ වැඩි දියුණු කිරීම (ජාතික ක්‍රීඩා සංගම් හැර).
30. බලපත්‍ර ගාස්තු සහ බදු නියම කිරීම හැර ඔට්ටු ඇල්ලීම සහ සුදු ක්‍රීඩා.
31. පළාත් ණය.
32. මේ ලැයිස්තුවෙහි සඳහන් කාරණා අතුරින් කවර හෝ කාරණයක් සම්බන්ධයෙන් ප්‍රඥප්ති වලට විරුද්ධව සිදුකරනු ලබන වැරදි.
33. යම් අධිකරණයක දී ගනු ලබන ගාස්තු හැර, මේ ලැයිස්තුවෙහි සඳහන් කවර හෝ කාරණයක් හා සම්බන්ධ ගාස්තු.

34. (ජාතික විදුලිබල පද්ධතිය පෝෂණය කිරීම සඳහා උත්පාදනය කරනු ලබන ජල විදුලි බලය හා බලය හැර) විදුලිබල ශක්ති උත්පාදනය කිරීම සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා පළාත් ඇතුළත වැඩ බිම් සහ පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම, සංරක්ෂණ කිරීම සහ පාලනය කිරීම.

35. පාර්ලිමේන්තුව විසින් පනවන ලද යම් නීතියක් මගින් හෝ නීතියක් යටතේ හෝ අවසර දී ඇති ප්‍රමාණයට, මුදල් ණයට ගැනීම.

36:1 පාර්ලිමේන්තුව විසින් පනවන ලද නීතියෙන් නියමිත යම් සීමා ඇතුළත සහ යම් නිදහස් කිරීම්වලට යටත්ව, තොග සහ සිල්ලර විකිණීම සම්බන්ධයෙන් පිරිවැටුම් බදු;

36:2 ජාතික ලොතරැයි සහ ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව විසින් සංවිධානය කරන ලද ලොතරැයි නොවන ලොතරැයි සහ තැගි තරග බදු සහ ඔට්ටු බදු ;

36:3 බලපත්‍ර බදු, අරක්කු රා රේන්ද, මැදිම් බලපත්‍ර ගාස්තු සහ මත්පැන් බලපත්‍ර ගාස්තු ;

36:4 පාර්ලිමේන්තුව විසින් පනවන ලද නීති මගින් නියම කරනු ලැබිය හැකි යම් සීමා ඇතුළත සහ යම් නිදහස් කිරීම් වලට යටත්ව මෝටර් වාහන බලපත්‍ර ගාස්තු ;

36:5 ඖෂධ සහ වෙනත් රසායන ද්‍රව්‍ය සම්බන්ධයෙන් වෙළඳ බලපත්‍ර බදු;

36:6 ඉඩම් සහ මෝටර් රථ වැනි දේපල පැවරීම සම්බන්ධයෙන් මුද්දර ගාස්තු ;

36:7 රේන්ද ගාස්තු එකතු කිරීම ;

36:8 අධිකරණ විසින් පනවනු ලබන දඩ ;

36:9 වෛද්‍ය ආඥා පනත යටතේ අය කරනු ලබන ගාස්තු ;

36:10 මෝටර් වාහන ගමනාගමන පනත යටතේ අය කරනු ලබන ගාස්තු;

36:11 මෙම ලැයිස්තුවේ සඳහන් යම් කරුණක් සම්බන්ධයෙන් දෙපාර්තමේන්තු ගාස්තු ;

36:12 වන සත්ත්ව සහ වෘක්ෂලතා ආරක්ෂා ආඥා පනත යටතේ ගාස්තු ;

36:13 ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත සහ රජයේ ඉඩම් ආඥා පනත යටතේ අත්සතු කරන ලද ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් ගාස්තු ;

36:14 අධිකරණයේදී ඉදිරිපත් කෙරෙන ලේඛණ සම්බන්ධයෙන් මුද්දර ගාස්තු ද ; ඇතුළු අධිකරණ ගාස්තු ;

36:15 පඩි සහ මිම් ආඥා පනත යටතේ නියමිත ගාස්තු ;

36:16 ආදායම් තක්සේරුව සහ එකතු කිරීම ඇතුළු ඉඩම් ආදායම සහ ආදායම් කාර්යය සඳහා ඉඩම් වාර්තා සමීක්ෂණය සහ පවත්වාගෙන යාම;

36:17 පාර්ලිමේන්තුව විසින් පනවන ලද නීති මගින් අවසර දෙන ප්‍රමාණයට රජයේ දේපල ද ඇතුළු ඉඩම් සහ ගොඩනැගිලි සම්බන්ධයෙන් බදු ;

36:18 පාර්ලිමේන්තුව විසින් පනවන ලද නීති මගින් නියමිත යම් සීමා ඇතුළත සහ යම් නිදහස් කිරීම් වලට යටත්ව, බණිප අයිතිවාසිකම් සම්බන්ධයෙන් බදු ;

36:19 මත්ද්‍රව්‍ය සත්තකය, ප්‍රවාහනය, මිලට ගැනීම සහ විකිණීම සම්බන්ධයෙන් බලපත්‍ර ගාස්තු ;

36:20 පාර්ලිමේන්තුව විසින් පනවන ලද යම් නීතියක් මගින් හෝ යටතේ අවසර දෙන ලද ප්‍රමාණයට පළාත්වල කාර්ය සඳහා ආදායම් ලබාගනු පිණිස පළාත ඇතුළත වෙනත් අයබදු ගැනීම ;

37. පාර්ලිමේන්තුව විසින් පනවන ලද යම් නීතියක් මගින් හෝ නීතියක් යටතේ අවසර දී ඇති ප්‍රමාණයට, පළාත ඇතුළත පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම.

වයඹ පළාත් සභාව විසින් අනුමත කර ඇති ප්‍රඥප්තිවලට අදාළ තොරතුරු

අනු අංකය	ප්‍රඥප්තිය
1.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1990 අංක 01 දරණ වයඹ පළාතේ පළාත් පාලන ආයතන (පරිපාලනය අධීක්ෂණය කිරීමේ බලතල) පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
2.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1990 අංක 08 දරණ වයඹ පළාතේ මුදල් ප්‍රඥප්තිය
3.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1990 අංක 10 දරණ වයඹ පළාතේ ව්‍යාපාර නාම පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
4.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1990 අංක 11 දරණ කර්මාන්ත සේවා කාර්යාංශ ප්‍රඥප්තිය
5.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1990 අංක 12 දරණ වයඹ පළාත් පාරිසරික ප්‍රඥප්තිය
6.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1991 අංක 01 දරණ පළාත් පාලන ආයතන (කාර්ය මණ්ඩල) ප්‍රඥප්තිය
7.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1991 අංක 03 දරණ පළාත් පාලන ආයතන (විශේෂ විධිවිධාන) ප්‍රඥප්තිය
8.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1992 අංක 02 දරණ වයඹ ජනකලා පදනම ප්‍රඥප්තිය
9.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1992 අංක 03 දරණ බස් රථ මගීන් මගී ප්‍රවාහනය කිරීම පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය

10.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1992 අංක 04 දරණ ක්‍රීඩා ප්‍රඥප්තිය
11.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1992 අංක 09 දරණ වයඹ යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
12.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1993 අංක 01 දරණ වයඹ සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
13.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1994 අංක 01 දරණ වයඹ මානව සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
14.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1994 අංක 03 දරණ මුද්දර ගාස්තු හැරවීමේ ප්‍රඥප්තිය
15.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1994 අංක 04 දරණ අධිකරණ නඩු කැඳවීමේ ප්‍රඥප්තිය
16.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1995 අංක 04 දරණ මාර්ගස්ථ මගී ප්‍රවාහන සේවා ප්‍රඥප්තිය
17.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1995 අංක 05 දරණ වයඹ පළාත් සමුපකාර සේවක කොමිෂන් සභා ප්‍රඥප්තිය
18.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 1998 අංක 04 දරණ වයඹ සත්ත්ව පාලන ප්‍රඥප්තිය
19.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 2000 අංක 01 දරණ වයඹ පළාතේ ප්‍රාදේශීය මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය ප්‍රඥප්තිය
20.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 2001 අංක 01 දරණ වයඹ ප්‍රාදේශීය සම්පත් සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
21.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 2003 අංක 04 දරණ වයඹ

	සුර්ව ළමා අධ්‍යාපන සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
22.	2004 අංක 03 දරණ සුළු වාරිමාර්ග හා ග්‍රාමීය මාර්ග නඩත්තු අරමුදල පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
23.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 2008 අංක 01 දරණ සමුපකාර සේවක විශ්‍රාම වැටුප් ප්‍රඥප්තිය (දෙමළ)
24.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 2008 අංක 01 දරණ සමුපකාර සේවක විශ්‍රාම වැටුප් ප්‍රඥප්තිය
25.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 2008 අංක 01 දරණ සමුපකාර සේවක විශ්‍රාම වැටුප් ප්‍රඥප්තිය
26.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 2012 අංක 02 දරණ කෘෂිකර්ම ප්‍රඥප්තිය
27.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 2013 අංක 01 දරණ ප්‍රජා මූල සංවිධාන (ජල සම්පාදන හා පාරිසරික සනීපාරක්ෂක) ස්ථාපිත කිරීමේ හා විධිමත් කිරීමේ ප්‍රඥප්තිය
28.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 2014 අංක 02 දරණ වාරිමාර්ග ප්‍රඥප්තිය
42.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 2015 අංක 03 දරණ සමාජ සේවා ප්‍රඥප්තිය
43.	වයඹ පළාතේ පළාත් සභාවේ 2016 අංක 01 දරණ මාර්ග සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය

සබරගමුව පළාත් සභාව විසින් අනුමත කර ඇති ප්‍රඥප්තිවලට අදාළ තොරතුරු

අනු අංකය	ප්‍රඥප්තියේ නම සහ අංකය
01	1989 අංක 06 දරණ සබරගමුව පළාත් සභාවේ (පළාත් පාලන ආයතනවල පරිපාලනය අධීක්ෂණය කිරීමේ) ප්‍රඥප්තිය
02	1990 අංක 03 දරණ මාර්ගස්ථ මගීන් ප්‍රවාහනය කිරීමේ ප්‍රඥප්තිය
03	1990 අංක 04 දරණ කර්මාන්ත සංවර්ධන අධිකාරිය ප්‍රඥප්තිය
04	1990 අංක 06 දරණ සබරගමුව පළාත් සභා මුදල් ප්‍රඥප්තිය
05	1990 අංක 08 දරණ ව්‍යාපාර නාම පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
06	1991 අංක 02 දරණ පළාත් පාලන ආයතන (විශේෂ විධිවිධාන) ප්‍රඥප්තිය
07	1991 අංක 03 දරණ පළාත් පාලන ආයතන (කාර්ය මණ්ඩල) ප්‍රඥප්තිය
08	1992 අංක 01 දරණ සබරගමුව පළාත් සභාවේ බස් රථ මගීන් මගී ප්‍රවාහන කිරීමේ සේවා කටයුතු ප්‍රඥප්තිය
09	1993 අංක 02 දරණ සබරගමුව පළාතේ මුද්දර ගාස්තු හැරවීමේ ප්‍රඥප්තිය
10	1993 අංක 05 දරණ සබරගමුව පළාතේ නිවාස සංවර්ධන අරමුදල් පිහිටුවීම පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය

11	1994 අංක 01 දරණ මාර්ගස්ථ මගී ප්‍රවාහන සේවා ප්‍රඥප්තිය
12	1994 අංක 03 දරණ සමුපකාර සමිති ප්‍රඥප්තිය
13	1994 අංක 04 දරණ සමාජ සේවා අරමුදල ප්‍රඥප්තිය
14	1994 අංක 07 දරණ පෙර පාසැල් ප්‍රඥප්තිය
15	1995 අංක 02 දරණ අධිකරණ දඩ හැරවීමේ ප්‍රඥප්තිය
16	1998 අංක 02 දරණ පුස්තකාල සේවක මණ්ඩල ප්‍රඥප්තිය
17	2006 අංක 04 දරණ ක්‍රීඩා ප්‍රඥප්තිය
18	2006 අංක 05 දරණ ග්‍රාම සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය
19	2007 අංක 03 දරණ සමුපකාර සමිති ප්‍රඥප්තිය
20	2008 අංක 04 දරණ සබරගමුව පළාත් මුද්දර ගාස්තු හැරවීමේ ප්‍රඥප්තිය
21	2009 අංක 02 දරණ සබරගමුව පළාත් සභාවේ සංවර්ධන නිර්මාණ සහ යන්ත්‍රෝපකරණ අධිකාරිය පිහිටුවීම පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
22	2010 අංක 01 දරණ අධ්‍යාපන ප්‍රඥප්තිය
23	2010 අංක 02 දරණ පූර්ව ළමා අධ්‍යාපන සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
24	2014 අංක 01 දරණ සබරගමුව සමුපකාර සේවක කොමිෂන් සභා ප්‍රඥප්තිය

25	2014 අංක 02 දරණ සමුපකාර සේවක විශ්‍රාම වැටුප් ප්‍රඥප්තිය
26	2014 අංක 04 දරණ ළමා නිවාස ප්‍රඥප්තිය
27	2016 අංක 01 දරණ පින්තවල ඉපැරණිගම තේමා උද්‍යානය ප්‍රඥප්තිය

මධ්‍යම පළාත් සභාව සභාව විසින් අනුමත කර ඇති ප්‍රඥප්ති වලට අදාළ තොරතුරු

අනු අංකය	ප්‍රඥප්තියේ නම
01	1990 අංක 03 අධ්‍යාපන ප්‍රඥප්තිය
02	1990 අංක 06 සෞඛ්‍ය සේවා ප්‍රඥප්තිය
03	1990 අංක 07 පළාත් පාලන ආයතන පරිපාලනය අධීක්ෂණය කිරීමේ ප්‍රඥප්තිය
04	1990 අංක 09 ක්‍රීඩා ප්‍රඥප්තිය
05	1990 අංක 10 සමුපකාර සමිති ප්‍රඥප්තිය
06	1990 අංක 11 කෘෂිකර්ම ප්‍රඥප්තිය
07	1990 අංක 17 මුදල් ප්‍රඥප්තිය
08	1990 අංක 18 ආයුර්වේද ප්‍රඥප්තිය
09	1991 අංක 01 පළාත් පාලන කාර්ය මණ්ඩල ප්‍රඥප්තිය

10	1992 අංක 02 මුදල් ප්‍රඥප්තිය
11	1993 අංක 03 සමුපකාර සේවක කොමිෂන් සභා (සංශෝධන) ප්‍රඥප්තිය
12	1993 අංක 05 නිවාස සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය
13	1995 අංක 02 පුස්තකාල ප්‍රඥප්තිය
14	2000 අංක 01 මගී ප්‍රවාහන සේවා අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
15	2001 අංක 01 කර්මාණ්ත සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
16	2001 අංක 02 උසාවි දඩ මුදල් පළාත් පාලන ආයතනවලට හැරවීමට විධිවිධාන සැලසීමේ ප්‍රඥප්තිය
17	2003 අංක 02 මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
18	2006 අංක 01 සමුපකාර සේවක විශ්‍රාම වැටුප් ප්‍රඥප්තිය
19	2008 අංක 01 කලාපීය ආර්ථික සංවර්ධන ආයතන ප්‍රඥප්තිය
20	2014 අංක 04 බඩු උකස්ගන්නන්ගේ ප්‍රඥප්තිය
21	2015 අංක 02 ග්‍රාම සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය
22	2015 අංක 03 මුල් ළමා විය සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය

ඌව පළාත් සභාව විසින් අනුමත කර ඇති ප්‍රඥප්තිවලට අදාළ තොරතුරු

අනු අංකය	ප්‍රඥප්තිය
1.	1989-2 දරණ සමාජ සුභසාධන පුනරුත්ථාපන අරමුල් ප්‍රඥප්තිය
2.	ඌව පළාතේ අධ්‍යාපන ප්‍රඥප්තිය
3.	ඌව පළාතේ පළාත් පාලන ආයතන (විශේෂ විධිවිධාන) ප්‍රඥප්තිය
4.	1990-8 දරණ ඌව පළාතේ මුදල් ජරඥප්තිය
5.	1990-9 දරණ ඌව පළාතේ මාර්ගස්ථ මගින් ප්‍රවාහනය කිරීමේ සේවා ප්‍රඥප්තිය
6.	1990-10 දරණ ඌව පළාතේ ආගමික හා සංස්කෘතික සංවර්ධන අරමුදල් ප්‍රඥප්තිය
7.	1991- ඌව පළාතේ පළාත් පාලන (කාර්ය මණ්ඩල) ප්‍රඥප්තිය
8.	1991-2 දරණ ඌව පළාතේ හින්දු සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ ජරඥප්තිය
9.	1991-3 දරණ ඌව පළාතේ හින්දු සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ අරමුදල් ප්‍රඥප්තිය
10.	1991-5 දරණ ඌව පළාතේ සමුපකාර සමිති සහ සමුපකාර සේවක කොමිෂන් සභා ප්‍රඥප්තිය

11.	1992-1 දරණ උභව නවෝදය අරමුදල් ප්‍රඥප්තිය
12.	1992-3 දරණ බස් රථ මගීන් මගී ප්‍රවාහන කිරීම පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
13.	1995-2 දරණ අධිකරණ දඩ පැවරීමේ ප්‍රඥප්තිය
14.	1996-1 ව්‍යාපාර නාම පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
15.	උභව පළාතේ ක්‍රීඩා ප්‍රඥප්තිය
16.	2000-1 දරණ උභව ව්‍යවසාය සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය
17.	උභව පළාතේ කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන මිලදී ගැනීම හා අලෙවිකරණ ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය.
18.	2001-1 දරණ උභව පළාතේ මාර්ගස්ථ මගී ප්‍රවාහන අධිකාරිය පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
19.	2001 අංක 05 දරණ උභව පළාතේ පුස්තකාල සේවා මණ්ඩල ප්‍රඥප්තිය
20.	උභව පළාත් සභාවේ ග්‍රාම සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය
21.	2003 අංක 03 දරණ විකල්ප බලශක්ති කටයුතු පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
22.	2005 අංක 01 දරණ උභව පළාත් පළාත් බදු මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
23.	2010 අංක දරණ උභව පළාත් සභාවේ මාර්ග ප්‍රඥප්තිය
24.	උභව පළාත් සභාවේ 2010 අංක 04 දරණ උභව පළාත් සමුපකාර සේවක කොමිෂන් සභා ප්‍රඥප්තිය

25.	ඌව පළාත් සභාවේ 2010 අංක 05 දරණ ඌව පළාත් ගෙවල් කුලී ප්‍රඥප්තිය
26.	ඌව පළාත් සභාවේ 2010 අංක 06 දරණ ඌව පළාත් නිවාස සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය
27.	ඌව පළාත් සභාවේ 2010 අංක 07 දරණ ඌව පළාත් ක්‍රීඩා ප්‍රඥප්තිය
28.	ඌව පළාත් සභාවේ 2010 අංක 08 දරණ ඌව පළාත් සමාජ සේවා ප්‍රඥප්තිය
29.	ඌව පළාත් සභාවේ 2011 අංක 01 දරණ ඌව පළාත් ග්‍රාම සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය
30.	ඌව පළාත් සභාවේ 2011 අංක 02 දරණ පළාත් පාලන ආයතනවල පරිපාලනය අධීක්ෂණය කිරීමේ ප්‍රඥප්තිය
31.	ඌව පළාත් සභාවේ 2011 අංක 03 දරණ ඌව පළාත් සමුපකාර සමිති ප්‍රඥප්තිය
32.	ඌව පළාත් සභාවේ 2011 අංක 04 දරණ ඌව පළාත් අධාපන ප්‍රඥප්තිය
33.	ඌව පළාත් සභාවේ 2011 අංක 05 දරණ ඌව පළාත් මුල් ළමාවිය සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය
34.	ඌව පළාත් සභාවේ 2011 අංක 06 දරණ ආයුර්වේද හා දේශීය වෛද්‍ය ප්‍රඥප්තිය
35.	ඌව පළාත් සභාවේ 2011 අංක 07 දරණ කෘෂිකර්ම සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය

36.	ඌව පළාත් සභාවේ 2011 අංක 08 දරණ සත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය ප්‍රඥප්තිය
37.	ඌව පළාත් සභාවේ 2011 අංක 09 දරණ ඌව පළාත් කර්මාන්ත සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය
38.	ඌව පළාත් සභාවේ 2011 අංක 10 දරණ සෞඛ්‍ය සේවා ප්‍රඥප්තිය
39.	ඌව පළාත් සභාවේ 2011 අංක 11 දරණ ඉදිකිරීම් හා ඉංජිනේරුමය උපදේශක කාර්යාංශ ප්‍රඥප්තිය
40.	ඌව පළාත් සභාවේ 2013 අංක 01 දරණ ළමා සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය
41.	ඌව පළාත් සභාවේ 2014 අංක 02 දරණ මුල් ළමාවිය සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය
42.	ඌව පළාත් සභාවේ 2016 අංක 01 දරණ ඌව පළාත් ග්‍රාම සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය

උතුරු පළාත් සභාව විසින් අනුමත කර ඇති ප්‍රඥප්තිවලට අදාළ තොරතුරු

01.	උතුරු පළාත් සභාවේ 2014 අංක 01 දරන මුදල් ප්‍රඥප්තිය
02.	උතුරු පළාත් සභාවේ 2014 අංක 02 දරන මුද්දර ගාස්තු ප්‍රඥප්තිය
03	උතුරු පළාත් සභාවේ 2015 අංක 01 දරන සෞඛ්‍ය සේවා ප්‍රඥප්තිය
04.	උතුරු පළාත් සභාවේ 2015 අංක 02 දරන අධ්‍යාපන

	ප්‍රඥප්තිය
05.	උතුරු පළාත් සභාවේ 2017 අංක 03 දරන බණිජ බද්ද ප්‍රඥප්තිය

දකුණු පළාත් සභාව විසින් අනුමත කර ඇති ප්‍රඥප්තිවලට අදාළ තොරතුරු

01.	1989 අංක 02 දරණ දුගී දුප්පත්කම දුරලීමේ ප්‍රඥප්තිය.
02.	1990 අංක 01 දරණ ක්‍රීඩා ප්‍රඥප්තිය
03.	1990 අංක 02 දරණ දකුණු පළාත් සභාවේ පළාත් පාලන (විශේෂ විධිවිධාන) ප්‍රඥප්තිය
04.	1990 අංක 03 දරණ මුදල් ප්‍රඥප්තිය
05.	1990 අංක 04 දරණ දකුණු පළාත් සභාවේ පළාත් පාලන ආයතනවල පරිපාලනය අධීක්ෂණය කිරීමේ බලතල පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය.
06.	1990 අංක 06 දරණ දකුණු පළාත් සභාවේ පළාත් පාලන (කාර්ය මණ්ඩල) ප්‍රඥප්තිය
07.	1990 අංක 07 දරණ දකුණු පළාත් මුදල් ප්‍රඥප්තිය
08.	1991 අංක 01 දරණ දකුණු පළාත් ව්‍යාපාර නාම ප්‍රඥප්තිය
09.	1992 අංක 01 දරණ දකුණු පළාත් සභාවේ බස් රථ මගින් මගී ප්‍රවාහන කිරීම පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
10.	1992 අංක 04 දරණ පළාත් බදු මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය

11.	1994 අංක 04 දරණ දකුණු පළාත් සභාවේ මුද්දර ගාස්තු හරවීමේ ප්‍රඥප්තිය.
12.	1994 අංක 05 දරණ අධිකරණ දඩ පැනවීමේ ප්‍රඥප්තිය
13.	1995 අංක 01 දරණ දකුණු පළාත් සංවර්ධන අධිකාරිය ප්‍රඥප්තිය
14.	1996 අංක 01 දරණ දකුණු පළාත් ග්‍රාම සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය
15.	1996 අංක 02 දරණ මාර්ගස්ථ මගී ප්‍රවාහන අධිකාරිය ප්‍රඥප්තිය
16.	1998 අංක 01 දරණ සමුපකාර සේවක කොමිෂන් සභා ප්‍රඥප්තිය
17.	2000 අංක 01 දරණ රුහුණු සංචාරක කාර්යාංශ ප්‍රඥප්තිය
18.	2001 අංක 02 දරණ ආගමික, සාහිත්‍ය හා කලා සංවර්ධන කටයුතු පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
19.	2002 අංක 01 දරණ කාර්මික සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
20.	2002 අංක 02 දරණ සමාජ සේවා ප්‍රඥප්තිය
21.	2006 අංක 01 දරණ පුස්තකාල සේවා ප්‍රඥප්තිය
22.	2007 අංක 02 දරණ විකල්ප බලශක්ති පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
23.	2007 අංක 04 දරණ ආබාධ සහිත තැනැත්තන්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ ප්‍රඥප්තිය
24.	2008 අංක 02 දරණ දකුණු පළාත් පෙර පාසල් ප්‍රඥප්තිය
25.	2008 අංක 03 දරණ දකුණු පළාත් සෞඛ්‍ය සේවා ප්‍රඥප්තිය

26.	2008 අංක 05 දරණ පළාත් අධ්‍යාපන ප්‍රඥප්තිය
27.	2008 අංක 06 දරණ පළාත් අනන් හා අත්හළ ළමා නිවාස පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
28.	2009 අංක 01 දරණ දකුණු පළාත් මාර්ගස්ථ මගී ප්‍රවාහන අධිකාරිය පිළිබඳ (සංශෝධිත) ප්‍රඥප්තිය
29.	2012 අංක 02 දරණ ආයුර්වේද, සෞඛ්‍ය හා දේශීය වෛද්‍ය සේවා ප්‍රඥප්තිය
30.	2013 අංක 01 දරණ පළාත් බඩු උකස් ගන්නන්ගේ ප්‍රඥප්තිය.

නැඟෙනහිර පළාත් සභාව විසින් අනුමත කර ඇති ප්‍රඥප්තිවලට අදාළ තොරතුරු

01.	නැඟෙනහිර පළාත් සභාවේ 2008 අංක 01 දරන මුදල් ප්‍රඥප්තිය
02.	නැඟෙනහිර පළාත් සභාවේ 2009 අංක 02 දරන මාර්ගස්ථ මගී ප්‍රවාහන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
03.	නැඟෙනහිර පළාත් සභාවේ 2010 අංක 01 දරන පෙර පාසල් අධ්‍යාපන කාර්යාංශ ප්‍රඥප්තිය
04.	නැඟෙනහිර පළාත් සභාවේ 2010 අංක 06 දරන මුද්දර ගාස්තු මාරු කිරීම් ප්‍රඥප්තිය
05.	නැඟෙනහිර පළාත් සභාවේ අංක 01 දරන උසාවි දඩ මුදල්

	ප්‍රඥප්තිය
06.	නැගෙනහිර පළාත් සභාවේ 2013 අංක 02 දරන නිවාස අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
07.	නැගෙනහිර පළාත් සභාවේ 2015 අංක 01 දරන සංචාරක කාර්යාංශ ප්‍රඥප්තිය

බස්නාහිර පළාත් සභාව විසින් අනුමත කර ඇති ප්‍රඥප්තිවලට අදාළ තොරතුරු

01.	1989 අංක 04 දරණ බස්නාහිර පළාත් බදු මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
02.	1990 අංක 01 දරණ බස්නාහිර පළාතේ මාර්ගස්ථ මගීන් ප්‍රවාහනය කිරීමේ සේවා ප්‍රඥප්තිය
03	1990 අංක 03 දරණ බස්නාහිර පළාතේ නිවාස සංවර්ධන අරමුදල පිහිටුවීම පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
04.	1990 අංක 04 දරණ බස්නාහිර පළාතේ ව්‍යාපාර නාම පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය
05.	1990 අංක 05 දරණ බස්නාහිර පළාතේ අධ්‍යාපන ප්‍රඥප්තිය
06.	1990 අංක 06 දරණ බස්නාහිර පළාතේ මුදල් ප්‍රඥප්තිය
07.	1990 අංක 07 දරණ බස්නාහිර පළාතේ පළාත් පාලන බල මණ්ඩල (විශේෂ විධි විධාන) ප්‍රඥප්තිය

08.	1991 අංක 01 දරණ බස්නාහිර පළාතේ පළාත් පාලන ආයතන (කාර්යය මණ්ඩල) ප්‍රඥප්තිය
09.	1991 අංක 03 දරණ බස්නාහිර පළාතේ පළාත් පාලන ආයතනික නිවාස ප්‍රඥප්තිය
10.	1991 අංක 04 දරණ බස්නාහිර පළාතේ පළාත් පාලන ආයතනවල අධීක්ෂණය කිරීමේ බලතල පවරාදීමේ ප්‍රඥප්තිය
11.	1991 අංක 07 දරණ බස්නාහිර පළාතේ මෝටර් වාහන ප්‍රඥප්තිය
12.	1992 අංක 01 දරණ බස්නාහිර පළාතේ මාර්ගස්ථ මගීන් ප්‍රවාහනය කිරීමේ සේවා (සංගෝධන) ප්‍රඥප්තිය
13.	1993 අංක 01 දරණ බස්නාහිර පළාතේ ක්‍රීඩා ප්‍රඥප්තිය
14.	1994 අංක 01 දරණ බස්නාහිර පළාතේ සමුපකාර සේවා කොමිෂන් සභා ප්‍රඥප්තිය
15.	1994 අංක 02 දරණ බස්නාහිර පළාතේ කර්මාන්ත සංවර්ධන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
16.	1994 අංක 03 දරණ බස්නාහිර පළාතේ සංචාරක මණ්ඩල ප්‍රඥප්තිය
17.	1994 අංක 03 දරණ බස්නාහිර පළාතේ උසාවි දඩ මුදල් හා දඩ පැවරීම සඳහා වූ ප්‍රඥප්තිය
18.	1998 අංක 02 දරණ බස්නාහිර පළාතේ පුස්තකාල ප්‍රඥප්තිය

19.	1998 අංක 03 දරණ බස්නාහිර පළාතේ සමුපකාර ප්‍රඥප්තිය
20.	1999 අංක 09 දරණ බස්නාහිර පළාතේ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
21.	2000 අංක 06 දරණ බස්නාහිර පළාතේ තොරතුරු තාක්ෂණ ප්‍රඥප්තිය
22.	2000 අංක 08 දරණ බස්නාහිර පළාතේ සෞඛ්‍ය සේවා ප්‍රඥප්තිය
23.	2002 අංක 06 දරණ බස්නාහිර පළාතේ මාර්ගස්ථ මගී ප්‍රවාහන ත්‍රීරෝද රථ සේවා ප්‍රඥප්තිය
24.	2006 අංක 03 දරණ බස්නාහිර පළාතේ සමාජ සේවා ප්‍රඥප්තිය
25.	2007 අංක 01 දරණ බස්නාහිර පළාතේ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
26.	2008 අංක 01 දරණ බස්නාහිර පළාතේ ළමා සංවර්ධන මධ්‍යස්ථාන ප්‍රඥප්තිය
27.	2008 අංක 06 දරණ බස්නාහිර පළාතේ විකල්ප විදුලිවල ප්‍රඥප්තිය
28.	2010 අංක 01 දරණ බස්නාහිර පළාතේ සෞන්දර්යය නිකේතන පාලන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
29.	2010 අංක 03 දරණ බස්නාහිර පළාතේ ගම්පහ ජනාධිපති ශිල්ප කලා ශාලිකාව සහ සිරිමාවෝ බණ්ඩාරනායක ක්‍රීඩාංගනය පාලන අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය

30.	2010 අංක 04 දරණ බස්නාහිර පළාතේ මුද්දර ගාස්තු පැවරීම සඳහා වූ ප්‍රඥප්තිය
31.	2010 අංක 06 දරණ බස්නාහිර පළාතේ සමුපකාර සේවක විශ්‍රාම වැටුප් ප්‍රඥප්තිය
32.	2010 අංක 009 දරණ බස්නාහිර පළාතේ ආර්ථික ප්‍රවර්ධන කාර්යාංශ ප්‍රඥප්තිය
33.	2010 අංක 10 දරණ බස්නාහිර පළාතේ ප්‍රාදේශීය සහ සහිකවරුන් වෙත රාජකාරී සඳහ නිවාස හා ජංගම දුරකතන පහසුකම් ලබාදීම සඳහා වන ප්‍රඥප්තිය
34.	2011 අංක 05 දරණ බස්නාහිර පළාතේ වෙළඳ, සංස්ථා සහ සංස්ථාගත කරනු නොලැබූ වෙළඳ ආයතනයන්හි ව්‍යාපාර නාම ප්‍රඥප්තිය
35.	2012 අංක 01 දරණ බස්නාහිර පළාතේ කෘෂි සේවා අධිකාරී ප්‍රඥප්තිය
36.	2012 අංක 02 දරණ බස්නාහිර පළාතේ බණිජ බදු ප්‍රඥප්තිය
37.	2012 අංක 03 දරණ බස්නාහිර පළාත් සභාවේ මහජන සෞඛ්‍ය පීඩා වැළැක්වීමේ ප්‍රඥප්තිය
38.	2012 අංක 04 දරණ බස්නාහිර පළාතේ ඉඩම් සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය
39.	2013 අංක 01 දරණ බස්නාහිර පළාත් සභාවේ පෙර පාසල් ප්‍රඥප්තිය

40.	2013 අංක 02 දරණ බස්නාහිර පළාත් සභාවේ ග්‍රාම සංවර්ධන ප්‍රඥප්තිය
41.	2013 අංක 03 දරණ බස්නාහිර පළාතේ දේශීය වෛද්‍ය ප්‍රඥප්තිය
42.	2014 අංක 03 දරණ බස්නාහිර පළාතේ සුළු වාරිමාර්ග ප්‍රඥප්තිය
43.	2015 අංක 01 දරණ බස්නාහිර පළාතේ බඩු උගස්ගන්නන්ගේ ප්‍රඥප්තිය

Indipendent Commissions for Good Governance

V.K.Nanayakkara

Constitutional Council and Indipendent Commissions

Good Governance has become a serious concern in Sri Lanka. The Ninteeth Amendment to the Constitution introduced a number of initiatives to-rebuild good governance. It imposed check and balances on the country's dominant Executive Presidency by introducing the following vital features:¹

- reduction in the terms of President and Parliament from six years to five years;
- re-introduction of a two-term limit for the Presidency;
- authority of President to dissolve Parliament only after four and a half years(unlike one year,which prevailed up to 30 April 2015);
- revival of the Constitutional Council;
- establishment of indipendent commisions;
- introduction of the right of access to information as a fundamental right of all citizens;
- President to appoint Ministers on the advice of the Prime Minister;
- Presidential immunity not to extend to fundamantal rights applications

Acclaimed as an important mechanism to depoliticise the public service, the 19th amendment establishes a Constitutional

¹ 19th Amendedment was enacted by Parliament on 28.05.2015 and certifieied by the Speaker on 15.05.2015

Council (CC) which exercises some executive powers previously held by the Executive Presidency. The CC recommends to the president fit and proper persons for appointment to the independent commissions established under the constitution, and approves or rejects persons recommended by the President for appointment to certain important scheduled state offices. Initially, the Government promised Council consisting predominantly of independent persons of eminence and integrity who were not members of any political party. The CC was to comprise three politicians (the Speaker, Prime Minister, and Leader of the Opposition) and seven independents.

In its original form the CC could have been a useful instrument because it was supposed to be largely a political body. Instead what came forth was a Council with more members of parliament and political citizens. Its balance tilted in favour of active politicians in the parliamentary debate, the opposition claimed that a majority of civil society members would render the Council democratically unaccountable. Hence, the compromise was to allow for a composition of seven MPs, and three independents.² This weakens the apolitical character of the Council in terms of depoliticising the public service.

An area that needs to be given thoughtful attention is the duty to formulate and place before Parliament the procedures to be followed in regard to the recommendations or approval of persons suitable for any appointment. In the

² This was compounded by the appointment of two Ministers to the Council, thereby creating an obvious conflict of interests.

absence of published “procedures” which is a mandatory contributory requirement, how can the Council select and recommend “fit and proper” persons for appointment to the independent commissions? Will the CC, acting in secrecy, simply rubber-stamp executive decisions?

Nonetheless the 19th amendment strengthened democracy in the country by replacing Chapter VIIA of the 18th Amendment which armed the Executive President with extreme powers. The 18th A restores many components of the 17th amendment. Two new commissions, the Audit Service Commission and the National Procurement Commission are added to the list of independent institutions to improve good governance and accountability. It lets the Constitutional Council to set up the proposed Independent Commissions including the

1. Election Commission
2. Public Service Commission
3. National Police Commission
4. Audit Service Commission
5. Human Rights Commission of Sri Lanka
6. Commission to Investigate Allegations of Bribery or Corruption
7. Finance Commission
8. Delimitation Commission
9. National Procurement Commission

The newly introduced Chapter VIII mandates the president to consult the prime minister on ministerial appointments. (Article 43(2)). Among other things, it curtails the president’s immunity by making him liable to fundamental rights litigation on any official act (Article 35(3)1. The CC shall obtain the

views of the Chief Justice when considering appointments to the Supremecourt and the Court of Appeal (Article 41c (4)).

Freedom of information has been added to the Fundamental Rights chapter, making it a judicially enforceable right (Article 14A). With this provision enshrined in the Constitution, the people get their right to know as to how they are governed, how their money is being spent and how decisions concerning them are taken. Restoration of the National Police Commission enables the Police Department to carry out their duties in an independent and impartial manner without any fear of political transfers or political pressure.

The 19th Amendment established the Audit Service Commission in 2015 to conduct audits and also to appoint and regulate external auditors of all central and provincial departments, local authorities and state owned enterprises. Setting the standards for audit, it ensures that public funds are used wisely as well as in accordance with the law and assesses expenditure not just for probity and regularly but also for value for money.

The functions of the newly introduced National Procurement Commission are to formulate fair, equitable, transparent competitive and cost effective procedures and guidelines for the procurement of goods and services, works and consultancy services of government. It would investigate unsolicited bids approved by the Government in transactions with private construction parties for public investment projects which had not featured a competitive tender-bidding process. As a policy the government discourages the acceptance of unsolicited proposals. The gazzeted 19th amendment states that the

National Procurement Commission will streamline tender procedure and ensure checks and balances while formulating fair, equitable, transparent, competitive and cost effective procedures and guidelines for the procurement of goods and services by all Government institutions.

Public Service Commission

Critical to the performance of the bureaucracy is a well functioning Public Service Commission (PSC), for it is this institution that promotes and safeguards the merit principle in the recruitment, promotion, and career management of public officers.

Thus, it may be argued that the PSC is the ultimate source of accountability for the public bureaucracy. It is responsible for a merit-based recruitment process for the public service as well as for ensuring a fair, prompt and effective disciplinary action system. It is appropriate to briefly delve into its evolution to the present state.

The PSC has vacillated between the two extremes of executive subservience and independence during its chequered path from 1931 to date. Ceylonisation of the political movement compelling the colonial Government to consider setting up of a PSC for recruitment to its services in the territory. The first PSC was set up under the Donoughmore Constitution of 1931 to advise the Governor on matters relating to the appointment, promotion, transfer and disciplinary control of public servants. However, its limited advisory functions failed to satisfy the people's aspirations and the continued stress on this aspect by the leaders of our freedom movement resulted in the setting up

of an autonomous PSC under the Independence Constitution of 1947.

Section 60 (1) of the Ceylon Independence Order in Council, 1947 vested the executive power of appointment, transfer, promotion and disciplinary control of public officers in an independent PSC. The very fact of the independence of the PSC was later held against it. This system, it was alleged, may have been suitable during the colonial era when the functions of the government were limited. The PSC had come to be viewed as an obstacle to effective personnel management. With the direct intervention and guidance of the process of development, it was felt that the cabinet of ministers or the political executive should have the powers over the machinery of implementation of these policies. Hence, the need was emphasised for the cabinet executive over powers of appointment and disciplinary control over the officers who execute the process.

In this background, the framers of the first Republican Constitution of 1972 brought the entire administrative structure of the country under the control of the cabinet of ministers to give effect to the new thinking. The cabinet and individual ministers were vested with the executive authority for appointments, promotions and disciplinary control of the public officers which had been controlled hitherto by the PSC. It was the contention of the Government that the key officials who put into practice the policies of the government must tangibly indentify with the substance of those policies. While this development was considered as a legitimisation of the process of politicisation of the public service, it also had the

effect of eroding the status of public officers whose position was safeguarded under the Soulbury Constitution.

The Constitution of 1972 substituted two boards, namely, the State Services Advisory Board (SSADB) and the State Services Disciplinary Board (SSDB) in place of the PSC.³ They acted in an advisory capacity to assist the cabinet in the exercise of its authority. However, the advice of the two Boards was not binding on the cabinet of ministers or on an individual minister. Consequently, the actual powers in respect of the state services were vested in the cabinet of ministers. From a non-responsive PSC, the pendulum swung in the direction of the supremacy of the elected politician in the public life a country, reducing the status of the bureaucrat.

PSC after 1978

After the general elections of 1977, in the course of the drafting of the constitution of the second Republic, when the revival of the Public Service Commission was being actively considered, there was the hope among most public servants that PSC would be revived in its original pre-1972 form, and would thereby function as a guardian of the right and privileges of public officers. But when the Commission re-emerged in the Constitution of the Second Republic, it took a completely different form.⁴

³ Section 111(1) and section 112(1) of the 1972 Constitution

⁴ Report of a SLIDA workshop(1983), Development series no. 1-p25

The Constitution of 1978 reconstituted the PSC, but with a difference. It was created only as an institution subordinate to the cabinet. Its constitutional role is to assist, confirm, promote, transfer dismiss and exercise disciplinary control over public officers. These powers came again to be vested in the cabinet of ministers. The cabinet exercised these functions directly in respect of heads of departments and delegated them to the PSC in respect of other public officers. In a departure from the 1972 Constitution, in 1978, the cabinet was expressly debarred from delegating its powers in respect of the heads of departments.

The Administrative Reforms Committee of 1987 highlighted “the pervasive dissatisfaction at all levels in the public service concerning the present situation” and suggested the creation of a PSC, appointed by the President, answerable directly and only to him and which would, within general directions issued by the President, exercise its authority independently.⁵

PSC under the 17th Amendment

The Seventeenth Amendment which came into force on 3rd October 2001, restored the position of the PSC as an independent body by making it responsible and answerable only to parliament. Its objective was to bring into being, truly independent commissions, the PSC being one of them. It established the Constitutional Council (CC) comprising representatives of all political parties in parliament. The CC identified the members of the PSC, the Elections Commission, the Police Commission, the Human Rights Commission, the Delimitation Commission, the CIABOC and the Finance

⁵ *ibid.* pp.14-17

9560 (9)

Commission. It purported to depoliticise the public service, including the police service, removing political influence in the appointment of judges and ensuring the conduct of free and fair elections. It removed the unbridled power the President had with regard to the making of key public appointments. Under the 17th Amendment, the Constitutional Council recommended to the president, the persons for appointment as chairperson and members of the PSC. The President's discretionary powers over these affairs were subjected to check and balances.

The first PSC established under the 17th Amendment in its annual report 2004 observed as follows

Politicisation, lack of transparency, inefficiency, bribery and corruption have too often been associated with the Public Service, largely obscuring instances of hard work and much commitment. Hence, the task before the new PSC was to create the conditions where the Public Service would be apolitical, impartial, professional in outlook, efficient and accountable to the public.⁶

The term of office of the first PSC under the 17th Amendment expired on 01st December 2005 and by then the Constitutional Council had become defunct; so that there was no constitutional body to make the necessary recommendations for appointment to the PSC. The second PSC was appointed on 10.04.2006 by presidential fiat. During the two-year period 2009 to 2010, the PSC was again defunct as its members were

⁶ Annual report of the PSC for the period 2 December 2002 –December 2003 – p.01

not appointed. All PSC matters were handled by the cabinet while certain matters were delegated to the ministry secretaries.

PSC under the 18th Amendment

The 18th Amendment introduced in 2010 made some fundamental changes to the PSC.⁷ First, the requirement of the Constitutional Council recommendation to the President was abolished. Instead, the new Article 41A established a Parliamentary Council which stipulated that the president should seek the observations of the Parliamentary Council in making the appointments to the Commission referred to in schedule-i which included the Public Service Commission. Accordingly, the PSC and its Chairman could be directly appointed by the president. The eighteenth Amendment is the very antithesis of a politically neutral public service. A sharp decline in the Institutional standards, practices and ethos governing the public services resulted.

PSC under the 19th Amendment

In terms of Chapter IX of the Constitution, the PSC is vested with the power of appointment, promotion, transfer, disciplinary control and dismissal of public officers, subject to the provisions of the Constitution. It excludes Provincial Public Services, Judicial Service, Heads of Departments and Secretaries to the Ministries. (See the Article 41(1), 55(2), 55(4)). The PSC also functions as the Appellate Authority for

⁷ The 18th amendment to the Constitution drafted by the UPFA Government within closed doors without public discussion and went through the Parliament process as an urgent Bill.

those who are aggrieved by the decisions taken by delegated authorities in relation to appointment, promotion, transfer, disciplinary control and dismissal.

As presently constituted, the PSC is a quasi-judicial body which has executive responsibility for making appointments, transfers, promotions and exercising disciplinary over the public service. It has no policy responsibilities. This precludes the PSC from the political areas of conflict and ensures its complete impartiality and fairness.

Provincial Public Service Commission

The establishment of Provincial Councils in 1987 brought about a fundamental change in the public service in the Island. Consequently, a bifurcated public service comprised two separate cadres, national and provincial. The provincial public service is a separate and distinct service operative under different authority. In terms of article 154c, the Governor of a province can exercise executive power through officers subordinate to him. Section 31, 32 and 33 of the Provincial Councils Act provide respectively for the appointment of a Chief Secretary for each province by the president; the vesting in the governor of the powers of appointment, transfer, dismissal and disciplinary control over officers of the provincial public service and for the delegation of such powers to a provincial PSC to be appointed by him. Any aggrieved party of a decision of a provincial PSC could appeal to the Governor whose decision is final.

In terms of section 32 of the Provincial Councils Act No 42 of 1987, the appointment, transfer, dismissal and disciplinary control of provincial public officers are vested in the Governor of the province. The Governor may from time to time delegate such powers to the PPSC. The Governor is responsible for formulating schemes of recruitment, codes of conduct, promotion and transfer policy etc. Appeals against the decisions of the PPSC are directed to the Governor for a final decision (Section 33 of the Provincial Councils Act). The final decision the appeal is the Governor's discretion. It is sole responsibility of the Governor to take decisions on public officers attached to his province. Appointed by the President, Governor holds office during the pleasure of the President. Consequently, PC politicians can influence the decisions over the public service. The devolved public service fell into the clutches of the provincial politicians.

A question arises whether the Governor should exercise his powers with regard to the provincial public service on the advice of the Board of Ministers of whether the Governor is bound to act on the President's directions. It is natural for the Governor to be guided by the President's wishes as he holds office subject to the President's pleasure.

Provincial public service comprises more than fifty percent of the public officers in the country. Even after the 19th amendment, while the central public service is placed under an interdependent PSC, the provincial public service functions under the Governor, a political appointee. An impartial public service free from favouritism and politicization cannot be

realised by excluding this large portion of the service from an independent authority. What applies to the national PSC should apply in equal measure to the PPSC.

Provincial PSC (PPSC) should be depoliticised. We recommend a single PSC that is common to both the central and provincial governments as found in South Africa. This departs from the Indian model of a union PSC and State PSCs where the State PSC is appointed by the Governor of the State. A Constitutional amendment to give effect to this provision would entail corresponding amendments to the Provincial Councils Act which set up the present PPSC.

Composition of the Proposed PSC:

Article 54 of the Constitution may be amended to provide for 15 commissioners appointed by the President as follows.

(A) Six commissioners appointed by the President on the basis of 15 names tendered by the newly constituted Constitutional Council.

(B) Nine commissioner appointed as follows. One commissioner for each Province nominated by the Chief Minister of the province. A commissioner nominated by the Chief Minister of a province must be recommended by the Provincial Council (that is composed of members of all parties represented in the legislature); and approved by the Provincial Council by a resolution adopted with a

supporting vote of a majority of its members. (This is to ensure that Provinces are not sidelined in the PSC).

(C) A commissioner is appointed for a term of six years, which is renewable for one additional term only. One-third of the members will go out of office every two years.

(D) A commissioner may be removed from office only on

(i) The ground of misconduct, incapacity or incompetence

(ii) A finding to that effect by a committee of Parliament or, in the case of a commissioner nominated by the Chief Minister of a province by a committee of the of the legislature of that province, and

(iii) The adoption by Parliament or the provincial legislature concerned, of a resolution with a supporting vote of a majority of its members calling for the commissioner's removal from office.

(E) The President must remove the relevant commissioner from office upon

(i) The adoption by Parliament of a resolution calling for that commissioner's removal; or

(ii) Written notification by the Chief Minister that the provincial legislature has adopted a resolution calling for that commissioner's removal.

Status of the PSC

There has been much debate in the post- independence era whether the role of the PSC should be advisory or executive. Prior to 1947, the Governor was in effect the appointing authority in all cases. An executive PSC would remove temptation from the paths of Ministers who would otherwise yield to the pressure of partisan politics for rewarding political supporters with plums of office. It was argued that Ministers cannot defend in Parliament the conduct of officials over whom they do not exercise disciplinary control. This resulted in the vesting of the appointment, transfer, promotion and disciplinary powers in the Cabinet of Ministers in 1972. This status continued through the 1978 Constitution until the enactment of the 17th Amendment in 2001. This was reversed in 2010 until the restoration of the independent status in 2015.

Basically the role of the PSC is a quasi-judicial one. Its role and powers are constitutionally entrenched. On the other hand, the provincial PSC is statutory established, PSC is not responsible for laying down human resource management policies, such as recruitment policies and terms of service. These matters are left to the executive departments, such as the Establishments Division and the Combined Services Division of the Ministry of Public Administration and the Department of

Management Services in the Ministry of Finance. Once the policies for appointment, promotion and discipline have been determined, it is the responsibility of the PSC to interpret and administer them in practice. The reason for not involving the Commission in policy development is to prevent it being drawn into political controversy and maintain thereby its impartiality. The PSC provides assurance that all actions concerning recruitment, promotions and appointments within the Public Service are made in an equitable, fair and impartial manner; free from favouritism, patronage and discrimination; and based on the principle of merit.

Certain senior positions called 'posts of confidence', such as Secretaries to Ministries are excluded from the purview of the PSC.⁸ All officers serving in the Provincial Council Service who do not belong to the All Island Services fall outside the ambit of the PSC. The employees of State Cooperation, Statutory Boards And State Owned Companies also do not come within the purview of the PSC as their employees are not public officers. The PSC's power of appointment, transfer,

⁸ All Island Services means those identified as island wide services, such as the Sri Lanka Administrative Service, Sri Lanka Engineering Service, Sri Lanka Scientific Service, Sri Lanka Architectural Service, Sri Lanka Accountants Service, Sri Lanka Planning Service, Sri Lanka Education Administrative Service, Sri Lanka Agricultural Service, Sri Lanka Animal Production and Health Service, Sri Lanka Medical Service, Sri Lanka Indigenous Medical Service, Sri Lanka Surveyors Service and any other service identified by the appropriate authority from time to time.

dismissal and disciplinary control do not extend to important categories of top officials, such as Secretaries to Ministries who are appointed by the President and Heads of Departments who are appointed by the cabinet of Ministers.

As an organ of state, the PSC serves as the independent custodian of the integrity and values of the public service. The preceding discussion has traced its transition under the three post war constitutions and the three significant Seventeenth, Eighteenth and Nineteenth Amendments. In summary, the prognosis is that consequent to the Nineteenth Amendment, the PSC's vital role as an independent and neutral body to safeguard the integrity, impartiality and meritocracy of the public service remains restored.

Note. This article was compiled by the writer in the book titled 'Sri Lankan Structures of Governance' authored and published by him. Due to timely importance of the article, with the consent of the author, it has published in this volume.

The Utilization of State Land between the Centre and the Provinces under the 13th Amendment to the 1978 Constitution.

S. Sarath Mathilal de Silva

Abstract

The main objective of this article is to examine the title, distribution and utilization of State land between the Centre and Provincial Councils by reference to the 13th Amendment to the Constitution. Here, Supreme Court judgments have been used to assess the provisions of the 13th Amendment on State land.

The 13th Amendment to the 1978 Constitution and the Provincial Councils Act of No.42 of 1987 marks a watershed in our constitutional evolution. By means of this Amendment, the system of devolution of power to the Provincial Councils was entrenched in our Constitution by protecting the avenues for autonomy for each level of government. The 13th Amendment also contains provisions to devolve power over the control of state land to regional units. Sri Lanka's land utilization is related to social, economic and political sectors. The political issue relating to land has developed towards an ethnic conflict. As a solution to this issue, the 13th Amendment was introduced in 1987.

As revealed in the study on the title, demarcation and utilization of State land between the Centre and Provincial

Councils under the 13th Amendment no exclusive power is vested in the Provincial Councils with regard to the subject of State land. Moreover Provincial Councils can only make statutes to administer, control and utilize State land, if such State land are made available to the Provincial Councils by the Government from the Provincial Council subject. State land shall still continue to vest in the Republic and may be disposed of by the President in accordance with Article 33(d) and written laws governing the matter. Hence central control over the State land under the 13th Amendment continues despite aspirations for further devolution of power over State land to regions.

Keywords: Colonization Schemes, Alienation of State land, Devolution of power, Provincial Councils, Utilization of State land

1. Introduction

The 13th Amendment to the 1978 Constitution¹ and the Provincial Councils Act No.42 of 1987² marks a watershed in our constitutional evolution. It describes and codifies the distribution of the power between the Centre and the sub national elected tiers. By means of this Amendment, the system of devolution of power to the Provincial Councils was entrenched in our Constitution by protecting the avenues for autonomy for each level of government.

Sri Lanka's land utilization is related to social, economic and political sectors. The political issue relating to land has

developed towards an ethnic conflict. The passage of the 13th Amendment to the Constitution and the establishment of Provincial Councils (PCs) that have emerged as a result of the ethnic conflict, were among the steps that have attempted to reform the centralized state structure of Sri Lanka. The 13th Amendment also contains provisions to devolve power over the control of State land to regional units.

2. The Establishment of Provincial Councils

Provincial Councils were established under the 13th Amendment to the Constitution of 1978 which came into effect on 14th November 1987 along with the Provincial Councils Act No.42 of 1987. Chapter XVIIIA which was introduced by the 13th Amendment provides for the establishment of Provincial Councils for every Province specified in Eight Schedule³, with effect from such date or dates as the President may appoint by Order published in the Gazette. Every Provincial Council so established shall be constituted upon the election of its members. The President established Provincial Councils for each of the nine Provinces, including the Northern and Eastern Provinces separately, with effect from 03.02.1988.

Three lists in the 9th Schedule to the 13th Amendment are the Provincial Council List, the reserved list and the Concurrent List. The Provincial Council List contains matters in respect of which the Provincial Council is empowered to make statutes. These mainly cover those areas of authority where decisions affect primarily persons living in the Province and are applicable to the Province only. The Reserved List contains

matters in respect of which the Parliament is empowered to make laws. These cover the areas of national importance. The Concurrent List contains matters in respect of which both the Parliament and the Provincial Councils may make laws and statutes respectively.

The Supreme Court in *Vasudeva Nanayakkara v Choksy and Others*⁴, explaining the scope of the 13th Amendment stated that:

'The 13th Amendment to the Constitution certified on 14.11.1987 provided for the establishment of Provincial Councils. Article 154G (1) introduced by the Amendment vests the legislative power in respect of the matters set out in List I of the 9th Schedule (the Provincial Council List) in Provincial Councils. Article 154 C vests the executive power within a Province extending to the matters on list I in the Governor to be exercised in terms of Article 154F (i) on the advice of the Board of Ministers. In terms of Article 154F (6) the Board of Ministers is collectively responsible and answerable to the Provincial Councils.'

3. The 13th Amendment and State Land: Legal Perspective.

It is important to identify the demarcation between the Centre and the Provinces with regard to State land and to examine the nature and content of the subject matter of the State land that lie within a Province by virtue of the 13th Amendment to the Constitution. In this regard, it is necessary to scrutinize the relevant Articles contained in the 13th Amendment to the

Constitution in relation to land and State land by way of pronouncements made by the Superior Courts of Sri Lanka.

Item 18 of the Provincial Council List states:

Land – land, that is to say, rights in or over land, land tenure, transfer and alienation of land, land use, land settlement and land improvement, to the extent set out in Appendix II.

The opening paragraph of Appendix II is as follows: “*State land shall continue to vest in the Republic and may be disposed of in accordance with Article 33(d) and written law governing this matter.*” It is thus made clear that there is no change in the ownership of State land. Article 33(d) referred to empower the President, inter alia, to ‘*make and execute under the Public Seal such grants and dispositions of lands and immovable property vested in the Republic as he is by law required or empowered to do*’.

Appendix II continues:

Subject as aforesaid, land shall be a Provincial Council Subject, subject to the following special provisions:-

State land –

1:1 State Land required for the purposes of the Government in a Province, in respect of a reserved or concurrent subject may be utilized by the Government in, accordance with the laws governing the matter. The Government shall consult the relevant Provincial Council with regard to the utilization of such land in respect of such subject.

1:2. Government shall make available to every Provincial Council State Land within the Province required by such Council for a Provincial Council subject. The Provincial Council shall administer, control and utilize such State land, in accordance with the laws and statutes governing the matter.

1:3. Alienation or disposition of the State land within a Province to any citizen or to any Organization shall be by the President, on the advice of the relevant Provincial Council, in accordance with the laws governing the matter.

Special provision 2 placed just after the above provisions, is on inter-provincial irrigation and lands development projects which would be the responsibility of the Centre. However, the principles and criteria regarding the size of holdings of agricultural and homestead lands arising out of these projects will be determined in consultation with the Provincial Councils. The selection of allottees for such lands will be determined by the Government having regard to settler selection criteria including degree of landlessness, income level, and size of family and agricultural background of the applicants. The actual application of these principles, selection of allottees and other incidental matters will be within the powers of the Provincial Councils.

In special provision 3, placed after the above provision the Centre is required to establish a National Land Commission which would be responsible for the formulation of national policy with regard to the use of State land. This Commission will include representatives of all Provincial Councils.

The Reserved List has the following entry: ‘State Land and Foreshore, except to the Extent specified in Item 18 of List I’.

In the year 2003, the then Government tabled a Bill titled ‘*Land Ownership*’ to amend the Land Development Ordinance⁵ and Land Grants (Special Provisions) Act⁶. This Bill was opposed by all the Provincial Councils of the country other than the North and East which did not have a functioning elected Provincial Council at that time. All the other Provincial Councils submitted their objections to the Bill. It is pertinent to examine this judgment⁷ in view of its relevance to the subject of ownership of State land by the highest court of Sri Lanka – the Supreme Court. 10 petitioners have challenged the constitutionality of this Bill by petitions presented to the Supreme Court and have thereby invoked the jurisdiction of the Supreme Court in terms of Article 121(1) of the Constitution.

The Bill according to its long title is “to provide for the disposal of ownership of lands by the transfer of ownership of State Land to citizens of Sri Lanka; for the removal of certain restrictions attached to grants and transfers made under the Land Development Ordinance (Chapter 464) and the Land Grants (Special Provisions) Act, No. 43 of 1979.” The petitioners contended that the provisions of the Bill in its entirety and the procedure followed in having the Bill placed on the Order Paper of Parliament are inconsistent with the Constitution.

The Bill provided for the holder of land under a grant made in terms of section 19(4) of the Land development Ordinance or section 3 of the Lands Grants (Special Provisions) Act to apply

for his existing right to be converted into full ownership, free of all encumbrances. The procedure for such grant of ownership of State land was found in Part I of the Bill. The holder was required to forward an application requesting that the right conveyed to him under such grant or transfer be converted to full ownership and the right title and interest in such land free from all encumbrances to the Land Commissioner with a copy to the Divisional Secretary, Designated Officer or to an authorized officer. Such officer shall thereafter forward his observation to the Minister who shall, after satisfying himself on the correctness of the observations, forward all the relevant documents and the application to the President with his recommendation to the effect that in his opinion a certificate in terms of this Act may be issued granting the applicant full ownership in respect of such land free from all encumbrances.

The Bill under reference according to the Supreme Court dealt with the subject areas that are referred to in item 1 of Appendix II of the Provincial Council List. Item 1.3 in Appendix II refers to alienation or disposition of State land within a Province. The Supreme Court stated that this reaffirms the position that State land shall continue to vest in the Republic while the subject of land is a matter for the Provincial Council.

The Supreme Court also referred to the Reserved List, where reference is also made to State land and provides that,

“State land and Foreshore except to the extent specified in item 18 of List 1”

Such extents, are set out in Appendix 11 of the 9th Schedule, which specifically states that, “Land shall be a Provincial Council Subject”. In considering the aforementioned contents, the Supreme Court stated that it is abundantly clear that the matter in question is a Provincial Council subject that has been devolved to the Provincial Councils in terms with the Thirteenth Amendment. Article 154G of the Constitution refers to the statutes of the Provincial Councils and Article 154G 3 describes the position with regard to the law making power of the Central Government in respect of a subject given in the Provincial Councils List. Accordingly, in terms of Article 154G 3 of the Constitution, no Bill with regard to any matter set out in the Provincial Councils List shall become law unless such Bill has been referred by the President, after its publication in the Gazette and before it is placed on the Order paper of Parliament, to every Provincial Council. The necessity of such reference to Provincial Council is for the purpose of expression of their views on the Bill within the specified time period. After such reference, in the event where every such Council agrees to the passing of the Bill, such Bill is passed by a majority of the Members of Parliament present and voting. In a situation where one or more Councils do not agree to passing of the Bill, such Bill is to be passed by the special majority required by Article 82 of the Constitution. In consequence of this decision, the then government did not further proceed with the Bill.

Another important judgment of the Supreme Court which analyzed and interpreted the provisions of 13th Amendment to the Constitution, to identify and demarcate between the Centre

and the Provincial Councils in relation to the subject of State land is Superintendent, *Stafford Estate v Solaimuthy Rasu* judgment⁸.

In the view of the Supreme Court in the *Solaimuthy judgment*, the entirety of State land is referred to in List II (Reserved List) and it is only from this terminal origin that the Republic could assign to the Provincial Councils land for whatever purposes which are deemed appropriate. It is therefore axiomatic that the greater includes the lessor (*Jmme Majus Continent in sc mimus*) and having regard to the fact that in a unitary state of government no cession of *dominium* takes place, the Centre has not decided, its *dominium* over State land to the Provincial Councils. Peiris CJ., in the *Solaimuthy judgment* stated that if there is a reservation in List II, the inescapable inference follows that what is reserved to the Republic could only be the larger entirety out of which the 13th Amendment choose to assign some portions of State land to the Provincial Councils and the pertinent question before the Supreme Court is the parameters with which of what is entrusted to the Provinces.

Having set out the overcharging dominium of State land with the Centre, according to Peiris CJ., Appendix II set out special Provisions which would qualify as further limitations on State land assigned to Provincial Councils. These special provisions apart from demonstrating the limited extents of Provincial Councils over State land also display unmistakably that State land continue to be a subject of the Centre. Having granted the brooding presence of the Republic on all State land in List II, List I and then Appendix II and subject to these pervasive provisions, State land are declared to be a Provincial Council

subject in the second paragraph of Appendix II, but that declaration is only explanatory of the purposes for which the Provincial Councils have been assigned with land. Those purposes are evident in the special provisions 1.1, 1.2, and 1.3 of Appendix II. In the view of Peiris CJ., these special provisions also strengthen the position that State land continue to be a subject located in the Centre.

As further stated by the Supreme Court in the *Solaimuthy judgment*, Appendix II in paragraph 3:4 provides that the powers of the Provincial Councils shall be exercised having due regard to the national policy formulated by the National Land Commission. The National Land Commission which includes representatives of all Provincial Councils would be responsible for the formulation of the National Policy with regard to the use of State Land. Moreover if and when a National Land Commission is in place, the guidelines formulated by such Commission would govern the power of the Provincial Councils over the subject matter as interpreted in this judgment in relation to State Land. In the view of Peiris CJ., on behalf of the Supreme Court in the *Solaimuthy judgment*, National Land Commission strengthens the contention that State land lie with the Centre and not with the Provincial Councils.

Findings of the study also reveal the other provisions that indicate State land lie within the legislative competence of the Centre: Article 154 (G) 7 of the Constitution provides that a Provincial Council has no power to make statutes on any matter set out in List II. One of the matters referred to in that List is 'State land and Foreshore' except to the extent specified

in item 18 of List I. According to Peiris CJ., all these features referred to the above featured the unitary nature of the State.

The following pronouncements in summary form on the nature and content of State land under the 13th Amendment have been outlined by the Supreme Court in the *Solaimuthy judgment*.

Firstly, Appendix II imposes the restrictions on the land powers given to Provincial Councils. The Constitutional limitations imposed by the legislature shows that in the exercise of its legislative powers, no exclusive power is vested in the Provincial Councils with regard to the subject of 'land'.

Secondly, the Provincial Councils do not therefore exercise sovereign legislative powers and are only subsidiary bodies, exercising limited legislative powers subordinate to that of Parliament.

Thirdly, Provincial Councils can only make statutes to administer, control and utilize State land, if such State land is made available to the Provincial Council by the Government for a Provincial Council subject. When the State makes available to every Provincial Council State Land within the Province required by such Council for a Provincial Council subject, the Provincial Council shall administer, control and utilize such State land, in accordance with the laws and statutes governing the matter.

From the above findings it is clear that Provincial Council subject matter in relation to State Land would only mean that the Provincial Councils would have legislative competence to

make statutes only to administer, control and utilize State Land, if such State Land are made available to the Provincial Councils by the Government for a Provincial Council subject.

There are some crucial issues that need to be addressed in order to achieve a greater degree of devolution on State land. These issues cover both questions with regard to powers of the regions as well as required reforms at the centre.

One such issue is related to powers of the President. The power of the Centre to control the land in the regions come first from the powers vested in the President by the 1978 Constitution. Article 33(d) of the Constitution gives overall powers of disposition of land to the President of the Republic. This provision is reiterated in Appendix II of the 13th Amendment, which sets out the limits of a Province's power over land. Another issue is relevant to the extent of devolution. In the 13th Amendment the subject of State land is included in the Provincial and Reserved Lists. The powers given to the Provincial Councils are spelt out in the Provincial List. The Provincial Councils have powers over the areas mentioned subject to the limitations spelt out in Appendix II. (9th Schedule, Article 18). The fundamental debate over this provision is with regard to the subject of land being included in the Reserved List, and the limitations that are set out in the Appendix II. These two combine to limit severely the powers that Provinces have over land.

Inter – provincial scheme is another area where minority parties are worried about. Referring to Appendix II, in these schemes the principles and criteria regarding size of holdings

are to be determined by the Centre. This is to be done 'in consultation with Provincial Councils'. However, what this consultation means is not exactly clear. The provision spelt for inter- provincial schemes stipulates that the 'national ethnic ratio' will be the basis of selection of allottees in inter- provincial schemes. The provisions in the Appendix II show a concern about disturbing the patterns of population of distribution due to irrigation schemes, which have been a major factor for the present ethnic conflict.

4. Conclusions

Based on the above discussion, the following conclusions on the title, demarcation and utilization of State land can be presented.

(a). Even if the Government makes available State Land to a Provincial Council, the title to the State land still vests with the State.

(b). State land required for the purposes of the Government in a Province, in respect of a reserved or concurrent subject may be utilized by the Government in accordance with the laws governing the matter. The Government shall consult the relevant Provincial Council with regard to the utilization of such land in respect of such subject.

(c). Alienation or disposition of the State land within a Province to any citizen or to any organization shall be by the President, on the advice of the relevant Provincial Council in accordance with the laws governing the matter.

(d).State Land will continue to vest in the Republic and may be disposed of by the President in accordance with Article 33(d) and written laws governing the matter.

Devolution of power become meaningless, if there is no utilization by the Provincial Councils. There are many elements in the 13th Amendment, which limit the powers enjoyed by the Provincial Council on State land and allow the Centre to interfere even in the areas that have been devolved. These limitations certainly have a bearing on the extent to which Provincial Councils can control the State lands in the regions. These issues relate to the wide powers of the President, the extent of devolution, inter- provincial schemes, ethnicity and criteria for land settlement. These issues focus on the powers of the regions as well as necessary reforms at the Centre.

References

The 13th Amendment to the 1978 Constitution came into effect on 14th November 1987.

The Provincial Councils Act No. 42 of 1987.

Article 154 A (1), of the 13th Amendment to the Constitution.

Vasudeva Nanayakkara v Choksy and Others (2008) 1 Sri LR 134.
The Land Development Ordinance No.19 of 1935 as amended.

The Land Grants (Special Provisions) Act No.43 of 1979.

Re Land Ownership Bill (1991 -2003) VII DSCP 453.

Superintendent, Stafford Estate v Solaimuthy Rasu, (SC Appeal No.21/13, SCM 26 September 2013).

Public Savings: A Way to Economic Development

** Naoyuki Yoshino*

With an aging population and a host of other economic challenges including debt burden, the island badly needs to build quality infrastructure. Well designed infrastructure is a boon for development. It can boost education, regional economies, create opportunities and business.

Some solutions that the policy makers can suggest and the government can implement may seem simple and straightforward. These ideas include improving domestic savings, technology education and building good infrastructure that is useful for people of all walks of life.

Sri Lanka needs to steer a fair number of high quality infrastructure development projects to successful completion to moves its economy forward. However, in order to create good infrastructure, the country needs large amounts of funds. Multilateral financial institutions such as ADB can provide basic finance to build such infrastructure for Sri Lanka.

Value of Savings

But at the same time, there is a huge responsibility for Sri Lanka herself to start saving and building funds securing domestic capital to disburse for future infrastructure investment. The creation of large domestic savings is important for many developing countries including Sri Lanka. To encourage such savings, the interest rates should be increased and proper path has to be made for people to keep their money

in savings accounts. In this scenario, banks and savings institutions should play a major role to keep the clientele with them. Here it is important to have a trustworthy banking and financial industry for a country.

Motivate to invest money

Many People in Sri Lanka and South Asia have traditionally shown their interest on investing money in gold purchases, rather than investing their money in bank deposits. They are doing this for various reasons, including lack of trust in banking institutions and poor return on investment offered by the financial institutions. Therefore, it is important for the government and the banking industry to build their trust. Guarantees undertaken by the government could be a solution as well.

If the people invest all their money in gold purchases, the money circulation within the country would drastically come down and there won't be any money to be circulated within the country. Therefore, building saving in fixed deposits, insurance and pension funds is very important. This will allow the government to allocate sufficient funds for SMEs and infrastructure investment.

Economic value

On the other hand, how much infrastructure such as roads and railways can we develop? In order to make infrastructure projects a success, all Local Government Central Government and infrastructure operating companies should get together to build, develop and operate infrastructure and related facilities.

They have to develop regions/rural communities along with railways, roads and highways. Such comprehensive infrastructure Projects have the ability to support communities, build business opportunities and improve agriculture farming. Farmers will be able to transport their harvest conveniently and create markets outside their regions easily by these infrastructure facilities. World market accessibility and trade networks can be expanded if proper infrastructure is built in the country. This will bring the food production costs down and also bring the buyer and producer closer, eradicating the 'middleman' phenomenon. This allows room for farmers and other villagers to start small and medium enterprises, making them entrepreneurs.

Regional development created by infrastructure development created by infrastructure investment will bring business opportunities. For example new business will start their production; hotels and restaurants can be opened near the railway stations. As a result of this development drive, property tax revenue, income tax revenue, cooperative tax revenue and sales tax revenue would start to rise. In the past, all increased tax revenues went to the government and they were not returned to infrastructure investors and developers. Infrastructure investors only relied on user charges. When the economic development progresses, regional development will lead to higher tax revenue earnings.

If half of these increased tax revenues were returned to the investors in infrastructure, their rate of return will keep on increasing for many years as long as the region develops. Banks, insurance and Pension funds will be willing to invest

into infrastructure which yields high rates of return. Injection of Private funds will increase transparency and governance structure of infrastructure investments. This is the way forward for a country like Sri Lanka.

Japan's home town fund

At this juncture, the authorities should also think beyond building infrastructure. Even if there's infrastructure available, most SMEs find it difficult to get financial support for their start-ups, as it is very risky. This is where the 'hometown investment trust funds' can come in. Some 20 years ago, Japan was able to create such funds and that is how Japan created a generation of new entrepreneurs. These funds had two objectives; one is to provide money for start-ups especially for women who wanted to start their own business such as restaurants and shops. The second was to start internet based selling Portals where the villagers could sell their products to markets outside their villages.

Through internet marketing they could capture a large clientele around the country and thanks to well built infrastructure goods and produce could be dispatched without much delay. Hence home funds can help SMEs to start their business around highways and railways which will help more their products conveniently.

Changing face of technology

Talking about Japan's success in technology and its use in the modern education system, technological progress and innovations are very important in the education system,

especially in engineering education. Traditionally, to get the best education, youngsters have to attend good schools (it is very competitive to enter such schools in a country like Sri Lanka. With the expansion and advancement of technology, it is rather convenient for youngsters and even for others to listen to the best lectures and learn from best teachers through internet and smart phones from any where you live. It is important for governments to provide technology facilities and encourage students and school leavers to make use of these facilities for personal growth.

Sri Lanka has to start internet education for all levels, from secondary to university, including engineering education. For example, a lecturer can give internet lectures and it can be broadcast all over the country later. This will benefit the students and the people in regions and villages. People can also improve basic technical skills, language skills and gain knowledge in many industries and vocations.

City infrastructure

When developing infrastructure in many countries, policy makers, builders and contractors tend to forget about city planning aspects. City planning is extremely important where infrastructure is constructed. That can increase spill over effects of infrastructure investment. Traditionally people in infrastructure were only interested in constructing infrastructure alone. But much more important for infrastructure is how much it can help to develop the region, cascading the benefits to many communities. Such projects should allocate areas or zones for markets, shops, residencies

and manufacturing industries. That kind of zoning will help to create a better city.

Acquisition of required lands

Acquisition of lands for development activities has been a major barrier in many South Asian countries. As land owners are reluctant to provide their lands for development projects, setting up of a land trust will be one of the key solution for land acquisition effort. Such a land trust was created in Japan many years ago. Accordingly, the land owners can keep their ownership of the land and able to lease the land on to the building company. By doing this the owner can earn a reasonable income over the years. This is one of the best ways to motivate people to provide usage right to infrastructure companies and city planning.

**Based on an interview with Dr. Naoyuki Yoshino, the think tank of the Asian Development Bank by Chandani Jayathilleke for the Sunday Observer.*

Solid Waste Management through Effective Community Participation

M. N. Vineeshiya

Introduction

Due to the accelerated growth of urban population, urbanization, increasing economic activities and lack of proper solid waste management practices, it is not uncommon to see that many in the developing countries confound the process of Solid Waste Management (SWM). In the same manner, presently, disposal of solid waste has become a major environmental issue in Sri Lanka. During the past decade, the dialogue of solid waste has been obvious in the political agenda of both government and non government agencies during the regional development priorities. In order to prevail the issue, having a proper environmental planning and strengthened environmental efforts and cooperation between municipalities, private sector, and both civil society and the communities of the respective areas is required. The quantity of solid waste generation has increased notably, depending on the rapid change in the lifestyles of the people. Mismanagement of solid waste has resulted for environmental problems such as the use of wetlands as disposal sites, ground water contamination, air pollution, decreased values of properties, effect on the ecosystem and damages to landscapes due to soil erosion etc. (Visvanathan et al; 2004).

It was confirmed that, the open dumping of solid waste leads to create lots of vector born diseases especially through

mosquitoes. In particular Dengue epidemic is one of the leading issues currently in Sri Lanka. Meanwhile, Participatory approach was recognized as important in every sector of development, including health, education, sanitation and it has been promoted SWM projects in most developing countries as well. SWM such as from waste collection to composting the participation of the public is also identified as an essential factor. For many years, the local government authority in Sri Lanka has conducted many environmental projects on community based waste management. However still it remains as one of top issues due to the absence of proper management and altitudinal backwardness of the people who directly or indirectly affected.

As per the records, the current rate of waste collection by the local authorities in Sri Lanka is estimated to be around 2,694 metric tons per day. Overall, the problem of waste disposal is essentially an urban problem which depends on a number of factors such as socio-economic conditions, public attitudes towards reuse and recycling of waste, and geographical and physical factors. It was identified that, the problem of solid waste generation would cause more impact on urban households than in rural. In respect with the diverse consumption patterns among different economic classes waste generation patterns are varying in Sri Lanka (Wijerathna et.al; 2013). Currently, it doesn't seem to be any usable laws or regulations that deal specifically with the dumping of non-hazardous solid waste, there is not really a concept of "illegal dumping". The common practice in handling municipal waste in most of the local authorities in Sri Lanka, is open dumping

without any precautionary measures, which brings a greater threat to the environment and also to human health (Ruzaik 2011). It is expected that the national Government has to supply the necessary resources for proper collection and disposal of solid waste, but due to lack of resources, solid waste is only collected frequently along main roads. Besides, it is difficult to mobilize community support for a participative waste collection and recycling programme since most of the people feel waste management is a task of government. And they would only be willing to take actions themselves if it generates sufficient benefits. However activities such as selling sorted garbage identified as in most cases, exercises where the households are in very low income levels (Zon & Sriwardena ; 2000). As Sri Lanka being developing country and facing the SWM as a problem in greater sequence there need to be have sustainable planning approach for conquering the consequences of the increasing amount of waste in the municipalities.

What are Solid Wastes?

The term can be described as subjective and inaccurate because waste to one person is not waste to another.⁹ The word *waste* refers to *refuse* (resources that are to be discarded that are perceived as useless). The University of Florida defines solid waste as “*garbage, refuse, sludge or other discarded materials, liquids, semi-solids or contained gaseous materials*”. Solid waste includes garbage, construction debris, commercial

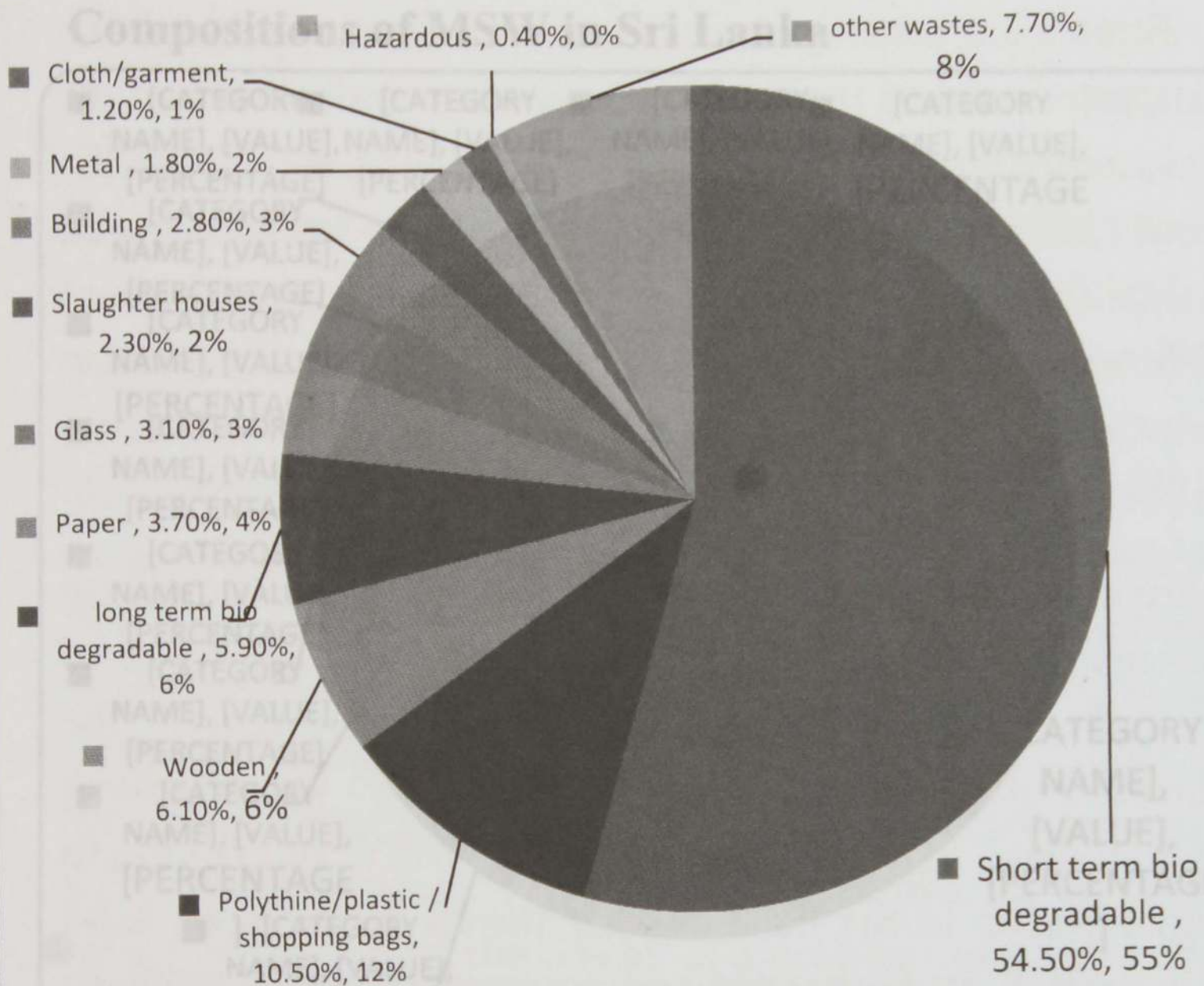
⁹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Waste>

refuse, liquids or other materials in containers, sludge from water supply or waste treatment plants or air pollution control facilities, and other discarded materials (Squires, 2006:23). Anschütz (1996) defines Solid waste as discarded non-liquid materials from households, industrial and commercial establishments, institutions, and streets that do not have value any more in the eyes of the first generator or user (Anschütz, 1996:12).

There are eight major classifications of solid waste. For having a better management it is a need to know about the types of waste and where it mostly generates. However, the classification of Municipal Solid Waste (MSW) varies among different studies. In high income countries MSW refers only to residential waste. In Sri Lanka MSW means all types of solid waste generated by household and commercial establishments and collected usually, by local government bodies and include residential, commercial, institutional and construction and demolition waste (Karunasena and Amarathunga 2010). However, most commonly MSW includes waste generated from residential, commercial, industrial, institutional, construction, demolition, processes and municipal services (Hoornweg and Thomas 1999).

In Sri Lanka it is estimated that per capita per day waste generation on the average 0.85 kg in Colombo Municipal Council, 0.75 kg in other Municipal Councils, 0.60 kg in Urban Councils and 0.40 kg in Pradeshiya Sabahas. However daily waste collection by Local Authorities (LA) is estimated at 2683 tons yet, the total MSW generated in Sri Lanka is assumed to be around 6,400 tons per day.

Compositions of MSW in Sri Lanka

Source: Database of Solid Waste in Sri Lanka, "Pilisaruru" National Solid Waste Management

Programme, CEA, 2012

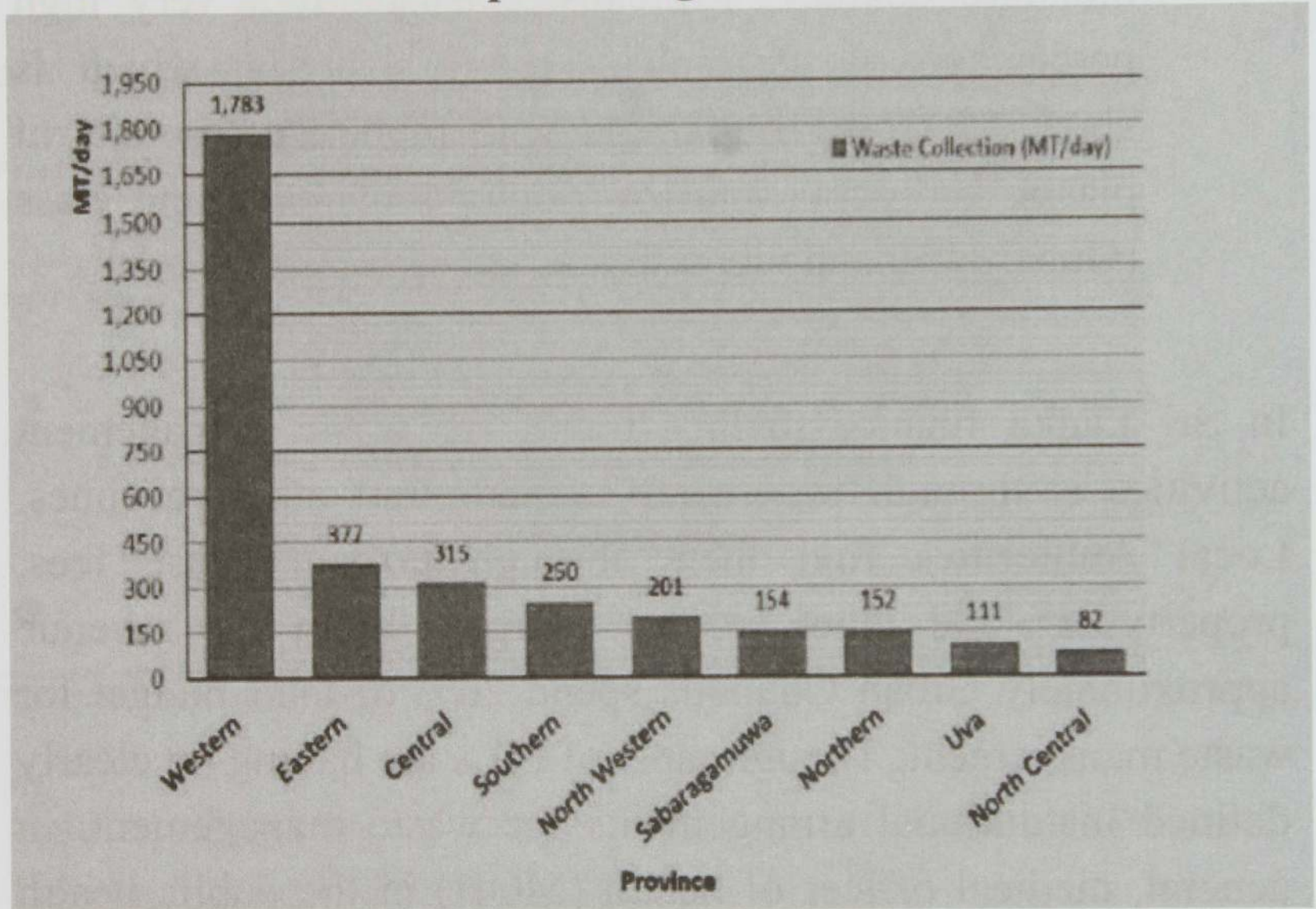
- Sri Lankan Solid waste collection is mainly consists of short term bio-degradable waste (55%). Things like kitchen or food waste, animal and plants, etc. next to that long term bio degradable (5.9%) mostly found in coconut shells, rice husks etc. Non degradable mainly consist with polythene plastic shopping bags metal waste. More than wooden waste, garment waste, glass and construction, waste hazardous and other industrial

waste comprised grade as non bio degradable (Hikkaduwa et al ; 2015). Primary components on a weight basis are compostable organics; food and garden waste accounting for 89.2% (Wijerathna, et al., 2012). And substantially it has higher organic and a higher moisture content. Typically consists of a very high percentage of perishable organic material which is about 65 - 66% by weight with moderate amounts of plastic and paper and low contents of metal and glass (Gunaruwan and Gunasekara; 2016).

In Sri Lanka finance mainly found for waste management activities is through provincial councils and other revenues. Local Authorities find them through taxes, license fees, property tax and other service charges. From the revenue approximately Urban Councils spend 20% of their budget for waste management. Though most of LA,s are having no clearly defined institutional arrangements for waste management, in general, medical officer of health (MOH) in the public health department and the PHI in UC are responsible for waste management in their administrative boundaries. But due to busy schedule of their duties they have to pay their attention to other public health concerns than to waste management. In addition, there is no direct fee is charged on household for waste collection or disposal. It is covered by the tax that is collected in the quarter. Hence responsibility vested with waste management over the governmental agencies often overlap. This is results, passing responsibilities to each other without taking any action by their own. There are currently no

regulations, standards or guidelines for the disposal of solid waste. It is only for some hazardous materials (Zon and Siriwardene; 2000).

Solid Waste collection percentages

Source: Hikkaduwa et al; 2015

The problem of solid waste, mainly affected by the attitudes people holds on handling the waste of their own. Many people do not see the potential environmental problems caused by improper discharge of solid waste. Usually they see waste as a problem when it made practical difficulties of their lives. Again, there is a possibility of collective participation for clean up campaigns when the risk is evident due to waste which improperly dumped. Waste is seen as more practical than an

environmental problem; it is difficult to mobilize communities for further handling. Public participation is considered to be a necessary component of an effective waste management. But most people feel that waste management is a task of government and would only they being participate when they can receive material benefits. Though the situations remain to be so, a low participation is evident among the people who are getting financial benefits through sorting and selling solid waste materials to collection centers. It will be more effective in the low income areas. Therefore, to have an effective waste management system LAs need the direct support of the community.

What is Solid Waste Management?

Solid waste management covers technical, environmental, managerial, legal, economic and financial aspects of the whole set of activities. Thus it includes acts related to generation, source reduction, storage, handling, collection, treatment and disposal of solid wastes. Having sustainable waste management community plays an important role because they are the ones who need to actively engage in waste reduction, segregation and recycling activities (Josheph; 2006). "SWM may be defined as systematic administration of activities that provide for the source separation, storage, collection, transportation, transfer, processing, treatment, and disposal of SW. The objective of SWM is basically the efficient use of resources in the process of managing waste materials" (Squires, 2006:23).

As Gotame, University of West of England states that 'Waste management is broader than just the disposal of waste. It includes the generation, collection, processing, transport, minimization of the production, the reconceptualizing of waste as an economic resource, mobilizing the communities in the process, and protection of human health and environment (Gotame 2012:20).

Towards a sustainable solid waste practice, it is important to pay the attention on waste minimization. For Moningka (2000), sustainability is much more border than environmental protection. It implies major areas of social, cultural, economical & political needs of the people's as well. Therefore to altering attitudes of the people is necessary for strengthen the community mobilization on waste management. Awareness-raising campaigns can further strengthen the practices of re use and recycling and the proper disposal of solid waste in particular. Here, local government institutions have to be accountable for the control of handling effective management system.

Relevant organizations and there Legislations of SWM in Sri Lanka

- In Sri Lanka the responsibility of solid waste management is vested mainly under the central government, provincial councils and local authorities. Under the central government mainly following

institutes are responsible for planning and policy making process.

- Ministry of Mahaweli Development and Environment
- Central Environmental Authority(CEA)
- Ministry of Local Government and Provincial Councils
- Ministry of Health
- Urban development authorities (UDA)

Ministry of Mahaweli Development and Environment

The Ministry of Mahaweli Development and Environment is the leading agency in the central government for SWM planning & policy making. They are aiming to ensure environmental accountability and social responsibility of all waste generators, waste managers and service providers. And also to actively involve individuals and all institutions in integrated and environmentally sound solid waste practices, and to maximize resource recovery with a view to minimizing the amount of waste for disposal and finally to minimize adverse environmental impacts due to waste disposal to ensure health and well being of the people and the eco system.

Central Environmental Authority (CEA)

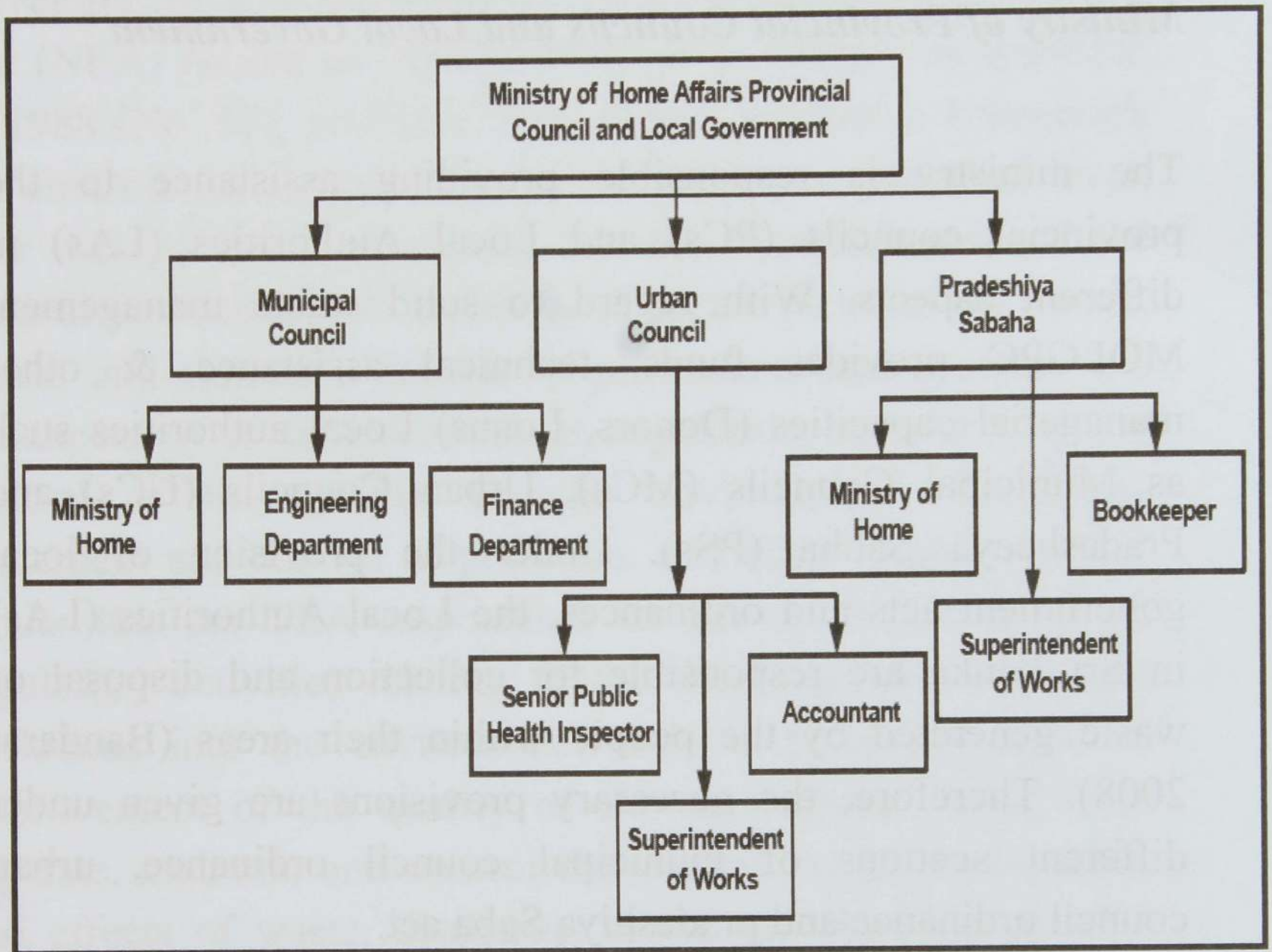
CEA is a government appointed agency to work for the

national environmental act within the Ministry of Mahaweli Development and Environment. The National Environmental Act (NEA) passed in 1980 (Act No. 47), which was amended in 1988 (No. 56), provides the essential legislative framework for environmental protection in the country at National level. The Act includes provisions for the establishment of the Central Environmental Authority (CEA), which has the power, duties and functions related to protection, management and enhancement of the environment, regulation, maintenance and control of the quality on the environment, prevention, abatement and control of pollution, and other related matters. Under this act CEA responsible for the co-ordination of all regulatory activities relating to the discharge of wastes and pollutants into the environment and the protection and the improvement of the quality of the environment along with regulate, maintain and control the volume, types, constituents and effects of waste, discharge, emissions, deposits or other sources and sub sources of pollution which are in danger or potential danger to the quality or the environment of any segment of the environment (national environmental (amendment) Act No. 56 of 1988). With regard to SWM, the part of the CEA is to assist the PCs and LAs to formulate strategies and plans for PCs and LAs and to provide implementation support for these plans and monitor achievements. In addition, it has the legal powers to approve solid waste sanitary landfill sites and to admonish or issue directives to any LA disposing of waste in a harmful or inappropriate manner (NSWMSA Annual Report, 2007).

Ministry of Provincial Councils and Local Government

The ministry is responsible providing assistance to the provincial councils (PCs) and Local Authorities (LAs) in different aspects. With regard to solid waste management MOLGPC provides funds, technical assistance & other managerial capacities (Donors, Loans) Local authorities such as Municipal Councils (MCs), Urban Councils (UCs) and Pradesheeya Sabha (PSs). Under the provision of local government acts and ordinances, the Local Authorities (LAs) in Sri Lanka are responsible for collection and disposal of waste generated by the people within their areas (Bandara; 2008). Therefore, the necessary provisions are given under different sections of municipal council ordinance, urban council ordinance and pradeshiya Saba act.

Figure 2.4: Hierarchical systems in the MSWM of Sri

Lanka

Source: (Visvanathan et al 2004)

NSWMSA promotes the following strategy in line with the National SWM Strategy. Mainly through waste minimization and maximum resource recovery they were aiming to fulfill the targets. Segregation of waste at generation of the sources, promote home composting of biodegradable waste by residents, and planning centralized composting of biodegradable waste from the town centre by LAs and strengthening the social capacity to support a recycling system are major initiatives of the NSWMSA project. Third phase

aims at sanitary landfilling, where the residual waste to follow the implementation of reduce, reuse, recycle and composting methods which appropriately disposed in order to minimize negative environmental and health impacts.

The Ministry of Local Government and Provincial Councils established the National Solid Waste Management Support Center (NSWMSC) in 2007 to meet the difficulties of the problem and to assist local authorities (LAs) to improve the solid waste management process under three major strategic policies namely waste Minimization, maximum Resource Recovery and Sanitary Landfilling.

Urban Development Authority (UDA)

UDA is responsible for all towns which have been declared under UDA areas. Currently there are 150 UDA declared areas in the country. UDA is responsible for providing integrated planning and implementation of economic, social and physical development of administrative areas. UDA provides following assistance,

- Formulate development plans
- Develop environmental standards and prepare schemes for environmental improvements
- Introduce policies relates to the land use
- Provide technical assistance to the town planning

- maintain regulations in development tasks
- Co-ordinate & control development projects (UDA Law, No 41 of 1978).

Legislations

The National Environmental Act (Act No 47 of 1980)

This act introduced to establish Central Environmental Authority (CEA) in order to make provision for protect and manage the environment and relevent issues. Under the powers, functions and duties of the authority there is legislation relates to SWM because under their duties authority shall responsible to protect and maintain the quality of environment and to manage and regulate the pollution & prevent the environment from outside threats. Subsequently they have amended the act in different stages.

- National Environmental Act No.47 of 1980
- National Environmental Act (Amendment) Act, No56 of 1988
- National Environmental Act (Amendment) Act, No53 of 2000

Environmental protection license for emission or disposal of Hazardous Waste and Regulations

Through an amendment to the National Environmental Act (NEA) regulations made as the National Environmental (Protection and Quality) Regulations (No. 1 of 1990). This amendment designed to protect the environment by regulating emission or disposal of waste. Therefore special approval has to obtain from CEA. Wastes which may cause pollution or cause noise pollution may be discharged, deposited or emitted only under the authority of an Environmental Protection License issued by the Central Environmental Authority. These regulations prohibit the discharge of waste in to the environment. And the required procedures for applying the license and other standards and criteria specified are mentioned in the regulation (National Environmental (Protection and Quality) Regulations (No. 1 of 1990).

By the year 1996, the government of Sri Lanka made an amendment to the National Environmental (Protection and Quality) Regulations (No. 1 of 1990). Amended regulation is for dealing with license for the collection, disposal, transport, and storage of waste. In addition for facilities and provide guideline for the disposal of any waste (National Environmental (Protection and Quality) (Amendment) Regulations, 1996). This regulation is further enhanced to control industrial pollution through environmental protection licensing scheme regulations made to National Environmental (Protection and Quality) Regulations (No. 1 of 2008). It has been mentioned standards and criteria to the specified

industries and prescribed activities determined by order to protect the environment (Protection and Quality) Regulations (No. 1 of 2008).

Karunasena and Amarathunga (2010), reveals in accordance to Disaster Management Act no 13 of 2005 there are no specified provision for disaster waste manage as they defined waste includes soil and sediments, building rubble, vegetation, personal effects, hazardous materials, mixed domestic and clinical wastes and often, human and animal remains representing a risk to human health from biological, chemical and physical sources and all other municipal waste. Therefore disaster waste also classified under municipal solid waste and there is no regulation other than that. Only the disaster management council shall provide protection for environment and maintain and develop affected areas (Karunasena and Amarathunga 2010).

Municipal council ordinance No 16 of 1947

Under this law municipality is responsible for conservancy & Scavenging of all the administrative limits. Under the section 128,129,130,131 describes council shall responsible,

- For the proper disposal of all street refuse, house refuse and night-soil.
- All refuse collected to be a property of council.
- Council should provide places for disposal of refuse and keeping equipment. Because time to time council shall provide places convenient for

the proper disposal of all street refuse, house refuse and night soil.

Urban council's ordinance

Under 'environmental protection' section no 118,119 and 120 describes the laws entitle to responsibilities of urban councils in relate to environmental protection. Urban council shall subject to any responsibility and power for the purpose of protecting environment within its administrative limits. In fulfilling the responsibility municipal council shall compliance with any guidelines or criteria formulated by the CEA. With regard to SWM urban councils mainly charged for the following tasks, Waste disposal, Land filling, cleaning the streets, Collection of House refuse, Street refuse, Provide places convenient for proper disposal, Promoting waste management keeping with the national policy, Promote composting bio-degradable waste, Encourage resource recovery from recyclable waste materials.

Pradeshiya Sabhas Act (No. 15 of 1987)

Sections 93, 94, 95 describes how the *pradeshiya Saba* responsible for managing the waste in their administrative limits. In accordance *pradeshiya Saba* responsible for conservancy, scavenging and providing places for disposal of refuse and keeping equipments. In addition all refuse collected will be property of *Pradeshiya Sabha* (Pradeshiya Sabhas Act (No. 15 of 1987)).

Other National Policies on SWM

Currently instead of other legal provisions there are some other national policies, strategies & guidelines can be found which targeted effective and sustainable SWM in Sri Lanka. While national environmental act provides basic legislation for regulating the environment polluting activities National Strategy for Solid Waste Management and National Policy on Solid Waste Management provide guidelines for better and sustainable SWM with integration of relevant authorities & giving them appropriate provisions this policy provides them guidance in order to achieve economically feasible and environmentally sound SWM practices for the country at national, provincial and local levels. National Policy on Solid Waste Management was formulated in 2007 for achieving four basic goals as follows,

- 1) To ensure environmental accountability and social responsibility of all waste generators, waste managers and service providers
- 2) To actively involve individuals and all institutions in integrated and environmentally sound solid waste management practices
- 3) To maximize resource recovery with a view to minimize the amount of waste for disposal and

- 4) To minimize adverse environmental impacts due to waste disposal to ensure health and well being of the people and on ecosystems.

This policy was practiced through the National project named “*pilisaru*”. It was a three year action plan aimed at achieving short term strategic goals of the policy and commenced implementation. In order to conduct this integrated implementation mechanism “the National Platform for Solid Waste Management” has been established to provide overall guidance, national coordination and to mobilize all other financial and technical assistance (Bandara et al ; 2007).

How we can approach Community Participation to the Process of SWM?

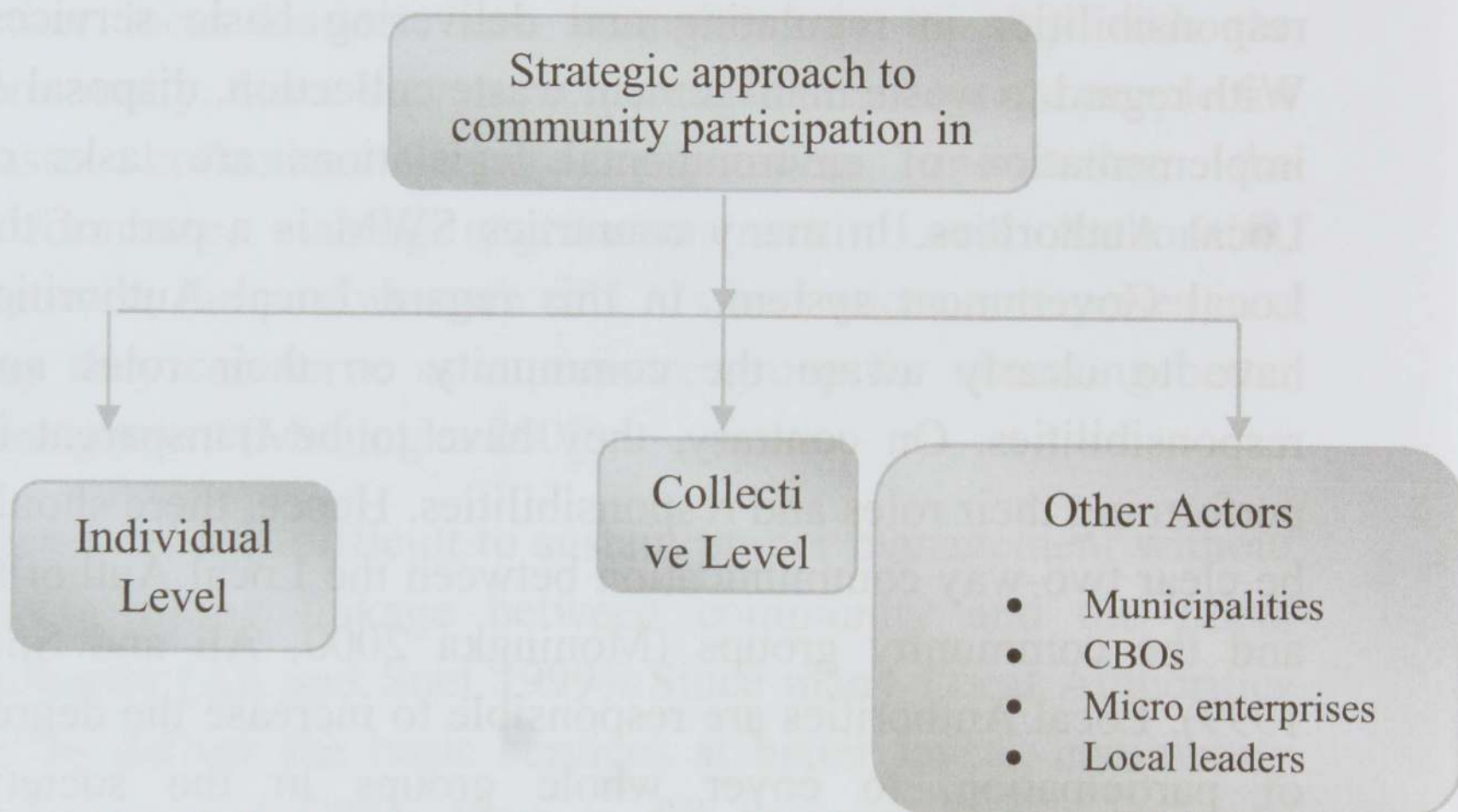
Community participation has different distinctions in the way it is used in waste management. In a practical sense it is an instrument to make waste management more efficient but, in policy implication it appears as an objective which can be used to achieve social development targets. So the professionals and governments use ‘Community participation’ in different ways. For some people, it is community involvement in the development of urban services by doing things according to the rules and regulation. But for others, it is more than the service development, in such situations participation provides opportunities for strengthening community and it gives the power of decision making. In abstract form this distinction is clear, but in practice there are intermediate forms.

Paying attention to a more practical definition, the community is a group of users of a service who live in the same area and have access to, and use, the same service (Anschütz, 1996). Muller et al (2002) defined community as to: a neighborhood with geographical boundaries, whose residents share common problems; an institutional unit in a government system; or a social community, whose members identify with each other because of social or cultural ties between them. The present argument, I have used the participation as residents, leaders and the UC members' adjustment each other in awareness raising, decision making as well as to the organization of waste collection in which households, business sector and local authorities are all responsible actors. "Participation is a process by which people are enabled to become actively and genuinely involve in defining the issues of concern to them in making decisions about factors that affect their lives, in formulating and implementing policies, in planning developing an delivering services and taking action to achieve change"(Bracht and Tsouros 1990:199). Riflin et al (1998) defined, "Community participation is a social process whereby specific groups with shared needs living in a defined geographical area actively pursue identification of their needs, take decisions and establish mechanisms to meet their needs" (Gunilla et al 1991: 200).

Community participation for effective Solid Waste Management

Instead not just as passive beneficiaries', community participation enable people to actively participate in the entire management process. But it does not imply all the time this participation will continue after the end of the initial endeavors of SWM process. More often, all positive attempts end up with the project implementation. Therefore, to have sustainability of the management this should continue even after the completion.

Strategic approach to community participation in SWM

At individual level residents and business community can actively participate in managing their waste by source separation, proper discharge, cleaning surrounds areas, deliver waste at the right place and time e.t.c. Apart from the

individual responsibilities both residents and business community can collectively responsible for participating more or less organized activities such as meetings, clean up campaigns & other awareness-raising activities. At the same time community can involve making material, finance or physical contribution to the management process linking to the waste buying centers, working as employers (road sweepers, waste collectors, cart operators) (Bulle 1999, Moningka 2000).

Instead of participating as community and individuals at collective levels, there are various actors who can actively involve in the SWM process. Waste collection cannot be sustained without having proper linkage with Local Authorities. As they are the key respondents who have responsibilities in regulating and delivering basic services. With regard to waste management waste collection, disposal & implementation of environmental legislations are tasks of Local Authorities. In many countries SWM is a part of the Local Government system. In this regard Local Authorities have to clearly aware the community on their roles and responsibilities. On contrary, they have to be transparent in performing their roles and responsibilities. Hence, there should be clear two-way communication between the Local Authority and the community groups (Moningka 2000, Ali and Snel 1999). Local Authorities are responsible to increase the degree of participation, to cover whole groups in the society. Specially, groups who are considered as marginalized or deprived. Here, women are the mostly affected and keen to participate in activities to improve their living standards. They are the managers of wastes at household level (Ali & Snel

1999). To increase the participation of women into action, key factors such as religious barriers, traditions, social hierarchy, literacy level, burden from domestic responsibilities should be considered. As these factors will lead to impede the degree of women's participation into SWM process (Bulle 1999, Moningka 2000).

To develop the community participation in a realistic way, CBOs can play a major role such as promoting re-use and recycling of materials, hiring waste collectors, and other arrangements with the support of LAs. Further, collection of waste at low cost, engage in recycling, purchasing of waste and engage in flexible waste services micro-enterprises will promote participation into action. For making all these into action local leaders have a major role to play with the community. Since they are responsible to encourage people for waste collection, source separation, monitoring the performance, making negotiations, with Local Authorities, supervise the performance of LA's and micro enterprises in a way they can serve as a pressure group for obtaining better management (Moningka 2000).

Therefore, it is difficult to sustain proper management without having strong linkage between community and the Local Authority (Ali and Snel 1999). Since many Local Authorities fail to deliver the basic services at better levels, community initiatives and CBOs have to fill the gap. For instance In Colombo, with the collaboration of NGOs municipality implimented an action plan which later handled by the MC to mobilize the residents. As people are lacking the knowledge of environmental hazards caused by improper disposal of waste

until it becomes a major issue. Further, during waste handling people are not concern on the value of the waste materials that can be sold or re-used. In this background, above factors highlighted the sustainability of solid waste management process.

Barriers to people's participation

“Civic institutions (such as government and its agencies but also others) cannot operate without the consent of the people: they need credibility to do their work on people's behalf” (Warburton 1997:32) According to Oakley et al (1991) there are three major obstacles to people's participation namely,

- 1) Structural obstacles
- 2) Administrative obstacles
- 3) Social obstacles

Structural obstacles are lying in the centralized political system. Although participation often seems as a proper method for strengthening the ties between institutions and the people, prevalence of the roots of top-down approach may obstruct the participation. In case they should secure people's trust & credibility without exercising legal powers (Kumar 2007). The guidelines operated by the administrative bodies provide less chance to impliment their own decisions into practice. There exist some responsibility issues in handling solid waste in Local Authority areas. ‘The extent to which people were fatalistic and cynical about public institutions. People have little trust on the goodwill and integrity of those institutions; including whether those institutions would (or even could) do

anything to improve their quality of life, lack of trust and the low credibility of institutions affected people's willingness to participate" (Warburton 1997:32). Although participation derives some social benefits to the people, society obstruct such participation. Similarly dependant mentality, culture of keeping silent, domination of local elites, gender inequality and militate against people's participation are some of the social obstacles (Kumar 2002). During this discussion, community participation denotes for people's contribution to delivery of better solid waste management by contributing their support at individual and collective levels. In defining community participation, the differences in definitions and the way how the concept get into practice lead to achieve ultimate outcomes.

The ways of increase participation in institutional programs

Public should provide maximum participation to have a better service delivery, in improving accountability and service quality of both public and private sectors. Besides it is difficult to sustain a civic institution without having the consent of the people. Here, credibility of the public plays a vital role. The perception of the people is important for the decision making in participatory initiatives. Often participation appears as a key method for strengthening the relationship between people and the institutions. But this credibility factor had loosen during the recent years. In this scenario, people have less trust on the institutions that involve to improve their lifestyle. This leads to affect the level of participation. Hence, in order to change this

perception and restoring the trust, institutions have to address some key issues. Warburton (1997), suggested that the lack of willingness to change can be undermined the participatory actions. According to him, this is not something to do with people, but with the organizations and culture where these people are working. The followings are the major issues that the institutions to be address in order to increase and strengthen the participation.

- Willingness to change
- Commitment to participation
- Equal participation, statutory duties and public accountability
- Clarity of purpose and stance
- Recognition of the context
- Follow the good practice principles
- Requirement of resources
- Choosing the appropriate techniques
- Assessment of success of the participation (Warburton 1997:35).

Conclusions

Institutions are responsible for chainging their working cultures to secure or repair their credibility. Hence, they have to be “learning organization” to deal with dynamics of the local

Public Library
Sri Lanka

institutions. Here, the hierarchical structures may obstruct to the communication and understanding for the participation. In addition, it has to be effective and operate until the end. Getting public participation is an attempt to empower the people to achieve their own development more meaningfully towards their predetermined goals. Further, it is difficult to achieve parallel balance between public service responsibilities and community participation (Oakley 1991, Kumar 2002, Warburton 1997). Here, public officials who engage in their professions have to respect to the people those who depend on their services. They have to provide more opportunities to raise the voices of the public which lead to develop trustful relationship between the institutions and the public.

References

Ali, M. and Snel, M., 1999. Lessons from community-based initiatives in solid waste. *Water and Environmental Health at London and Loughborough (WELL) Study No, 99.*

Anschütz, J., 1996. Community-based solid waste management and water supply projects: problems and solutions compared. *Urban Waste Expertise Programme (UWEP), Gouda, the Netherlands.*

Bandara, N.J., Hettiaratchi, J.P.A., Wirasinghe, S.C. and Pilapiiya, S., 2007. Relation of waste generation and composition to socio-economic factors: a case study.

Environmental Monitoring and Assessment, 135(1-3), pp.31-39.

Bracht, N. and Tsouros, A., 1990. Principles and strategies of effective community participation. *Health promotion international*, 5(3), pp.199-208.

Bulle, S., 1999. Issues and results of community participation in urban environment: Comparative analysis of nine projects on waste management. In *UWEP Working document* (Vol. 11). UWEP.

Gotame, M. 2012. *Community Participation in Solid Waste Management Kathmandu*. Master's thesis, Department of Geography, University of Bergen, Bergen. Norway.

Gunaruwan, T.L. and Gunasekara, W.N., 2016. Management of Municipal Solid Waste in Sri Lanka: A Comparative Appraisal of the Economics of Composting. *NSBM Journal of Management*, 2(1).

Gunilla B and Sussain B. 1991. *A New Approach to community participation assessment*. *Health Promotion international*. Oxford University press. 6(3), pp.199-206.

Hikkaduwa H.N, Gunawardana K.W. Halwatura R.U. and Hyoung Hee Y. 2015. Sustainable Approaches to the Municipal Solid Waste Management in Sri Lanka. 6th International Conference on Structural Engineering and Construction Management 2015, Faculty of engineering university of Peradeniya. Kandy, Sri Lanka,

Sri Lanka Institute of Local Governance
 Diploma in Local Governance 2014/15

Diploma Awarding Ceremony 2016

පළාත් පාලනය පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ආයතනය
පළාත් සභා සහ පළාත් පාලන අමාත්‍යාංශය
වාර්ෂික විප්ලෝමා ප්‍රදානෝත්සවය - 2016

Digitized by Noolaham Foundation
19 DEC 2016
www.noolaham.org